

Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Inledning

Enligt 12 kap. 1 § regeringsformen ska konstitutionsutskottet granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Det åligger utskottet att när skäl föreligger till det, dock minst en gång om året, meddela riksdagen vad utskottet vid sin granskning har funnit förtjäna uppmärksamhet.

I det betänkande som nu läggs fram behandlar utskottet vissa allmänna, administrativt inriktade granskningar angående regeringsarbetet.

Sammanfattning

Utskottet följer i sin granskning *Regeringskansliets utveckling*. I betänkandet noterar utskottet att antalet tjänstgörande i Regeringskansliet har fortsatt att öka och att ökningen överstiger antalet tjänstgörande vid bl.a. de särskilda ordförandeskapsrelaterade sekretariaten. Enligt utskottet bör kunna förväntas att antalet tjänstgörande minskar successivt under nästa år när arbetet med ordförandeskapet avvecklas. Utskottet avser att fortsätta följa utvecklingen.

Vidare anser utskottet med anledning av vissa iakttagelser i sin granskning av *regeringsprotokollen* bl.a. att handläggningen av en begäran om att få ta del av en allmän handling tog för lång tid. Att beslutet om utlämnande förutsatte gemensam beredning förändrar inte detta.

Under rubriken *Vissa förvaltningsärenden* redovisar utskottet en genomgång av de beslut regeringen fattat under 2008 om bl.a. försäljning av mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen och friköp av fjällägenheter, samtliga handlagda inom Jordbruksdepartementet. Härutöver har ytterligare ett antal förvaltningsärenden av mer sällan förekommande slag som handlagts inom Jordbruksdepartementet gått igenom. Utskottet anser att handläggningstiden i flera fall har varit för lång.

I ett följande avsnitt har utskottet granskat handläggningen av regeringsärenden i vilka regeringen beslutat om *bidrag till föreningar, stiftelser m.m.* Granskningen är delvis en uppföljning av en granskning som utskottet genomförde hösten 2006. Årets granskning visar att det fortfarande förekommer vissa formella brister. Utskottet understryker värdet av att man i regeringsärenden följer de principer förvaltningslagen ger uttryck för och betonar att omsorgsfull dokumentation är en nödvändig förutsättning för efterföljande kontroll. Olika arbeten som pågår i Regeringskansliet kan, menar utskottet, förväntas resultera i bättre rutiner för handläggning av bidragsärenden.

Vidare har utskottet följt upp förra årets granskning av hur beredningskravet i regeringsformen fullgörs för olika typer av regeringsärenden. Flera regeringsärenden har gått igenom med avseende på den beredning som föregått regeringens beslut. Under rubriken *Beredningskravet vid några typer av regeringsbeslut* redovisas en genomgång av närmare 100 regeringsärenden som gäller beslut om förordningar, bidrag, ex gratia-framställningar och dispenser. Utskottet anser bl.a. att beredningen av förordningar har skett på ett sätt som svarar mot beredningskravet i regeringsformen. Samtidigt vill utskottet åter understryka vikten av omsorgsfull dokumentation som en förutsättning för en efterföljande kontroll och för att uppnå öppenhet och spårbarhet.

Vad gäller *beredningskravet vid propositioner avlämnade under kristid* tyder enligt utskottet granskningen på att beredningsrutinerna i allmänhet fungerar under kriser. Ibland förkortas svarstiden på remisser avsevärt, men att så sker följer av den brådskande natur som normalt präglar en kris. Samtidigt gör utskottet vissa iakttagelser avseende de propositioner som är aktuella i granskningen, och utskottet framhåller vikten av att även under kriser i möjligaste mån bibehålla krav på såväl välvägd tidsfrister som lämpligt antal remissinstanser, inte minst i beredningen av ärenden som kan innebära ett stort ekonomiskt risktagande för staten. Utskottet vill även påpeka att behovet av brådskande beredningar åtminstone i viss utsträckning kan undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Slutligen framhåller utskottet vikten av att man följer den överenskommelse som träffats om kontakter m.m. som ska föregå ett förslag till förkortad motionstid.

Utskottet har även granskat *beredningskravet vid genomförande av EG-direktiv*. Granskningen visar enligt utskottet att de aktuella direktivens genomförande i svensk rätt föregåtts av omfattande beredning och att beredningen svarar mot regeringsformens beredningskrav. Samtidigt framgår av granskningen att ett fungerande samspel mellan Regeringskansliet och de berörda förvaltningsmyndigheterna är av avgörande betydelse. Det är inte alla genomförandeåtgärder som föranleder regeringsbeslut, men ytterst har regeringen ansvar för regelgivningen som sker hos förvaltningsmyndighe-

terna. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla vikten av att det som ett led i beredningen vid genomförandet av EG-direktiv noga övervägs på vilken författningsnivå föreskrifter för genomförande bör beslutas.

Av regeringsformen följer att myndigheter har en *underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor*. Utskottet har granskat hur denna skyldighet fullgörs i Regeringskansliet. Enligt utskottet får handläggning som uppfyller riktlinjerna för gemensam beredning också anses uppfylla underrättelseskyldigheten enligt regeringsformen.

Utskottet har fortsatt sin granskning av regeringens utövande av *utnämningensmakten*. Tidigare insamlat material har kompletterats med utnämningar under 2007–2009. Vad som framkommit i granskningen ger enligt utskottet inte underlag för någon annan bedömning än att regeringens utövande av utnämningensmakten har skett i enlighet med regeringsformens bestämmelser om sakliga grunder.

Reservation (s, mp)

Utskottet har även granskat *dokumentationen i utnämningsärenden*. Totalt har dokumentation i 35 utnämningsärenden gått igenom. Enligt utskottet leder ett införande av de rutiner för dokumentation och aktbildning som redovisats av regeringen till ökad öppenhet och transparens i utnämningsärenden och till förbättrade förutsättningar för konstitutionsutskottets granskning. Granskningen ger vid handen att de rutiner som införts i några fall inte har följts fullt ut i Regeringskansliet och att de i vissa avseenden förefaller tillämpas på olika sätt i olika departement. Utskottet förutsätter att regeringen och ansvariga statsråd ser över detta.

Slutligen har utskottet genomfört en översiktlig granskning av *frågeinstituten*. Utskottet gör vissa iakttagelser avseende fördröjda interpellations-svar och överlämnande av interpellationer mellan statsråd. Utskottet anser att det framöver kan finnas anledning att ta initiativ till en mer brett upplagd uppföljning och utvärdering som genomlyser frågeinstituten från konstitutionell synpunkt.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Sammanfattning	1
Utskottets anmälan	7
1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation	8
Ärendet	8
Regeringens sammansättning	8
Regeringskansliet	8
Utskottets ställningstagande	12
2 Regeringsprotokollen	14
Ärendet	14
Statistik över regeringsärenden	14
Formell granskning av regeringsprotokollen	15
Utskottets ställningstagande	17
3 Vissa förvaltningsärenden	19
Ärendet	19
Gällande ordning	19
Utredning i ärendet	19
Utskottets ställningstagande	20
4 Bidragsgivning till organisationer	21
Ärendet	21
Bakgrund	21
Utredning i ärendet	22
Utskottets ställningstagande	30
5 Beredningskravet vid några typer av regeringsbeslut	32
Ärendet	32
Utredning i ärendet	32
Utskottets ställningstagande	43
6 Beredningskravet vid propositioner avlämnade under kristid	45
Ärendet	45
Utredning i ärendet	45
Utskottets ställningstagande	76
7 Beredningskravet vid genomförande av EG-direktiv	78
Ärendet	78
Utredning i ärendet	78
Utskottets ställningstagande	104
8 Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor	107
Ärendet	107
Utredning i ärendet	107
Utskottets ställningstagande	115
9 Utnämningssmakt	117
Ärendet	117
Utredning i ärendet	118
Utskottets ställningstagande	133
10 Dokumentation i utnämningsärenden	135
Ärendet	135
Utredning i ärendet	135

Utskottets ställningstagande	146
11 Frågeinstituten	148
Ärendet	148
Gällande ordning	148
Utredning i ärendet	150
Utskottets ställningstagande	162
Reservation	164
Utredningsmaterial	166
Bilaga 1.1	166
Bilaga 2.1	179
Bilaga 2.2	182
Bilaga 4.1	187
Bilaga 5.1	198
Bilaga 5.2	213
Bilaga 6.1	231
Bilaga 6.2	274
Bilaga 8.1	279
Bilaga 9.1	288
Bilaga 10.1	303
Bilaga 10.2	308
Sakregister 2000–2009	316

Tabeller

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 1990–2009	9
Tabell 1.2 Tjänstgörande i Regeringskansliet per departement 2003– 2009	10
Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2000– 2009	11
Tabell 2.1 Ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden	14
Tabell 9.1 Antal utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009 och politisk bakgrund	125
Tabell 9.2 Typ av politisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009	125
Tabell 9.3 Partipolitisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009	126
Tabell 9.4 Kön och utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009	128
Tabell 9.5 Kön och utnämnda myndighetschefer per departement januari 2001–september 2009	129
Tabell 9.6 Öppna rekryteringsförfaranden för utsedda myndighetschefer per departement oktober 2007–september 2009	130
Tabell 9.7 Antal utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna januari 2003–september 2009 och politisk bakgrund	131
Tabell 9.8 Kön och utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna januari 2003–september 2009	132
Tabell 11.1 Interpellationsinstitutet riksmötena 2002/03–2008/09	159
Tabell 11.2 Tidsåtgång för de muntliga frågestunderna	161

Diagram

Diagram 11.1 Antal skriftliga frågor och interpellationer riksmötena
2002/03–2008/09 161

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed enligt 12 kap. 2 § regeringsformen för riksdagen resultatet av den i detta betänkande redovisade granskningen.

Stockholm den 15 december 2009

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Andreas Norlén (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m) och Sinikka Bohlin (s).

1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Ärendet

Som ett led i den granskning som konstitutionsutskottet enligt 12 kap. 1 § regeringsformen har till uppgift att genomföra följer utskottet hur regeringens och Regeringskansliets organisation utvecklar sig.

I avsnittet redovisas i huvudsak statistiska uppgifter om antalet anställda i Regeringskansliet. Dessa uppgifter rör utvecklingen under perioden fr.o.m. oktober 2008 t.o.m. september 2009. Vidare redovisas uppgifter om statsrådsförordnanden och förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen för perioden fr.o.m. november 2008 t.o.m. oktober 2009.

Ett underlag för granskningen har inhämtats från Regeringskansliet, *bilaga 1.1*.

Regeringens sammansättning

Regeringen består enligt 6 kap. 1 § regeringsformen av statsministern och övriga statsråd. Statsministern utser de övriga statsråden och bland dem, enligt 7 kap. 1 §, chefer för departementen. Enligt 7 kap. 5 § kan statsministern också förordna att ett ärende eller en grupp ärenden som hör till ett visst departement ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen.

Under den granskade perioden har ett statsrådsförordnande meddelats, vilket framgår av bilaga 1.1. Statsministern entledigade den 18 juni 2009 statsrådet Lars Leijonborg. Samma dag förordnades Tobias Krantz att vara statsråd.

De förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som har förekommit finns i bilaga 1.1.

Regeringskansliet

Antalet tjänstgörande

Antalet tjänstgörande vid Regeringskansliet, exklusive anställda vid utlandsmyndigheterna och kommittéanställda, var i september 2009 totalt 4 068 och exklusive Utrikesdepartementet 3 322. Det är en ökning i förhållande till samma tidpunkt 2008, vilket framgår av tabell 1.1.

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 1990–2009

År	Antal tjänstgörande exkl. UD	Antal tjänstgörande inkl. UD
1990	1 786	
1991	1 803	
1992	1 720	
1993	1 849	
1994	1 846	
1995	i.u.	
1996	2 157	
1997	2 233	
1998	i.u.	
1999	2 307	
2000	2 435	
2001	2 550	
2002	2 558	
2003	2 659	3 550
2004	2 734	3 642
2005	2 766	3 615
2006	2 829	3 608
2007	2 842	3 590
2008	3 109	3 854
2009	3 322	4 068

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad. För åren före 2003 redovisas Regeringskansliet endast exklusive Utrikesdepartementet. För en sammanställning över antalet tjänstgörande före 1990 hänvisas till betänkande 2003/04: KU10 s. 15.

Av tabell 1.2 framgår antalet tjänstgörande per departement. De största ökningarna sedan september 2008, utöver på Förvaltningsavdelningen vilket kommenteras särskilt under tabellen, kan noteras på Statsrådsberedningen, Justitiedepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet. På Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet har antalet tjänstgörande minskat något.

Händelser av betydelse för utvecklingen av antalet tjänstgörande uppges vara dels uppbyggandet av kansliet för krishantering inom Statsrådsberedningen som består av 43 tjänstgörande, dels förstärkningar med anledning av det svenska EU-medlemskapet hösten 2009. Till det senare hänförs sekretariatet för kommunikation EU 2009 inom Statsrådsberedningen med 23 tjänstgörande och sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009 under förvaltningschefen med 91 tjänstgörande.

Tabell 1.2 Tjänstgörande i Regeringskansliet per departement 2003–2009

Dep.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	08–09
SB	63	61	87	100	119	171	198	+27
Ju	280	288	288	293	285	321	354	+33
UD	891	908	849	779	748	745	746	+1
Fö	133	142	137	142	143	152	170	+18
S	208	211	206	210	214	243	243	0
Fi	442	419	413	418	402	414	453	+39
U*	185	190	251	258	163	194	188	–6
Ku*	68	74	–	–	72	84	82	–2
Jo	134	147	141	141	136	147	150	+3
M	157	163	209	203	163	169	180	+11
N	401	412	394	379	279	306	326	+20
IJ	–	–	–	–	105	116	120	+4
A	–	–	–	–	86	86	89	+3
FA**	588	627	640	685	675	706	769	+63
Totalt	3 550	3 642	3 615	3 608	3 590	3 854	4 068	+214
Exkl. UD	2 659	2 734	2 766	2 829	2 842	3 109	3 322	+213

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad för perioden 2003–2009. För uppgifter om antalet tjänstgörande före 2003, se bet. 2001/02:KU10 s. 8 och 2008/09:KU10 s. 9.

* Den 1 januari 2005 bildades Utbildnings- och Kulturdepartementet genom en sammanslagning av Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet. Det nya departementet förkortas på samma sätt som det tidigare Utbildningsdepartementet (U). Uppgifterna för 2005 och 2006 avser här därmed det sammanslagna departementet. Den 1 januari 2007 bildades på nytt två olika departement, Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet.

** Under FA redovisas även tjänstgörande i det särskilt uppsatta sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009. Sekretariatet lyder under förvaltningschefen och består av 91 tjänstgörande.

Politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet, såsom planeringschefer, presssekreterare, politiskt sakkunniga, inklusive politiskt sakkunniga assistenter, vilka omfattas av *Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet*.
- Statssekreterare som omfattas av *Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.* Även kabinettsekreteraren räknas till denna grupp.

Därtill kommer statsministern och statsråden. Dessa är inte tjänstemän i traditionell mening och ingår därför inte i definitionen politiskt tillsatta tjänstemän.

Antalet politiskt tillsatta tjänstemän i september 2009 var 177. Utvecklingen av antalet politiskt tillsatta tjänstemän sedan 2000 framgår av tabell 1.3. Jämfört med september månad förra året har antalet politiskt tillsatta tjänstemän ökat något.

Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2000–2009

År	Politiskt tillsatta tjänstemän	varav stats- sekreterare	Statsråd inkl. statsministern
2000	136	24	17
2001	146	25	20
2002	145	25	20
2003	172	27	22
2004	167	27	23
2005	181	30	22
2006	190	28	22
2007	161	33	22
2008	173	34	22
2009	177	34	22

Kommentar: För uppgifter om antalet politiskt tillsatta tjänstemän före 2000 hänvisas till betänkande 2001/02: KU10 s. 9.

Resultatinformation från Regeringskansliet

Sedan en tid redovisas i budgetpropositionen och i Regeringskansliets årsbok vissa statistiska uppgifter om Regeringskansliet, tillsammans med annan, sedan tidigare redovisad resultatinformation. I budgetpropositionen för 2010 redovisas således resultatinformation för Regeringskansliet t.o.m. 2008 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 1 avsnitt 7.1).

Av redovisningen i budgetpropositionen framgår bl.a. att antalet diarieförda ärenden har ökat, från ca 94 000 till drygt 99 000, vilket förklaras med bl.a. ändrade diari rutiner på Utrikesdepartementet och utrikesmyndigheterna. Antalet regeringsärenden är i stort sett oförändrat, 6 972 för 2008 jämfört med 6 952 för 2007. Antalet interpellationssvar har minskat något från 2007 men ligger fortfarande på en hög nivå jämfört med vad som var vanligt under åren dessförinnan. Antalet propositioner har ökat markant. Även antalet betänkanden i SOU-serien och rapporter i Ds-serien har ökat. Antalet beslutade kommittédirektiv har dock minskat, liksom antalet svar på skriftliga frågor från riksdagsledamöter.

Redovisningen av verksamheten 2008 präglas till stor del av förberedelserna inför det svenska EU-ordförandeskapet hösten 2009. Det ökade resursbehovet har avsett bl.a. det mycket stora antalet möten i både Sverige och utomlands, främst i Bryssel, press-, informations- och kultursatsningar, kompetensutveckling samt personalförstärkningar på departement och utlandsmyndigheter. Av den övriga redovisningen av det internationella arbetet inom Regeringskansliet framgår bl.a. att antalet arbetsdagar i EU-kommissionens kommittéer och expertgrupper har fortsatt att minska något. Däremot ökade antalet arbetsdagar i EU:s rådsarbetsgrupper markant, från 2 395 för 2007 till 2 912 för 2008. Även antalet faktapromemorior ökade under 2008. Antalet arbetsdagar i internationella organisationer utanför EU minskade något.

Tidigare granskning m.m.

Från och med den 1 januari 1997 utgör Regeringskansliet en myndighet. Dessförinnan var departementen egna myndigheter, och de finansierades över egna anslag på statsbudgeten. Även Statsrådsberedningen och dåvarande Regeringskansliets förvaltningskontor var egna myndigheter. I enlighet med den nya organisationen anvisar riksdagen numera, efter beredning i konstitutionsutskottet, medel till Regeringskansliet över ett samlat anslag på statsbudgeten. Redan för budgetåret 1994/95 började riksdagen anvisa medel till alla departement, utom Utrikesdepartementet, samt till Statsrådsberedningen, Regeringskansliets förvaltningskontor och kommittéväsendet över ett samlat anslag. Sedan 2002 finansieras även Utrikesdepartementet över samma anslag som övriga Regeringskansliet.

Tidigare, då det fanns ett anslag per departement, bereddes departementsanslagen i respektive fackutskott, och riksdagen ansågs genom sin anslagsmakt få ett tillfredsställande inflytande över regeringsarbetets organisering (prop. 1973:90 s. 181). I samband med att Regeringskansliet gjordes om till en sammanhållen myndighet konstaterade konstitutionsutskottet att den nya organisationen ger ytterligare anledning för utskottet att inom ramen för kommande granskningar uppmärksamma de organisatoriska förutsättningarnas betydelse för regeringsarbetet (bet. 1996/97:KU1 s. 16, 1996/97:KU25 s. 19). Utskottet har även senare, i sin granskning, noterat att omorganisationen inneburit ändrade förutsättningar för riksdagens inflytande i fråga om Regeringskansliets organisation, och utskottet har anförut att omorganisationens konsekvenser gör det motiverat att uppmärksamma de organisatoriska frågorna som ett led i kommande granskningar (bet. 1997/98:KU10 s. 7).

Vad särskilt gäller utvecklingen av Regeringskansliets personalstyrka har utskottets granskning ofta resulterat i ett konstaterande av att personalstyrkan sedan en längre tid har ökat i omfattning. Detsamma har gällt politiskt tillsatta tjänstemän. Även under föregående års granskning (bet. 2008/09:KU10 s. 13) noterade utskottet att antalet tjänstgörande i Regeringskansliet hade ökat, vilket till viss del kunde förklaras med det stundande svenska EU-ordförandeskapet. Utskottet uttryckte förståelse för att det kunde finnas behov av en sådan ökning och att denna inte kunde förväntas vara varaktig. Samtidigt uttalade utskottet, bl.a. mot bakgrund av att personalökningen gick utöver vad som avsåg bildandet av de särskilda enheterna inför ordförandeskapet, att det även med beaktande av att många ärendegrupper ökar i omfattning fanns skäl att ge akt på hur Regeringskansliets resurser och organisation utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i tidigare granskningar noterat att Regeringskansliet ökat sin personalstyrka, vad avser både politiska och icke politiska tjänstemän. Denna utveckling fortsätter även i år. En förstärkning av antalet tjänstgö-

rande med anledning av det svenska EU-ordförandeskapet kan ses som naturlig. Redan vid förra årets granskning konstaterade utskottet dock att ökningen av avtalet tjänstgörande gick utöver vad som då redovisades som särskilda insatser med anledning av bl.a. ordförandeskapet. Även i år noterar utskottet att ökningen av personalstyrkan överstiger antalet tjänstgörande vid de särskilda ordförandeskapsrelaterade sekretariaten och vid krishanteringskansliet, insatser som hänvisas till som en bakgrund till ökningen.

Enligt utskottet bör kunna förväntas att antalet tjänstgörande minskar successivt under nästa år när arbetet med ordförandeskapet avvecklas. En annan utveckling kommer enligt utskottet att kräva en motivering. Här kan noteras att utskottet under höstens behandling av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 1) konstaterade att det föreslagna anslagsbeloppet avseende Regeringskansliet m.m. inbegriper en anslagsminskning till följd av att den tillfälliga anslagsförstärkning som gjorts inför ordförandeskapet till stor del upphör under 2010 (bet. 2009/10:KU1 s. 24).

Utskottet avser att i sin granskning fortsätta att följa Regeringskansliets utveckling.

2 Regeringsprotokollen

Ärendet

Under granskningen har en översiktlig genomgång gjorts av huvudprotokollen över regeringssammanträden, hemliga underprotokoll (serie B) och konseljprotokoll för perioden januari–december 2008. Vidare har Arbetsmarknadsdepartementets och Jordbruksdepartementets underprotokoll (serie A) gått igenom när det gäller regeringssammanträden under samma period.

Genomgången av huvudprotokollen, B-protokollen och konseljprotokollen har inte visat några formella brister. Vid granskningen av regeringens underprotokoll har vissa formella brister uppmärksamats. Under rubriken Formell granskning av regeringsprotokollen behandlas frågor om sent utfärdade författningar och långsam handläggning av en begäran om att få ta del av en allmän handling.

Härutöver redovisas statistik över antalet regeringsärenden.

Underlaget för granskningen utgörs av dels en sammanställning av antalet ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden under 2008, *bilaga 2.1*, dels en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen, *bilaga 2.2*.

Statistik över regeringsärenden

Antalet ärenden som avgjordes vid regeringssammanträden uppgick 2008 till 6 972. Det innebär ett i stort sett oförändrat antal ärenden jämfört med året dessförinnan, då antalet var 6 952. Den största minskningen jämfört med 2007 avsåg dispensärenden och övriga partsärenden, som minskade med 139 från 1 585 till 1 446. Ärenden om anställningar och ärenden om propositioner ökade mest i antal, med 83 respektive 71. Utvecklingen för samtliga ärendegrupper under 2008 och fördelningen på departement m.m. framgår av bilaga 2.1. Den sammantagna utvecklingen sedan 1988 framgår av nedanstående tabell.

Tabell 2.1 Ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden

År	Antal
1988	20 279
1989	19 293
1990	20 650
1991	21 394
1992	13 990
1993	13 992
1994	12 981
1995	11 691
1996	10 241
1997	9 373
1998	9 946
1999	9 007

År	Antal
2000	8 272
2001	10 521
2002	9 548
2003	7 934
2004	7 615
2005	7 529
2006	7 900
2007	6 952
2008	6 972

Formell granskning av regeringsprotokollen

Sent utfärdande av författning

Femton författningar utfärdade av Jordbruksdepartementet och elva författningar utfärdade vid Arbetsmarknadsdepartementet under 2008 utfärdades så sent att de utkom från trycket mindre än fyra veckor före ikraftträdandet – i några fall samma dag som ikraftträdandet eller endast några dagar före, och i ett fall några dagar efter ikraftträdandet.

Långsam handläggning av begäran att ta del av en allmän handling

En journalist begärde den 18 december 2007 att få ta del av samtalsuppteckningar från statsminister Fredrik Reinfeldts möte med Brasiliens president Lula da Silva den 11 september 2007. Regeringen beslutade den 7 februari 2008, dvs. efter cirka sju veckor, att avslå hennes begäran med hänvisning till att sekretess råder för uppgifter som angår Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör en annan stat och som, om de röjs, kan antas störa Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar Sverige.

Gällande regler m.m.

Utfärdande av författningar

I 8 kap. 19 § regeringsformen föreskrivs att en beslutad lag ska utfärdas av regeringen utan dröjsmål. Lagar ska kungöras så snart det kan ske. Det samma gäller förordningar om inte annat föreskrivs i lag. Regeringsformen skiljer alltså mellan utfärdande och kungörande av en författning. Med utfärdande avses det regeringsbeslut genom vilket författningen får sin slutliga utformning, i fråga om lagar genom att ingressen kompletteras med orden ”Enligt riksdagens beslut ...” och underskrifter tillfogas. Med kungörande avses den dag författningen kommer från trycket.

Enligt Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning (Ds 1998:66) bör det datum då en författning ska träda i kraft normalt sättas så att författningen kan komma ut från trycket i Svensk författningssamling (SFS)

minst fyra veckor före ikraftträdandet. En författning bör endast i speciella undantagsfall komma ut från trycket senare än två veckor före ikraftträdandet (s. 76).

SFS kommer vanligtvis ut med häften varje helgfri tisdag. Inför hel- och halvårsskiftet kan tryckeriet vara hårt belastat, och då kan trycklovs- och utsändningsdagarna ändras.

Lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar gäller författningar som har beslutats av riksdagen eller regeringen eller av en myndighet under regeringen eller riksdagen. Kungörandet har bl.a. en speciell rättslig betydelse. Ett uteblivet kungörande av en författning kan leda till att författningen inte ska tillämpas. I betänkandet Bättre överblick över lagar och andra bestämmelser (SOU 1973:23 s. 40 f.) konstaterade Utredningen om författningspublicering m.m. att författningar normalt inte kan tillämpas mot enskilda förrän de publicerats, dvs. utkommit från trycket i SFS, i vederbörlig ordning.

Vid riksdagsbehandlingen av den proposition som betänkandet resulterade i anförde konstitutionsutskottet att den allmänna riktlinjen bör vara att en författning ska träda i kraft först efter ”erforderligt rådrum”. Utskottet förordade att om möjligt minst fyra veckor bör förflyta mellan kungörande och ikraftträdande, eller om detta är ogörligt borde enligt utskottet åtminstone två veckor skilja kungörandet och ikraftträdandet. Kortare tid än en vecka borde endast kunna komma i fråga i undantagsfall. Utskottet anförde vidare att till de absoluta minimikraven hör att en författning ska kungöras på ett sådant sätt att var och en som berörs av författningen har möjlighet att ta del av författningens innehåll innan den träder i kraft (bet. KU 1975/76:51 s. 8–9).

I oktober 2008 lämnade Utredningen om elektroniskt kungörande av författningar i betänkandet SOU 2008:88 ett förslag som innebär att kungörandet av lagar och förordningar ska ske elektroniskt genom att en författning förs in i Svensk författningssamling (SFS) som publiceras på en särskild webbplats på Internet. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Handläggning av frågor om utfående av allmän handling

En begäran att få ta del av en allmän handling ska enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen prövas genast eller så snart som möjligt. Prövningen ska med andra ord göras skyndsamt. Myndigheten kan ibland behöva en viss tid på sig, t.ex. för att eftersöka den begärda handlingen eller för att pröva om den får lämnas ut. JO har uttalat att behandlingen av en framställan om att få ut en allmän handling emellertid inte bör få ta mer än någon eller några dagar. En anledning till att dröja något med beslutet kan således vara att en prövning måste göras av om uppgiften omfattas av sekretess. Någon omfattande tidsutdräkt får dock inte förekomma (se t.ex. JO:s beslut den 27 oktober 2009 i ärende 934-2008).

Sekretess gäller bl.a. enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter som rör Sveriges förbindelser med en annan stat eller i övrigt rör en annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 1 § i den nu upphävda sekretesslagen (1980:100), som gällde fram till den 30 juni 2009.

Tidigare granskning

Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen granskat författningsutgivningen, bl.a. i en fördjupad granskning hösten 1997 (bet. 1997/98:KU10 s. 14 f.). Utskottet uttalade 2004 (bet. 2003/04:KU10 s. 39 f.) bl.a. att tidsgränsen fyra veckor före ikraftträdandet i sig är snävt tilltagen med hänsyn till behovet av rådrum. Utskottet underströk då vikten av att arbetet med att minska antalet sent utfärdade författningar fortsätter och blir mer effektivt.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt kommentarer till bl.a. följande iakttagelse:

- Utskottet noterar att begäran om att få ta del av en allmän handling inte prövades förrän efter drygt sju veckor.

Som svar översändes den 8 oktober 2009 en promemoria som upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 2.2). I promemorian anför bl.a. att orsaken till handläggningstiden är den gemensamma beredning inom Regeringskansliet som följer av regeringsformens krav på att i princip alla regeringsärenden ska avgöras av regeringen som ett kollektiv. Det hänvisas bl.a. till Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (PM 1997:4) där det anges att den gemensamma beredningen alltid ska äga rum i så god tid före beslutet att de berörda departementen har en faktisk möjlighet att föra fram sina synpunkter och påverka ärendets handläggning och avgörande. Vidare anför i Regeringskansliets svar att den aktuella begäran kom in till Regeringskansliet strax före julhelgen 2007, att ärendet var av ett sådant slag att gemensam beredning ägde rum med Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet och att beslut meddelades vid regeringssammanträdet den 7 februari 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tidigare granskningar understrukit vikten av att lagar kungörs i god tid före ikraftträdandet. Utskottet har i sådana sammanhang uttalat att tiden mellan det att en författning kommer ut från trycket och författningens ikraftträdande bör vara minst fyra veckor och endast i

speciella undantagsfall mindre än två veckor samt att det är ett självklart minimikrav att författningar inte kommer ut från trycket *efter* ikraftträdandet. Utskottet vidhåller detta ställningstagande.

Rätten att ta del av allmänna handlingar är av central betydelse för opinionsbildning, debatt och granskning, och för att denna rätt ska kunna upprätthållas ska prövningen av en begäran att få ta del av en allmän handling enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser göras genast eller så snart det är möjligt (2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen). Det kan visserligen i det enskilda fallet vara nödvändigt med ett visst dröjsmål för att exempelvis utreda huruvida det finns någon sekretessgrund. En tidsutdräkt om sju veckor är emellertid för lång. Att det kollektiva beslutsfattandet i regeringen förutsätter gemensam beredning mellan olika departement förändrar inte detta förhållande.

I övrigt ger inte granskningen anledning till något uttalande från utskottets sida.

3 Vissa förvaltningsärenden

Ärendet

Som ett led i granskningen går utskottet varje riksmöte igenom någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Årets genomgång har avsett ett urval av akterna i ärenden om försäljning av mark ovan odlingsgränsen respektive friköp av s.k. fjällägenheter. Ärendena har handlagts inom Jordbruksdepartementet.

Härutöver har ett antal förvaltningsärenden av skilda och mer sällan förekommande slag, också de vid Jordbruksdepartementet, granskats. Det har här rört sig om olika tillstånds- och dispensärenden.

Till grund för granskningen har legat akterna i de granskade ärendena och en promemoria upprättad inom Jordbruksdepartementet, *bilaga 2.2*.

Gällande ordning

Försäljning av mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen samt friköp av fjällägenheter

Mark ovan odlingsgränsen – i Jämtland kallad renbetesmark – ägs av staten. Delar av sådan mark kan vara s.k. fjällägenheter, vilket är en skatterättslig beteckning på ett markområde som historiskt användes för fjälljordbruk och som avgränsades gentemot renbetesmarkerna. När en fjällägenhet inte längre används för jordbruk på det sätt som var avsett kan Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) genom en omklassificering slå fast att den är inaktiv varvid markområdet återgår till att vara vanlig mark ovan odlingsgränsen (eller renbetesmark). Så har skett med de flesta fjällägenheter, dock inte alla. De fjällägenheter som återstår är i många fall upplåtna med nyttjanderätt åt bl.a. arvingar till tidigare jordbrukare. När en sådan nyttjanderättshavare önskar köpa loss en del av fjällägenheten kallas det friköp. I annat fall, när någon önskar förvärva vanlig mark ovan odlingsgränsen eller när någon annan än en nyttjanderättshavare önskar förvärva en del av en fjällägenhet, talas om försäljning.

Frågor om försäljning av statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen (samt frågor om försäljning av en fjällägenhet till någon annan än en nyttjanderättshavare) prövas enligt 1 § rennäringsförordningen (1993:384) av regeringen. Frågor om friköp av fjällägenheter prövas enligt samma paragraf av Jordbruksverket. Jordbruksverkets beslut får överklagas hos regeringen.

Utredning i ärendet

Vid genomgången av regeringsbesluten har regeringens hantering endast granskats från formellt förvaltningsmässiga utgångspunkter.

Utskottet har vid sin genomgång bl.a. gjort följande iakttagelse. I flera av ärendena har handläggningstiden varit lång. I detta sammanhang har utskottet särskilt noterat två ärenden där beslut har meddelats först efter ett och ett halvt respektive två år. Ingen ytterligare skriftväxling ägde rum under denna tid. I båda ärendena var en enskild part.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse till Regeringskansliet begärt kommentarer på iakttagelsen om de långa handläggningstiderna i de nämnda ärendena.

Som svar översändes den 8 oktober 2009 en promemoria som upprättats inom Jordbruksdepartementet (bilaga 2.2). I promemorian medger departementet att det har förekommit långa handläggningstider för de aktuella kategorierna av ärenden. I ett av de särskilt noterade ärendena uppges omständigheterna i sak ha varit sådana att mer omfattande överväganden än normalt har krävts, vilket delvis har varit förklaringen till att beslutet har dröjt. Departementet anför att det har åtgärdat detta förhållande och att handläggningstiderna har förkortats så att den genomsnittliga handläggningstiden för de ärenden där regeringen beslutar i första instans numera uppgår till 37 dagar.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen själv konstaterat i sitt svar till utskottet har handläggningstiderna i de granskade förvaltningsärendena i flera fall varit för långa. Utskottet noterar att regeringen har vidtagit åtgärder i syfte att förkorta handläggningstiderna. I övrigt ger granskningen inte anledning till något uttalande från utskottets sida.

4 Bidragsgivning till organisationer

Ärendet

I ärendet granskas handläggning av regeringsärenden i vilka regeringen har beslutat om bidrag till föreningar, stiftelser m.m. De akter som granskats avser ärenden om bidrag som inte är reglerade i någon särskild förordning eller annan författning och där regeringsbeslut har fattats under åren 2003 och 2007–2008 inom Miljödepartementets och Kulturdepartementets områden. Granskningen är en uppföljning av en granskning hösten 2006, se nedan under rubriken Tidigare granskning.

Frågor om beredningen av ärenden angående bidragsgivning tas i detta betänkande även upp i avsnittet Beredningskravet vid några typer av regeringsbeslut.

Bakgrund

Riksdagens tillkännagivande år 2001

Riksdagen har, på förslag av konstitutionsutskottet (bet. 2001/02:KU5) och med bifall till ett förslag från Riksdagens revisorer (förs. 2000/01:RR 14), tillkännagivit för regeringen som sin mening vad Riksdagens revisorer anfört om bl.a. bättre beslutsunderlag och utökad resultatrapportering, skärpta krav på redovisning och revision samt en samlad översyn av föreskrifter m.m.

Revisorerna föreslog sammanfattningsvis att riksdagen borde ställa vissa generella villkor i samband med att regeringen hanterar statliga bidrag. Det gällde i första hand krav på ett fylligare beslutsunderlag, förbättrad återrapportering av resultat till riksdagen, en stramare berednings- och beslutshantering samt vissa förändringar av redovisning och revision. Enligt revisorerna borde regeringen göra en samlad genomgång av de förändringar av föreskrifter m.m. som behöver göras och redovisa resultatet för riksdagen. Revisorerna ansåg att regeringen inom ramen för översynen borde överväga ändringar i såväl budgetlagen (1996:1059) som i berörda förordningar och av interna riktlinjer inom Regeringskansliet.

Regeringen har redogjort för åtgärder som tillkännagivandet föranlett dels i budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 1 s. 52), dels i Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2003/04:75).

Riksrevisionens rapport Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.

Riksrevisionen har år 2006 granskat de åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av riksdagens tillkännagivande år 2001. Resultatet har presenterats i rapporten Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m. (RiR 2006:32).

Riksrevisionens granskning visade, enligt rapporten, att regeringen vidtagit åtgärder som fått praktiskt genomslag sedan riksdagens tillkännagivande år 2001. Bland annat hade Regeringskansliets anslagsredovisning i årsredovisningen förbättrats. I Regeringskansliet hade en checklista upprättats som bl.a. syftar till att åstadkomma en prövning av om ett projekt eller ett program, som t.ex. kan innebära bidragsgivning, ska hanteras av regeringen eller Regeringskansliet eller om någon förvaltningsmyndighet kan sköta handläggningen. Regeringskansliets riktlinjer för hanteringen av bidrag hade dessutom förstärkts (se nedan under rubriken Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.).

Trots att riktlinjerna för hanteringen av bidrag förstärkts visade granskningen, enligt rapporten, att vissa problem kvarstod beträffande kontroll och styrning av de bidrag som regeringen och Regeringskansliet alltjämt hanterar. Bidrag hade i flera fall betalats ut utan stöd av riktlinjerna. Hur riktlinjerna ska tillämpas var inte allmänt känt bland tjänstemän i Regeringskansliet som handlägger bidrag. Flera tjänstemän som handlade bidragsärenden kände inte heller till förekomsten av riktlinjerna. Riksrevisionen konstaterade också att Regeringskansliet saknade system som gör det möjligt att ge en samlad och systematisk redovisning av bidragen, vilket i sin tur kan försvåra uppföljning och rapportering till riksdagen.

Riksrevisionen pekade även på att riktlinjerna från 2006 omfattar sammanlagt fem dokument som ger detaljerade anvisningar i vissa delar men saknar tydlighet i andra. Informationen och vägledningen i de olika dokumenten, som har onummerade kontrollmoment, överlappar varandra på flera punkter. För att få en komplett lista över alla kontrollmoment måste den enskilda departementshandläggaren göra en sammanställning av de olika dokumenten.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Regeringsformen

I regeringsformens nionde kapitel om finansmakten finns grundläggande bestämmelser om statsbudgeten och om riksdagens och regeringens befogenheter på finansmaktens område. Enligt 1 kap. 4 § andra stycket bestämmer riksdagen hur statens medel ska användas. Beteckningen finansmakten avser främst rätten att bestämma hur statens inkomster ska beräknas samt att besluta om utgifter och på annat sätt förfoga över statens tillgångar.

Enligt 9 kap. 8 § står statens medel och dess övriga tillgångar till regeringens disposition, med undantag för tillgångar avsedda för riksdagen eller dess myndigheter eller tillgångar som i lag har avsatts för särskild förvaltning. Som statsmedel räknas penningmedel och andra likvida tillgångar samt fordringar av kortfristig natur. Statens övriga tillgångar utgörs av annan statlig egendom, såväl fast som lös, än statsmedel (Erik Holmberg

m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 418). Ordet "disposition" är avsett att innefatta både förvaltningsåtgärder – rättsliga och faktiska – och förfogandeåtgärder, såsom avhändelse och pantsättning (prop. 1973:90 s. 346).

För dispositionen gäller ett antal restriktioner. Beträffande statsmedel föreskrivs i 9 kap. 2 § att dessa inte får användas på annat sätt än riksdagen har bestämt.

Budgetlagen

I lagen (1996:1059) om statsbudgeten, budgetlagen, föreskrivs att hög effektivitet ska eftersträvas och god hushållning iakttas i statens verksamhet (se 1 §). Med hög effektivitet åsyftas enligt motiven (prop. 1995/96:220 s. 20) att den statliga verksamheten bedrivs så att de mål riksdagen har satt upp nås i så hög grad som möjligt inom ramen för tillgängliga resurser. God hushållning innebär att onödiga utgifter undviks och att verksamheten bedrivs med god produktivitet. Det innebär vidare att statens medel hanteras säkert samt att statens tillgångar i övrigt och dess skulder förvaltas väl.

Förvaltningsrättsliga principer

Regeringen är inte en förvaltningsmyndighet i förvaltningslagens (1986:223) mening. Likväl kan noteras att det anses viktigt att regeringsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för (se t.ex. Gula boken, Ds 1998:39, s. 14 och Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m. avsnitt 4, se nedan beträffande riktlinjerna).

En grundtanke bakom förvaltningslagen som kan nämnas är att den ska bidra till att myndigheterna får ett så korrekt underlag som möjligt för sina beslut och därmed till att besluten blir riktiga i sak (Trygve Hellners och Bo Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 2:a uppl., 2007, s. 11 med hänvisningar). Förvaltningslagen bildar grundvalen för förvaltningsförfarandet genom att slå fast sådana regler som ska tillämpas hos alla myndigheter på alla områden, och reglerna har karaktär av basregler och minimikrav (s. 13).

Här finns anledning att nämna 15 § förvaltningslagen som föreskriver att uppgifter som en myndighet får på annat sätt än genom en handling och som kan ha betydelse för utgången i ärendet ska antecknas av myndigheten om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheterna åläggs här att under vissa förutsättningar dokumentera information som de får muntligt eller genom egna iakttagelser. Dokumentationsskyldigheten är ett viktigt komplement till reglerna om muntlig handläggning samt syftar även till att trygga den rätt att få del av uppgifter som parter har enligt 16–17 §§ förvaltningslagen (Trygve Hellners och Bo Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 2:a uppl., 2007, s. 167). Anteckningsskyldigheten omfattar inte bara sådana uppgifter som en part lämnar muntligt utan också muntliga uppgifter av andra än parter liksom myndighetens egna iakttagelser, allt under förutsättning att materialet kan ha

betydelse för utgången i ärendet (s. 169). Anteckningsskyldigheten gäller, till skillnad från kommunikationsskyldigheten enligt 17 §, oavsett om avgörandet går någon part emot eller inte (s. 170). Anteckningarna bör i allmänhet dateras och undertecknas av den som gjort dem innan de läggs till övriga handlingar i ärendet (s. 171).

Kommunikationsplikten enligt 17 § innebär att ett ärende som huvudregel inte får avgöras utan att den som är part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Ett ärende får dock avgöras utan kommunikation bl.a. om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövliga, eller om ärendet gäller tilldelning av forskningsbidrag eller något jämförbart. Ytterst utgör kravet på underrättelse och tillfälle till yttrande (kommunikation) enligt paragrafen en av de viktigaste garantierna för materiellt riktiga avgöranden och för en förvaltning som allmänheten kan känna förtroende för (Trygve Hellners och Bo Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 2:a uppl., 2007, s. 183).

Aktbildning och arkivering

Bestämmelser om diarium, Regeringskansliets arkiv m.m. finns bl.a. i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Regeringskansliet ska, enligt 59 § i den nämnda förordningen, meddela de ytterligare föreskrifter som behövs om diarieföring, arkivbildning, arkivvård, gallring av allmänna handlingar och utlåning av arkivhandlingar hos myndigheten.

I Gula boken (Ds 1998:38 s. 48 f.) finns vissa instruktioner angående arkivering och vilka handlingar som ska föras till akten. Under handläggningen av ett ärende ska till akten föras dels alla handlingar i ärendet som diarieförts i departementet, dels eventuella dagboksblad, anteckningar och promemorior som innehåller sakuppgifter av betydelse för ärendet. En kopia av beslutet ska läggas i akten. Kopior av koncept som har använts för gemensam beredning och andra utkast till skrivning av besluten ska däremot inte läggas där; uppgifterna på konceptkopior ska ha förts över på originalkonceptet. När ett ärende har avgjorts får man inte lägga in nytillkomna handlingar i akten. Koncepten förs inte till akten utan binds in särskilt. Vidare ska akten, innan den lämnas för arkivering, i allmänhet rensas från överflödiga kopior, anteckningar och meddelanden som bara har tillfällig betydelse och även arbetspapper som utkast, kladdar, föredragningspromemorior, korrektur till propositioner, kommittédirektiv m.m.

Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.

2001 års riktlinjer

Den 12 februari 2001 beslutade Regeringskansliet om riktlinjer för bidrag till föreningar, företag m.m. Riktlinjerna är avsedda att gälla sådana bidrag till föreningar, företag och andra enskilda som beslutas av regeringen och som inte är författningsreglerade. Vid bidragsgivning till kommuner, lands- ting och myndigheter kan riktlinjerna vara vägledande när kommunen konkurrerar med enskilda om bidrag. Riktlinjerna redovisades i samband med utskottets granskning om regeringens bidrag till organisationer hösten 2006 (bet. 2006/07:KU10 s. 21 f.).

2006 års riktlinjer

Regeringskansliet beslutade den 24 januari 2006 om nya riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m. vilka gäller för ärenden om bidrag som påbörjats fr.o.m. den 1 mars 2006. Riktlinjerna gäller för sådana bidrag till föreningar, stiftelser eller andra enskilda som inte regleras i någon särskild förordning eller annan författning. Riktlinjerna gäller för bidrag till verksamhet eller aktiviteter. Riktlinjerna är inte normerande.

Av riktlinjerna kan utläsas vad som regelmässigt ska iakttas vid beslut om bidrag och uppföljning därav.

I riktlinjerna finns bl.a. påminnelser om allmänna regler om handläggning, såsom att

- regeringsärenden ska handläggas enligt de förvaltningsrättsliga principer som förvaltningslagen (1986:223) ger uttryck för
- uppgifter som en myndighet får in muntligt eller genom egna undersökningar och som kan ha betydelse för utgången av ett ärende ska antecknas av myndigheten om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild (15 § förvaltningslagen)
- anteckningar om vad som framkommit vid möten alltid ska föras till akten
- det i 16–17 §§ förvaltningslagen finns regler om parter rätt att ta del av, och få möjlighet att yttra sig över, uppgifter som tillförts ett ärende av någon annan än den sökande om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild
- bestämmelsen i 17 § ska garantera att ett ärende inte avgörs till en parts nackdel utan att parten fått del av de uppgifter som avgörandet grundas på och haft möjlighet att yttra sig över dessa.

I riktlinjerna behandlas vidare vilka uppgifter som bör finnas hos Regeringskansliet innan ett beslut om bidrag fattas (avsnitt 5) och kontroll av uppgifterna (avsnitt 6). Det kan nämnas att

- en tumregel är att sådana uppgifter om den verksamhet som ska bedrivas ska finnas hos Regeringskansliet så att det vid avstämningen mot de rapporter och den redovisning som kommer in blir möjligt att

bedöma i vilken utsträckning den planerade verksamheten eller de planerade aktiviteterna faktiskt har genomförts med den eftersträlvade effekten

- sökanden ska ange sin kompetens för den verksamhet som omfattas, och kompetensen ska styrkas genom hänvisningar till tidigare genomförd verksamhet, tidigare projekt eller andra aktiviteter och genom att referenser lämnas
- kontroll av om sökanden söker eller tidigare medgivit något bidrag av regeringen eller Regeringskansliet och om sökanden i så fall har fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare regeringsbeslut aldrig bör underlåtas
- referenser normalt ska ha tagits i de fall regeringen eller Regeringskansliet föreslås lämna bidrag, och i ärenden där ett bidrag föreslås betalas ut till annan än en väl känd och etablerad organisation eller sammanslutning krävs det särskilda skäl för att underlåta att kontrollera referenser.

Inför beslut om bidrag ska bl.a. övervägas om kostnadsberäkningarna framstår som rimliga och om det finns nödvändig kapacitet och resurser för att genomföra verksamheten enligt beskrivningen. Ett bidragsbeslut ska regelmässigt innehålla en hänvisning till de villkor som ska reglera bidraget, vilka ska bifogas eller framgå av själva beslutet. Av beslutet ska också framgå bl.a. vilka krav på verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning som bidragsgivaren ställer. (Beslut om bidrag behandlas i avsnitt 8.)

Vidare behandlar riktlinjerna uppföljningen i Regeringskansliet av ett ärende där bidrag har medgivits (avsnitt 10). Där framgår bl.a. att

- bidragsmottagaren ska lämna verksamhetsrapporter och ekonomisk redovisning enligt vad som närmare framgår av bidragsbeslutet, de allmänna villkoren och anvisningarna om verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning
- tillfredsställande rapportering över verksamheten ska ha inkommit och skyldigheten att lämna in ekonomisk redovisning enligt vad som framgår av beslutet eller av villkoren ska vara uppfylld för att ytterligare medel ska kunna betalas ut
- handläggaren ska kontrollera att föreskrivna verksamhetsmässiga och ekonomiska rapporter har kommit in, och annars påminna bidragstagaren
- handläggaren ska kontrollera att inkomna rapporter innehåller de upplysningar som behövs och att bidragsmottagaren i övrigt uppfyller sina skyldigheter enligt beslutet och villkoren som är förenade med bidraget.

Slutligen kan nämnas att innan ett ärende om bidrag kan avslutas och läggas ad acta ska en kort sammanhängande slutanteckning, som signeras av huvudmannen, göras hos Regeringskansliet (avsnitt 13). Slutanteckningen ska signeras av huvudmannen och innehålla en kort redogörelse för hur medlen använts i förhållande till vad som angivits i eventuella riksdagsbe-

slut och regleringsbrev, i ansökan och i bidragsbeslutet. Av slutanteckningen ska också framgå vilka mål som uppnåtts och om bidragsmottagaren har fullgjort sina åtaganden.

Regeringsbeslut om bidragsgivning

En genomgång av akter i Miljödepartementet och Kulturdepartementet som avser regeringens bidragsgivning till organisationer har gjorts inom utskottets kansli.

När det gäller de ärenden som avgjorts under 2007 och 2008 har bl.a. följande iakttagelser gjorts.

- Dokumentation saknas som regel angående referenser.
- Endast i enstaka fall framgår det av akten om sökanden söker eller tidigare medgivit något bidrag av regeringen eller Regeringskansliet och om sökanden i så fall fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare beslut.
- Inte i något av de ärenden där redovisning ännu inte inkommit har, av vad som framgår av akterna, påminnelse utgått.
- Regeringsbesluten innehåller i regel krav på återrapportering, och i vissa fall anges att sådan ska ske i årsredovisning eller dylikt.

Av några akter framgår att det förekommit muntliga kontakter eller möten mellan tjänstemän vid departementet och sökanden, t.ex. genom hänvisning i e-postmeddelande från sökanden, utan att detta har dokumenterats i akten.

Tidigare granskning

Bidragsgivning

Konstitutionsutskottet har hösten 2006 (bet. 2006/07:KU10) granskat handläggningen av regeringsärenden om bidrag till organisationer där beslut att bevilja bidrag meddelats under år 2004 inom Socialdepartementets och Kulturdepartementets områden. Huvudfrågan gällde om återrapportering till Regeringskansliet hade skett på ett ändamålsenligt sätt.

Utskottet noterade i sitt ställningstagande att Regeringskansliet år 2001 beslutat om riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. och 2006 om nya, delvis omarbetade riktlinjer. Riktlinjerna ger, uttalade utskottet, uttryck för en god ordning för handläggningen av bidragsärenden. Granskningen visade dock att det i praktiken funnits brister i handläggningen. Riktlinjerna hade i viktiga avseenden inte fungerat såsom de rekommendationer och hjälpmedel de var avsedda att vara. Återrapporteringen från bidragstagare till Regeringskansliet hade i flera fall uteblivit. Vidare hade det förekommit att bidrag betalats ut utan att det i beslutet ställts krav på återrapportering.

Utskottet uttalade som sin mening att beslut om bidrag i regel bör innehålla krav på återrapportering. Normalt bör återrapportering lämnas i form av en särskild redovisning. Om återrapportering ska ske på annat sätt bör det framgå av bidragsbeslutet, t.ex. om en myndighet ska lämna återrapport i sin årsredovisning eller verksamhetsberättelse. När bidragstagare inte lämnar återrapport, trots krav på sådan, har Regeringskansliet att vidta åtgärder för att tillse att så sker. I sista hand bör krav på återbetalning av bidraget kunna ställas.

De nya riktlinjer som beslutades 2006 kunde, enligt utskottet, förväntas leda till bättre rutiner i Regeringskansliet för handläggningen av bidragsärenden. De kunde även förväntas skapa bättre förutsättningar för bidragsmottagare att inkomma med fullgoda återrapporter till Regeringskansliet. Mot bakgrund av de brister som konstaterats i granskningen fann utskottet ändå anledning att rikta fortsatt uppmärksamhet mot regeringens beslut om utbetalning av bidrag och det sätt på vilket sådana ärenden handläggs i Regeringskansliet.

Dokumentation

Konstitutionsutskottet har vid olika tillfällen uttalat sig om vikten av dokumentation. Från senare tid kan nämnas betänkande 2008/09:KU20, där utskottet i samband med granskning av vissa utnämningar uttalat att utskottet, när det gäller dokumentationen i ärendena, ville understryka värdet av att man i regeringsärenden, också utnämningsärenden, följer de principer förvaltningslagen ger uttryck för och antecknar de uppgifter som har betydelse för utgången i ärendet och som därigenom ger den spårbarhet och öppenhet som eftersträvas. Vidare har utskottet i betänkande 2007/08:KU10, i samband med en granskning av regeringens handläggning av notifiering och avnotifiering av statsstödsärenden, betonat att omsorgsfull dokumentation utgör en nödvändig förutsättning för en efterföljande kontroll. Avsaknaden av skriftligt berednings- och beslutsunderlag riskerar, anförde utskottet, att försvåra insynen i Regeringskansliets och regeringens arbete och beslutsfattande.

Promemorior från Regeringskansliet

Genom en skrivelse, som sänts till Regeringskansliet, har utskottet begärt vissa uppgifter med anledning av de gjorda iakttagelserna. Som svar har den 5 november 2009 översänts promemorior upprättade inom Statsrådsberedningen, Miljödepartementet och Kulturdepartementet (*bilaga 4.1*).

Kulturdepartementet har uppgivit att *bidragsärendena bereds* som övriga förvaltningsärenden, i vilket ligger bl.a. att pröva behörighetsfrågor. Utgångspunkten i beredningen av ärenden om bidragsgivning till organisationer är att riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. ska följas. I de fall ytterligare upplysningar eller uppgifter behövs för bedömningen av en bidragsansökan begärs komplettering av detta, skriftligt eller muntligt,

enligt Kulturdepartementet. Enligt Kulturdepartementet har riktlinjerna i allt väsentligt följts, dock utan att detta särskilt dokumenterats. Skälet till det är att mottagarna i så gott som samtliga fall varit väl kända för departementet. Miljödepartementet har anförts som sin uppfattning att den aktuella bidragsgivningen är författningsreglerad och att riktlinjerna därmed inte är tillämpliga.

Beträffande *uppföljning med bevakning av att redovisningar inkommit och granskning av dessa* framgår av promemoriorna från Miljödepartementet och Kulturdepartementet bl.a. att när ett beslut om bidrag har fattats av regeringen avslutas ärendet. När återrapporteringen kommer in registreras den på ett nytt diarienummer. I Miljödepartementet är respektive huvudman ansvarig för uppföljningen, dvs. bevakningen av att redovisningar inkommer och granskningen av dessa. Där har de aktuella redovisningarna och analyserna därav föredragits för miljöministern varefter regeringen beslutat att lägga ärendet till handlingarna. Inom Kulturdepartementet görs, enligt promemorian, alltid en uppföljning av att det kommer in en återrapportering med anledning av ett bidragsbeslut. Det rör sig om uppföljning dels av att återrapportering över huvud taget kommit in, dels av att återrapporteringen bedöms innehålla relevant och tillräcklig information. I de fall någon återrapportering inte kommer in i föreskriven tid kontaktas bidragsmottagaren muntligen eller skriftligen och ombeds att snarast sända in återrapporteringen. Om återrapporteringen inte bedöms vara tillfredsställande begärs en komplettering in. I de aktuella fallen har återrapporteringen, med något undantag, inkommit i enlighet med beslutet eller till en senare beslutad ändrad redovisningstidpunkt, eller så har tidpunkten för redovisning ännu inte inträtt. I ett fall har Kulturdepartementet inte fått någon redovisning för medlens användning. En handläggare på departementet har under hösten 2009 på nytt kontaktat ordföranden för bidragsmottagaren som utlovat att en sådan inkommer före årsskiftet.

Beträffande *riktlinjernas tillämplighet* på de ärenden som granskningen avser anför Miljödepartementets som sin uppfattning att riktlinjerna inte är tillämpliga då bidragsgivningen är, respektive har varit, författningsreglerad. Enligt lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ska medlen i kärnavfallsfonden även täcka de kostnader som bl.a. kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Enligt förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet får Strålskyddsmyndigheten fatta beslut om utbetalning av högst 5 miljoner kronor per kalenderår som ersättning för en kommuns kostnader för att följa och bedöma samt lämna information i frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Regeringsbesluten hanterade utbetalningar utöver de 5 miljoner kronor som myndigheten har bemyndigande att fatta beslut om. Bidragsgivningen under 2007 och 2008 är alltså författningsreglerad. Miljödepartementets uppfattning är därmed att riktlinjerna

inte är tillämpliga. Upplysningsvis kan tilläggas att under år 2003 gällde lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. samt förordningen (1981:671) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. med samma syfte som ovan, vilket innebär att även bidragsgivningen då var författningsreglerad och riktlinjerna enligt Miljödepartementets uppfattning därmed inte tillämpliga.

När det gäller *dokumentation av särskilda skäl att frånga riktlinjerna* har Kulturdepartementet uppgivit att det inte har dokumenterats, vare sig i akterna eller på annat sätt, huruvida riktlinjerna om bidragsgivning uttryckligen använts.

Av promemorian från Statsrådsberedningen framgår bl.a. att Regeringskansliet under första halvåret 2008 genomförde en *utvärdering och översyn av riktlinjerna*. Under översynen gjordes en kartläggning av olika departements användning av riktlinjerna. En mer ingående granskning gjordes av sammanlagt 16 ärenden från fem olika departement. Arbetet avslutades sommaren 2008. Det resulterade bl.a. i en checklista för bidragshantering som publicerades på Regeringskansliets intranät, som ett komplement till riktlinjerna.

Riktlinjerna behandlades, enligt promemorian, på nytt i samband med beredningen av förslagen i budgetpropositionen 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1 s. 36 f.) där Kammarkollegiet gavs i uppgift att utföra vissa administrativa kontroll- och prövningsmoment vid bidragsgivningen samt att praktiskt hantera t.ex. utbetalningar och återkrav av vissa anslag. Beslut om hur de berörda anslagen ska användas kommer, enligt propositionen s. 36, även i fortsättningen att fattas av regeringen och Regeringskansliet.

Regeringskansliet har under 2009 utsett en samrådsgrupp med kontaktpersoner från olika departement. Gruppen behandlar frågor som uppkommer med anledning av att Kammarkollegiet tar över ansvaret för de administrativa kontrollerna.

Mot bakgrund av resultatet från utvärderingen och översynen 2008 samt Kammarkollegiets nya roll i bidragshantering har en fortsatt översyn inletts under 2009. Vidare pågår ett arbete med att ta fram rutinbeskrivningar för hanteringen av de olika bidragen, enligt promemorian.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet konstaterade vid 2006 års granskning ger riktlinjerna uttryck för en god ordning för handläggningen av bidragsärenden. Vid det granskningstillfället uttalade utskottet bl.a. att beslut om bidrag i regel bör innehålla krav på återrapportering och att om återrapportering ska ske på annat sätt än i en särskild redovisning bör det framgå av regeringsbeslutet. Utskottet konstaterar att årets granskning ger vid handen att regeringsbesluten numera i regel är utformade på det sättet.

Årets granskning visar dock att det fortfarande förekommer vissa brister. Utskottet vill på nytt understryka värdet av att man i regeringsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för och antecknar de uppgifter som har betydelse för utgången i ärendet och därmed ger den spårbarhet och öppenhet som eftersträvas. Som utskottet tidigare betonat utgör omsorgsfull dokumentation en nödvändig förutsättning för en efterföljande kontroll.

Den fortsatta översyn av riktlinjerna som inletts under 2009 och arbetet i den samrådsgrupp som utsetts 2009 kan enligt utskottet förväntas resultera i bättre rutiner i Regeringskansliet för handläggningen av bidragsärenden.

5 Beredningskravet vid några typer av regeringsbeslut

Ärendet

Av 7 kap. 2 § regeringsformen följer ett beredningskrav för regeringsärenden. Regeringen ska innan den fattar beslut i ett ärende ha inhämtat behövliga yttranden och upplysningar från myndigheter, organisationer och andra, t.ex. i form av remiss.

Hösten 2008 granskade utskottet hur beredningskravet enligt regeringsformen fullgörs för en rad olika typer av regeringsärenden. Syftet med granskningen var att klargöra och bedöma rutinerna i Regeringskansliets arbete. I granskningsbetänkandet (bet. 2008/09:KU10) finns bl.a. en utförlig redovisning av regler, riktlinjer och rutiner (s. 46 f.).

Granskningen av beredningen av regeringsärenden har fortsatt under hösten 2009. Inom utskottets kansli har gjorts en genomgång av akterna till närmare 100 slumpvis utvalda regeringsbeslut som gäller förordningar, bidrag, ex gratia-framställningar och dispenser, *bilaga 5.1*.

Mot bakgrund av genomgången har en rad frågor ställts till Regeringskansliet. I en promemoria har Statsrådsberedningen lämnat svar på frågorna, *bilaga 5.2*.

Utredning i ärendet

Rutinerna för beredning av regeringsärenden rörande förordningar, bidrag, dispenser och ex gratia

I en PM den 24 oktober 2008 från Statsrådsberedningen med anledning av granskningsärendet om beredningskravet för regeringsärenden hösten 2008 (bet. 2008/09:KU10 s. 186 f.) redovisades hur bl.a. beslut om *förordningar* bereddes.

Förordningsändringar som är direkt relaterade till ett föregående lagstiftningsärende kan i viss utsträckning ha behandlats i det betänkande eller den promemoria som ligger till grund för lagstiftningsärendet. Remissinstanserna har i sådana fall fått möjlighet att yttra sig inom ramen för det traditionella remissförfarandet.

När en förordningsändring är initierad av en myndighet förs i de flesta fall en diskussion med den myndigheten under beredningen. Tillkommande uppgifter av betydelse dokumenteras i ärendet. Den initiativtagande myndigheten, liksom eventuella andra berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda, får i de flesta fall del av ett utkast till förordning i samband med att gemensam beredning och delning sker i Regeringskansliet.

Är det fråga om omfattande ändringar i förordningar av stor betydelse för den aktuella verksamheten förekommer det ofta att ett traditionellt remissförfarande genomförs. I ett sådant fall kan såväl berörda myndigheter som berörda sammanslutningar och enskilda omfattas.

Interna förvaltningsföreskrifter, t.ex. myndighetsinstruktioner, utarbetas vanligen i dialog med myndigheterna. Myndigheterna får också möjlighet att yttra sig i samband med att delning sker i Regeringskansliet.

Vid förordningsfrågor som endast är av teknisk karaktär är i allmänhet förutsättningarna för ett begränsat beredningsförfarande större.

När det gäller *bidrag till föreningar, stiftelser m.fl.* hänvisas till Regeringskansliets interna riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. (2006-01-24, FA2006/118/JA). I riktlinjerna påminns bl.a. om reglerna om kommunikering och remisser m.m. Rent allmänt sägs att omfattningen av och formerna för beredning av bidragsärenden varierar väsentligt, bl.a. beroende på bidragets art och den formella reglering som styr hanteringen. En bedömning görs ofta från fall till fall om yttranden från myndigheter eller organisationer behövs för att skapa ett fullgott beslutsunderlag. Detta gäller såväl beredning med myndigheter som sammanslutningar och organisationer. Under beredningen inhämtas, när det är relevant, upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Formen för detta varierar beroende på ärendets art, men det är vanligt att det görs genom underhandskontakter. Synpunkter som tillförs ärendet i sak dokumenteras då genom minnes- eller tjänsteanteckningar.

Beslut om ersättning ex gratia fattas normalt efter ansökan från enskilda. Ärendena handläggs regelmässigt enligt reglerna i förvaltningslagen. I de fall ansökan grundar sig på påstådda fel eller försummelser av någon myndighet inhämtas normalt yttrande från berörd myndighet samt ofta från Justitiekanslern. Det är inte ovanligt att kontakter i dylika ärenden hanteras per telefon, varvid anteckningar om kontakterna tillförs akten och kommuniceras med sökanden. Vid behov inhämtas uppgifter från expertmyndigheter, t.ex. Socialstyrelsen, när det gäller komplicerade medicinska bedömningar. Sådana uppgifter kommuniceras med sökanden. Inhämtande av yttrande föregås alltid av en behovsprövning. Det är inte ovanligt att uppenbart ogrundade ansökningar om ersättning inkommer till Regeringskansliet. Några kontakter med berörda myndigheter sker då normalt inte.

Dispensärenden – ärenden om undantag enligt 11 kap. 12 § regeringsformen från föreskrift i förordning – aktualiseras typiskt sett genom att den som omfattas av en aktuell förordningsreglering inkommer med en ansökan om att regeringen ska medge undanta i visst avseende. En ansökan bedöms oftast tillräcklig som beredningsunderlag om det är en myndighet som har aktualiserat frågan. Annars kan yttranden begäras in från berörda myndigheter.

Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.

Inom Regeringskansliet finns riktlinjer för bidrag som beslutas av regeringen eller Regeringskansliet (Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl., Riktlinjer RKFC 2006:1, dnr FA2006/118/JA). En redovisning av riktlinjernas innehåll finns i föregående avsnitt Bidragsgivning till organisationer. Riktlinjerna gäller för sådana bidrag till för-

enningar, stiftelser eller andra enskilda som beslutas av regeringen eller Regeringskansliet och som inte regleras i någon särskild förordning eller i någon annan författning. Riktlinjerna gäller bidrag till verksamhet eller aktiviteter. Riktlinjerna kan också användas för ärenden om sådana bidrag till kommuner, landsting och myndigheter, när dessa konkurrerar med enskilda om bidrag som inte är författningsreglerade. Om det finns en förordning eller annan särskild reglering för bidraget, kan riktlinjerna ändå tjäna som ledning för handläggnings- och kontrollrutiner vid hanteringen av bidraget såvida inte annat framgår av förordningen eller regleringen. Till riktlinjerna är fogad en blankett för ansökan om bidrag som också är avsedd att användas som checklista för vilka uppgifter som bör lämnas i samband med en bidragsansökan eller som bidragsgivaren bör ha tillgång till innan ett beslut om bidrag fattas. Om bidraget ges återkommande och den föreslagna ansökningsblanketten inte tillgodoser Regeringskansliets behov av uppgifter, ska en passande blankett för ansökan om bidrag tas fram med stöd av checklistan och med utgångspunkt från behoven. I riktlinjerna ingår vidare en bilaga kallad Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. som regelmässigt ska fogas till beslutet liksom en blankett för verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning.

Handläggningen i Regeringskansliet kan ha påbörjats på olika sätt. De vanligaste sätten är att en ansökan om bidrag kommer in till Regeringskansliet utan att något bidrag utlysts, att ett bidragsbeslut fattas på regeringens eller Regeringskansliets initiativ eller att bidragsansökningar kommer in efter det att ett bidrag har lyst ut. Oavsett hur bidragsärendet har påbörjats ska checklistorna enligt riktlinjerna användas för att komplettera och kontrollera beslutsunderlaget i relevanta delar innan beslut om bidrag fattas. Normalt ska de tre bilagorna i riktlinjerna skickas ut till den som söker eller annars ska få bidraget. Av en ansökan ska tydligt framgå vad de sökta medlen ska användas till. Verksamheten eller aktiviteten ska vara konkret beskriven.

Under första halvåret 2008 genomförde Regeringskansliet en utvärdering och översyn av riktlinjerna. Under översynen gjordes en kartläggning av olika departementens användning av riktlinjerna. Arbetet avslutades sommaren 2008 och resulterade bl.a. i en checklista för bidragshantering. Mot bakgrund av resultatet från utvärderingen och översynen samt det förhållandet att Kammarkollegiet fått en ny roll i bidragshanteringen har en fortsatt översyn av riktlinjerna inletts 2009. Vidare pågår ett arbete med att ta fram rutinbeskrivningar för hantering av de olika bidragen.

Kammarkollegiets roll

Sedan den 1 januari 2009 gäller enligt 5 § förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet att myndigheten ska ansvara för att bl.a. hantera ansökningsförfarandet vid bidrag till vissa särskilda projekt, pro-

gram, övrig verksamhet eller aktiviteter som regeringen eller Regeringskansliet beslutar om, betala ut sådana bidrag och följa upp de villkor som kan vara förenade med bidragen.

I betänkandet Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22) föreslogs att ett antal funktioner skulle överföras från Regeringskansliet till lämplig stabsmyndighet, i första hand Kammarkollegiet. Syftet var att frigöra resurser inom Regeringskansliet som skulle möjliggöra en koncentration på myndighetens huvuduppgifter utan att detta medför negativa effekter för kvalitet och resurseffektivitet. Regeringen delade i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1 s. 36 f.) utredningens bedömning och uttryckte sin avsikt att flytta vissa uppgifter till Kammarkollegiet. Från 2009 skulle Kammarkollegiet bl.a. utföra vissa administrativa kontroll- och prövningsmoment vid bidragsgivning samt praktiskt hantera t.ex. utbetalningar och återkrav av vissa anslag. Beslut om hur de berörda anslagen ska användas skulle även i fortsättningen fattas av regeringen och Regeringskansliet.

En samrådsgrupp inom Regeringskansliet behandlar frågor som uppkommer med anledning av att Kammarkollegiet tagit över ansvaret för de administrativa kontrollerna.

Dokumentation och aktbildning

Enligt 3 § arkivlagen (1990:782) bildas en myndighets arkiv av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och sådana handlingar som avses i 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen och som myndigheten beslutar ska tas om hand för arkivering. I paragrafen anges vidare att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet. Myndigheternas arkiv ska enligt tredje stycket bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen samt forskningens behov. I föregående avsnitt Bidragsgivning till organisationer finns en redovisning av bestämmelser i instruktionen för Regeringskansliet och av instruktioner i Gula boken – handläggningen av ärenden i Regeringskansliet (Ds 1998:39) när det gäller bl.a. arkivering och vilka handlingar som ska föras till akten.

Handling är enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen allmän om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. Enligt 2 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen anses handling inkommen till myndighet när den anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. Enligt 2 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen anses handling upprättad hos myndighet, när den har expedierats. Handling som inte har expedierats anses upprättad när det ärendet till vilket det hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten. Enligt 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen ska hos myndigheten tillkommen minnesanteckning som ej expedierats inte anses som allmän handling hos myndigheten om den inte tas om hand för arkivering. Med minnesanteckningar förstås promemoria eller annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendets föredragning eller beredning, dock

inte till den del som har tillfört ärendet sakuppgift. Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse eller annan därmed jämställd handling som inte har expedierats anses inte som allmän handling, såvida den inte tas om hand för arkivering. Ett utkast eller koncept som för samråd överlämnats till någon utomstående är ingen allmän handling vare sig hos avsändaren eller mottagaren. Den blir inte heller allmän handling om den återkommer i oförändrat skick.

I boken Offentlighetsprincipen av Alf Bohlin (7:e uppl., 2007, s. 106 f.) framhålls att avsikten knappast kan ha varit att det konsulterade organets svar skulle bli allmän handling när det kommer uppdragsgivaren till handa, för i så fall skulle stadgandet om mellanprodukter – beroende på hur utförligt yttrandet är – kunna helt eller delvis sättas ur spel. Den situationen har emellertid enligt Bohlin egendomligt nog förbigåtts i lagmotiven och tycks också falla utanför grundlagsregleringsregleringen. Av gängse lagtolkningsmetoder måste därför anses följa att dylika anteckningar med synpunkter ger upphov till en handling på vilken bestämmelserna i 2 kap. 6–7 §§ tryckfrihetsförordningen ska tillämpas. Bohlin hänvisar till rättsfallet RÅ 1999 ref. 36 och gör den kommentaren att om det konsulterande organets synpunkter i stället lämnas muntligen, t.ex. vid ett telefonsamtal, och nedtecknas av en tjänsteman hos den myndighet som begärt dem, så är nedteckningen en inom myndigheten utarbetad handling, som blir allmän enligt reglerna i 2 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen. Om då handlingen ska tillföras ett pågående ärende kan man undkomma offentligheten till dess att ärendet har slutbehandlats.

Ett utkast eller koncept som inte expedierats blir i likhet med minnesanteckning allmän handling om den tas om hand för arkivering.

När det gäller handling som under beredningen av ett regeringsärende har utarbetats inom ett departement och för samråd överlämnats till ett annat departement, framhåller Bohlin att Regeringskansliet i fråga om regeringsärenden ska ses som en enhet. Handlingarna ska ses som myndighets-interna och inte anses som expedierade på grund av överlämnandet.

Enligt 15 § förvaltningslagen (1986:223) ska uppgifter som en myndighet får på annat sätt än genom en handling och som kan ha betydelse för utgången i ärendet antecknas av myndigheten, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Regeringsärendena faller utanför förvaltningslagens tillämpningsområde. I regeringens praxis brukar emellertid förvaltningsärendena i möjligaste mån handläggas enligt samma regler som gäller för underordnade myndigheter. Det förhållandet att förvaltningslagen också gäller normgivning har enligt Bruna boken – förvaltningslagens tillämpning hos Regeringen (s. 15) begränsad räckvidd dels på grund av att förvaltningslagen formellt inte gäller regeringen, dels därför att flera av förvaltningslagens bestämmelser är utformade så att de bara reglerar handläggningen i förhållande till parter. I propositionshandboken (Ds 1997:1

s. 34) framhålls beträffande muntliga kompletterande synpunkter efter en remissomgång i ett lagstiftningsärende att underhandskontakter ibland kan vara tillräckliga och att de synpunkter man får alltid ska dokumenteras.

Enligt Gula boken ska alla handlingar som diarieförts i departementet samt eventuella dagboksblad, anteckningar och promemorior som innehåller sakuppgifter av betydelse för ärendet föras till akten. En kopia av beslutet ska läggas i akten. När ett ärende har avgjorts får man inte lägga nytillkomna handlingar i akten.

Senast tre veckor efter det att beslutet har expedierats ska enligt Gula boken akten lämnas för arkivering. Innan akten lämnas ska den i allmänhet rensas från överflödiga kopior, anteckningar och meddelanden som bara har tillfällig betydelse och även arbetspapper som utkast, kladdar, föredragspromemorior, korrektur till propositioner m.m.

Gemensam beredning och delning

I Statsrådsberedningens PM 1997:4 Samrådsformer i Regeringskansliet finns beskrivningar av samrådsformerna gemensam beredning och delning. Bland annat sägs att av statsministerns särskilda ställning i regeringen får anses följa en allmän skyldighet för departementen att i god tid informera Statsrådsberedningen om regeringsärenden av större vikt. Finansministerns uppgift att i regeringen svara för frågor om den ekonomiska politiken och budgetpolitiken medför att alla ärenden med ekonomiska, budgetära eller organisatoriska konsekvenser ska beredas med Finansdepartementets budgetavdelning. Ytterligare fasta ärendegrupper där gemensam beredning ska ske är bl.a. tillsättandet av nya utredningar som bereds med Statsrådsberedningen och Finansdepartementet. Ärenden om lagstiftning i civilrättsliga, straffrättsliga, processrättsliga, förvaltningsrättsliga och konstitutionella ämnen bereds med Justitiedepartementet. Ytterligare en rad ärendetyper som ska var föremål för gemensam beredning med skilda departement redovisas i promemorian. Den gemensamma beredningen ska inledas så tidigt som det är praktiskt möjligt. Allmänt sägs att det inte får råda någon oklarhet om vad som har överenskommit (t.ex. om det verkligen rör sig om gemensam beredning och inte samråd eller en förfrågan).

I promemorian beskrivs också begreppet delning. Innan regeringen beslutar om propositioner, lagrådsremisser, förordningar och kommittédirektiv eller utfärdar lagar ska det departement som bereder ett sådant ärende ge övriga departement tillfälle att lämna synpunkter på det utkast som upprättats. Delningen fyller en viktig informativ funktion till alla departement. En delning måste så gott som alltid föregås av kontakter med andra berörda departement. Man kan aldrig inskränka sig till enbart delning om sakfrågan berör fler departement än det egna. Delning får således inte ske förrän eventuell gemensam beredning har avslutats.

Promemoria från Regeringskansliet

Förordningar

När det gäller ändringar i vissa förordningar inom *Justitiedepartementets* område, har i promemorian redovisats att det förekommit kontakter med berörda myndigheter och att de fått tillfälle att komma in med synpunkter under gemensam beredning och delning. Berörda myndigheter får regelmässigt del av förslag till förordningsändringar under såväl gemensam beredning som delning, vilket är det normala förfaringssättet. Dokumentation av denna kommunikation har inte alltid sparats. Beträffande en av förordningarna gäller att det inte med fullständig visshet kan slås fast hur vissa berörda myndigheter hanterades, men förordningsändringen var i princip identisk med den utformning som föreslagits i en framställning från en av de berörda myndigheterna. Beträffande en förordning som gällde ikraftträdandet av en ändring i patentlagen (2000:1158) har anförts att den ifrågasvarande lagändringen beretts i sedvanlig ordning inom ramen för lagstiftningsärendet. Frågan om ikraftträdande var helt och hållet beroende av att den aktuella myndigheten hade ett system för elektroniska ansökningar. Samråd rörande ikraftträdandet hade skett med den myndigheten. När det gäller förordningar om ändringar i bl.a. förordningen (1979:575) om protokollföring m.m. vid de allmänna förvaltningsdomstolarna m.fl. förordningar har anförts att Domstolverket fått tillfälle att lämna synpunkter under delningen av förordningarna och att vissa domstolar m.fl. gavs tillfälle att lämna synpunkter under delningen av en rad av förordningarna.

När det gäller *Utrikesdepartementet* har, beträffande en ändring i förordningen (1994:1266) om förbud mot export av snus som innebär bl.a. att ordet "exportförbud" ersätts av ordet "utförsselförbud", anförts i promemorian att ändringen inte innebar några förändringar i sak utan endast gällde tekniska justeringar. Utrikesdepartementet bedömde därför att det var obehövt att inhämta upplysningar eller yttranden från myndigheter och organisationer. När det gäller ändring i förordningen (2007:1371) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) har framhållits att myndighetsinstruktioner vanligen utarbetas i dialog med berörd myndighet, vilket även skedde avseende de aktuella ändringarna. Dessutom inhämtades även synpunkter från Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete samt Nordiska Afrikainstitutet i samband med delningen.

När det gäller *Försvarsdepartementet* har i promemorian beträffande förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor framhållits att ändringen föranleddes dels av en framställning från Statens räddningsverk, dels av genomförandet av ett EU-direktiv. Ett utkast till författningsförslag hade av Miljödepartementet remitterats till 18 remissinstanser, och därtill kom ytterligare fyra aktörer in med remissvar. I samband med delning av för-

ordningen fick Statens räddningsverk, Naturvårdsverket, Affärsverket svenska kraftnät samt Sveriges Kommuner och Landsting tillfälle att lämna synpunkter.

I fråga om *Socialdepartementet* har beträffande ändringen i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden framhållits i promemorian att frågan behandlas i betänkandet Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22), där det framförts att det inte fanns skäl att i lag reglera frågan om kansliets placering. Betänkandet hade varit föremål för remiss, och i budgetpropositionen för 2009 föreslogs att den aktuella bestämmelsen skulle upphävas och förutskickades en förordningsreglering. Förordningsändringen var endast en följdändring som i sak inte innebar annat än att placeringen av Arvsfondsdelegationens kansli reglerades i förordning i stället för i lag.

Inom *Finansdepartementets* område har beredningen av två förordningar redovisats i promemorian. Ändringarna i försäkringsrörelseförordningen (1982:790) var enligt promemorian en del i arbetet med genomförandet av EG:s återförsäkringsdirektiv och kompletterade de lagbestämmelser om återförsäkring som utfärdades samtidigt. Utöver redaktionella ändringar i två paragrafer innebar ändringarna en utvidgning av bemyndigandet till Finansinspektionen att meddela föreskrifter. Underhandskontakter hade tagits med Finansinspektionen. I samband med delning ges Finansinspektionen regelmässigt tillfälle att yttra sig i fråga om författningsändringar som berör myndighetens verksamhet. Ändringen i förordningen (1997:1140) om vägavgift för vissa tunga fordon föranleddes av ett beslut inom Eurovinjett-samarbetet om införandet av ett nytt gemensamt betalningssystem för vägavgift. I samband med delningen fick Skatteverket, Tullverket och Vägverket möjlighet att lämna synpunkter.

När det gäller beredningen av ändringar i 24 förordningar inom *Utbildningsdepartementets* område har i promemorian framhållits att några av förordningarna var föremål för ett remissförfarande som omfattade ett stort antal myndigheter och organisationer i samband med beredningen av betänkandet Tre nya skolmyndigheter (SOU 2007:79). Under beredningen av samtliga förordningsförslag förekom också muntliga kontakter med ett antal myndigheter. Vidare inhämtades i samband med delningen av förordningarna synpunkter och yttranden från en rad myndigheter m.m.

När det gäller beredningen av förordningen (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn inom *Jordbruksdepartementets* område har i promemorian framhållits att det genom underhandskontakter inhämtades upplysningar och synpunkter från de närmast berörda myndigheterna Staten jordbruksverk och Fiskeriverket, som båda även bereddes tillfälle att yttra sig över den föreslagna förordningen i samband med delning. Det nationella utrymmet för reglering var litet och begränsade sig i praktiken till frågan om vilka administrativa krav som ska ställas på stödgivande organ och centrala myndigheter. Till grund för en ändring i jaktförordningen (1987:905) låg en rapport från Naturvårdsverket och remissvar.

Inom *Miljödepartementets* område omfattar redovisningen i promemorian två förordningsändringar. Beträffande en av förordningarna, förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar, har framhållits att ändringen behövdes för att förtydliga gällande rätt och var initierad av EG-kommissionen. Mot den bakgrunden bedömdes det inte vara nödvändigt med något inhämtande av synpunkter från myndigheter eller organisationer. Beträffande ändringen i förordningen (2007:161) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet har framhållits att det inte var nödvändigt med inhämtande av synpunkter från myndigheter och organisationer eftersom det var fråga om att undanröja en motsägelse som uppkommit i samband med ett tidigare omtryck.

När det gäller de granskade förordningarna inom *Näringsdepartementets område* har i fråga om ändringarna i fartygssäkerhetsförordningen (2003:438) anförts i promemorian att det under beredningen förekom omfattande diskussioner med den berörda myndigheten Sjöfartsverket som också gavs tillfälle att lämna synpunkter på förslaget till förordningsändring under delningsförfarandet. Synpunkter eller yttranden från organisationer inhämtades inte eftersom det dels var fråga om en författningsteknisk justering med hänsyn till en EG-förordning, dels ändringar av relativt enkel beskaffenhet och dels ändringar som tillkom på initiativ från den berörda näringen. Beträffande ändringar i förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät har framhållits att synpunkter inhämtades från affärsverket såväl vid den gemensamma beredningen som under delningen. Eftersom ändringarna endast berörde Svenska kraftnät inhämtades inte synpunkter från andra myndigheter eller från organisationer.

I fråga om förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck, som beretts inom *Integrations- och jämställdhetsdepartementet*, har anförts i promemorian att berörda hbt-organisationer vid en hearing den 7 april 2008 fått möjlighet att lämna synpunkter, vilket bl.a. framgår av en akt. När det gäller ändring av förordningen (2008:1281) om ränta på lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlännningar för 2009 har redovisats att Riksgäldskontoret årligen lämnar ett underlag till Regeringskansliet. Riksgäldskontorets skrivelse avsåg även studielånsröntan och registrerades hos Utbildningsdepartementet. Integrations- och jämställdhetsdepartementet redovisade i en promemoria ett underlag för gemensam beredning. I samband med gemensam beredning med Finansdepartementet och Utbildningsdepartementet gavs även Centrala studiestödsnämnden tillfälle att lämna synpunkter på den föreslagna räntenivån, 5 %. Något behov i övrigt av att inhämta synpunkter ansågs inte finnas.

När det gäller ändringar av förordningar inom *Kulturdepartementets område* har framhållits att ändringen i förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund föranleddes av att Samarbetsnämnden för statsbidrag

till trossamfund ändrat namn till Nämnden för statligt stöd till trossamfund. Under beredningen hade Kulturdepartementet underhandskontakter med Nämnden för statligt stöd till trossamfund avseende ändringarnas innebörd och utformning. När det gäller ändringar i förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter för förvaring fick berörda myndigheter, dvs. Banverket, Vägverket och Riksarkivet, information om behovet inom ramen för arbetet i den projektgrupp som Näringsdepartementet ledde för att genomföra den aktuella bolagiseringen. En ändring i förordningen (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia var en följd av ett riksdagsbeslut om att Forum för levande historias uppdrag skulle förtydligas så att det framgick att myndighetens uppdrag innefattade kommunismens brott mot mänskligheten. Under beredningen av propositionen (prop. 2008/09:1) och instruktionsändringen hade Kulturdepartementet underhandskontakter med Forum för levande historia, som också fick tillfälle att lämna synpunkter i samband med delningen av förordningsändringen.

Beträffande de aktuella förordningarna inom *Arbetsmarknadsdepartementets* område har i fråga om en ändring i förordningen (2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program framhållits att det under beredningen förekom underhandskontakter med Arbetsförmedlingen, Svenska ESF-rådet och Sveriges Kommuner och Landsting och när det gäller ändring i förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb att underhandskontakter förekom med Arbetsförmedlingen.

Bidrag

Promemorian innehåller svar på frågor om fyra bidragsärenden inom Socialdepartementets område, två bidragsärenden inom Jordbruksdepartementets område och tre bidragsärenden inom Näringsdepartementets område.

Inom *Socialdepartementets* område gäller regeringsärendena bl.a. bidrag till Samarbete för människor i sorg (Sams), Volontärbyrå och Nationella hjälplinjen och Stiftelsen Allmänna Barnhuset. I promemorian hänvisas till att bidraget till Sams aviserades i proposition 2007/08:110 En förnyad folkhälsopolitik och att det dessförinnan bl.a. förekom diskussioner om Sams behov av bidragsmedel för verksamheten. Någon ansökan från Sams om bidragsmedel finns inte i ärendet. Inte heller förekommer sådana uppgifter som enligt riktlinjerna (avsnitt 5) bör finnas innan ett beslut om bidrag fattas. Yttranden från myndigheter eller organisationer inhämtades inte beträffande vare sig Sams eller Volontärbyrå eftersom det inte fanns behov av det. När det gäller Nationella hjälplinjen har regeringen framhållit att organisationen så gott som årligen sedan 2003 inkommit med ansökningar om statliga medel för driften av verksamheten och att synpunkter de senaste åren inhämtats från Socialstyrelsen. Statskontoret redovisade i april 2006 ett regeringsuppdrag om hur en särskild jour för personer i psykisk kris och deras närstående kunde organiseras och finansieras. Stats-

kontorets rapport hade tagits fram efter kontakter med bl.a. en rad myndigheter och organisationer. Åren 2007–2009 har Socialstyrelsen haft i uppdrag att betala ut bidrag till Nationella hjälplinjen. Ett villkor för dessa bidrag är att det finns ett avtal mellan Socialstyrelsen och Nationella hjälplinjen om mål och villkor för verksamheten med Statskontorets rapport som underlag. När det gäller Stiftelsen Allmänna Barnhuset har i promemorian framhållits att stiftelsen under flera år aktivt arbetat med frågor om exploatering av barn och besitter kunskaper på området. En dialog med Allmänna Barnhuset hade föregått beslutet om bidrag men någon formell ansökan fanns inte. När det gäller bidraget till Kris har i promemorian framhållits att det var ett förbiseende att ansökan inte undertecknats men att det mot bakgrund av de kontakter som förevarit inte fanns någon tvekan om behörigheten.

I promemorian har, när det gäller *Jordbruksdepartementets* område, lämnats uppgifter om beredningen av regeringsärenden om bidrag till Jägarnas Riksförbund och till Svenska Jägareförbundet. Inhämtande av synpunkter eller yttranden i fråga om bidraget till Jägarnas Riksförbund ansågs enligt promemorian inte nödvändigt bl.a. mot bakgrund av att regeringen i proposition 1999/2000:73 uttalat att jägarorganisationerna borde stödjas med ett grundbidrag och ett medlemsrelaterat bidrag, en bedömning som delades av miljö- och jordbruksutskottet. När det gäller Svenska Jägareförbundet har hänvisats till att förbundet har myndighetsliknande uppgifter. Förbundets ansökan behandlades därför i stort sett som en myndighets årliga budgetunderlag.

Inom *Näringsdepartementets* område gäller de aktuella bidragsärendena bidrag för Europamästerskapet i Ung företagsamhet, City Move Interdesign och projekt om hållbar utveckling. Organisationen Ung Företagsamhet har enligt promemorian i flera år beviljats verksamhetsbidrag, och till det senaste beslutet fogades de i riktlinjerna förordade bilagorna. Ung Företagsamhet har således enligt promemorian god kännedom om vad som förväntas när det gäller rapportering etc. Mot den bakgrunden och med beaktande bl.a. av tiden för genomförandet och omfattningen av projektet gjordes enligt promemorian bedömningen att det inte var nödvändigt att foga de aktuella bilagorna till beslutet. Det bedömdes inte heller behövligt att inhämta några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer. Stiftelsen Svensk Industridesign (Svid) beviljades medel som delfinansiering av förberedelse och genomförande av workshop City Move Interdesign. Mot bakgrund bl.a. av att representanter från Tillväxtverket sitter i Svids styrelse, att staten årligen bidrar till verksamheten genom medel som betalas till Tillväxtverket och att Svid tidigare beviljats bidrag från regeringen för Designåret 2005 m.m. gjordes bedömningen att Svid hade god kännedom om vad som förväntades av stiftelsen när det gäller rapportering m.m. Det ansågs därför inte nödvändigt att foga de i riktlinjerna förordade bilagorna till beslutet. Det ansågs inte behövligt att inhämta yttrande från myndigheter och organisationer. När det gäller

medel till projekt om hållbar utveckling har i promemorian framhållits att bilagan Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning inte bifogats av förbiseende men att blanketten senare under hand överlämnades till bidragsmottagaren. Några synpunkter eller yttranden från myndigheter och organisationer inhämtades inte eftersom tillräckligt underlag ansågs finnas i sökandens underlag.

Dispenser

I promemorian har besvarats frågor om två regeringsärenden inom *Näringsdepartementets* område som gäller dispens från vissa krav för taxilegitimation. Enligt promemorian inhämtades inte synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, i det ena fallet eftersom ärendet var av återkommande karaktär och i det andra fallet för att tillräckligt underlag bedömdes finnas.

Ex gratia-ärenden

I promemorian har besvarats frågor om sju regeringsärenden inom *Socialdepartementets* område som gäller ansökningar om ex gratia-ersättningar. Samtliga ansökningar har avslagits. Enligt promemorian bedömdes det inte finnas behov av att inhämta synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer.

Utskottets ställningstagande

I utskottets betänkande 2008/09:KU10 finns en utförlig redovisning av vad utskottet alltsedan mitten av 1970-talet uttalat i fråga om beredningen av regeringsärenden i samband med granskningar av regeringsärendens handläggning (s. 60 f.). Utskottet har återkommande pekat på vikten av en god beredning. Bland annat har utskottet anfört att det är av vikt att förberedelsearbetet är gediget och tillräckligt men också att beredningskravet i regeringsformen inte innebär att det inför alla regeringsbeslut krävs att upplysningar ska inhämtas från myndigheter, organisationer och enskilda utan att detta ska ske i den mån det är behövligt. Utskottet har också vid skilda tillfällen uttalat sig om vikten av dokumentation. Hösten 2007 betonades i samband med granskning av notifiering och avnotifiering av statsstödsärenden (bet. 2007/08:KU10) att en omsorgsfull dokumentation är en nödvändig förutsättning för en efterföljande kontroll. Avsaknaden av skriftligt berednings- och beslutsunderlag riskerade enligt utskottet att försvåra insynen i Regeringskansliets och regeringens arbete och beslutsfattande.

Den nu genomförda granskningen när det gäller förordningar ger vid handen att beredningen skett på ett sätt som svarar mot beredningskravet i regeringsformen. Bland annat har berörda myndigheter, i vart fall i samband med delning, getts möjlighet att lämna synpunkter. Detta har dock

sällan dokumenterats i akten, vilket kan ha sin grund i att de delade utkastet inte ansetts som allmänna handlingar och att lämnade synpunkter varit muntliga och inte tillfört ärendet något i sak.

När det gäller regeringsärendena om bidragsgivning kan konstateras att regeringens riktlinjer inte alltid har följts. De bilagor som enligt riktlinjerna bör fogas till bidragsbeslut saknas i några fall, utan att skälen för utelämnandet har dokumenterats. Det har vidare förekommit att medel har beviljats med hänvisning till uttalanden i en proposition utan att det funnits dokumentation av sådana uppgifter som bör föreligga enligt riktlinjerna. Riktlinjerna är emellertid föremål för en fortsatt översyn och det pågår ett arbete i en samrådsgrupp som utsetts 2009 mot bakgrund av att Kammarkollegiet getts en roll i bidragshanteringen. Som utskottet framhållit i det föregående avsnittet Bidragsgivning till organisationer kan detta förväntas resultera i bättre rutiner i Regeringskansliet för handläggningen av bidragsärenden.

Utskottet vill understryka vad utskottet tidigare anfört om vikten av en omsorgsfull dokumentation som förutsättning för en efterföljande kontroll och för att uppnå den öppenhet och spårbarhet som eftersträvas.

6 Beredningskravet vid propositioner avlämnade under kristid

Ärendet

Konstitutionsutskottet granskade under hösten 2008 bl.a. hur beredningskravet enligt regeringsformen fullgörs för en rad olika typer av regeringsärenden (bet. 2008/09:KU10 s. 46 f.). Inom ramen för utskottets granskning genomfördes en allmän genomgång av Regeringskansliets rutiner i fråga om inhämtande av yttranden och upplysningar i enlighet med regeringsformens beredningskrav. Utskottet framhöll att det avsåg att i kommande granskning uppmärksamma enskilda ärenden med utgångspunkt i de granskningsresultat som redovisades.

Med anledning av en anmälan till utskottet granskades under våren 2009 bl.a. huruvida regeringens hantering av stödpaketet till fordonsindustrin (prop. 2008/09:95) uppfyllde regeringsformens krav på beredning (bet. 2008/09:KU20 s. 51 f.). Propositionen hade lagts fram under den finansiella krisen och föregåtts av en brådskande beredning.

Mot bakgrund av de ovannämnda granskningsärendena har utskottet i sin granskning hösten 2009 kartlagt och analyserat hur regeringens beredning av propositioner under kristid uppfyllt regeringsformens krav.

Propositioner med anknytning till två kriser ingår således i granskningen: den globala finanskrisen och pandemikrisen. De granskade propositionerna har valts ut enligt två kriterier: (1) de har lämnats till riksdagen under perioden den 1 juli 2008–30 juni 2009 och (2) de innehåller en hemställan från regeringen om förkortad motionstid. Härutöver uppmärksammas vissa propositioner under bankkrisen 1990–1994.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Regeringsformens bestämmelser om beredningskrav

Enligt 7 kap. 2 § regeringsformen (RF) ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter vid beredningen av regeringsärenden. I en kommentar till regeringsformen anförs att RF:s remissregel gäller alla typer av regeringsärenden, författnings- och budgetärenden såväl som förvaltningsärenden. Varken av bestämmelserna i RF eller av förarbetena till grundlagen framgår hur ett remissförfarande bör gå till. Vilka myndigheter som är berörda och i vilken omfattning det är erforderligt att organisationer och enskilda får tillfälle att yttra sig avgörs av vederbörande departementschef eller annan föredragande under vanligt konstitutionellt ansvar (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 299).

Regeringsformens bestämmelser om Lagrådets granskning

Enligt 8 kap. 18 § andra stycket RF gäller bl.a. att yttrande av Lagrådet bör inhämtas innan riksdagen beslutar grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar samt tekniska upptagningar, lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar, lag som avses i 2 kap. 3 § andra stycket, 12 § första stycket, 17–19 §§ eller 22 § andra stycket eller lag som ändrar eller upphäver sådan lag, lag om kommunal beskattning, lag som avses i 2 eller 3 § eller lag som avses i 11 kap., om lagen är viktig för enskilda eller från allmän synpunkt.

Enligt samma bestämmelse framgår att Lagrådets hörande inte behöver inhämtas om det skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Vidare gäller att om regeringen föreslår riksdagen att stifta lag i något av de ämnen som avses i bestämmelsens ovan återgivna mening och Lagrådets yttrande dessförinnan inte har inhämtats, ska regeringen samtidigt för riksdagen redovisa skälen härtill.

Förarbetena till bestämmelsen innehåller ingen utförlig motivtext eller analys av uttrycket ”viktig för enskilda eller från allmän synpunkt” eller någon av de två undantagsreglerna ”sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet” och ”fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma” (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 392).

Riksdagsordningens bestämmelser om motionstid

Av 3 kap. 11 § riksdagsordningen (RO) framgår bl.a. att motioner med anledning av en proposition eller en framställning får väckas inom femton dagar från den dag då propositionen eller framställningen anmälades i kammaren, och om en proposition eller en framställning måste behandlas skyndsamt, får riksdagen, om den anser att det finns synnerliga skäl, på förslag av regeringen eller det riksdagsorgan som lämnat framställningen besluta om kortare motionstid.

Av motivuttalandena (prop. 1973:90 s. 541) framgår att förkortning av följdmotionstiden bör vara en ren undantagsföreteelse, och att följdmotionstiden aldrig får sättas helt ur spel. Vidare anförts att ett utskott måste avvakta motionstidens utgång före sitt slutliga ställningstagande i ärendet samt att beslut om förkortning av motionstiden kan fattas i samband med det sammanträde då propositionen hänvisas till ett utskott för beredning. I en kommentar till regeringsformen påpekas att vad som menas med att följdmotionstiden aldrig får sättas helt ur spel inte är preciserat, men att en dag under alla förhållanden måste vara ett minimum (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 668).

Ordning vid förkortad motionstid

Statsrådsberedningens propositionshandbok beskriver hur brådskande ärenden bereds (Ds 1997:1 s. 119–127). I handboken redogörs (s. 123–124) för den överenskommelse som träffats under hand mellan riksdagen och Regeringskansliet om att särskild information ska lämnas när motionstiden behöver förkortas.

I en grundlagskommentar (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 668–669) ges en mer detaljerad beskrivning av det praktiska tillvägagångssättet inom riksdagen vid underhandskontakter med Regeringskansliet avseende förkortad motionstid:

För att bevaka att ledamöternas intresse av att motionstiden inte onödigtvis förkortas har talmannen i samråd med Regeringskansliet beslutat om följande ordning. När en fråga uppkommer att lägga fram en proposition som påkallar särskilt snabb behandling i riksdagen bör det först undersökas om det verkligen behövs förkortad motionstid för att hinna få fram beslut i tid. Efter kontakt med kanslichefen i det berörda utskottet beräknas tiden för utskottsbehandlingen av ärendet och för framställningen av utskottsbetänkandet. Kanslichefen undersöker också när ärendet kan läggas in i kammarens arbetsplan. Om beräkningarna ger vid handen att motionstiden måste förkortas hjälper kanslichefen till med att räkna ut förkortningen. Motionstiden bör inte förkortas mer än absolut nödvändigt. Regeringskansliet bör också ta kontakt med kanslicheferna i oppositionspartiernas partigrupper för att höra efter om de har något att invända mot en förkortning av motionstiden. Besked om resultatet av dessa kontakter lämnas till kanslichefen i kammarkansliet som underrättar talmannen. Om inga särskilda hinder finns ger talmannen klartecken till att förslaget läggs fram. Framställning om förkortad motionstid skall göras i propositionen. Det är viktigt att det av propositionen framgår varför ärendet är brådskande.

Liknande formuleringar återfinns i en tidigare beskrivning av riksdagspraxis (Bengt Törnell, Riksdagspraxis, 1996, s. 36) där det framgår att talmannen inför varje förslag om förkortad motionstid vill ha en redovisning av ärendet för att bl.a. få reda på om propositionen är kontroversiell och hur partigrupperna i riksdagen förhåller sig till förslaget. Med anledning härav måste någon handläggare i departementet som är väl förtrogen med innehållet i den tilltänkta propositionen ta kontakt med kanslicheferna hos de riksdagsgrupper som inte finns företrädade i regeringen och efterhöra om de har något att invända mot att motionstiden förkortas. Besked om resultatet av kontakterna med utskottet och partigrupperna lämnas till kanslichefen på centralkansliet, som underrättar talmannen och – om inga särskilda hinder föreligger – ger klartecken till att förslaget läggs fram. Vidare anges i beskrivningen av riksdagspraxis att det är viktigt att det av propositionen framgår varför ärendet är brådskande, så att riksdagsledamöterna inför avgörandet om förkortad motionstid får kännedom om anledningen till förslaget.

Riksdagsordningens bestämmelser om budget samt ”krispaket”

Enligt 3 kap. 2 § första stycket RO gäller bl.a. att regeringen före budgetårets början ska lämna en proposition med förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret (budgetproposition).

Enligt 3 kap. 2 § tredje stycket gäller att endast om regeringen anser att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl får en proposition om statens inkomster eller utgifter för det närmast följande budgetåret lämnas efter budgetpropositionen. Skälet för att införa bestämmelsen var, enligt vad konstitutionsutskottet anförde, att budgetpropositionen skulle vara heltäckande när den överlämnades. Riksdagsutredningen föreslog en möjlighet, om synnerliga ekonomisk-politiska skäl föreligger, att göra avsteg från principen om att några särpropositioner med utbrutna budgetförslag inte får lämnas efter att budgetpropositionen framlagts fram till det nya budgetårets början. I sitt betänkande anförde Riksdagsutredningen bl.a. följande (1993/94:TK2 s. 37):

Rambeslutsmodellen utgår från förutsättningen att regeringen vid ett tillfälle redovisar ett samlat budgetförslag. Fram till budgetårets början skall några propositioner med utbrutna budgetförslag således inte få förekomma, ej heller någon kompletteringsproposition. Den ekonomiska utvecklingen kan dock gå därhän att regeringen för att kunna bemästra en uppkommen situation behöver komplettera sitt budgetförslag med särskilda åtgärder. Vi har i vårt tidigare betänkande förutsatt att propositioner med dylika förslag skall hänskjutas till finansutskottet och behandlas samlat av detta utskott. Om tiden så medger bör finansutskottet grunda sitt ställningstagande på yttranden från berörda utskott.

Riksdagsutredningens förslag tillstyrktes av konstitutionsutskottet och bifölls av kammaren (bet. 1993/94:KU18, rskr. 1993/94:427).

Regeringens konstitutionella ansvar i fredstida krissituationer m.m.

Regeringsformens 13:e kapitel innehåller regler om beslutsfattandet för statsmakterna och andra offentliga organ under krig eller vid krigsfara. Vad gäller ”andra utomordentliga förhållanden” än krig eller krigsfara anfördes i förarbetena till regeringsformen att den möjlighet till snabbhet i beslutsfattandet som eftersträvas i en krissituation borde ”tillgodoses inom ramen för den vanliga kompetensregleringen” (prop. 1973:90 s. 444). Reglerna i regeringsformens övriga tolv kapitel är alltså tänkta att kunna tillämpas även i krissituationer.

I förarbetena anfördes också att regler som gör det möjligt att fatta beslut med nödvändig snabbhet under andra utomordentliga förhållanden än krig och krigsfara finns i 8 kap. regeringsformen (prop. 1973:90 s. 445).

Andra bestämmelser som gör det möjligt för statsmakterna att i stor omfattning vidta åtgärder och fatta beslut som ter sig nödvändiga i krislägen är bl.a. regeringsformens och riksdagsordningens bestämmelser som möjliggör riksdagens sammanträde med kort varsel (2 kap. 5 § RO), även vid uppehåll i kammarens arbete (2 kap. 6 § RO), vid behov utanför Stockholm (4 kap. 1 § RF). Vidare kan riksdagen i ett av regeringen väckt

ärende som måste avgöras skyndsamt förkorta motionstiden (3 kap. 11 § RO). Kammaren kan besluta om dels omedelbar hänvisning av ett ärende (4 kap. 1 § RO), dels att ett utskottsbetänkande på utskottets eller talmanens förslag ska avgöras efter endast en bordläggning (5 kap. 1 § RO).

Beredning av propositioner i undantagsfall

Statsrådsberedningens propositionshandbok beskriver hur brådskande ärenden bereds (Ds 1997:1 s. 119–127). I handboken anges att det förekommer att bl.a. en proposition behöver beredas i stor brådska och under former där arbetet måste bedrivas med insyn av en mer begränsad krets än normalt. I handboken noteras särskilt att detta dock får förekomma endast i rena undantagssituationer.

I handboken anförs vidare att det normala berednings- och remissförfarandet i vissa undantagsfall kan ersättas med ett förfarande med remissmöte m.m. eller, i lagtekniska frågor av mer okontroversiellt slag, med en begränsad remiss i samband med delningsförfarandet, då man endast delar propositionsutkastet eller tar muntliga kontakter. Vidare påpekas i handboken dels att Justitiedepartementets granskningsenhet bör rådfrågas vid tveksamhet om vad som behöver göras för att beredningskravet ska uppfyllas, dels att sådan beredning och de synpunkter som då har kommit fram ska redovisas i propositionen. Handboken anmärker särskilt att beredningen i brådskande fall även måste innefatta kontakter med chefen för en sådan myndighet som enligt förslaget ges nya eller ändrade uppgifter och att i vissa fall måste, i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. 18 § RF, yttrande hämtas in från Lagrådet (s. 119).

Vid brådskande ärenden krävs vidare ett medgivande av departementets kontaktperson inom Statsrådsberedningen om den normala delningstiden på minst fem arbetsdagar måste förkortas. Enligt handboken gäller därtill dels att delning alltid måste ske med samtliga statsråd om inte delningen i något sällsynt undantagsfall ersätts med allmän beredning, dels att delning obligatoriskt ska ske med både statssekreteraren och rättschefen i Statsrådsberedningen. I lagtekniska frågor, budgetfrågor samt frågor som rör Sveriges förpliktelser enligt internationella konventioner som har anknytning till EG-rätten eller som rör kommuner och landsting ska olika chefstjänstemän vid Utrikes-, Justitie- och Finansdepartementen inkluderas i delningen. Slutligen anges att delning med chefen för en sådan myndighet som enligt förslaget ges nya eller ändrade uppgifter eller som har särskild sakkunskap på området måste ske (s. 120–121).

Mot bakgrund av riksdagsordningens bestämmelse (3 kap. 11 § RO) om förkortad motionstid anges i handboken dels att det ska finnas mycket starka skäl för att regeringen ska lämna förslag om att inskränka på ledamöternas motionsrätt, dels att följdmotionstiden aldrig helt får sättas ur spel. I handboken anges dessutom att de allmänna omständigheterna kring behovet av ett snabbt ikraftträdande av t.ex. den föreslagna lagstiftningen

eller motsvarande redovisas i propositionen. I handboken redogörs för två sätt på vilka regeringens egentliga förslag tas upp under rubriken Förslag till riksdagsbeslut.

Enligt handboken räcker det inte med att endast i propositionen anmäla regeringens förslag om förkortad motionstid. I handboken framhålls att en sådan fråga även kräver information från respektive departement till riksdagen och partigrupperna enligt följande.

Frågan om förkortad motionstid ska i god tid anmälas under hand till riksdagens kammarkansli och till det berörda utskottets kansli. Departementet ska förankra det planerade förslaget hos partigrupperna. Informationen ska lämnas i så god tid att alla, talmannen, utskottskansliet och partigrupperna, får skäligen tid innan propositionen trycklovas (s. 122–124).

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har tidigare behandlat frågor om dels regeringens roll som ansvarig för förslag som överlämnas till riksdagen för beslut, dels beredningen av olika regeringsärenden.

Hösten 2008

Hösten 2008 uttalade utskottet med anledning av sin granskning av regeringens fullföljande av regeringsformens beredningskrav för regeringsärenden bl.a. följande (bet. 2008/09:KU10 s. 63):

Genom att låta förslag och pågående ärenden komma myndigheter, organisationer och andra till del kan de bli allsidigt belysta och konsekvenserna av dem så långt möjligt kända på förhand. Kvaliteten på regeringens och, i förlängningen, i vissa fall även riksdagens beslutsfattande ökar därmed till gagn för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Samtidigt bör enligt utskottet också erinras om att beredningskravet inte är absolut. Upplysningar och yttranden ska enligt bestämmelsen i RF inhämtas i den mån det är behövligt. Vidare bör även erinras om att det i RF inte föreskrivs någon särskild form för hur inhämtande av upplysningar och yttranden ska ske.

Utskottet uttalade även att granskningen visar att sättet på vilket beredningskravet uppfylls varierar stort mellan olika ärendetyper. Utskottet framhöll att för vissa ärendetyper inhämtas yttranden och upplysningar som regel genom ett traditionellt remissförfarande, för andra är underhandskontakter med berörda myndigheter det gängse förfarandet för inhämtande av yttranden och upplysningar och för ytterligare några förekommer inget särskilt inhämtande av yttranden och upplysningar. I ärendet anmäldes en reservation (s, v, mp) med avseende på regeringens beredningsförfarande i fråga om lagförslag på skatteområdet som har sin grund i överenskommelser mellan regeringspartierna. I reservationen anges att förfarandet inte står i överensstämmelse med syftet med regeringsformens beredningskrav samt att reservanterna i övrigt delar utskottets ställningstagande i ärendet.

Våren 2009

Våren 2009 uttalade utskottet följande mot bakgrund av dess granskning av huruvida beredningen av propositionen om stödpaketet till fordonsindustrin (prop. 2008/09:95) uppfyllde bl.a. regeringsformens beredningskrav (bet. 2008/09:KU20 s. 67–68):

Propositionen lades fram under en finansiell kris med effekter på den reala ekonomin av sådan omfattning som inte skådats sedan 1930-talets stora depression. Krisens effekter har särskilt drabbat den internationella fordonsindustrin och därmed den svenska fordonsindustrin, vilken tvingas genomgå en mycket snabb struktumvandling.

Regeringsformens beredningskrav är av väsentlig betydelse i samtliga ärenden i vilka regeringen fattar beslut, men det är inte lika för alla fall. Upplysningar och yttranden ska enligt regeringsformen inhämtas i den mån det är behövligt. Regeringsformen föreskriver inte någon särskild form för hur inhämtande av upplysningar och yttranden ska ske.

Utskottet konstaterar att regeringen, enligt riksdagsordningens bestämmelser, får lämna en proposition om statens inkomster eller utgifter för det närmast följande budgetåret efter budgetpropositionen endast om den anser att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl. Utskottet anser att sådana skäl förelåg när den aktuella propositionen överlämnades.

Utskottets granskning visar bl.a. att regeringens beredning av propositionen, inklusive inhämtande av remissynpunkter, skedde under några dagar och att näringsministern vid finans- och näringsutskottens utfrågning lämnade förtydligande information om förslagen i propositionen den 16 december 2008. Utskottet anser att dessa förhållanden visar på att regeringsärendet bereddes under extraordinär brådska. Utskottet framhåller att en sådan brådskande beredning naturligtvis inte är önskvärd men att den tidsnöd som präglade beredningen var motiverad under de prekära ekonomiska förhållanden som rådde vid tiden för regeringens beredning.

Utskottet betonar att regeringen styr riket och att regeringen i synnerligt svåra ekonomiska förhållanden kan tvingas bemästra uppkomna situationer genom att, utan den tidsutdräkt som en mer sedvanlig beredning skulle erfordra, komplettera sitt budgetförslag med särskilda åtgärder. Även i situationer där regeringen bereder brådskande ärenden är det enligt utskottet viktigt att regeringsformens beredningskrav uppfylls. Utskottet konstaterar vidare att det slutligen ankommer på riksdagen att bedöma huruvida underlaget i regeringens förslag till åtgärder motsvarar de krav på saklighet och relevans som gör det möjligt för riksdagen att fullfölja sina uppgifter som lagstiftare och utövare av finansmakten. Utskottet noterar att riksdagen bedömde underlaget i den aktuella propositionen som tillräckligt.

Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens beredning av propositionen inte var uttömmande i alla delar men att beredningskravet får anses ha uppfyllts trots den extraordinära tidsnöd som rådde vid tiden för regeringens beredning av propositionen.

Granskningen föranleder inte något uttalande i övrigt från utskottets sida.

I ärendet anmäldes en reservation (s, v, mp) med innebörden att regeringen brustit i sitt uppfyllande av regeringsformens beredningskrav vad avser den aktuella propositionen. I reservationen anges bl.a. dels att regeringen brustit i sitt inhämtande av remissynpunkter, dels att beredningen av

ärendet kunde och borde ha omfattat längre tid än fyra arbetsdagar, dels att utskottets granskning visar på brister i propositionens förslag om bemyndiganden avseende kreditgarantier och undsättningslån.

Våren 1995

Mot bakgrund av ett flertal anmälningar granskade utskottet våren 1995 vissa frågor med anknytning till bankkrisen (bet. 1994/95:KU30 s. 84 f.). Inom ramen för granskningen behandlades bl.a. dels frågan om vissa statsråds tjänsteutövning i samband med beslut om stöd till Nordbanken, dels regeringens handläggning av s.k. fallskärmsavtal till förmån för vissa direktörer i Nordbanken, dels statsrådet Bo Lundgrens kontakter med Gota-koncernens huvudägare Trygg-Hansa SPP Holding. Dessa granskningsärenden föranledde inga uttalanden från utskottets sida.

Därtill granskade utskottet utövandet av statens ägande i Nordbanken. I ljuset av sin granskning uttalade utskottet bl.a. följande (s. 96):

Utskottet anser det angeläget att en tydlig policy utvecklas för hur ägandet skall utövas i statligt ägda företag. Från de utgångspunkter som utskottet i detta sammanhang har att beakta är det av betydelse att skriftliga riktlinjer utformas för hur ägandet skall utövas av statsråden och övriga företrädare för Regeringskansliet. Rutiner bör utvecklas som gör det möjligt att följa viktigare händelseförlopp och att granska vilka kontakter som förevarit mellan bolagsledningar och berörda departement i frågor av större betydelse. Utskottet vill understryka vikten av att ställningstaganden i ärenden som behandlas på bolagsstämmor och i andra viktigare frågor dokumenteras. Här bör erinras om vad utskottet uttalat i ett tidigare granskningsärende (bet. 1991/92:KU30 s. 70), nämligen "att det är önskvärt med mera uttryckliga direktiv och dokumentation i frågor som avser statens företrädare på bolagsstämmor eller i andra sammanhang".

Utskottet granskade även remitteringen av lagförslag till Lagrådet. Mot bakgrund av sin granskning framhöll utskottet vikten av att Lagrådets synpunkter tydligt framgår av propositionen. Vidare anförde utskottet följande (s. 33):

Motiveringar för att Lagrådets yttrande inte har inhämtats är emellertid fortfarande bristfälliga i ett stort antal propositioner. Utskottet vill därför ännu en gång framhålla att i de fall regeringen anser att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet, skall regeringen motivera denna bedömning om den inte framstår som självklar. Det är inte tillräckligt, såsom har skett i många propositioner, att endast återge den lagtext som åberopas för att inte höra Lagrådet. Vad gäller de fall där regeringen har ansett lagförslaget vara så brådskande att en remiss till Lagrådet skulle vara till avsevärt men, konstaterar däremot utskottet med tillfredsställelse att i flertalet propositioner regeringen både har motiverat vad det är som gör förslaget så brådskande och redovisat vari det befarade menet består.

Utskottet granskade även under samma vår de krisuppgörelser som träffades under hösten 1992 mellan de partier som ingick i den dåvarande regeringen och Socialdemokraterna (s. 84 f.). Utskottet noterade att det från konstitutionella utgångspunkter inte fanns anledning till något särskilt

uttalande. Utskottet framhöll vikten av att överenskommelser mellan politiska partier framställs som sådana och inte som uppgörelser där regeringen som statsorgan medverkat.

Den svenska bankkrisen 1990–1994

Under 1980-talets andra hälft infördes nya villkor i bankvärlden, bl.a. avskaffades kreditmarknadsregleringar som tidigare begränsat utlåningen. Kreditinstituten lånade ut kapital till finansbolag, vilka i sin tur lånade ut till fastighetsbolag. Vid 1990-talets början genomfördes skattereformer bl.a. med den innebörden att avdragsrätten för räntor minskade från 50 till 30 %. De ökade räntekostnaderna som drabbade fastighetsägare med stora skulder ledde till en ytterligare minskning av fastighetsvärdena och slog mot både kommersiella och privata fastigheter. De kommersiella fastigheterna tappade ungefär två tredjedelar av värdet. Antalet fastighetsbolag som inte klarade av betalningarna ökade. Sviterna av finans- och fastighetskrisen var en kraftigt minskad konsumtion och en väsentligt ökad arbetslöshet. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar sjönk antalet sysselsatta 16–64-åringar från 4 485 000 under 1990 till 3 928 000 under 1994.¹ Under slutet av krisen inträffade även en s.k. sparchock, dvs. att sparandet ökade kraftigt vilket ledde till en minskad konsumtion.

Utöver finans- och fastighetskrisen drabbades Sverige under början av hösten 1992 av en kraftig valutaspekulation. Även andra länders valutor utsattes för spekulation, bl.a. Finlands, Italiens och Englands. I syfte att försvara kronkursen höjde Riksbanken, på kvällen 16 september 1992, under en kort period marginalräntan till 500 %. Den 20 september presenterades ett första krispaket och den 30 september ett andra. Valutaspekulationen fortsatte under hösten och den 19 november 1992 gav Riksbanken till slut upp försvaret av den fasta kronkursen.

Under krisen avlämnade dåvarande regeringar till riksdagen ett antal propositioner, vilka bereddes under stor brådska. Några av dessa samt den beredning som föregick regeringens beslut om propositionerna beskrivs nedan. I sammanhanget kan nämnas att det inom ramen för de krisuppgörelser som träffades under hösten 1992 mellan den dåvarande regeringen och Socialdemokraterna även lämnades ett flertal andra propositioner (t.ex. prop. 1992/93:50 och 1992/93:52) vilka inte beskrivs nedan.

Lag om allmänt lönestopp (prop. 1989/90:95)

I propositionen föreslogs en temporär lagstiftning om lönestopp. Bakgrunden till den då föreslagna lagstiftningen var den alltmer okontrollerade kostnads- och löneutvecklingen på den svenska arbetsmarknaden. Genom lagförslaget föreslogs införandet av ett allmänt lönestopp för hela arbetsmarknaden med den rättsliga innebörden att ett förbud infördes att fr.o.m.

¹ Inte förrän 2008 nåddes de nominella sysselsättningsnivåer som gällde 1990. Enligt SCB:s 2008 års arbetskraftsundersökning fanns 4 484 000 personer i åldrarna 16–64 år sysselsatta.

den 8 februari 1990 utge eller ta emot högre löner och andra ersättningar i anställningsförhållanden för samma eller jämförbara arbetsuppgifter än som utgick dessförinnan. Förbudet föreslogs gälla för såväl den kollektivavtalsreglerade arbetsmarknaden som för områden där kollektivavtal tillfälligtvis inte gällde eller helt saknades. I lagen föreslogs även att arbetsmarknadens parter borde bli bundna av fredsplikt i fråga om löner och andra ersättningar till arbetstagare.

I propositionen angavs bl.a. att lagförslaget hade upprättats inom Arbetsmarknadsdepartementet efter samråd med cheferna för Finans- och Civildepartementen.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till fyra dagar. Som motivering till regeringens förslag om förkortad motions-tid angavs att det från samhällsekonomiska utgångspunkter var av avgörande betydelse att den föreslagna lagstiftningen trädde i kraft snarast möjligt. Med hänsyn till lagstiftningsärendets brådskande natur ansåg föredragande statsråd att Lagrådets hörande kunde underlåtas. Riksdagen avslag regeringens proposition (bet. 1989/90:AU24, rskr. 1989/90:111).

Åtgärder för att stärka det finansiella systemet (prop. 1992/93:135)

I propositionen föreslogs att staten skulle garantera att banker och vissa andra kreditinstitut kunde fullgöra sina förpliktelser i rätt tid. Staten skulle enligt propositionen fullgöra sitt åtagande genom att lämna stöd till fortsatt verksamhet i livskraftiga institut, varvid stödet skulle förenas med krav på åtgärder från institutets sida, eller genom att lämna stöd till rekonstruktion eller avveckling i ordnade former av institut som inte kunde förväntas uppnå lönsamhet på lång sikt. Stödåtgärderna föreslogs bli utformade på ett affärsmässigt sätt och så att statens långsiktiga kostnader för stödet minimerades. Vidare föreslogs att kostnaderna för stödet skulle återvinnas till staten.

I propositionen föreslås att riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om inkomstskatteregler vid statligt stöd till vissa kreditinstitut samt till lag om ändring i riksbankslagen (1988:1385), dels godkänner riktlinjerna för de statliga åtagandena i enlighet med vad som anförs i propositionen, dels bemyndigar regeringen att besluta om garantier, lån och aktiekapitaltillskott eller vidta andra åtgärder i syfte att vidmakthålla eller förstärka kapitalbasen eller bistå vid rekonstruktion eller avveckling under ordnade former av banker eller vissa andra kreditinstitut, dels bemyndigar regeringen att besluta om avveckling av statligt ägande som kan uppkomma genom ifrågavarande åtgärder, dels godkänner att regeringen inrättar en myndighet under regeringen med de uppgifter och befogenheter som förordas i propositionen, dels godkänner vad som förordas i propositionen om finansieringen av förvaltningskostnader för den nya myndigheten, dels bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att, i enlighet med vad som förordas i propositionen, besluta att vissa stödåtgärder ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret, dels anvisar ett förslagsan-

slag på 1 000 kr till *Åtgärder för att stärka det finansiella systemet* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1992/93 under sjunde huvudtiteln, dels godkänner att sjunde huvudtitelnsls förslagsanslag *Åtgärder för att stärka det finansiella systemet* belastas med kostnader för lån till Sparbanksstiftelsen Första och kostnader för åtgärder med anledning av finansieringen av Securum AB m.m., dels anvisar ett reservationsanslag på 2 000 000 kr till Bankstödsnämnden på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1992/93 under sjunde huvudtiteln, dels bemyndigar regeringen att inom en ram på 800 miljoner kronor besluta om kapitaltillskott till Industri kredit AB i enlighet med vad som förordas i propositionen, dels godkänner att sjunde huvudtitelnsls förslagsanslag *Vissa räntekostnader m.m.* belastas med kostnader för kapitaltillskott till AB Industri kredit samt med kostnader som har samband med en framtida försäljning av aktier i Nordbanken och Venantius AB.

I propositionen angavs att regeringen i september 1992 tillkännagett sin avsikt att i en proposition till höstriksdagen begära ett vidsträckt bemyndigande att tillgripa åtgärder för att stärka betalningssystemet och säkerställa kreditförsörjningen. En promemoria med utkast till proposition om åtgärder för att stärka det finansiella systemet utarbetades därefter inom Finansdepartementet. Promemorian remissbehandlades. Vidare angavs i propositionen att remissinstanserna också bereddes tillfälle att framföra synpunkter muntligen vid en sammankomst den 11 november 1992.

Vad avser Lagrådets hörande angavs i propositionen dels vad gällde propositionens förslag till lag om inkomstskatteregler vid statligt stöd till vissa kreditinstitut att förslaget var av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande borde inhämtas, men att ett remissförfarande emellertid skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma, dels vad gällde förslag till lag om ändring i riksbankslagen (1988:1385) att förslaget var av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till fem dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motionstiden återfinns inte i propositionen. Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 1992/93:NU16, rskr. 1992/93:155).

Lag om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut (prop. 1992/93:245)

Mot bakgrund av regeringens proposition 1992/93:135 och riksdagens beslut att staten ska garantera att banker och vissa andra kreditinstitut kan fullgöra sina förpliktelser i rätt tid beslutade regeringen om proposition 1992/93:245. I propositionen föreslogs bl.a. att villkoren för statligt stöd skulle kunna prövas av en för ändamålet inrättad prövningsnämnd, Prövningsnämnden för bankstödsfrågor, och att staten under vissa förhållanden skulle ges rätt att lösa in ett kreditinstituts aktier eller ställa det under tvångsförvaltning.

I propositionen föreslog regeringen riksdagen bl.a. att anta förslagen till dels lag om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut, dels lag om ändring i bankrörelselagen (1987:617), dels lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag.

I propositionen angavs vidare att justitierådet Johan Munck på Finansdepartementets uppdrag utarbetade en promemoria med förslag till lagstiftning för att möta vissa problem som kunde uppstå med anledning av riksdagens tidigare beslut (jfr prop. 1992/93:135). Promemorian remissbehandlades. Vidare anfördes att remissinstanserna också hade givits tillfälle att framföra synpunkter på promemorian vid en hearing den 1 april 1993.

Enligt propositionen hade därtill Finansinspektionen i en skrivelse till Finansdepartementet begärt en översyn av reglerna i 2 kap. 8 § bankrörelselagen (1987:617) om bankers rätt att förvärva egendom för att skydda fordran. En promemoria med utkast till proposition om ändrade regler för innehav av egendom som en bank förvärvat för att skydda fordran utarbetades inom Finansdepartementet. Promemorian remissbehandlades.

Vad avser inhämtande av Lagrådets synpunkter angavs i propositionen att regeringen beslutat om lagrådsremiss över ett förslag till lag om prövning av villkor för statligt stöd till kreditinstitut, m.m. Lagrådet yttrade sig med den innebörden att rådet inte ville motsätta sig att det remitterade förslaget lades till grund för lagstiftning under förutsättning att Lagrådets förslag och påpekanden rörande enskildheter i lagförslaget beaktades, vilket också gjordes i propositionens allmän- och specialmotiveringar.

Efter ytterligare överväganden ändrades det av Lagrådet granskade förslaget såvitt avsåg prövningen av tvister som kan uppkomma i anslutning till statens stöd till kreditinstituten. Enligt det nya förslaget skulle denna prövning ske av en särskilt inrättad prövningsinstans benämnd Prövningsnämnden för bankstödsfrågor. Regeringen beslutade att ånyo inhämta Lagrådets yttrande såvitt avsåg vissa delar i det nya lagförslaget. Lagrådet lämnade även i detta yttrande överväganden som infogades i propositionens allmän- och specialmotiveringar.

Regeringen föreslog slutligen inom ramen för propositionens hemställan att riksdagen skulle förkorta motionstiden till sex dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motionstiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del att förkorta motionstiden till fem dagar (3 § i kammarens prot. 1992/93:109). Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 1992/93:NU35, rskr. 1992/93:440).

Den globala finansiella krisen 2008–2009

I sin budgetproposition för 2009 kunde regeringen konstatera att finanskrisen, som inleddes 2007, har visat sig vara djupare och mer utbredd än vad som tidigare befarats. I propositionen, som regeringen beslutade om den 12 september 2008, anges bl.a. att en ökad osäkerhet bland finansiella institut har drivit upp räntor samtidigt som t.ex. börskurser och andra tillgångspriser fallit markant och att denna utveckling har haft en dämpande

inverkan på hushåll och företag och försämrat tillväxtutsikterna i omvärlden (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget 2009, finansplan och skattefrågor m.m. avsnitt 1).

Hösten 2008 förvärrades den finansiella krisen kraftigt och fick effekter på den reala ekonomin av sådan omfattning som inte skådats sedan 1930-talets stora depression. Upprinnelsen till denna finansiella turbulens på de internationella finansmarknaderna står att finna i problem på den amerikanska bostadsmarknaden. Via komplexa finansiella instrument och integrerade finansiella marknader spreds problemen till andra länder och regioner på ett sätt som tidigare saknat motstycke.

Under mer än ett decennium ökade huspriserna i USA kraftigt, inte minst genom att hushåll med svag betalningsförmåga kunnat erhålla bolån till relativt låg ränta, s.k. subprime-lån. I takt med att den ekonomiska aktiviteten började avta fick emellertid en stor del av dessa hushåll svårigheter att betala och amortera på sina lån samtidigt som huspriserna började falla. Resultatet blev ökande kreditförluster för de institut som stod för bolånen. De finansiella institut som ursprungligen stått för bolånen hade paketerat om dessa och sålt dem vidare i form av komplexa finansiella instrument, såväl på den amerikanska värdepappersmarknaden som utanför USA:s gränser. Denna spridning långt utanför USA är ett påtagligt resultat av den ökande internationalisering som skett på de finansiella marknaderna.

Nedan ges en kronologisk genomgång av några av de stora händelserna och regeringens beslut om s.k. krispropositioner under perioden den 11 september 2008–16 februari 2009.

Datum	Händelse
2008-09-11	De två största amerikanska bostadslåneinstituterna Freddie Mac och Fannie Mae tas över av den amerikanska staten.
2008-09-15	USA:s 4:e största investmentbank, Lehman Brothers, ansöker om konkurs och räddas inte av amerikanska staten eller den amerikanska centralbanken, Federal Reserve (FED).
2008-09-17	Världens 6:e största försäkringsbolag, American International Group (AIG), får ett lån på 85 miljarder dollar från FED mot att amerikanska staten övertar 79,9 % av bolaget som sätts under tvångsförvaltning.
2008-09-20	USA:s dåvarande president Bush presenterar ett krispaket som röstas ned av den amerikanska kongressens andra kammare, representanthuset.
2008-09-29	Riksgälden ger ut (säkra) statsskuldsväxlar för 150 miljarder kronor för vilka man köper (osäkra) bostadsobligationer, i syfte att öka säkerheten för de svenska bankernas investeringar.
2008-10-02	Riksbanken meddelar att banken den 6 oktober 2008 kommer med ett tre månaders lån på 60 miljarder kronor i syfte att tillföra likviditet i det svenska finansiella systemet. Det s.k. interna banklånesystemet Rix hålls öppet längre för att bankerna ska hinna avsluta sina transaktioner.
2008-10-03	Efter flera misslyckade omröstningar röstas till slut ett krispaket igenom den amerikanska kongressens första kammare, senaten.

Datum	Händelse
2008-10-06	Riksbanken meddelar att den kommer att utöka det tidigare utannonserade 60-miljarderkronorslånet på tre månaders löptid i syfte att tillföra likviditet i det svenska finansiella systemet till 100 miljarder kronor. Samtidigt meddelar Riksbanken att ytterligare 100 miljarder kommer att lånas ut på sex månaders löptid den 8 oktober 2008. Belgiska staten tar över Fortis, världens 20:e största investerings- och försäkringsbank räknat utifrån intäkter. Stockholmsbörsen faller 7,1 %, efter oron från Island, där alla isländska banker handelsstoppades. Isländska finansinspektionen beslutar om handelsstopp för samtliga isländska bankers aktier.
2008-10-06	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:49 (se nedan).</i>
2008-10-08	Riksbanken, Europeiska centralbanken (ECB), FED och Bank of England sänker räntan med 0,5 procentenheter i syfte att lätta på inflationstrycket. Riksbanken lånar ut 5 miljarder kronor till Kaupthing Bank Sverige AB, som hotas av akut likviditetskris. Som säkerhet för lånet tar Riksbanken samtliga aktier i bolaget i pant.
2008-10-12	Frankrikes president Nicolas Sarkozy presenterar den plan som EU:s medlemsstater enats om.
2008-10-19	Även länder utanför västvärlden, t.ex. Sydkorea och Förenade Arabemiraten, presenterar nu krispaket.
2008-10-20	Nederländska regeringen skjuter till 10 miljarder euro till ING, ett av världens 20 största finans- och försäkringsbolag. Den svenska regeringen presenterar ett bankstöd på 1 500 miljarder kronor i kreditgarantier till de svenska storbankerna, alla ställer sig bakom förslaget utom Handelsbanken.
2008-10-23	Riksbanken sänker räntan med 0,5 procentenheter.
2008-10-23	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:61 (se nedan).</i>
2008-10-24	Svarta fredagen, på årsdagen av den stora depressionens första börskrasch, står den svenska börsen OMX som mest ned 10 %.
2008-11-08	Lettlands regering förstatligar Parex Bank, landets näst största bank, samtidigt som Kina presenterar ett krispaket värderat till 4 650 miljarder kronor.
2008-11-10	Carnegie får sitt tillstånd indraget av Finansinspektionen. Beslut fattas även att flytta Riksbankens fordran på Carnegie till Riksgälden, vilken i sin tur tar kontrollen över bolaget.
2008-11-11	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:73 (se nedan).</i>
2008-11-19	IMF:s exekutivstyrelse beslutar om ett tvåårigt stabiliseringsprogram för Island innehållande en kredit på 2 067 miljoner dollar. I samband med IMF:s beslut utfäste finansministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att länderna gemensamt skulle bidra med ytterligare 2,5 miljarder dollar.
2008-11-24	USA:s regering ger Citigroup 20 miljarder dollar av det finansiella stöd-paketet.

Datum	Händelse
2008-11-25	Amerikanska FED meddelar nya åtgärder om sammanlagt 6 500 miljarder kronor för att hjälpa till med bostadskrediter, konsumenter och småföretag.
2008-12-05	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:86 (se nedan).</i>
2008-12-10	De nordiska och baltiska finansministrarna samt representanter för Internationella valutafonden (IMF), EU-kommissionen och ECB samlas för att diskutera det ekonomisk-politiska program som den lettiska regeringen och IMF utarbetade.
2008-12-11	Den amerikanska senaten röstar ned ett krispaket på 14 miljarder dollar i syfte att rädda den amerikanska fordonsindustrin och de tre jättarna Ford, GM och Chrysler från konkurs.
2008-12-11	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:95 (se nedan).</i>
2008-12-16	Amerikanska FED sänker sin viktigaste styrränta till intervallet 0–0,25 %.
2009-01-15	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:106 (se nedan).</i>
2009-01-19	EU-kommissionen bedömer att den samlade BNP i EU:s medlemsstater kommer att minska med 1,8 %.
2009-01-26	Den isländska statsministern och hans koalitionsregering avgår.
2009-02-16	<i>Regeringen beslutar om prop. 2008/09:124 (se nedan).</i>

Under granskningen har gjorts en översiktlig genomgång av sju propositioner som överlämnats till riksdagen under perioden den 1 juli 2008–30 juni 2009 och där regeringen har yrkat om förkortning av motionstiden.² Urvalet har styrts av en strävan att granska alla propositioner som beretts under den finansiella krisens mest akuta tid och som innehöll förslag i syfte att mildra och möta krisens effekter. Propositionerna som granskats av utskottet är följande.

Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49)

I propositionen föreslog regeringen bl.a. att den svenska insättningsgarantin utvidgades till att omfatta fler bankkonton än enligt då gällande regler. Regeringen föreslog även att ersättningsrätten enligt insättningsgarantin skulle höjas från 250 000 kr till 500 000 kr. I propositionen föreslogs därtill en särskild lag enligt vilken regeringen, under vissa särskilda förutsättningar, får ställa ut garantier för att insättare i ett utländskt instituts filial i Sverige ska få ersättning motsvarande det system för garanti av insättningar som gäller i institutets hemland.

² Detta innebär t.ex. att propositionerna 2008/09:104 Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) samt 2008/09:116 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken inte är medtagna i utskottets granskning eftersom dessa propositioner inte innehöll förslag från regeringen om förkortad motionstid trots att de innehöll förslag som syftade till att hantera effekterna av den globala finanskrisen.

Till grund för lagstiftningsärendet låg ett remissbehandlat utredningsbetänkande från Insättningsgarantiutredningen (SOU 2005:16). Förteckningen över remissinstanserna framgår av propositionen (s. 19). I samband med utarbetandet av propositionen inhämtades synpunkter från Riksbanken, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Skatteverket.

Även om propositionens författningsförslag föll inom det område som Lagrådet enligt 8 kap. 18 § regeringsformen bör yttra sig över bedömde regeringen att ett inhämtande av yttrande från Lagrådet skulle fördröja behandlingen av lagstiftningsfrågan så att avsevärt men skulle uppkomma. Regeringen beslutade därmed inte om någon lagrådsremiss.

Propositionens lagändringar föreslogs träda i kraft dagen efter den dag då de kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Vidare föreslog regeringen att lagen om ändring i lagen om insättningsgaranti skulle tillämpas för tiden fr.o.m. den 6 oktober 2008. Regeringen föreslog också att riksdagen skulle förkorta motionstiden till sex dagar. Enligt regeringen utgjorde det faktum att propositionens föreslagna lagändringar kunde börja tillämpas så snart som möjligt ett skäl till att det fanns anledning för riksdagen att besluta om förkortad motionstid för följdmotioner till propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (16 § i kammarens prot. 2008/09:12). I lagärendet beslutade riksdagen om delvis bifall³ till regeringens proposition (bet. 2008/09:FiU14, rskr. 2008/09:16).

Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61)

Regeringen föreslog genom propositionen bl.a. en ny lag om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen) i syfte att möjliggöra för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer (stödmyndigheten) att, när situationen så kräver, med kort varsel lämna stöd i olika former till kreditinstitut med säte i Sverige. Även om den nya lagens bemyndigande att besluta om stödåtgärder inte är beloppsbegränsat gäller att stödåtgärder endast får beslutas i syfte att motverka en risk för allvarlig störning i det finansiella systemet i landet. I propositionen föreslogs vidare införandet av en särskild stabilitetsfond på 15 miljarder kronor för att finansiera stödåtgärder samt stödmyndighetens och Prövningsnämndens förvaltningskostnader m.m. Dessutom föreslogs bl.a. följdändringar i andra författningar.

Därtill bedömde regeringen i propositionen att det fanns ett behov av att snabbt återkomma till riksdagen med kompletterande åtgärder i syfte att förbättra företagens finansieringsmöjligheter.

³ Anledningen till att finansutskottet endast lämnade delvis bifall var att utskottet ändrade, mot bakgrund av det lagrådsyttrande som utskottet inhämtat inom ramen för dess behandling av propositionen, lydelsen av två bestämmelser i regeringens författningsförslag (bet. 2008/09:FiU14 s. 3). I sammanhanget kan nämnas att utskottet utöver inhämtandet av lagrådsremiss även anmodade Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Svenska Bankföreningen att lämna yttranden om den aktuella propositionen.

I propositionen förklaras att flertalet av stödlagens bestämmelser överensstämmer med lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut, som gällde i samband med bankkrisen på 1990-talet, då en särskild myndighet, Bankstödsnämnden, inrättades för att hantera stödfrågorna.

I propositionen anges att den dåvarande regeringen den 1 juni 1995 beslutade att tillkalla en kommitté med uppdrag att utreda bl.a. behovet av ändringar i det regelverk som styr framför allt bankers och andra kreditinstituts verksamhet samt behovet av särskilda regler för situationer när en enskild bank har råkat i finansiella svårigheter (dir. 1995:86). Kommittén, som antog namnet Banklagskommittén, redovisade sitt arbete med frågorna om särskilda regler för situationer när banker får finansiella problem i ett utredningsbetänkande (SOU 2000:66). Betänkandet remissbehandlades då. Den nuvarande regeringen anger att förslagen i propositionen, när så varit möjligt, har anpassats till vad som framkommit under arbetet med Banklagskommitténs betänkande.

Därtill anges i propositionen att ett utkast till lagrådsremiss remissbehandlades. Förteckningen över remissinstanserna och de som på eget initiativ yttrat sig framgår av propositionen (s. 85). Regeringen beslutade om lagrådsremiss den 20 oktober 2008 och Lagrådet yttrade sig redan påföljande dag. Av propositionen framgår att regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. Vad avser inhämtande av Lagrådets yttrande angavs därtill följande i propositionen:

Efter lagrådsbehandlingen har det införts en ny paragraf i lagen om statligt stöd till kreditinstitut (8 kap. 2 §) som behandlar skyldighet för bl.a. Riksbanken och Riksgäldskontoret att lämna sådana uppgifter till stödmyndigheten som den behöver i ärenden enligt den nämnda lagen. Med anledning av den tillkommande bestämmelsen har även justeringar gjorts i den föreslagna ändringen av 8 kap. 24 § sekretesslagen (1980:100) för att uppgifter som finns hos Riksbanken och Riksgäldskontoret ska få ett motsvarande sekretesskydd som de har hos dessa myndigheter när uppgifterna lämnas till stödmyndigheten. Det är mycket angeläget att den i ärendet föreslagna stödlagstiftningen kan träda i kraft så snart som möjligt så att planerade åtgärder för att stärka stabiliteten i det svenska finansiella systemet kan vidtas. En lagrådsgranskning av de nu nämnda ändringsförslagen skulle innebära en fördröjning av ärendet som skulle vara till avsevärt men. Efter lagrådsbehandlingen har vidare några mindre justeringar gjorts i 7 kap. 1 § tredje stycket i den föreslagna lagen om statligt stöd till kreditinstitut. De är av mindre beskaffenhet och regeringen bedömer att Lagrådets hörande över dem inte är nödvändigt. Slutligen har vissa redaktionella ändringar gjorts i förhållande till lagrådsremissen.

I propositionen anges även dels att Finansdepartementet den 20 oktober 2008, i enlighet med artikel 105.4 andra strecksatsen i EG-fördraget⁴, beredde Europeiska centralbanken (ECB) tillfälle att avge yttrande över förslagen i ett utkast till lagrådsremiss, dels att vid tidpunkten för regeringens beslut om propositionen hade något sådant yttrande inte avgetts.

Slutligen ansåg regeringen mot bakgrund av redogörelsen i propositionen (särskilt s. 18–31 och 69–70) att synnerliga ekonomisk-politiska skäl förelåg för att lämna denna proposition.

Regeringen föreslog att riksdagen skulle förkorta motionstiden till fyra dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motions-tiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (6 § i kammarens prot. 2008/09:18). Riksdagen biföll, efter endast en bordläggning, regeringens proposition (bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17).

Överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning (prop. 2008/09:73)

I proposition 2008/09:61 (se ovan) redogjorde regeringen bl.a. för att den avsåg att återkomma till riksdagen med ytterligare förslag på åtgärder för att förbättra företags finansieringsmöjligheter. Regeringen angav då att en sådan åtgärd exempelvis kunde vara att stärka AB Svensk Exportkredit (SEK) genom att överlåta aktierna i Venantius AB (Venantius) till bolaget. I denna proposition (prop. 2008/09:73) föreslog regeringen att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att dels överlåta statens aktier i Venantius till SEK och att vidta de åtgärder i övrigt som krävdes för transaktionen, dels besluta om kapitaltillskott om högst 3 miljarder kronor till SEK och om högst 2 miljarder kronor till Almi Företagspartner AB. Slutligen föreslog regeringen att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv höjdes med 5 miljarder kronor och att det inom utgiftsområdet uppförda anslaget 38:18 *Kapitalinsatser i statliga bolag* ökades med motsvarande belopp.

I samband med utarbetandet av propositionen inhämtades synpunkter från Riksbanken.

Regeringen föreslog att riksdagen skulle förkorta motionstiden till två dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motions-tiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (23 § i kammarens prot. 2008/09:25). Riksdagen biföll, efter endast en bordläggning, regeringens proposition (bet. 2008/09:FiU17, rskr. 2008/09:47).

⁴ Enligt artikel 105.4 andra strecksatsen i EG-fördraget gäller att ECB ska höras av nationella myndigheter om varje förslag till rättsregler inom ECB:s behörighetsområde, dock inom de ramar och på de villkor som fastställs av rådet enligt förfarandet i artikel 107.6.

Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86)

Regeringen föreslog i propositionen att riksdagen skulle bemyndiga regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Riksgäldskontoret dels att bevilja AB Svensk Exportkredit (SEK) en låneram intill ett belopp om högst 100 miljarder kronor, dels att bevilja SEK kreditgaranti för upplåning mot erläggande av en marknadsmässig avgift, dels att under 2009 ikläda staten betalningsansvar intill ett totalt belopp om högst 350 miljarder kronor för exportkreditgarantier genom Exportkreditnämnden.

I samband med utarbetandet av propositionen inhämtades synpunkter vid möten med SEK, företrädare för exportföretagen och Industrins finansförening samt företrädare för svenska och utländska banker. Synpunkter hade därutöver inhämtats från Exportkreditnämnden.

Regeringen föreslog att riksdagen skulle förkorta motionstiden till fyra dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motions-tiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (11 § i kammarens prot. 2008/09:43). Riksdagen biföll delvis⁵, efter endast en bordläggning, regeringens proposition (bet. 2008/09:NU12, rskr. 2008/09:125).

Stödpaketet till fordonsindustrin (prop. 2008/09:95)

Mot bakgrund av kommissionens förslag om insatser för att möta klimatutmaningen och den kraftiga konjunkturavmattningen, KOM(2008) 800, föreslog regeringen i propositionen ett antal åtgärder som ligger i linje med kommissionens meddelande.

Regeringen föreslog att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att dels i aktiebolagsform bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet och annan verksamhet inom fordonsklustret samt vidta de åtgärder som var nödvändiga för att bilda aktiebolag, dels ge dessa aktiebolag kapitaltillskott med högst 3 miljarder kronor. Vidare föreslog regeringen att riksdagen skulle bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämde att dels ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor mot fullgoda säkerheter och med marknadsavspeglade avgifter under normalt marknadsläge, dels ge, i enlighet med EU-kommissionens riktlinjer om statligt stöd, undsättningslån mot fullgoda säkerheter på upp till 5 miljarder kronor till företag inom fordonsklustret som befinner sig i ekonomiska svårigheter. Slutligen föreslog regeringen att riksdagen skulle godkänna regeringens förslag att för 2008 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 3 miljarder kronor samt öka det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* med 3 miljarder kronor.

⁵ Vid sitt ställningstagande uttalade näringsutskottet dels att preciseringar i förslagen till riksdagsbeslutet borde göras vad avser tidsgränser, beloppsgränser och villkor, dels att regeringen under våren 2009 borde återkomma till riksdagen med en redovisning av hur exportfinansieringen hade utvecklats, hur låneramen respektive kreditramarna hade utnyttjats och hur detta hade påverkat marknaden (jfr bet. 2008/09:NU12 s. 3 och 11).

Regeringen har under beredningen av propositionen inhämtat synpunkter från Riksgäldskontoret.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till två dagar. Som motivering till regeringens förslag om dels förkortad motionstid, dels regeringens bedömning att synnerliga ekonomisk-politiska skäl förelåg vid tiden för propositionens avlämnande angavs i propositionen följande:

Mot bakgrund av redogörelsen i avsnitt 3 och 4 och med beaktande av den situation som de för svensk ekonomi betydelsefulla företagen inom fordonsklustret nu befinner sig i, anser regeringen att synnerliga ekonomisk-politiska skäl föreligger för att lämna denna proposition. Av samma anledning föreslår regeringen att riksdagen förkortar motionstiden till två dagar.

Kammaren beslutade i denna del att förkorta motionstiden till fyra dagar (14 § i kammarens prot. 2008/09:47). Riksdagen beslutade dels om delvis bifall⁶, efter endast en bordläggning, till regeringens proposition, dels, på förslag av finansutskottet⁷, om ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden att regeringen under våren 2009 borde återkomma till riksdagen med information⁸ om den närmare utformningen av åtgärderna i den aktuella propositionen (bet. 2008/09:FiU19, rskr. 2008/09:144).

I sammanhanget erinras om att regeringens beredning av propositionen var föremål för utskottets granskning under våren 2008 (bet. 2008/09:KU20 s. 51 f.). Därutöver framgår av propositionen om höstilläggsbudget för 2009 att regeringen mot bakgrund av dess behov av att tillfälligt stärka och komplettera Regeringskansliets kompetens vad gäller kunskaper om och erfarenheter av fordonsindustrin föreslog att riksdagen skulle öka anslag 4:1 *Regeringskansliet m.m.* med 10 miljoner kronor (prop. 2009/10:2 s. 17–18). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:FiU11, rskr. 2009/10:43–53).

Kredit till Island (prop. 2008/09:106)

Under hösten 2008 ägde diskussioner och förhandlingar rum på internationell nivå rörande Islands ekonomiska och finansiella situation. Island begärde i samband med detta kredit av Internationella valutafonden (IMF). Danmark, Finland, Norge och Sverige tillfrågades om att bilateralt bidra med tilläggsstöd till Island. I propositionen föreslogs att riksdagen bemyn-

⁶ Vid sitt ställningstagande uttalade finansutskottet att *med tillägget om en begränsning till 2008 och 2009* tillstyrker utskottet att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bemyndigas att ställa ut statliga kreditgarantier till företag i fordonsklustret för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken för omställning till s.k. grön teknologi m.m. på upp till 20 miljarder kronor i enlighet med vad som anförs i propositionen (jfr bet. 2008/09:FiU19 s. 5 och 18).

⁷ Utskottet uttalade att regeringen under våren 2009 ska lämna information till riksdagen om bl.a. den närmare utformningen av den aktuella propositionens åtgärder samt om redovisningen av finansierings- och intäktsstrukturen för bolagen (se bet. 2008/09:FiU19 s. 18–19).

⁸ Den 11 juni 2009 överlämnade regeringen till riksdagen skrivelse 2008/09:221 Redovisning av de åtgärder som föreslogs i proposition 2008/09:95. Motionstiden på skrivelsen har förlängts till den 18 september 2009 (13 § i kammarens prot. 2008/09:133).

digar regeringen att besluta om kredit till Island om högst 6,5 miljarder kronor som tillägg till Internationella valutafondens (IMF) samordnade finansiella insatser.

Under beredningen av propositionen inhämtades synpunkter från Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till 4 dagar. Som motivering till regeringens förslag om förkortad motions-tid angavs i propositionen följande:

Eftersom förhandlingarna om IMF-avtalet med Island har varit tidskrävande är tiden knapp mellan avtalets färdigställande och den första kreditutbetalningen. Mot bakgrund av detta, samt den akuta ekonomiska situation som Island befinner sig i, finns anledning för riksdagen att besluta om förkortad motionstid för följdmotioner till propositionen.

Regeringen hade föreslagit att motionstiden för denna proposition skulle förkortas till 4 dagar. Efter kontakter med företrädare för riksdagspartierna hade dock överenskommelse nåtts om att förkortningen skulle begränsas så att motionstiden skulle bli 8 dagar. Kammaren medgav först denna förkortning (21 § i kammarens prot. 2008/09:57). Efter ytterligare överläggningar blev det dock klart att propositionen inte behövde hanteras så skyndsamt att en normal motionstid på 15 dagar inte kunde utgå. Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionen som tidigare förkortats till 8 dagar, skulle förlängas till den för propositioner normala motions-tiden 15 dagar (14 § i kammarens prot. 2008/09:59). Riksdagen beslutade dels om bifall till regeringens proposition, dels, på förslag av finansutskottet⁹, om ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden att regeringen under våren 2009 borde återkomma till riksdagen med information¹⁰ om villkoren för Sveriges kredit till Island (bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177).

I sammanhanget kan erinras att en anmälan om granskning av propositionens beredning inkom den 20 mars 2009 till konstitutionsutskottet. Anmälan är ännu inte behandlad.

⁹ Utskottet konstaterade att informationen i propositionen av olika skäl är bristfällig. Utskottet uttalade bl.a. följande: "Utskottet tvingas tyvärr konstatera att informationen i propositionen om Islands stabilitetsprogram och villkoren för såväl IMF:s som Nordens kreditgivning är begränsad. Utskottet har därför på olika sätt fått komplettera informationen om Island och Islandslånen för att få fram ett någorlunda adekvat beslutsunderlag. Utskottet har förståelse för att t.ex. tidspress och förhandlingar kan innebära vissa begränsningar i möjligheterna att redovisa ett brett beslutsunderlag för riksdagen. Utskottet tvingas dock konstatera att en hel del av den kompletterande information som utskottet tagit fram redan fanns tillgänglig när propositionen utarbetades i Regeringskansliet." (se bet. 2008/09:FiU34 s. 18).

¹⁰ Den 2 juli 2009 överlämnade regeringen till riksdagen skrivelse 2008/09:230 Villkoren för Sveriges kredit till Island. Kammaren beslutade att förlänga motionstiden på skrivelsen till den 30 september 2009 (13 § i kammarens prot. 2008/09:138).

Nyemission i SAS AB (prop. 2008/09:124)

Styrelsen i SAS AB (publ), nedan SAS, beslutade den 3 februari 2009 om en nyemission om ca 6 miljarder kronor, med företrädesrätt för bolagets aktieägare. Emissionsbeslutet krävde godkännande av en extra bolagsstämma som avsågs hållas den 13 mars 2009.

Vidare anfördes av regeringen att oron på den finansiella marknaden med tillhörande lågkonjunktur medförde att utvecklingen i flygindustrin var svår att bedöma. Regeringen har haft att ta ställning till styrelsens förslag om en nyemission i SAS och bedömde i det rådande finansiella läget att en nyemission sannolikt inte kunde genomföras om inte den största aktieägaren, den svenska staten, deltog. Den uteblivna nyemissionen skulle enligt regeringens bedömning förhindra SAS från att vidta för konkurrenskraften och lönsamheten nödvändiga åtgärder. Regeringen bedömde i propositionen att ett sådant beslut inte skulle vara i linje med regeringens mål att öka värdet på aktieinnehavet i SAS genom att som ägare verka för lägre kostnader i och effektivisering av verksamheten. Regeringen ansåg därför att svenska staten skulle delta i den föreslagna nyemissionen.

I propositionen anges bl.a. att ärendet innefattar hantering av affärskänslig information och insiderinformation och att ett offentliggörande därav genom att inhämta yttranden och upplysningar från myndigheter, samman slutningar eller enskilda skulle ha inneburit risk för betydande ekonomisk skada för staten och bolaget. Underlag har däremot, enligt propositionen, inhämtats från finansiella och juridiska rådgivare.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till 13 dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motionstiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (8 § i kammarens prot. 2008/09:69). Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 2008/09:FiU40, rskr. 2008/09:192).

Den globala pandemikrisen eller s.k. svininfluensa

Den 29 april 2009 meddelade amerikanska myndigheter att ett barn avlidit i delstaten Texas på grund av A(H1N1)-virus. Samma dag höjde också Världshälsoorganisationen (WHO) pandemivarningen till 5 på den sexgradiga skalan, med den effekten att bl.a. vaccintillverkningen påskyndades. Den 11 juni 2009 valde WHO att klassa utbrottet som en pandemi; därmed hade WHO konstaterat ett utbrott av infektion med ett nytt influensavirus som har en genetisk sammansättning som man inte sett förut och som sprids mellan människor. Infektionen började spridas över hela världen och snart konstaterades fall även inom EU och i Sverige. Inom ramen för bekämpningen av denna pandemi beslutade regeringen om följande proposition.

Influensa A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom (prop. 2008/09:212)

I propositionen föreslog regeringen att riksdagen dels skulle godkänna regeringens föreskrifter i förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A(H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009, dels skulle godkänna ändringar i bilaga 1 till smittskyddslagen med den innebörden att influensa A(H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 anges som en allmänfarlig sjukdom. I propositionen anges följande avseende beredning av ärendet:

I skrivelse som inkom till Socialdepartementet den 6 maj 2009 föreslog Socialstyrelsen att smittskyddslagens (2004:168) bestämmelser om allmänfarliga sjukdomar skulle göras tillämpliga på influensa A (H1N1). Av sammanhanget framgår att det är den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 som avses. Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen förordnade regeringen den 13 maj 2009 att bestämmelserna i nämnda lag om sådana allmänfarliga sjukdomar som avses i bilaga 1 till lagen, skulle tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009. Förordningen trädde i kraft den 15 maj 2009 (se förordningen [2009:380] om att bestämmelserna i smittskyddslagen [2004:168] om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A [H1N1]). Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning.

Socialstyrelsens skrivelse har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren har upprättats och finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2009/3813/FH). Socialdepartementet har dessutom bjudit in remissinstanserna till ett remissmöte. Detta hölls den 15 maj 2009 och representanter från Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting deltog.

Det lagförslag som läggs fram i propositionen, som innebär att influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 anges vara en allmänfarlig sjukdom, är av enkel beskaffenhet. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

Regeringen föreslog vidare att riksdagen skulle förkorta motionstiden till sju dagar. Någon motivering till regeringens förslag till förkortning av motionstiden återfinns inte i propositionen. Kammaren beslutade i denna del i enlighet med regeringens förslag (23 § i kammarens prot. 2008/09:125). Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 2008/09:SoU26, rskr. 2008/09:314).

Promemorior från Regeringskansliet

Mot bakgrund av bl.a. ovannämnda iakttagelser begärde utskottet genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet svar på ett antal frågor med avseende på beredningen av ovannämnda propositioner som avlämnades under perioden den 1 juli 2008 t.o.m. den 30 juni 2009.

Som svar har den 15 oktober 2009 översänts en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen (*bilaga 6.1 PM Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet för regeringsärenden – Beredningskravet under kristid*). Promemorian bygger på underlag från Utrikes-, Social-, Finans- och Näringsdepartementen utöver Statsrådsberedningen. Nedan redovisas relevanta delar av svarspromemorian.

Tiden för beredningen

Vad gäller uppgifter om dels vilken dag som beredningen av respektive proposition inleddes i förhållande till den dag som propositionen överlämnades till riksdagen, dels vilken beredning i form av departementspromemorior, utredningar, e.d. som låg till grund för respektive proposition framgår följande av svarspromemorian.

I genomsnitt gäller att de granskade propositionerna bereddes under en period av drygt tre veckor (22 dagar). Variationen är dock stor. Bland de propositioner som bereddes under kortast tid framstår propositionerna om *utvidgningen av insättningsgarantin* (prop. 2008/09:49), *stödpaketet till fordonsindustrin* (prop. 2008/09:95) och *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning* (prop. 2008/09:73) som de tydligaste exemplen. Dessa bereddes under 2, 6 respektive 14 dagar. Övriga granskade propositioner bereddes under tre till fyra veckor med undantag för propositionen om kredit till Island (prop. 2008/09:106) som bereddes i drygt åtta veckor.

I sammanhanget kan framhållas att med avseende på propositionen om en *nyemission i SAS AB* (prop. 2008/09:124) anges i promemorian att beredningsarbetet föregicks av att företrädare för Regeringskansliet hade en löpande dialog med såväl styrelse och ledning i SAS som representanter för övriga större ägare.

Underlag inför beredningen

Av samtliga åtta här granskade propositioner återfanns inom ramen för beredningen underlag i form av utredningsbetänkanden och departementspromemorior i två fall.

Vad gäller propositionen om en *utvidgning av insättningsgarantin* grundade sig enligt svarspromemorian propositionsarbetet på betänkandet *Reformerat system för insättningsgarantin* (SOU 2005:16).

Vad gäller propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet* (prop. 2008/09:61) anges i promemorian att ett arbete sedan ett par år tillbaka hade bedrivits inom Regeringskansliet med att ta fram ett förslag om banklagsstiftning som tog sin utgångspunkt i Banklagskommitténs betänkande *Offentlig administration av banker i kris* (SOU 2000:66) och remissvaren på detta betänkande. Vidare anges i promemorian att flera av bestämmelserna i den lag om stöd till kreditinstitut som föreslogs i propositionen överensstämmer med de som återfanns i lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut, som gällde i samband med bankkrisen på 1990-talet, då en särskild myndighet,

Bankstödsnämnden, inrättades för att hantera stödfrågorna (se prop. 1992/93:135 och prop. 1992/93:245). Därtill framhålls i promemorian att regeringen genom beslut den 1 juni 1995 tillkallade en kommitté med uppdrag att utreda bl.a. behovet av ändringar i det regelverk som styr framför allt bankers och andra kreditinstituts verksamhet samt behovet av särskilda regler för situationer när en enskild bank råkat i finansiella svårigheter (dir. 1995:86). Kommittén, som antog namnet Banklagskommittén, redovisade sitt arbete med dessa frågor i det ovan nämnda betänkandet. Enligt promemorian anpassades förslagen i propositionen när så var möjligt till vad som framkommit under arbetet med Banklagskommitténs betänkande.

Avseende regeringens beredning av propositionen om *kredit till Island* (prop. 2008/09:106) anges i promemorian att, givet det mycket pressade tidschema som gällde för beredningen av ärendet, det var naturligt att utgå från en tidigare lånemodell som hade använts vid Sveriges kreditgivning till Brasilien. Regeringen hade då i 1999 års ekonomiska vårproposition föreslagit att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att ställa ut en kreditgaranti till Riksbanken för lån till Brasilien genom Banken för internationell betalningsutjämning (prop. 1998/99:100 s. 87).

I fråga om beredningen av propositionen avseende *influenza A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom* (prop. 2008/09:212) anges i promemorian att en skrivelse från Socialstyrelsen inkom till Socialdepartementet den 6 maj 2009.

Remissbehandling under beredningen

Av promemorian framgår att remiss till myndigheter skedde under ett eller flera tillfällen under beredningen av samtliga här granskade propositioner med undantag för propositionen om en *nyemission i SAS AB* (prop. 2008/09:124). Vad gäller denna proposition anges i promemorian att inga upplysningar eller yttranden inhämtades inom ramen för beredningen av skäl som angavs i propositionen (s. 4), närmare bestämt att ärendet innefattar hantering av affärskänslig information och insiderinformation och att ett offentliggörande därav genom att inhämta yttranden och upplysningar från myndigheter, sammanslutningar eller enskilda skulle ha inneburit risk för betydande ekonomisk skada för staten och bolaget.

Regeringen begärde under beredningen av här granskade propositioner in upplysningar och yttranden från i genomsnitt tre fyra myndigheter. Remisstiden i dessa fall var i genomsnitt en och en halv dag, även om stora variationer förekom (se nedan).

Vad gäller remiss till sammanslutningar och enskilda framgår av promemorian att detta skedde under beredningen av propositionerna om *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning, åtgärder för förstärkt exportfinansiering och influensa A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom*.

Vad gäller propositionen om *utvidgning av insättningsgarantin* anges i promemorian att upplysningar och yttranden inhämtades från Sveriges riksbank, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Skatteverket, i första hand genom att utkastet till proposition efter vissa underhandskontakter delades med dessa under drygt två timmar den 6 oktober 2008.

I fråga om propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet* anges i promemorian att upplysningar och yttrande inhämtades genom underhandskontakter från berörda myndigheter under arbetet med att ta fram lagrådsremissen. Därutöver diskuterades i allmänna termer utformningen av lagstiftningen vid möten i den samrådsgrupp med företrädare för Finansdepartementet, Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret som träffas regelbundet för samråd och informationsutbyte i frågor avseende finansiell stabilitet och krishantering. I promemorian anges att upplysningarna och synpunkterna som framkom i de nu nämnda sammanhangen inte dokumenterades. Vidare framgår av promemorian att ett utkast till lagrådsremiss remitterades till Sveriges riksbank, Riksrevisionen, Svea hovrätt, Nacka tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Justitiekanslern, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket samt Konkursverket och att dessa vid detta tillfälle hade möjlighet att under uppskattningsvis ett par timmar inkomma med remissynpunkter (remissen gick enligt promemorian ut på morgonen den 20 oktober 2008 och svaren begärdes in till senast kl. 11.00 samma dag). Vidare anges i promemorian att myndigheterna redan den 17 oktober 2008 hade fått ta del av ett tidigare utkast av lagrådsremissen, som till sitt innehåll väsentligen överensstämde med det remitterade utkastet.

När det gäller propositionen om *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning* anges i promemorian dels att en underhandskontakt togs med Riksbanken, som fick ett utkast till proposition och som lämnade synpunkter i ett e-postmeddelande, dels att underhandskontakter förekom med Almi Företagspartner AB. I övrigt hänvisas till svaret som ges med anledning av propositionen om åtgärder för förstärkt exportfinansiering (se nedan).

När det gäller propositionen om *åtgärder för förstärkt exportfinansiering* anges i promemorian att beredningen av propositionen genomfördes bl.a. genom fem möten eller hearingar. Mötena leddes av statssekreteraren för handelsfrågor. Vid det inledande mötet den 5 november deltog, förutom statssekreterarna från Finans- och Näringsdepartementen, ledningen för AB Svensk exportkredit (SEK). Vid mötet den 7 november deltog ett tiotal företag, företrädare för Industrins Finansförening och Svenskt Näringsliv samt för Utrikes-, Finans- och Näringsdepartementen. Vid mötet den 14 november deltog tre av de fyra största svenska bankerna (den fjärde fick akut förhinder) samt andra stora internationella banker verksamma i Sverige. Vid de två avslutande mötena som hölls den 18 november deltog dels företrädare för berörda departement, dels företrädare för SEK. Vidare framgår av promemorian att regeringen under beredningen inför och av

propositionen löpande inhämtade synpunkter från SEK och Exportkreditnämnden (EKN), via underhandskontakter och möten (se ovan). SEK och EKN ombads vid ett antal tillfällen att motivera de tilltänkta åtgärderna. I promemorian anges därtill dels att bolaget och myndigheten mot bakgrund av den korta beredningstiden uppmanades att yttra sig så snabbt som möjligt, vanligtvis inom 24 timmar, dels att SEK och EKN med tanke på finanskrisens allvarsgrad hade stor förståelse för att efterfrågade uppgifter fick tas fram skyndsamt. Av promemorian framgår vidare att i anslutning till mötena (som redovisats ovan) valde vissa företag att i efterhand komplettera sitt deltagande med visst skriftligt material och att synpunkterna vägdes in i det fortsatta arbetet. Enligt promemorian gjorde regeringen bedömningen att frågan var av sådan natur att det inte var lämpligt att därutöver sprida innehållet i utkastet till propositionen till en vidare krets.

Avseende propositionen om *stödpaketet till fordonsindustrin* anges i promemorian att synpunkter inhämtades muntligen underhand från Riksgäldskontoret under beredningen av propositionen dagen innan regeringen beslutade om propositionen. Någon separat dokumentation av Riksgäldskontorets synpunkter gjordes inte. Vidare framgår av promemorian att inga enskilda erbjöds att yttra sig inom ramen för beredningen av propositionen och att skälet till detta var att regeringen genom den dialog som under hösten 2008 fördes med företrädare för fordonsindustrin hade en god bild av vilka insatser dessa ansåg vara viktiga.

I fråga om propositionen om *kredit till Island* anges i promemorian att synpunkter inhämtades från Riksgäldskontoret och Finansinspektionen samt även i viss utsträckning från Riksbanken, även om den sistnämnda inte deltog i beredningen efter det att regeringen bedömt att krediten inte skulle lämnas genom Riksbanken. Av promemorian framgår dels att Finansdepartementet hade löpande kontakt med Riksgäldskontoret under hela arbetets gång, dels att ett utkast till proposition efter ett möte mellan departementet och den berörda avdelningen på Riksgäldskontoret skickades till myndigheten respektive Finansinspektionen som fick två dagar på sig att lämna synpunkter. Skriftliga synpunkter inkom från båda myndigheterna. Av promemorian framgår därutöver att varken sammanslutningar eller enskilda inbjöds att yttra sig då dessa inte ansågs berörda av förslaget i propositionen.

Vad gäller om propositionen om *influenza A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom* framgår av promemorian att möjligheter till synpunkter från berörda myndigheter möjliggjordes vid den av Statsrådsberedningen medgivna förkortade delning (den 6 maj–kl. 09.00 den 11 maj 2009) av förslaget till förordning om att bestämmelserna i smittskyddslagen om sådana allmänfarliga sjukdomar som avses i lagen skulle tillämpas på influensa A(H1N1). Dessa myndigheter var Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet (SMI). Även Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) hade kontakter med Jordbruksdepartementet med anledning av för-

slaget till förordning. Parallellt med detta remitterades (den 7 maj–kl. 10.00 den 15 maj 2009) Socialstyrelsens skrivelse¹¹ till myndigheterna MSB, Socialstyrelsen, Statens jordbruksverk, Livsmedelsverket samt till sammanslutningarna Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Smittskyddsläkarföreningen, vilka bjöds in till ett remissammanträde den 15 maj 2009. Även SVA bereddes möjlighet att lämna synpunkter. Skriftliga svar inkom från Socialstyrelsen, SMI, Statens jordbruksverk, SVA och Livsmedelsverket. Socialstyrelsen och SMI deltog vid remissammanträdet som enligt promemorian dokumenterades. Enligt promemorian gavs slutligen möjligheter till synpunkter genom den av Statsrådsberedningen medgivna förkortade delningen (den 19 maj–kl. 17.00 den 26 maj 2009) av utkastet till proposition för följande myndigheter och sammanslutningar: MSB, Socialstyrelsen, SMI, Statens jordbruksverk, SVA, Livsmedelsverket, SKL och Smittskyddsläkarföreningen. Delningen sändes även över till socialutskottet.

Beredning av lagrådsremiss

Av samtliga granskade propositioner har regeringen beslutat om lagrådsremiss vid ett tillfälle, vid propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet*. I promemorian anges att regeringen beslutade om hörande av Lagrådet och att delning av utkast till lagrådsremiss skedde i nära anslutning till remitteringen av utkastet till lagrådsremiss, då Sveriges riksbank, Riksrevisionen, Svea hovrätt, Nacka tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Justitiekanslern, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket samt Konkursverket gavs möjlighet att inkomma med remissynpunkter på utkastet till lagrådsremiss (se ovan under avsnittet Remissbehandling under beredningen). Vidare anges i promemorian att förtur begärdes till Lagrådet, att remissen lämnades till Lagrådet den 20 oktober 2008, att ärendet föredrogs följande dag och att Lagrådets yttrande lämnades samma dag som föredragningen.

Vad gäller propositionen om *en utvidgning av insättningsgarantin* framhålls i promemorian att riksdagens finansutskott remitterade propositionen till Lagrådet.

Delning av utkastet till proposition

Av promemorian framgår att delning av utkastet till berörda chefer för myndigheter som ges nya eller ändrade uppgifter eller som hade särskild sakkunskap på området skedde vid beredningen av propositionerna om *en utvidgning av insättningsgarantin* och *åtgärder för förstärkt exportfinansiering*.

¹¹ Av promemorian framgår att Socialstyrelsen inkom till Socialdepartementet med en skrivelse den 6 maj 2009 med förslag om att smittskyddslagens (2004:168) bestämmelser om allmänfarliga sjukdomar skulle göras tillämpliga på influensa A(H1N1).

I fråga om propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet* anges i promemorian att, som framgått ovan, utkastet till proposition inte delades men att utkastet till lagrådsremiss remitterats till berörda myndigheter endast några dagar tidigare samt att några omfattande ändringar inte gjordes i utkastet till proposition i förhållande till det utkast till lagrådsremiss som myndigheterna hade yttrat sig över.

Vad gäller propositionen om *stödpaketet till fordonsindustrin* anges i promemorian att delningen ställdes till en av de tjänstemän vid Riksgäldskontoret som för myndighetens räkning lämnat synpunkter på utkastet tidigare under beredningen.

Avseende propositionen om *kredit till Island* framgår av promemorian att förslaget till propositionen inte delades direkt med chefen för Riksgäldskontoret men att regeringen, mot bakgrund av de omfattande underhandskontakter som under en längre tid förevarit mellan Finansdepartementet och Riksgäldskontoret (se ovan under avsnittet Remissbehandling under beredningen), antog att de synpunkter som Riksgäldskontoret lämnade var väl förankrade hos myndighetens ledning.

I fråga om propositionen om *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning* anges i promemorian att propositionen inte delades med någon utanför Regeringskansliet på grund av ärendets brådskande natur men att Riksbanken fick tillfälle att lämna synpunkter på delningsunderlaget (se ovan under avsnittet Remissbehandling under beredningen).

Vad gäller propositionerna om *nyemission i SAS AB* och *influenza A (H1N1) som allmänfarlig sjukdom* anges i promemorian att ingen sådan delning genomfördes inom ramen för beredningen respektive att propositionen inte innehåller förslag på att myndigheter ska ges nya eller ändrade uppgifter.

Beredning av förslag till förkortad motionstid

I fråga om propositionen om *utvidgning av insättningsgarantin* anges i promemorian att kontakter togs med finansutskottets kanslichef efter det att regeringen fattat beslut om propositionen, men innan den överlämnades till riksdagen.

När det gäller propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet* anges i promemorian att kanslichefen i finansutskottet samt kammarkansliets kanslichef informerades om den planerade propositionen i samband med att regeringen beslutade om lagrådsremissen den 20 oktober 2008.

Vad avser propositionen om *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning* anges i promemorian att kanslicheferna i näringsutskottet och finansutskottet informerades dagarna före regeringsbeslutet.

I fråga om propositionen om *åtgärder för förstärkt exportfinansiering* framgår av promemorian att kontakter inledningsvis togs med riksdagens kansli den 25 november 2008 för att avgöra om propositionen skulle bere-

das i finans- eller näringsutskottet, och när detta klarlagts togs kontakter på tjänstemannanivå med näringsutskottets kanslichef liksom kontakter med utskottsordföranden.

Avseende propositionen om *stödpaketet till fordonsindustrin* anges i promemorian att kanslicheferna i finansutskottet och näringsutskottet informerades om den planerade propositionen dagarna före regeringsbeslutet.

Vad gäller propositionen om *kredit till Island* anges i promemorian att bl.a. frågan om behovet av förkortad motionstid behandlades i samband med de underhandskontakter som togs med tjänstemännen vid finansutskottet i anledning av den kommande propositionen. I promemorian anges vidare att tjänstemännen således i god tid innan propositionen överlämnades blev informerade om att regeringen övervägde att föreslå en förkortad motionstid och hur lång denna i sådant fall skulle bli.

I fråga om propositionen om *nyemission i SAS AB* anges i promemorian att kanslichefen i näringsutskottet informerades om den planerade propositionen dagarna före regeringsbeslutet.

Vad gäller propositionen om *influenza A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom* anges i promemorian att riksdagens socialutskott tillställdes delningen av utkastet till proposition. Dessförinnan hade berörd rättschef vid Socialdepartementet och kanslichefen vid flera tillfällen haft telefonkontakter under hand för att bl.a. diskutera när propositionen kunde överlämnas till riksdagen, förkortad motionstid och när den skulle kunna behandlas av riksdagen.

I fråga om regeringens underhandskontakter med oppositionspartierna inför ett förslag om förkortad motionstid anges i promemorian för samtliga här granskade propositioner utom en att kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Vad gäller propositionen om *kredit till Island* anges i promemorian att på grund av ett förbiseende informerades oppositionspartierna först efter att propositionen överlämnades.

Regeringskansliets arbete med att stärka stödet till regeringen i kristid

I promemorian anges bl.a. att organisation och arbetsprocesser i Regeringskansliet är utformade för att tillgodose de förutsättningar som gäller för att ge regeringen stöd vid styrandet av riket. Inom flera områden pågår ett arbete i Regeringskansliet i syfte att stärka Regeringskansliets förmåga att stödja regeringen i olika beredningsförfaranden under kriser.

I promemorian anges att i en riktlinje för Regeringskansliets krishanteringsförmåga anges en grundläggande nivå för de delar som ligger till grund för en god krishanteringsförmåga. Departementen, förvaltningsavdelningen och Statsrådsberedningen ska t.ex. i sin krishanteringsorganisation ha en krisledningsgrupp som kan se till att ärenden hanteras skyndsamt samt att nödvändiga åtgärder vidtas inom det egna ansvarsområdet. Vidare anges i promemorian att arbete kontinuerligt pågår med att förstärka och följa upp departementens krishanteringsförmåga i dessa delar.

När det gäller arbetet med de propositioner som är aktuella i granskningsärendet anges i promemorian att de rutiner som finns för hantering av brådskande propositioner i allt väsentligt har kunnat följas samt att departementen har haft de resurser och den beredskap som erfordrats.

Erfarenheter av kriser

Vad gäller vilka erfarenheter avseende beredning av propositioner under kristider som man kan dra från såväl den svenska bankkrisen 1990–1994 som den globala finanskrisen 2008–2009 och pandemikrisen 2009 anges i promemorian bl.a. att Regeringskansliets erfarenhet är att de inarbetade beredningsrutinerna fungerar väl under både normala förhållanden och kriser. Enligt promemorian ger rutinerna utrymme för flexibilitet och snabb hantering i brådskande fall med bibehållande av en hög grad av säkerhet, och de ger ett gott beredningsunderlag där alla berörda ges möjlighet att lämna synpunkter innan beslut fattas. Vidare anges i promemorian att det är en naturlig följd av krisens brådskande natur att normala tidsfrister för lämnade av synpunkter förkortas under en kris. Därtill anges i promemorian att när en kris inträffar prioriterar de berörda instanserna hanteringen av krisen och frigör de resurser som krävs för att granska förslag och lämna behövliga synpunkter.

Den 5 november begärde utskottet genom en skrivelse till Regeringskansliet svar på ytterligare frågor.

Som svar har den 26 november 2009 översänts en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen (*bilaga 6.2 s. 1–2*). Samtliga departement har beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till svar. Nedan redovisas relevanta delar av svarspromemorian.

Underhandskontakter med oppositionspartier

I frågan om huruvida kontakten med oppositionspartierna initierades före eller efter regeringens beslut om aktuell proposition anges i promemorian att i fallen med propositionerna om *utvidgningen av insättningsgarantin* och om *stödpaketet till fordonsindustrin* initierades kontakten med oppositionspartierna efter regeringens beslut, men innan propositionen överlämnades till riksdagen.

Vad gäller propositionen om *stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet* anges i promemorian att kontakten med oppositionspartierna initierades i nära anslutning till regeringens beslut men att det dock inte har gått att med säkerhet slå fast exakt när detta skedde.

Avseende propositionerna om *överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning*, om *åtgärder för förstärkt exportfinansiering*, om en *nyemission i SAS AB* och om *kredit till Island* anges att kontakten med oppositionspartierna initierades före regeringens beslut. I fallet med den

sistnämnda propositionen anges därtill i promemorian att samtliga företrädare för oppositionspartierna inte hade hunnit informeras innan propositionen beslutades och överlämnades till riksdagen.

I fråga om propositionen om *influenza A(H1N1) som allmänfarlig sjukdom* anges i promemorian att Regeringskansliet inte tog några egna kontakter med oppositionspartierna i samband med regeringens beslut och att informationen i stället gavs av socialutskottet. Av socialutskottets protokoll framgår enligt promemorian att det vid sammanträdet den 14 maj 2009 bl.a. informerades om den planerade propositionen och den förkortade motionstiden. Socialutskottets kanslichef hade enligt promemorian redan dagen innan kontaktat kammarkansliets kanslichef i frågan. Regeringen fattade beslut om propositionen den 28 maj 2009.

Vad avser frågan om vilka departement e.d. som skötte kontakterna med utskottskanslier respektive partikanslier anges i promemorian att när det gäller propositionen om *stödpaketet till fordonsindustrin* togs av praktiska skäl kontakterna med finansutskottets kansli av företrädare för Finansdepartementet och kontakterna med näringsutskottets kansli av företrädare för Näringsdepartementet. I övrigt anges i promemorian att Regeringskansliets underhandskontakter med utskottskanslierna i samtliga fall sköttes av respektive sakansvarigt departement, medan kontakterna med partikanslierna – i den mån sådana förekom – sköttes av Statsrådsberedningen samt att detta är en etablerad rutin inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att regeringsformens beredningskrav är av väsentlig betydelse i samtliga ärenden i vilka regeringen fattar beslut, även i krissituationer då regeringen nödgas bereda ärenden av brådskande karaktär. Samtidigt bör, i enlighet med vad utskottet tidigare uttalat, erinras om att beredningskravet inte är lika för alla fall.

De erfarenheter avseende beredningen av propositioner under kristider som man kan dra från såväl den svenska bankkrisen 1990–1994 som den globala finanskrisen 2008–2009 och pandemikrisen 2009 tyder enligt utskottet på att beredningsrutinerna i allmänhet fungerar under kriser. Rutinerna ger enligt utskottet utrymme för flexibilitet och snabb hantering samtidigt som synpunkter från berörda instanser inhämtas. Erfarenheterna visar även att tidsfrister för lämnande av synpunkter förkortas under en kris, ibland avsevärt. Att så sker följer dock av den brådskande natur som normalt präglar en kris. Ibland har remitteringen av lagförslag till Lagrådet underlåtitis med motiveringen att ett remissförfarande skulle fördröja lagstiftningsbehandlingen så att avsevärt men skulle uppkomma.

Enligt utskottet kan noteras att riksdagen bedömde beslutsunderlagen i de i granskningen aktuella propositionerna som tillräckliga, även om beredande utskott vid några tillfällen konstaterade begränsningar i en propositions beslutsunderlag samt kompletterade sitt beslutsunderlag genom remittering till bl.a. Lagrådet.

Inte desto mindre kan, även om de granskade propositionerna lades fram under kristid, konstateras att tidsfristerna för att lämna synpunkter och upplysningar i flera fall varit snäva och att man ofta har vänt sig till ett begränsat antal remissinstanser. Enligt utskottet är det särskilt viktigt att även under kriser, i möjligaste mån, bibehålla krav på såväl välavvägda tidsfrister som lämpligt antal remissinstanser inte minst i beredningen av ärenden som kan innebära ett stort ekonomiskt risktagande för staten. Det bör därtill påpekas att behovet av brådskanie beredningar åtminstone i viss utsträckning kan undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap.

Utskottet kan här också notera förekomsten av en riktlinje för Regeringskansliets krishanteringsförmåga och det kontinuerliga arbetet med att förstärka och följa upp departementens krishanteringsförmåga. Det pågående arbetet i Regeringskansliet i syfte att stärka kansliets förmåga att stödja regeringen i olika beredningsförfaranden under kriser bidrar enligt utskottet till att förbättra regeringens förmåga att styra riket under kris.

Vad slutligen avser de kontakter mellan regeringen och riksdagen inför avlämnande av förslag till förkortad motionstid ger utskottets granskning vid handen att den praxis som följer av en sedan tidigare träffad underhandsöverenskommelse i några fall inte efterlevts fullt ut. Utskottet vill framhålla vikten av att samtliga kontakter som följer av överenskommelsen slutförs innan regeringen beslutar om förslag till förkortad motionstid. Granskningen ger även anledning till att framhålla vikten av att propositioner innehåller motiveringar avseende förslag till förkortad motionstid.

7 Beredningskravet vid genomförande av EG-direktiv

Ärendet

Konstitutionsutskottet granskade under hösten 2008 bl.a. hur beredningskravet enligt regeringsformen fullgörs för en rad olika typer av regeringsärenden (bet. 2008/09:KU10 s. 46 f.). Inom ramen för utskottets granskning genomfördes då en allmän genomgång av Regeringskansliets rutiner i fråga om inhämtandet av yttranden och upplysningar i enlighet med regeringsformens beredningskrav.

Under hösten 2008 granskade utskottet även regeringens arbete avseende beredning av och förhandling om enskilda EG-direktiv och rambeslut (bet. 2008/09:KU10 s. 65 f.). Inom ramen för den granskningen noterade utskottet bl.a. att det vid möten i den s.k. rättskretsen inom Regeringskansliet (som består av bl.a. rätts- och expeditionsschefer från samtliga departement) regelbundet tas upp frågor om genomförandet av EG-direktiv och att det också diskuteras hur genomförandeprocessen kan förkortas utan att man ger avkall på en noggrann beredning.

Mot bakgrund av de ovannämnda granskningsärendena har utskottet i sin granskning hösten 2009 kartlagt och analyserat hur beredningskravet enligt regeringsformen efterlevs beträffande själva genomförandet av EG-direktiv. I granskningen behandlas inte frågor om överträdelseförfaranden i samband med genomförandet av EG-direktiv eller överlämnandet till kommissionen av författningstexter som antas inom det område som omfattas av enskilda direktiv.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Fördraget om EU

EU-rätten bygger på en allmän lojalitetsprincip, vilken uttrycks i artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen¹ som stadgar att unionen och medlemsstaterna enligt principen om lojalt samarbete ska respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen samt att medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördragen eller av unionens institutioners akter. Därtill stadgas att medlemsstaterna ska hjälpa unionen att fullgöra sina uppgifter, och de ska avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål.

¹ EGT C 115, 9.5.2008, s. 18.

Genom EG-domstolens rättspraxis har även principen om företräde vuxit fram med innebörden att samtliga myndigheter och domstolar i medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gemenskapsrätten i dess helhet. EG-rättens anspråk på företräde gäller även i förhållande till medlemsstaternas konstitutionella bestämmelser (jfr prop. 2007/08:168 s. 74).

Regeringsformens bestämmelser om beredningskrav

Enligt 7 kap. 2 § RF ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda vid beredningen av regeringsärenden.

I en kommentar till regeringsformen anförts att RF:s remissregel gäller alla typer av regeringsärenden, författnings- och budgetärenden såväl som förvaltningsärenden. Varken av bestämmelserna i RF eller av förarbetena till grundlagen framgår hur ett remissförfarande bör gå till. Vilka myndigheter som är berörda och i vilken omfattning det är erforderligt att organisationer och enskilda får tillfälle att yttra sig avgörs av vederbörande departementschef eller annan föredragande under vanligt konstitutionellt ansvar (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 299).

Regeringsformens bestämmelse om subdelegation

Enligt 8 kap. 11 § RF gäller att om riksdagen enligt detta kapitel bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i visst ämne, kan riksdagen därvid medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet.

Förordning med instruktion för Regeringskansliet

Av 14 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet framgår att departementschefen ansvarar för beredningen av regeringsärenden i departementet. För beredningen av regeringsärenden som enligt ett förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen ska föredras av ett annat statsråd ansvarar dock det föredragande statsrådet.

Enligt 16 § förordningen får Regeringskansliet begära in förklaringar, upplysningar och yttranden i regeringsärenden. I en arbetsordning eller i särskilda beslut ska det närmare bestämmas vem som får göra detta.

Enligt 20 § 3 förordningen ska Regeringskansliet besvara formella underättelser från kommissionen och i övrigt upplysa kommissionen om hur Sverige har uppfyllt de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i unionen.

Enligt 20 § 6 förordningen ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med informationsförfaranden som följer av Sveriges medlemskap i unionen eller av andra internationella överenskommelser samt besluta om svenska svar och kommentarer inom dessa förfaranden.

Grundlagsutredningar och EG

Grundlagsutredningen inför EG

I utredningens betänkande (SOU 1993:14 s. 170 f.) konstateras, i frågan om anpassning av det svenska regelverket till gemenskapsrätt, att förvaltningsmyndigheter inte har någon egen befogenhet att meddela föreskrifter och att utfärdade föreskrifter utan undantag har sin grund i ett bemyndigande från regeringen. Dessa bemyndiganden har i sin tur grund antingen i regeringens s.k. restkompetens eller dess rätt att utfärda verkställighetsföreskrifter, eller i delegation från riksdagen till regeringen med riksdagens uttryckliga medgivande av s.k. subdelegation till regeringen underordnad myndighet.

Utredningen anför vidare att det således egentligen inte ska finnas något utrymme för myndighetsföreskrifter som strider mot regeringens och riksdagens intentioner, men att användningen av ramlagstiftning och vida bemyndiganden kan medföra en svåröverskådlig och svårkontrollerad normgivning från myndigheternas sida. Utredningen bedömde emellertid att detta snarare är ett administrativt än ett konstitutionellt-rättsligt problem och att det avgörande är att regeringen ytterst ansvarar för den regelgivning som sker hos myndigheterna. Därmed fastslog utredningen att systemet med fristående förvaltningsmyndigheter inte innebär något konstitutionellt problem när det gäller regeringens ansvar gentemot gemenskaperna för en lojal anpassning av interna regler till gemenskapsrätt, men att erfarenheten bör få visa om det på sikt fordras någon ändring av delegationsreglerna i 8 kap. RF för att regeringen verkligen ska kunna styra myndigheternas regelgivning.

Utredningen anförde slutligen att detta gäller såväl den anpassning av regelsystemet som måste ske i samband med ett svenskt tillträde till gemenskaperna som i fråga om implementering av EG-direktiv under ett löpande medlemskap.

Grundlagsutredningen

Utredningen anser att det omkring 8 kap. 11 § RF har utbildats en konstitutionell praxis som kan sägas stå i strid med bestämmelsens ordalydelse. Som skäl till sin bedömning anför utredningen följande (SOU 2008:125 s. 550 f.).

Vid Lagrådets granskning av förslaget till ändring av lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (prop. 1999/2000:94) uppmärksammades att förslaget innehöll flera bemyndiganden till regeringen men att det framgick att det i praktiken var avsett att Finansinspektionen skulle besluta om flera av dessa föreskrifter. Någon uppgift om att subdelegation var tillåten fanns inte i lagförslaget. Subdelegationen vilade i stället på en äldre generell rätt till delegation för regeringen som fanns i den ursprungliga lagen. Även nya bemyndiganden till myndigheter under regeringen var alltså tänkta att ha sin grund i de äldre delegationsbestämmelserna.

Av 8 kap. 11 § regeringsformen framgår att riksdagen, om den bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, därvid kan medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet. Ordalydelsen syftar enligt Lagrådet på att medgivande till subdelegation ska ges i samband med att delegation ges till regeringen. Om bestämmelsen inte skulle tillämpas på detta sätt skulle konsekvensen bli att riksdagen inte vid en lagändring, utan att förbjuda subdelegation, skulle kunna hindra regeringen från att subdelegera. Regeringen uttalade i propositionen att förslaget borde ändras enligt Lagrådets påpekande (prop. 1999/2000:94 s. 36 och 107 f.).

Frågan har därefter aktualiserats i flera lagstiftningsärenden (prop. 2005/06:45 s. 415 och 2006/07:5 s. 434). Regeringen uttalade i ett av dessa ärenden att Lagrådets tolkning av 8 kap. 11 § regeringsformen skulle innebära att ett nytt bemyndigande måste ges varje gång en lagändring sker, oavsett om ändringen gäller en mycket begränsad fråga eller en mer omfattande materiell ändring. Enligt regeringens uppfattning skulle det vara att gå för långt att tolka bestämmelsen på det sättet. Regeringen menade att det inte heller gick att se att en sådan tolkning av bestämmelsen var åsyftad. Enligt regeringen är riksdagen fri att bedöma om omfattningen av tidigare bemyndiganden är lämplig. Skulle riksdagen anse att tidigare lämnade bemyndiganden i och med lagändringen blir för omfattande står det riksdagen fritt att införa begränsningar. Regeringen gjorde därför en annan bedömning än Lagrådet i fråga om möjligheten att utnyttja ett tidigare medgivande till subdelegation (prop. 2006/07:5 s. 434). Regeringens inställning har, såvitt framgår av hur lagförslagen behandlats av riksdagen, godtagits (bet. 2005/06:FiU22 och 2006/07:FiU7).

Utredningen anser att regeringsformens fördelning av normgivningsmakt mellan riksdag och regering ger uttryck för en principiellt sett riktig avvägning. Detta bör dock enligt utredningen inte hindra att vissa justeringar görs i syfte att anpassa regleringen till konstitutionell praxis.

När det gäller 8 kap. 11 § RF föreslår utredningen således att bestämmelsen tydliggörs så att äldre medgivanden kan utgöra grunden för subdelegation när ny delegation ges till regeringen (s. 561 f.). Detta sker genom att ordet ”därvid” tas bort.

Därutöver kan det enligt utredningens bedömning finnas ett behov för regeringen att på ett formaliserat sätt kontrollera underlydande myndigheters föreskrifter, och regeringsformen bör ge ett uttryckligt stöd för en sådan kontroll. Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att det i 8 kap. regeringsformen införs en ny bestämmelse som ger regeringen rätt att begära att föreskrifter meddelade av myndigheter under regeringen underställs regeringen för prövning (s. 559 f.).

En proposition med anledning av bl.a. Grundlagsutredningens förslag väntas lämnas till riksdagen under december 2009.

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har inte tidigare granskat regeringens beredning av genomförandet av EG-direktiv. Utskottet har dock, som framgått, tidigare behandlat angränsande frågor dels om regeringens roll som ansvarig för

förslag som överlämnas till riksdagen för beslut, dels om beredningen av olika regeringsärenden, dels om remissberedningen av svenska ståndpunkter inför förhandlingar av EG-direktiv och därvid framhållit utrednings- och remissväsendets viktiga ställning i den politiska beslutsprocessen.

Hösten 2008

I betänkande 2008/09:KU10 uttalade utskottet bl.a. följande:

Genom att låta förslag och pågående ärenden komma myndigheter, organisationer och andra till del kan de bli allsidigt belysta och konsekvenserna av dem så långt möjligt kända på förhand. Kvaliteten på regeringens och, i förlängningen, i vissa fall även riksdagens beslutsfattande ökar därmed till gagn för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Samtidigt bör enligt utskottet också erinras om att beredningskravet inte är absolut. Upplysningar och yttranden ska enligt bestämmelsen i RF inhämtas i den mån det är behövligt. Vidare bör även erinras om att det i RF inte föreskrivs någon särskild form för hur inhämtande av upplysningar och yttranden ska ske.

Utskottet uttalade även att granskningen ger vid handen att sättet på vilket beredningskravet uppfylls varierar stort mellan olika ärendetyper. Utskottet framhöll vidare att det för vissa ärendetyper inhämtas yttranden och upplysningar som regel genom ett traditionellt remissförfarande, för andra är underhandskontakter med berörda myndigheter det gängse förfarandet för inhämtande av yttranden och upplysningar och för ytterligare några förekommer inget särskilt inhämtande av yttranden och upplysningar.

Inom ramen för sin granskning avseende beredning av och förhandling om enskilda EG-direktiv ställde utskottet frågor kring tiden för beredning av lagärenden med anledning av EG-direktiv (se bet. 2008/09:KU10 s. 77–78). I en svarspromemoria från Regeringskansliet till utskottet anfördes att Sverige jämfört med många andra medlemsstater har en förhållandevis tidskrävande lagstiftningsprocess. Vidare omnämndes i promemorian att företrädare för Sverige verkar i förhandlingar om EG-direktiv för en genomförandetid som är realistisk med beaktande av den analys som företagits avseende konsekvenser för svenskt regelverk. I promemorian framhölls dels att det händer att regeringen inte får fullt gehör för sin ståndpunkt eftersom beslut i många fall fattas med kvalificerad majoritet i rådet, dels att genomförandetiden således ibland blir kortare än vad som kan anses önskvärt.

Därtill angavs i Regeringskansliets svarspromemoria dels att Sverige dock brukar möta det mål som Europeiska rådet har satt upp, nämligen att andelen direktiv på den inre marknadens område som inte har genomförts i tid (genomförandeunderskotten) ska vara högst 1,5 %, dels att det för närvarande diskuteras inom Regeringskansliet om det ska tas fram ett cirkulär även för genomförande av direktiv utöver redan existerande cirkulär om handläggning, beredning och samordning av EU-ärenden.

Slutligen upplyses i promemorian att man, vid möten med den s.k. rättskretsen, som består av bl.a. rätts- och expeditiionschefer från samtliga departement, regelbundet tar upp frågor om genomförande av direktiv. Då diskuteras också hur genomförandeprocessen kan förkortas, utan att ge avkall på kraven på en noggrann beredning. Mot bakgrund av sin granskning uttalade utskottet följande:

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av att befintliga riktlinjer om registrering av EU-handlingar m.m. följs, vilket torde underlätta tillhandahållande och utlämnande av offentliga allmänna handlingar. Även med beaktande av det befintliga regelverket i detta avseende välkomnar utskottet det arbete som, enligt skrivelsen från Regeringskansliet, planeras där beträffande frågor om hantering av handlingar som avser beredning och förhandling av enskilda EG-direktiv.

Utskottet vill även erinra om sina tidigare uttalanden som innebär att valet av beredningsform i fråga om svenska ståndpunkter rörande utkast till EG-direktiv bör vara grundat på samma överväganden som vid beredning av regeringsärenden och att det är vedertaget att komplicerade lagärenden regelmässigt ska föregås av traditionell remissbehandling. Vidare vill utskottet på nytt understryka betydelsen av att underhandssynpunkter dokumenteras.

I skrivelsen från Regeringskansliet upplyses att det vid möten i den s.k. rättskretsen regelbundet tas upp frågor om genomförande av EG-direktiv och att det också diskuteras hur genomförandeprocessen kan förkortas utan att ge avkall på noggrann beredning. I sammanhanget kan erinras om att utskottet tidigare framhållit vikten av remissberedning av direktivtexter, såväl i ett tidigt stadium som i ett avslutande skede av förhandlingsprocessen. Det senare kan ge remissinstanser möjlighet att överblicka vilka konsekvenser det slutligt antagna direktivet faktiskt kommer att medföra för svenska förhållanden. Utskottet vill upprepa sin uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag, t.ex. när det gäller att bedöma vilka lagstiftningsåtgärder riksdagen kommer att behöva vidta efter det att ministerrådet har antagit ett EG-direktiv.

Hösten 2004

Utskottet granskade under hösten 2004 remissberedningen av svenska ståndpunkter inför ministerrådets beslut om EG-direktiv som varit föremål för samråd i EU-nämnden vid åtminstone något tillfälle efter 1999 (bet. 2004/05: KU10 s. 74–88). Konstitutionsutskottet uttalade följande i sitt ställningstagande (s. 86–88).

De övergripande riktlinjerna för beredningen av regeringsärenden ges i 7 kap. regeringsformen. Av 7 kap. 1 § framgår att det för beredning av regeringsärendena ska finnas ett regeringskansli. I detta ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Enligt 7 kap. 3 § avgörs regeringsärenden av regeringen vid regeringssammanträde. Ett statsråds deltagande i ett möte med ministerrådet utgör emellertid inte i formell mening ett regeringsärende.

Bestämmelsen i 7 kap. 2 § regeringsformen om beredningen av regeringsärenden är därmed inte direkt tillämplig på beredningen av svenska ståndpunkter i förhandlingar rörande EG-direktiv.

Närmare bestämmelser om Regeringskansliets uppgifter ges emellertid i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Förutom uppgiften att bereda regeringsärenden åligger det enligt 1 § Regeringskansliet att i övrigt biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet. Som tidigare har framgått har vidare inför Sveriges anslutning till EU understrukits att remissförfarandet kommer att ha kvar sin betydelsefulla roll i det svenska beredningsarbetet även när det gäller ärenden inom EU-samarbetet.

Riktlinjerna för beredningen i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter i EU-frågor har visserligen tillkommit genom formlost beslutsfattande. Enligt utskottets mening bär dock chefen för Regeringskansliet, dvs. statsministern, konstitutionellt sett ansvaret för att rutinerna för beredningen i Regeringskansliet av svenska ståndpunkter beträffande direktivförslag är utformade på ett sådant sätt att olika berättigade intressen kan tillvaratas genom remissförfaranden.

Av den utredning som utskottet har inhämtat framgår att utkast till EG-direktiv i de flesta av fallen i omfattande utsträckning har beretts med myndigheter och andra berörda instanser under framför allt tidiga skeden i förhandlingsarbetet inom EU. Det framgår även att remissberedning i flera fall inte har ägt rum vad avser de texter som slutligt har antagits som bindande av ministerrådet.

Enligt utskottets mening kan remissförfaranden under olika stadier av förhandlingsprocessen inom EU fylla flera funktioner som tillvaratar delvis skilda intressen.

Remissberedning av direktivförslag ger för det första, framför allt under ett tidigt stadium, svenska remissinstanser möjlighet att få gehör för egna synpunkter på vad den färdigförhandlade slutprodukten bör innehålla. Denna funktion hos det svenska remissförfarandet förefaller vara väl tillgodosedd när det gäller flertalet av de beredningsförfaranden som utskottet har granskat.

Remissberedning av förslag till direktivtexter kan emellertid även, inte minst i ett avslutande skede av förhandlingsprocessen, ge remissinstanser möjlighet att överblicka vilka konsekvenser det slutligt antagna direktivet faktiskt kommer att medföra för svenska förhållanden. Det är utskottets uppfattning att synpunkter från myndigheter och andra berörda instanser kan utgöra ett värdefullt underlag, t.ex. när det gäller att bedöma vilka lagstiftningsåtgärder riksdagen kommer att behöva vidta efter det att ministerrådet har antagit ett EG-direktiv. Utskottet vill också kraftigt understryka vikten av att riksdagsorgan vid samråd före antagandet av direktivet ges möjlighet att ta del av sådana synpunkter, i den mån sådana synpunkter inte tidigare har redovisats för riksdagen och inte heller framstår som obefogade.

På grundval av sin granskning kan utskottet konstatera att denna funktion hos det svenska remissförfarandet har varit mindre väl tillgodosedd när det gäller beredningen av vissa direktivförslag. I några fall har regeringen anslutit sig till remissynpunkter på lagstiftningsbehovet som har framförts efter det att direktivet har blivit antaget. Regeringens ställningstagande, som bygger på de nyss nämnda remissynpunkterna, har då redovisats till riksdagen först i samband med att regeringen lagt fram lagförslag i syfte att genomföra det redan antagna direktivet i svensk rätt. Enligt utskottets mening är det av stor vikt att så långt över huvud taget möjligt sörja för att beredningsprocessen utformas på ett sätt som leder till att synpunkter av det aktuella slaget kan komma fram och redovisas för riksdagen redan innan ett direktiv har blivit antaget av ministerrådet.

Valet av beredningsform i fråga om svenska ståndpunkter rörande utkast till EG-direktiv bör enligt utskottets uppfattning vara grundat på samma överväganden som vid beredning av regeringsärenden. Det traditionella sättet för regeringen att få upplysningar och yttranden är att skicka ut betänkanden och promemorior på remiss. Regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt, främst genom remissmöten och genom att hämta in underhandssynpunkter. Det är dock vedertaget att komplicerade lagstiftningsärenden regelmässigt ska föregås av traditionell remissbehandling. Vid beredningen i Regeringskansliet av det ursprungliga direktivförslag som kommissionen lägger fram ska därför enligt utskottets mening traditionellt remissförfarande tillämpas i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden. Utskottet har i samband med tidigare granskning uttalat att ett skriftligt förfarande är och alltid bör vara det normala sättet att inhämta synpunkter från utomstående under beredningen av ett lagförslag. Planeringen av ett ärende bör vara så god att inte remissmöten måste tillgripas på grund av bristande tid. Ett remissmöte kan däremot fylla en funktion först och främst för att komplettera ett skriftligt remissförfarande (bet. 1999/2000:KU10 s. 24). I tillägg härill vill utskottet betona vikten av att underhandssynpunkter av det aktuella slaget dokumenteras.

Utskottet inser att tidsramarna och övriga förutsättningar för förhandlingsprocessen inom EU kan medföra svårigheter att tillämpa ett traditionellt remissförfarande under senare skeden av denna process, också i fall då detta skulle vara motiverat. Exempelvis skulle detta kunna vara fallet då kommissionens ursprungliga förslag har genomgått omfattande förändringar med följdverkningar för lagstiftningsbehovet i Sverige. Mot den anförda bakgrunden vill utskottet emellertid understryka att underhandskontakter med myndigheter och andra intressenter i sådana fall kan ersätta remissbehandling av traditionellt slag endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för ministerrådets antagande av ett direktiv eller i andra undantagssituationer.

Hösten 1999

Utskottet granskade under hösten 1999 Regeringskansliets hantering av EU-frågorna (bet. 1999/2000:KU10 s. 49–59 och 119–130). I det sammanhanget undersöktes hanteringen av fyra enskilda EG-direktiv genom EU:s hela beslutsprocess. Utskottet uttalade i sitt ställningstagande (s. 58–59) bl.a. följande:

Utskottet kan konstatera att i de fall där Sverige har varit framgångsrikt i förhandlingarna om EG-direktiv har svenska företrädare varit aktiva tidigt i processen, innan kommissionen har lagt fram sina förslag. Sverige har också tidigt haft en tydligt utmejslad position. Vidare är det påtagligt att det ofta kan vara ont om tid inför enskilda möten. Iakttagelserna understryker vikten av att vara ute i god tid och ha en tydlig och genomarbetad ståndpunkt för att kunna påverka den slutliga utformningen av EG-direktiv.

Också för riksdagens del visar granskningen att det är viktigt att frågorna följs från ett tidigt skede för att riksdagen skall kunna utöva inflytande på ett meningsfullt sätt. Utskottet noterar att Regeringskansliet med anledning av vad som påträffats i granskningen intensifierar sin uppföljning av att riktlinjerna rörande vilka kommissionsförslag som blir föremål för faktapromemorior följs.

Som påpekats i flera andra sammanhang bör riksdagen som folkets främsta företrädare få insyn i och ges inflytande över den process i Europeiska unionen som leder fram till för vårt land viktiga och bindande beslut. Enligt riksdagsordningen 10 kap. 1 § skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. Utskottet har vid tidigare behandlingar av frågan om riksdagens arbete med EU-frågor understrukit utskottens roll och på utskottets förslag har riksdagen beslutat att det i riksdagsordningen 10 kap. 3 § skall anges att utskotten skall följa arbetet inom Europeiska unionen inom sina respektive ämnesområden (prop. 1994/95:19, bet. 1994/95:KU22, bet. 1996/97:KU2).

För att det skall vara meningsfullt för utskotten att följa arbetet inom EU bör utskotten komma in i processen redan innan kommissionen lägger de formella förslagen till normgivning.

Slutligen underströk utskottet i sitt ställningstagande att regeringen har ett ansvar för att riksdagen och utskotten informeras tidigt (s. 59).

Genomförande av direktiv

Under den nu aktuella granskningen har gjorts en översiktlig genomgång av 14 nya direktiv och 10 direktiv med ändring av gällande direktiv (ändringsdirektiv) som antagits av rådet under perioden 2006–2008 och där införlivandet av det enskilda direktivet skulle vara genomfört senast den 30 juni 2009. Urvalet har i viss utsträckning styrts av en strävan att jämföra eventuella skillnader i den s.k. genomförandebereidningen mellan nya direktiv och direktiv om ändring av direktiv. Direktiven som har granskats av utskottet är följande:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar (EUT L 33, 4.2.2006, s. 22) benämnt *elförsörjningsdirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG av den 15 februari 2006 om förvaltning av badvattenkvaliteten och om upphävande av direktiv 76/160/EEG (EUT L 64, 4.3.2006, s. 37) benämnt *badvattendirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/22/EG av den 15 mars 2006 om minimivillkor för genomförande av rådets förordningar (EEG) nr 3820/85 och (EEG) nr 3821/85 om sociallagstiftning på vägtransportområdet samt om upphävande av rådets direktiv 88/599/EEG (EUT L 102, 11.4.2006, s. 35) benämnt *minimivillkorsdirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG (EUT L 102, 11.4.2006, s. 15) benämnt *utvinningsavfallsdirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kom-

- munikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (EUT L 105, 13.4.2006, s. 54) benämnt *data-lagringsdirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/23/EG av den 5 april 2006 om ett gemenskapscertifikat för flygledare (EUT L 114, 27.4.2006, s. 22) benämnt *certifikatdirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster och om upphävande av rådets direktiv 93/76/EEG (EUT L 114, 27.4.2006, s. 64) benämnt *energitjänstedirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/40/EG av den 17 maj 2006 om utsläpp från luftkonditioneringssystem i motorfordon och om ändring av rådets direktiv 70/156/EEG (EUT L 161, 14.6.2006, s. 12) benämnt *luftkonditioneringssystemdirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning och om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG samt om upphävande av rådets direktiv 84/253/EEG (EUT L 157, 9.6.2006, s. 87) benämnt *revisorsdirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/46/EG av den 14 juni 2006 om ändring av rådets direktiv 78/660/EEG om årsbokslut i vissa typer av bolag, 83/349/EEG om sammanställd redovisning, 86/635/EEG om årsbokslut och sammanställd redovisning för banker och andra finansiella institut och 91/674/EEG om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag (EUT L 224, 16.8.2006, s. 1) benämnt *direktiv om ändring av redovisningsdirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/52/EG av den 5 juli 2006 om ändring av direktiv 95/2/EG om andra livsmedelstillsatser än färgämnen och sötningsmedel och direktiv 94/35/EG om sötningsmedel för användning i livsmedel (EUT L 204, 26.7.2006, s. 9) benämnt *livsmedelstillsatsdirektivet*.
 - Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG (EUT L 266, 26.9.2006, s. 1) benämnt *batteridirektivet*.
 - Rådets direktiv 2006/69/EG av den 24 juli 2006 om ändring av direktiv 77/388/EEG när det gäller vissa åtgärder för att förenkla uppbörden av mervärdesskatt och för att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande samt om upphävande av vissa beslut om tillstånd till avvikelser (EUT L 221, 12.8.2006, s. 9) benämnt *rationaliseringsdirektivet*.
 - Rådets direktiv 2006/88/EG av den 24 oktober 2006 om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande och bekämpning av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur (EUT L 328, 24.11.2006, s. 14) benämnt *vattenbruksdjursdirektivet*.

- Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, 11.12.2006, s. 1) benämnt *mervärdesskattedirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG av den 12 december 2006 om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (EUT L 372, 27.12.2006, s. 19) benämnt *grundvattendirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/68/EG av den 6 september 2006 om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital (EUT L 264, 25.9.2006, s. 32) benämnt *direktiv om ändring av kapitaldirektivet*.
- Rådets direktiv 2006/138/EG av den 19 december 2006 om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad beträffar tillämpningsperioden för mervärdesskatteordningen för radio- och televisionssändningar samt vissa tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg (EUT L 384, 29.12.2006, s. 92) benämnt *direktiv om ändring av mervärdesskattedirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (EUT L 108, 25.4.2007, s. 1) benämnt *Inspiredirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/44/EG av den 5 september 2007 om ändring av direktiv 92/49/EEG och direktiven 2002/83/EG, 2004/39/EG, 2005/68/EG och 2006/48/EG vad gäller förfaranderegler och utvärderingskriterier för bedömning av förvärv och ökning av innehav inom finanssektorn (EUT L 247, 21.9.2007, s. 1) benämnt *förvärvsdirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/46/EG av den 5 september 2007 om fastställande av en ram för godkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon (EUT L 263, 9.10.2007, s. 1) benämnt *nytt ramdirektiv för motorfordon*.
- Rådets direktiv 2007/74/EG av den 20 december 2007 om undantag från mervärdesskatt och punktskatt på varor som införs av resande från tredjeländer (EUT L 346, 29.12.2007, s. 6) benämnt *resgodsdirektivet*.
- Rådets direktiv 2008/7/EG av den 12 februari 2008 om indirekta skatter på kapitalanskaffning (EUT L 46, 21.2.2008, s. 11) benämnt *kapitalanskaffningsskattedirektivet*.
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG av den 24 september 2008 om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar (EUT L 260, 30.9.2008, s. 13) benämnt *direktivet om transport av farligt gods*.

Nedan redogörs för genomförandet av ovannämnda direktiv. Framför allt i de fall direktiven föranlett lagstiftning redogörs för den beredning som föregått propositionen. Redogörelsen i nedanstående avsnitt grundar sig på de förhållanden som var kända per den 17 september 2009. Ändringsdirektiven är markerade (*).

Elförsörjningsdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna dels senast den 24 februari 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv, dels senast den 1 december 2007 underrätta kommissionen om texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Energimarknadsinspektionen fick i uppdrag att lämna förslag till genomförandet av elförsörjningsdirektivet. Uppdraget redovisades till regeringen genom en rapport i vilken Energimarknadsinspektionen påpekade behovet av författningsförändringar, men inte lämnade några färdiga författningsförslag. Mot bakgrund av detta utarbetades inom Regeringskansliet en promemoria med förslag till nya lagbestämmelser samt andra förslag för att genomföra elförsörjningsdirektivet i svensk rätt. Promemorian remissbehandlades.

Regeringen beslutade den 12 februari 2009 om en lagrådsremiss. Den 5 mars 2009 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857). Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2008/09:142, bet. 2008/09:NU24, rskr. 2008/09:269). Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2009.

Badvattendirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 24 mars 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringen utfärdade den 24 april 2008 förordningen (2008:219) om ändring i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, vilken trädde i kraft den 24 maj 2008 och bl.a. ersatte Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1996:6) om strandbadvatten (kungjörd i NFS 2008:9).

Minimivillkorsdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 april 2007 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringen utfärdade den 26 april 2007 förordningen (2007:216) om ändring i förordningen (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m., vilken trädde i kraft den 23 maj 2007.

Utvinningsavfallsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 maj 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 17 juli 2008 utfärdade regeringen dels förordningen (2008:725) om ändring i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, dels förordningen (2008:727) om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, dels förordningen (2008:722) om utvinningsavfall, vilka samtliga trädde i kraft den 1 september 2008.

Datalagringsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 15 september 2007 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Vidare angav samma bestämmelse att varje medlemsstat får t.o.m. den 15 mars 2009 skjuta upp tillämpningen av detta direktiv i fråga om lagringen av kommunikationsuppgifter rörande Internetåtkomst, Internettelefoni och Internetbaserad e-post samt att alla medlemsstater som önskar utnyttja denna bestämmelse ska underrätta rådet och kommissionen om detta i form av en förklaring när detta direktiv antas. Sverige lämnade en sådan förklaring i samband med antagandet av direktivet.

Den 7 november 2007 överlämnade Trafikuppgiftsutredningen sitt utredningsbetänkande (SOU 2007:76) till regeringen i vilket utredningen lämnar författningsförslag om ändringar i sekretesslagen (1980:100), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation samt en ny förordning om lagring av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande syften. Utredningsbetänkandet remissbehandlades.

Den 26 maj väckte kommissionen talan² mot Sverige i EG-domstolen (mål C-185/09) och yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa datalagringsdirektivet eller, i vart fall, genom att inte underrätta kommissionen om dessa åtgärder, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 15.1 i direktivet. Regeringen har medgett kommissionens talan.

Certifikatdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 17 maj 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv, med undantag för artikel 8 i direktivet (som gäller språkbehörighetstillägget, dvs. förmåga hos flygledare att tala och förstå engelska på en tillfredsställande nivå) för vilken tidsfristen ska vara den 17 maj 2010.

² EUT C 180, 1.8.2009, s. 32–33.

Luftfartsstyrelsen beslutade dels den 29 januari 2008 med stöd av 30, 32 och 76 §§ luftfartsförordningen (1986:171) om föreskrifter och allmänna råd om certifikat för flygledare och flygledarelev (LFS 2008:11), vilken trädde i kraft den 1 mars 2008, dels den 19 juni 2008 med stöd av 29, 32, 36, 44, 77, 84, 92, 104 och 105 §§ i samma förordning om ändring i Luftfartsstyrelsens föreskrifter (LFS 2008:1) om allmänna bestämmelser för certifikat, auktorisationer och behörighetsbevis (LFS 2008:32), vilken trädde i kraft den 1 september 2008.

Transportstyrelsen beslutade den 20 juli 2009 med stöd av 30, 32 och 76 §§ luftfartsförordningen (1986:171) om föreskrifter och allmänna råd om certifikat för flygledare och flygledarelev (TSFS 2009:79) samt med stöd av 74 och 84 §§ i samma förordning om föreskrifter om utbildning av personal för flygtrafiktjänst (TSFS 2009:81), vilka samtliga trädde i kraft den 1 augusti 2009.

Energitjänstedirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 17 maj 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringen beslutade den 14 juni 2006 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till hur direktivet skulle genomföras i Sverige (dir. 2006:89). Regeringen fattade den 25 april 2007 beslut om tilläggsdirektiv (dir. 2007:12) där bl.a. tiden för slutredovisning förlängdes till följd av att någon särskild utredare inte hade förordnats av den tidigare chefen för Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet och att ett sådant förordnande fördröjt av regeringsskiftet i oktober 2006. Energieffektiviseringsutredningen överlämnade ett delbetänkande (SOU 2008:25) den 11 mars 2008. Som en del av genomförandet av direktivet tillsändes Europeiska kommissionen delbetänkandet. Regeringen fattade den 23 oktober beslut om tilläggsdirektiv (dir. 2008:125) där tiden för slutredovisning förlängdes till senast den 30 november 2008.

I sitt slutbetänkande (SOU 2008:110), överlämnat till regeringen den 18 november 2008, lämnade utredningen författningsförslag om ändringar i ellagen (1997:857) och fjärrvärmelagen (2008:263). Både delbetänkandet och slutbetänkandet har remissbehandlats (för förteckningen över remissinstanserna, se prop. 2008/09:163 bilaga 1).

Den 11 mars 2009 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition utan författningsförslag. I propositionen angavs bl.a. följande (prop. 2008/09:163 s. 7–8):

Europeiska kommissionen har i ett motiverat yttrande i januari 2009 anfört att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 18 i energitjänstedirektivet, genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet eller i vart fall genom att inte överlämna dessa bestämmelser till kommissionen. Sverige har givits tid att besvara det motiverade yttrandet till den 3 april 2009.

Vidare angavs det i propositionen att regeringen bedömer att Sverige genom de åtgärder för genomförande som presenteras i den aktuella propositionen kan anses ha genomfört energitjänstedirektivet. Vidare framhåller man i propositionen att man genom åtgärderna fastställer den slutliga handlingsplan för energieffektivitet som regeringen avser lämna till Europeiska kommissionen (s. 60). I propositionen angavs därtill att ett särskilt råd, Energieffektiviseringsrådet, med representation från berörda myndigheter ska inrättas vid Energimyndigheten i syfte att samordna det energieffektiviseringsarbete som följer av genomförandet av energitjänstedirektivet. Energimyndigheten får enligt regeringen ett huvudansvar för att genomföra energieffektiviseringsprogrammet och de åtgärder som krävs för att följa upp energitjänstedirektivets genomförande. Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301).

Luftkonditioneringssystemdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 4 januari 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 18 januari 2007 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med lagförslag om ändring i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen. Enligt propositionen har företrädare för Vägverket och Naturvårdsverket inom ramen för genomförandeprocessen deltagit i ett möte vid dåvarande Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Myndigheterna har även inkommit med underlag till Miljödepartementet. Regeringen bedömde de föreslagna lagändringarna som så enkla att den ansåg att Lagrådets hörande inte behövdes. Riksdagen biföll delvis³ regeringens proposition (prop. 2006/07:39, bet. 2006/07:MJU9, rskr. 2006/07:135). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juni 2007.

Revisorsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 29 juni 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringen beslutade den 7 september 2006 att tillsätta en särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, i syfte att lämna förslag till hur direktivet skulle genomföras i svensk rätt (dir. 2006:96). Den 14 december 2006 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen beträffande revisionsplikten för de små företagen

³ Anledningen till att miljö- och jordbruksutskottet endast lämnade delvis bifall till propositionen var att utskottet antog regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen, med den ändringen att i bilaga 1, i tabellen under rubrik B. Tunga lastbilar och tunga bussar som är försedda med dieselmotor, i definitionen av Miljöklass Hybrid, tillade ordet "kunna" efter orden "Bilar som är inrättade för att" (bet. 2006/07:MJU9 s. 3).

(dir. 2006:128). Utredningen om revisorer och revision överlämnade till regeringen ett delbetänkande (SOU 2007:56) den 10 september 2007 som innehöll omfattande författningsförslag. Delbetänkandet remissbehandlades.

Regeringen beslutade den 22 januari 2009 om en lagrådsremiss. Den 12 februari 2009 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i revisorslagen (2001:883), aktiebolagslagen (2005:551), lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, stiftelselagen (1994:1220), revisionslagen (1999:1079), försäkringsrörelselagen (1982:713), sparbankslagen (1987:619), lagen (1995:1570) om medlemsbanker, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och årsredovisningslagen (1995:1554). Riksdagen biföll delvis⁴ regeringens proposition (prop. 2008/09:135, bet. 2008/09:CU28, rskr. 2008/09:265).

Regeringen utfärdade den 28 maj 2009 förordningen (2009:574) om ändring i förordningen (1995:665) om revisorer. Samtliga författningsändringar föranledda av direktivet trädde i kraft den 1 juli 2009.

Direktiv om ändring av redovisningsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 5 september 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 22 januari 2008 utgavs en departementspromemoria (Ds 2008:5) i vilken omfattande författningsförslag presenterades. Promemorian har remissbehandlats.

I juni 2008 skickade Justitiedepartementet för synpunkter ett utkast till lagrådsremiss till Revisorsnämnden, Bokföringsnämnden, Bolagsverket, FAR SRS, Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Rådet för finansiell rapportering och Svenskt Näringsliv. Utkastet behandlades vid ett remissmöte den 17 juni 2008.

Regeringen beslutade den 16 oktober 2008 om en lagrådsremiss. Den 13 november 2008 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713), årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag samt aktiebolagslagen (2005:551). Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2008/09:71, bet. 2008/09:CU11, rskr. 2008/09:161). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2009.

Livsmedelstillsatsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 15 februari 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

⁴ Anledningen till att civilutskottet endast lämnade delvis bifall till propositionen var att utskottet antog regeringens förslag till lag om ändring i revisorslagen (2001:883) med den ändringen i 26 § andra stycket att "sekretesslagen (1980:100)" skulle bytas ut mot "offentlighets- och sekretesslagen (2009:000)" (bet. 2008/09:CU28 s. 3).

Livsmedelsverket beslutade den 10 oktober 2007 med stöd av 5, 6, 7 och 30 §§ livsmedelsförordningen (2006:813) om föreskrifter om livsmedelstillsatser (LIVSFS 2007:15), vilken trädde i kraft den 15 augusti 2008. Beslutet hade föregåtts av en remissbehandling av Livsmedelsverkets förslag till ändringar i verkets föreskrifter med anledning av det aktuella direktivet. Remissen beslutades av Livsmedelsverket den 29 juni 2007 och riktade sig till 27 remissinstanser, varav nio aktiebolag verksamma inom livsmedelsbranschen, tre kommuner (inklusive två storstäder), samt andra organisationer och myndigheter (t.ex. LRF, ESV och Nutek).

Rationaliseringsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 januari 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

I en inom Finansdepartementet utarbetad promemoria, daterad den 18 juni 2007, framlades författningsförslag. Förslagen hade sin grund i bl.a. egna initiativ av Finansdepartementet och berörde bl.a. det aktuella direktivet. Promemorian remissbehandlades (för förteckningen över remissinstanserna, se prop. 2007/08:25 bilaga 7).

Regeringen beslutade den 19 september 2007 om en lagrådsremiss. Den 18 oktober 2007 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i mervärdesskattelagen (1994:200), skattebetalningslagen (1997:483) samt i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import. Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2007/08:25, bet. 2007/08:SkU14, rskr. 2007/08:91). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2008.

Batteridirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 26 september 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 30 oktober 2008 utfärdade regeringen dels förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier (vilken upphävde förordningen (1997:645) om batterier), dels förordningen (2008:835) om ändring i förordningen (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter, dels förordningen (2008:836) om ändring i förordningen (2000:208) om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer, dels förordningen (2008:837) om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, dels förordningen (2008:838) om ändring i avfallsförordningen (2001:1063), dels förordningen (2008:839) om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall, dels förordningen (2008:840) om ändring i förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning, dels förordningen (2008:841) om ändring i förordningen (1998:900) om

tillsyn enligt miljöbalken, dels förordningen (2008:842) om ändring i förordningen (1998:950) om miljöstraffsavgifter. Samtliga författningsändringar föranledda av direktivet trädde i kraft den 1 januari 2009.

Vattenbruksdjursdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 maj 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 26 mars 2009 utfärdade regeringen förordningen (2009:251) om bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur, vilken trädde i kraft den 15 april 2009. Den 20 maj 2009 beslutade Jordbruksverket, med stöd av 2, 4 och 5 §§ förordningen om bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur, om nya föreskrifter (SJVFS 2009:42) om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:25) om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur, vilka trädde i kraft den 15 juni 2009.

Mervärdesskattedirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 januari 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringens beredning och påföljande riksdagsbeslut överensstämmer med det s.k. rationaliseringsdirektivet (se ovan).

Grundvattendirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 16 januari 2009 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 20 november 2008 utfärdade regeringen dels förordningen (2008:983) om ändring i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, dels förordningen (2008:984) om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Samma dag utfärdade regeringen en förordning om upphävande av Statens naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1996:11) om skydd för grundvatten mot förorening med vissa ämnen (jfr NFS 2008:17). Samtliga författningsändringar föranledda av direktivet trädde i kraft den 20 december 2008.

Direktiv om ändring av kapitaldirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 15 april 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

I en inom Justitiedepartementet utarbetad promemoria, daterad den 23 januari 2007, framlades överväganden om några lagändringar är nödvändiga eller annars bör göras med anledning av det aktuella direktivet. I

promemorian angavs att samråd, i fråga om hur direktivet lämpligen bör genomföras, skedde med ett antal myndigheter och organisationer, däribland Svenskt Näringsliv, Aktiespararna, FAR och Bolagsverket. Promemorian remissbehandlades (för förteckningen över remissinstanserna, se prop. 2007/08:15 bilaga 5).

Den 8 november 2007 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag avseende ett annat direktiv (fusionsdirektivet, 2005/56/EG). I propositionen bedömde regeringen att direktivet om ändring i kapitaldirektivet inte krävde ändringar i svensk lagstiftning. Regeringen ansåg då även att Sverige inte heller borde utnyttja de möjligheter som ändringarna i direktivet ger att ändra den svenska lagstiftningen. Slutligen noterade regeringen dock att vissa frågor om förvärv av egna aktier emellertid bör utredas vidare. Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2007/08:15, bet. 2007/08:CU4, rskr. 2007/08:121).

Direktiv om ändring av mervärdesskattedirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 januari 2007 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Inspire-direktivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 15 maj 2009 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Regeringen beslutade att uppdraga åt Lantmäteriverket att utreda om och eventuellt vilka författningsändringar som behöver göras för att införa direktivet i nationell lagstiftning. Lantmäteriverket överlämnade dels en rapport daterad den 31 oktober 2007 med förslag till författningsändringar föranledda av direktivet (rapporten skickades för yttrande till 37 myndigheter innan överlämnandet), dels en rapport daterad den 14 november 2008 med en kostnadsnyttoanalys för direktivet.

I en inom Miljödepartementet utarbetad promemoria, daterad den 15 december 2008, framlades en promemoria om direktivets genomförande i svensk lagstiftning. I promemorian lämnas, mot bakgrund av Lantmäteriets rapporter, förslag till en ny miljöinformationslag och en ny miljöinformationsförordning samt förslag till ändringar i fastighetsregisterlagen, sekretesslagen och fastighetsbildningskungörelsen. Promemorian har remissbehandlats.

Uppgifter från Naturvårdsverkets webbplats anger att arbetet med att ta fram författningsförslag till följd av direktivet är försenat, och enligt den nya tidsplanen beräknas eventuella författningsförslag träda i kraft i juli 2010.

Förvärvsdirektivet*

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 21 mars 2009 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

I oktober 2008 remitterade Finansdepartementet en promemoria med förslag till hur förvärvsdirektivet bör genomföras i svensk rätt (Ds 2008:71). Promemorian innehöll även förslag till lagändringar som inte är direkt motiverade av förvärvsdirektivet, utan som syftar till att behålla en enhetlig reglering på området (för förteckningen över promemorians remissinstanser, se prop. 2008/09:155 bilaga 4).

Regeringen beslutade den 12 februari 2009 om en lagrådsremiss. Den 5 mars 2009 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i lagen (1972:262) om understödsföreningar, försäkringsrörelselagen (1982:713), lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, lagen (1995:1570) om medlemsbanker, lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet, lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige, lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, inkomstskattelagen (1999:1229), lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar, lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, lagen (2004:46) om investeringsfonder, lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet, lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar samt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2008/09:155, bet. 2008/09:FiU32, rskr. 2008/09:225). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2009.

Nytt ramdirektiv för motorfordon

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 29 april 2009 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 25 mars 2008 utgavs en inom Näringsdepartementet utarbetad promemoria (Ds 2008:8), i vilken bl.a. redogjordes för vilka författningsändringar som krävs med anledning av det nya direktivet. Promemorian remissbehandlades (för förteckningen över promemorians remissinstanser, se prop. 2008/09:53 bilaga 3).

Regeringen beslutade den 25 september 2008 om en lagrådsremiss. Den 16 oktober 2008 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i fordonslagen (2002:574), lagen (1972:435) om överlastavgift, lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner, lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen, lagen (2004:629) om trängselskatt och vägtrafikskattelagen (2006:227).

Med anledning av regeringens ovannämnda proposition i vilken bl.a. en ny kontrollform, enskilt godkännande, föreslogs beslutade regeringen den 15 januari 2009 att överlämna till riksdagen ytterligare en proposition vilken innehöll förslag till lag om ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister. Detta eftersom den nya kontrollformen enskilt godkännande medförde att vissa ändringar behövde göras även i lagen om vägtrafikregister. Regeringen tillställde Transportstyrelsen ett utkast till proposition. Regeringen bedömde även att förslaget var av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådet hörande skulle sakna betydelse, varför yttrande från Lagrådet inte inhämtades. Riksdagen biföll regeringens propositioner (prop. 2008/09:53, prop. 2008/09:107, bet. 2008/09:TU9, rskr. 2008/09:188).

Den 26 mars 2009 utfärdade regeringen dels förordningen (2009:231) om ändring i förordningen (2001:1085) om motorfordons avgasrening, dels förordningen (2009:235) om ändring i förordningen (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar. Samtliga författningsändringar föranledda av direktivet trädde i kraft den 29 april 2009.

Resgodsdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 1 december 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

I syfte att utreda behovet av lagändringar med anledning av bl.a.⁵ direktivet upprättades inom Finansdepartementet en promemoria (dnr Fi2006/2149). Promemorian remissbehandlades (för förteckningen över promemorians remissinstanser, se prop. 2008/09:54 bilaga 5).

Regeringen beslutade den 18 september 2008 om en lagrådsremiss. Den 16 oktober 2008 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition med författningsförslag om ändringar i dels lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m., dels lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Ett av författningsförslagen (gällande lagen om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter) har inte granskats av Lagrådet, eftersom regeringen bedömde att förslaget var av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådet hörande skulle sakna betydelse. Riksdagen biföll regeringens proposition (prop. 2008/09:54, bet. 2008/09:SkU15, rskr. 2008/09:111). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2009.

Kapitalanskaffningsskattsdirektivet

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 31 december 2008 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

⁵ I samband med översynen av bestämmelserna om skattebefrielse vid internationellt resande sågs också gemenskapssystemet för tullbefrielse över, varefter rådet antog förordning (EG) nr 274/2008 om ändring av förordning (EEG) nr 918/83 om upprättande av ett gemenskapssystem för tullbefrielse. Finansdepartementets promemoria behandlade även behovet av lagändringar med anledning av den s.k. ändringsförordningen.

Direktivet om transport av farligt gods

Enligt direktivets införlivandebestämmelse skulle medlemsstaterna senast den 30 juni 2009 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Den 20 maj 2009 respektive den 11 juni 2009 utfärdade regeringen förordningen (2009:610) respektive förordningen (2009:691) om ändring i förordningen (2006:311) om transport av farligt gods, vilka trädde i kraft den 1 juli 2009 respektive den 1 augusti 2009.

Transportstyrelsen beslutade den 24 juni 2009 om Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2009:61) om ändring av Vägverkets föreskrifter (VVFS 2003:22) om bilar och släpvagnar som dras av bilar, vilka trädde i kraft den 1 augusti 2009.

Lagrådsyttrande avseende genomförande av EG-direktiv

Lagrådet har inom ramen för sin grundlagsstadgade uppgift att på begäran av regeringen eller av riksdagsutskott yttra sig över lagförslag ofta anledning att ta ställning till om föreslagna lagbestämmelser är förenliga med bl.a. EG-rätten. Lagrådet har vid ett flertal tillfällen yttrat sig över lagförslag som regeringen lagt fram inom ramen för genomförandet av EG-direktiv. I det följande framhålls särskilt ett lagrådsyttrande som berör föreliggande granskningsärende.

I regeringens lagrådsremiss som avsåg genomförandet av det s.k. maskindirektivet 2006/42/EG⁶ lämnades förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen. Mot bakgrund av att förslaget som lades fram i remissen inte innehöll några nya materiella regler som var avsedda att uppfylla villkoren i direktivet utan att avsikten i stället var att Arbetsmiljöverket skulle meddela erforderliga föreskrifter med stöd av ett bemyndigande i 4 kap. 1 § arbetsmiljölagen uttalade Lagrådet att den valda lagstiftningsmetoden medför att Lagrådet undandras möjligheten att kontrollera om direktivet materiellt sett genomförs korrekt. Vidare framgår av yttrandet att Lagrådet ansåg att det är möjligt att föreskrifterna kommer att få ett så tekniskt innehåll att de inte lämpligen bör ingå i lagen men att metoden dock bör användas endast undantagsvis, eftersom både riksdagen och Lagrådet lämnas utanför normgivningsprocessen. Lagrådet uttalade vidare att det från EG-rättslig synpunkt inte möter något hinder att föreskrifterna beslutas av en förvaltningsmyndighet och att vad ovan sagts gäller således konsekvenserna av den inhemska normgivningen såtillvida att riksdagen inte får någon insyn i de materiella regler som kommer att beslutas och att Lagrådets granskning i denna del omöjliggörs (jfr prop. 2007/08:65 s. 127).

⁶ EUT L 157, 9.6.2006, s. 24–86.

Promemorior från Regeringskansliet

Mot bakgrund av bl.a. ovannämnda iakttagelser begärde utskottet genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet den 17 september 2009 svar på ett antal frågor med avseende på beredningen vid genomförandet av EG-direktiv.

Som svar har den 15 oktober 2009 översänts en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen (*bilaga 6.1 PM Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet för regeringsärenden – Beredningskravet vid genomförande av EU-direktiv*). Promemorian bygger på underlag från Utrikes-, Social-, Finans- och Näringsdepartementen utöver Statsrådsberedningen. I promemorian ges en detaljerad beskrivning av de beredningsåtgärder som vidtagits vid genomförandeprocesserna av de aktuella EG-direktiven. Nedan redovisas relevanta delar av svarspromemorian.

Utredningar under genomförandeprocessen

Av promemorian framgår att ett flertal olika utredningar slutförts om vilka författningsändringar som eventuellt krävs för att fullgöra direktivets genomförande. Vad avser samtliga här granskade EG-direktiv framgår av promemorian att det vid genomförandet av fyra direktiv (*utvinningsavfalls-, energitjänste-, revisors- och datalagringsdirektiven*) förelåg utredningar (SOU) av vilka samtliga har remissbehandlats.

Vid genomförandet av åtta direktiv (*direktivet om transport av farligt gods samt resgods-, minimivillkors-, elförsörjnings-, Inspire-, rationaliserings-, kapital- och revisorsdirektiven*) förelåg promemorior upprättade inom Regeringskansliet av vilka samtliga utom en har remissbehandlats, och vid genomförandet av tre direktiv (*ramdirektivet för motorfordon samt förvärvs- och redovisningsdirektiven*) förelåg departementspromemorior (Ds) av vilka samtliga har remissbehandlats.

Avseende genomförandeprocesserna för sex direktiv (*grundvatten-, badvatten-, batteri-, elförsörjnings-, Inspire- och luftkonditioneringssystemdirektiven*) förelåg rapporter från myndigheter av vilka samtliga utom två har remissbehandlats.

Vad gäller remisstiden framgår av promemorian att remissinstanserna som regel fick två till tre månader på sig att inkomma med upplysningar och yttranden. Ett undantag är Regeringskansliets promemoria som upprättades inom ramen för genomförandet av *minimivillkorsdirektivet*. I svarspromemorian anges att tiden för att lämna yttranden var lite drygt en månad och att det vid utarbetandet av promemorian och författningsförslagen förekom omfattande underhandskontakter med Vägverket, vilka dock inte dokumenterades. Ett annat undantag rör Naturvårdsverkets redovisningar som myndigheten gav in till Miljödepartementet inom ramen för beredningen av genomförandet av *luftkonditioneringssystemdirektivet*. Av svarspromemorian framgår att dessa redovisningar remitterades till 40 remissinstanser under perioden den 27 mars 2007 till 30 april 2007.

Lagrådsremisser under genomförandeprocessen

Av promemorian framgår att regeringen vid implementeringen av de här granskade direktiven beslutade om lagrådsremiss vid åtta tillfällen. Beslut om en sådan remiss fattades inom ramen för beredningen av genomförande av *ramdirektivet för motorfordon* samt *resgods-*, *elförsörjnings-*, *rationaliserings-*, *förvärvs-*, *utvinningsavfalls-*, *redovisnings-* och *revisorsdirektiven*. Av dessa åtta lagrådsremisser blev samtliga utom två föremål för delning av utkastet till berörda myndigheter. Delningstiden inom vilken myndigheterna förväntades inkomma med synpunkter varierade mellan tre och sju dagar.

Propositioner under genomförandeprocessen

I promemorian anges att regeringen beslutade om propositioner inom ramen för genomförandet av tio direktiv, närmare bestämt av *ramdirektivet för motorfordon* samt *resgods-*, *energitjänste-*, *elförsörjnings-*, *rationaliserings-*, *förvärvs-*, *utvinningsavfalls-*, *luftkonditioneringssystem-*, *redovisnings-* och *revisorsdirektiven*. I tre (*ramdirektivet för motorfordon* samt *kapital-* och *revisorsdirektiven*) av dessa tio propositioner har utkast till propositionerna delats med berörda myndigheter.

Nivå på föreskrifter vid genomförande

Av promemorian framgår att genomförandeprocesser av EG-direktiv medför beslut om nya eller ändrade lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter. I vissa fall innebär de även att myndigheters regleringsbrev ändras.

Vidare framgår av promemorian att av samtliga granskade EG-direktiv har inga beslut om nya lagar tagits med anledning av genomförandeprocesser av nämnda direktiv. I nio genomförandeprocesser (*ramdirektivet för motorfordon* samt *resgods-*, *elförsörjnings-*, *rationaliserings-*, *förvärvs-*, *utvinningsavfalls-*, *luftkonditioneringssystem-*, *redovisnings-* och *revisorsdirektiven*) beslutade riksdagen om ändringar av lagar.

Gällande *elförsörjningsdirektivet* anges i promemorian att Regeringskansliet bedömde i allmänmotiveringen till en proposition (prop. 2008/09:142) att de flesta artiklar i direktivet redan var genomförda i svensk lagstiftning. I sammanhanget kan nämnas att regeringen i den aktuella propositionen angav att författningsförslagen formellt sett var av den karaktären att de med stöd av 8 kap. 13 § RF skulle kunna ha meddelats av regeringen, men att de frågor som behandlades i propositionen dock var av sådan vikt att de enligt regeringens uppfattning borde underställas riksdagens prövning (s. 18).

I sju genomförandeprocesser (*ramdirektivet för motorfordon* samt *energitjänste-*, *badvatten-*, *batteri-*, *vattenbruksdjurs-*, *luftkonditioneringssystem-* och *utvinningsavfallsdirektiven*) beslutade regeringen om nya förordningar. I tio genomförandeprocesser (*ramdirektiv för motorfordon*,

direktivet om transport av farligt gods samt *grundvatten-, minimivillkors-, badvatten-, batteri-, förvärvs-, utvinningsavfalls-, redovisnings- och revisorsdirektiven*) beslutade regeringen om ändringar i förordningar.

Vad avser genomförandeprocesserna för *ramdirektivet för motorfordon*, *direktivet om transport av farligt gods* samt *certifikat-, grundvatten-, badvatten-, vattenbruksdjurs-, luftkonditioneringssystem- och livsmedelstillsatsdirektiven* beslutade berörda myndigheter om nya eller/och ändrade myndighetsföreskrifter.

Förvaltningsmyndigheters genomförandeåtgärder

Genom skrivelsen av den 17 september 2009 frågade utskottet bl.a. hur frågan om huruvida det åligger en förvaltningsmyndighet, inte regeringen, att vidta genomförandeåtgärder, *alternativt* att behov av genomförandeåtgärder saknas helt och hållet, avgörs, samt, i de fall beslut i frågan tagits, vilken form det hade och hur det beredningsförfarande såg ut som föregick beslutet.

I promemorian anges att frågan inte är aktuell såvitt avser det aktuella direktivet i fem fall (*minimivillkors-, utvinningsavfalls-, energitjänste-, rationaliserings- och batteridirektiven*), även om det enligt promemorian framgår att det i några av dessa fall förekom omfattande underhandskontakter med berörda myndigheter.

I ytterligare två fall anges att genomförandeprocessen ännu inte har nått så långt (*datalagrings- samt Inspire-direktiven*). I ett fall (*förvärvsdirektivet*) lämnas inget svar. I fem fall bedömdes att direktivet inte krävde några genomförandeåtgärder för svenskt vidkommande (*resgods-, mervärdeskatte- och kapitalanskaffningsdirektiven* samt *ändringsdirektiven* av *kapital- och mervärdesskattedirektiven*).

I de övriga fallen framgår av svarspromemorian att bedömningen om huruvida genomförandeåtgärder utöver lagförslag till riksdagen behövdes, och på vilken nivå (förordning/myndighetsföreskrift) dessa skulle vidtas, som regel gjordes av informella arbetsgrupper e.d. bestående av berörda myndigheter och departement (t.ex. *badvatten- och luftkonditioneringssystemdirektiven* samt *ramdirektivet för motorfordon* och *direktivet om transport av farligt gods*).

Gällande *elförsörjningsdirektivet* anges i promemorian att Regeringskansliet bedömde i allmänmotiveringen till en proposition att de flesta artiklar i direktivet redan var genomförda i svensk lagstiftning (se ovan i avsnittet Nivå på föreskrifter vid genomförande).

Beträffande *certifikatdirektivet* bedömde enligt svarspromemorian Näringsdepartementet att nödvändiga genomförandeåtgärder i form av författningsreglering låg helt inom ramarna för Luftfartsstyrelsens eller Transportstyrelsens existerande föreskriftsrätt. Departementet konstaterade genom underhandskontakt med myndigheten att den gjort samma bedömning, och man kom överens om att genomförandet skulle ske genom myndighetens försorg.

Avseende *revisorsdirektivet* bedömdes enligt promemorian i en proposition (se prop. 2008/09:135 s. 55, 74 samt 147) att vissa av direktivets bestämmelser kunde genomföras i en förordning eller Revisorsnämndens föreskrifter. Utgångspunkten i genomförandeprocessen i Regeringskansliet var att några gränsdragningsvårigheter beträffande vad som skulle resultera i ändringar i förordningar och i myndighetsföreskrifter inte skulle uppstå.

I fallet med *direktivet om ändring av redovisningsdirektivet* anges i svars-promemorian att det i propositionen bedömdes att ändringsdirektivets genomförande inte krävde andra föreskrifter än lag eller förordning. Emellertid framgick av bl.a. propositionen (se prop. 2008/09:71 s. 91) att vissa av lagförslagen skulle kunna medföra visst föreskriftsarbete för Finansinspektionen.

Erforderliga författningsändringar för genomförandet av *livsmedelstill-satsdirektivet* har enligt svarspromemorian utförts av Livsmedelsverket och skett på verkets eget initiativ. Enligt svarspromemorian gäller att föreskrifter om användningen av tillsatser i livsmedel kan utfärdas med stöd av livsmedelslagens (2006:804) bemyndiganden (se prop. 2005/06:128 s. 204 f.), och regeringen har i samband med bemyndigandet i livsmedelsförordningen (2006:813) tagit ställning till att genomförandeåtgärder som gäller tillsatser typiskt sett bör vidtas på myndighetsnivå.

Vattenbruksdjursdirektivet genomfördes, sedan Jordbruksverket på eget initiativ bedömt att genomförandet låg inom ramen för verkets bemyndigande, genom verkets föreskrifter. Vid denna bedömning ansåg dock Jordbruksverket dels att det var oklart om erforderliga bemyndiganden förelåg vad gäller vissa av direktivets delar, dels att Livsmedelsverket skulle genomföra dessa delar. Efter kontakter mellan verken och sedan mellan verken och departementet beslutade regeringen om en förordning (2009:251).

I promemorian anges vad gäller *grundvattendirektivet* att den berörda myndigheten, Sveriges geologiska undersökning (SGU), föreslog att direktivet delvis skulle genomföras i myndighetens föreskrifter. Miljödepartementet säkerställde genom underhandskontakter att SGU fullgjort sina åtaganden.

Den 5 november begärde utskottet genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet svar på ytterligare frågor.

Som svar har den 26 november 2009 översänts en promemoria upprättad inom Statsrådsberedningen (*bilaga* 6.2 s. 3–4). Samtliga departement har beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till svar. Nedan redovisas relevanta delar av svarspromemorian.

Regeringens ansvar för myndigheters genomförandeåtgärder

Mot bakgrund av bl.a. regeringens ansvar för den regelgivning som sker hos myndigheterna frågade utskottet huruvida regeringen fastställer att genomförandeåtgärder som har vidtagits på myndighetsnivå uppfyller genomförandekraven. I promemorian anförts att genomförandeåtgärder som ligger inom en myndighets uppdrag beslutas av myndigheten och på dess ansvar och att Regeringskansliet inom ramen för respektive myndighets beredning inför sådana beslut regelmässigt har möjlighet att kommentera planerade åtgärder. I promemorian anges att i den mån frågor uppstår om genomförandet har skett på korrekt sätt kan det tas upp t.ex. i ordinarie myndighetsdialog.

Vidare redovisas i promemorian att Regeringskansliet svarar för anmälan till kommissionen att åtgärder för att genomföra direktiv har vidtagits även när genomförandeåtgärder vidtas på myndighetsnivå. Till anmälan bifogas i förekommande fall lag, förordning och myndighetsföreskrifter, vilket enligt promemorian innebär att regeringen får en god kontroll över hur genomförandeåtgärder vidtagits på myndighetsnivå.

Vad gäller frågan om förekomsten av rutiner inom Regeringskansliet vid genomförandeprocesser av direktiv där berörd myndighet bedömer att behov av författningsreglering på myndighetsföreskriftsnivå föreligger och där erforderliga bemyndiganden saknas anges följande i en promemoria. Om en myndighet bedömer att den inte har tillräcklig författningsmässig grund för att vidta en viss åtgärd, som typiskt sett borde utföras av den, kan det påtalas t.ex. i ordinarie myndighetsdialog. Enligt promemorian förekommer det också att en myndighet som konstaterar att det finns behov av bemyndigande för att föreskrifter ska kunna utfärdas gör en formell framställan till regeringen med begäran om lag- eller förordningsändring.

Genomföranderegister vid Regeringskansliet

På frågan om särskilda register, likt det som Jordbruksdepartementet använder sig av i syfte att bevaka genomförandeprocesser, förekommer vid andra departement anges i svarspromemorian att motsvarande sammanställningar i form av arbetsmaterial förekommer regelmässigt. Enligt promemorian förs en sådan sammanställning för samtliga EG-direktiv i Statsrådsberedningen, och det anges att regelbunden uppföljning verkställs för att säkerställa att erforderliga genomförandeåtgärder vidtas. Slutligen anges i promemorian att ett arbete pågår inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement över EG-direktiv som ska genomföras i svensk rätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att regeringsformens beredningskrav även vid genomförandet av EG-direktiv är av väsentlig betydelse. Beredningskravets syfte är att förverkliga det karakteristiska och betydelsefulla

inslaget i svensk politisk beslutsprocess att i stor utsträckning inhämta yttranden från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar. Genom beredningskravet kan, i den utsträckning som det är möjligt, säkerställas såväl ett kvalitativt beslutsunderlag inför regeringens och i vissa fall även riksdagens beslut som en demokratisk förankring av besluten.

I det föreliggande granskningsärendet har utskottet granskat genomförandet av ett flertal EG-direktiv. Granskningen visar att direktivens genomförande i svensk rätt föregåtts av en omfattande beredning samt förslag om nya och ändrade föreskrifter främst på förordnings- och myndighetsföreskriftsnivå, men även på lagnivå. Så kallade ändringsdirektiv har i högre utsträckning än nya direktiv genomförts genom lagändringar. Nya direktiv har i stället i högre utsträckning genomförts genom föreskrifter på lägre nivå.

Sammantaget anser utskottet att beredningen av genomförande av EG-direktiv svarar mot beredningskravet i regeringsformen. Samtidigt framgår av granskningen att ett fungerande samspel mellan Regeringskansliet och förvaltningsmyndigheter är av avgörande betydelse, både i de fall direktiv genomförs i form av förordning och i de fall de genomförs i form av myndighetsföreskrift. Ytterst är det regeringen som ansvarar för den regelgivning som sker hos förvaltningsmyndigheterna. Det pågående arbetet inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement över EG-direktiv som ska genomföras i svensk rätt samt det sedan tidigare aviserade arbetet inom Regeringskansliet med att ta fram ett cirkulär för genomförandet av direktiv bör här kunna skapa än bättre förutsättningar.

Vidare kan det konstateras att EU-rätten bygger på en allmän lojalitetsprincip som stadgar att medlemsstaterna ska bl.a. vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördragen eller av unionens institutioners akter samt hjälpa unionen att fullgöra sina uppgifter, och de ska avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål. Därutöver har även principen om företräde vuxit fram genom EG-domstolens rättspraxis. Principen, som gäller även i förhållande till medlemsstaternas konstitutionella bestämmelser, innebär att samtliga myndigheter och domstolar i medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa gemenskapsrätten i dess helhet. Svenska förvaltningsmyndigheter har dock inte någon självständig befogenhet att besluta om egna föreskrifter, utan deras befogenhet har sin grund i bemyndiganden från regeringen. Mot bakgrund av utvecklingen av EU-rätten och med beaktande av förvaltningsmyndigheters roll i såväl beredning som genomförande av enskilda EG-direktiv kan det konstateras att det kan finnas risk för en svåröverskådlig normgivning från myndigheternas sida. Genom Regeringskansliets anmälan till kommissionen att åtgärder, inklusive åtgärder på myndighetsnivå, har vidtagits för att genomföra direktiv kan regeringen få en samlad kontroll över hur Sveriges åtagande att genom-

föra direktiv uppfylls, oavsett på vilken nivå genomförandet sker. Denna kontroll förbättras ytterligare om det gemensamma registret inom Regeringskansliet som för närvarande är under utarbetande införs.

I sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att regeringen som ett led i beredningen av genomförandet av EU-direktiv noga överväger på vilken nivå svenska föreskrifter för genomförande bör beslutas. I vissa fall är det möjligt att föreskrifterna har ett så tekniskt innehåll att de lämpligen bör beslutas av regeringen själv eller förvaltningsmyndighet inom ramen för ett bemyndigande. I andra fall kan det i stället vara så att regeringen i enlighet med den fördelning av normgivningskompetens som följer av regeringsformen ska förelägga riksdagen förslag till föreskrifter. Därutöver kan det i vissa fall vara lämpligt att regeringen, trots att de för genomförandet nödvändiga föreskrifterna formellt sett är av sådan karaktär att de kan meddelas av regeringen, underställer riksdagen förslag till genomförandeföreskrifter (jfr exempelvis regeringens proposition 2008/09:142 om genomförandet av elförsörjningsdirektivet). Därmed kan riksdagen ges insyn i de föreslagna materiella reglerna och Lagrådet skulle i flera fall ges möjlighet att kontrollera om direktivet materiellt sett genomförs korrekt. Även om sådana bedömningar avgörs av regeringen själv under sedvanligt konstitutionellt ansvar anser utskottet att det nämnda förtjänar att uppmärksammas inför regeringens fortsatta överväganden i frågan om genomförandet av EU-direktiv.

8 Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor

Ärendet

Utskottet har gått igenom sex ärenden där regeringen under 2005–2008 fattat beslut som i olika avseenden rör ingående av avtal med främmande stat m.m. Ärendena har beretts inom Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet samt dåvarande Utbildnings- och kulturdepartementet. Genomgången har gjorts med utgångspunkt i bestämmelsen i 10 kap. 8 § regeringsformen.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Kort om internationella överenskommelser

I 10 kap. 1 § regeringsformen föreskrivs att en överenskommelse med en annan stat eller mellanfolklig organisation ingås av regeringen. I vissa fall krävs riksdagens medgivande, se 10 kap. 2 § regeringsformen. Enligt 10 kap. 3 § får regeringen uppdra åt en förvaltningsmyndighet att ingå en internationell överenskommelse i en fråga där överenskommelsen inte kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan.

Regeringsformens bestämmelse om skyldighet att underrätta utrikesministern

Chefen för Utrikesdepartementet ska hållas underrättad när en fråga som är av betydelse för förhållandet till annan stat eller till mellanfolklig organisation uppkommer hos en annan statlig myndighet. Det framgår av 10 kap. 8 § regeringsformen.

Underrättelse ska lämnas när frågan uppkommer, alltså innan en myndighet tar ställning. Enligt Grundlagberedningen är det inte tillräckligt att myndigheten underrättar utrikesministern om sitt beslut, utan underrättelse ska lämnas i så god tid att utrikesministern får en reell möjlighet att orientera myndigheten om sakens utrikespolitiska betydelse. I fråga om utrikespolitiken finns det ett särskilt starkt intresse av enhetlighet och konsekvens; enligt Grundlagberedningen borde grundlagen, som ett moment i bekräftandet av parlamentarismen, ge garantier för en sammanhållen bedömning av frågor av utrikespolitisk betydelse (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 472 med hänvisningar).

Vad gäller underrättelseskyldighetens omfattning yttrade Grundlagberedningen att även till synes tekniska ärenden kan rymma eller snabbt få utrikespolitisk betydelse, och en central kontroll måste finnas över alla utrikesförbindelser som har någon utrikespolitisk betydelse eller kan medföra rättsliga förpliktelser för riket (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 2:a uppl., 2006, s. 472 med hänvisningar).

I praxis finns exempel på att myndigheter och domstolar har lämnat underrättelse till chefen för Utrikesdepartementet med hänvisning till 10 kap. 8 § regeringsformen. Innan Justitiekanslern fattade beslut i ärendet om utlämnande av ett exemplar av den s.k. scientologibibeln underrättade han, med hänvisning till 10 kap. 8 § regeringsformen, chefen för Utrikesdepartementet om att det hos Justitiekanslern fanns en handling som motsvarade den som berördes av sekretess enligt regeringens beslut den 16 oktober 1997 m.m. Inom Utrikesdepartementet upprättades en promemoria med anledning av Justitiekanslerns skrivelse. Vidare kan nämnas att Högsta domstolen i ett mål om utfående av allmänna handlingar (NJA 1998 C 44) i enlighet med 10 kap. 8 § regeringsformen underrättade chefen för Utrikesdepartementet att en fråga av betydelse för förhållande till annan stat hade uppkommit, varefter företrädare för departementet för domstolen redogjorde för departementets bedömning.

Utvecklingen anses, framför allt i samarbetet med EU, ha inneburit att direktkontakter mellan andra svenska myndigheter och organ än Utrikesdepartementet samt utländska myndigheter och organ har blivit vanligare och att skyldigheten att underrätta utrikesministern inte gärna kan iakttas på samma sätt som förr. Numera torde det krävas att det rör sig om en i egentlig mening utrikespolitisk fråga och inte en fråga i "vardagsumgänget" mellan svenska och utländska instanser (Erik Holmberg m.fl., *Grundlagarna*, 2:a uppl., 2006, s. 472).

Samrådsformer inom Regeringskansliet

För arbetet inom Regeringskansliet får bestämmelsen i 10 kap. 8 § regeringsformen till följd att s.k. gemensam beredning ska ske med Utrikesdepartementet i ärenden där det förekommer fråga som är av betydelse för förhållandet till annan stat eller till mellanfolklig organisation (Statsrådsberedningens riktlinjer, Ds 1998:52, SB PM 1997:4).

Gemensam beredning innebär att regeringsärenden som faller inom flera departements verksamhetsområden ska beredas i samråd med övriga berörda statsråd, 15 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Detta gäller också inom ett departement när ett ärende berör mer än ett statsråd.

Som huvudregel ska den gemensamma beredningen, enligt SB PM 1997:4, inledas så tidigt som det är praktiskt möjligt. Den ska alltid äga rum i så god tid före beslutet att de berörda departementen har en reell möjlighet att föra fram sina synpunkter och påverka ärendets handläggning och avgörande. Hur samrådet rent praktiskt ska äga rum får avgöras från fall till fall, men allmänt kan sägas att det inte får råda någon oklarhet om vad som överenskommits.

Den gemensamma beredningen är aldrig avslutad förrän alla parter är överens. Om enighet inte kan uppnås vid kontakter mellan de beredningsansvariga tjänstemännen måste diskussionen, enligt SB PM 1997:4, därför föras upp på politisk nivå.

Riktlinjer för handläggningen av ärenden om internationella överenskommelser

Information till Utrikesdepartementet, Enheten för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktaträtt (UD FMR), i ett så tidigt skede som möjligt inför en förhandling om ett internationellt avtal ger UD FMR bäst förutsättningar att kunna fylla sin rådgivande roll vad gäller ett avtals utformning och avtalstekniska bestämmelser, framhålls det i Utrikesdepartementets promemoria Riktlinjer för handläggningen av ärenden om internationella överenskommelser (Ds 2007:25).

Ett ärende som handlagts i Justitiedepartementet om bemyndigande för Rikspolisstyrelsen att förhandla och ingå överenskommelse om polisiärt samarbete under fotbolls-EM sommaren 2008 med Schweiz

Vid ett sammanträde den 24 april 2008 bemyndigade regeringen Rikspolisstyrelsen att förhandla och ingå överenskommelse med Federala justitie- och polisdepartementet, Federala polismyndigheten om polisiära samarbetsfrågor under genomförandet av fotbolls-EM sommaren 2008. En gemensam viljeförklaring om polisiärt samarbete under arrangemanget hade antagits på ministernivå i Schweiz och Sverige. Avsikten var att den gemensamma viljeförklaringen skulle kompletteras med mer specifika avtal mellan de båda ländernas polisorganisationer om de praktiska arrangemangen, antalet poliser som Sverige skulle bistå med etc.

I den gemensamma viljeförklaringen, som undertecknades på schweizisk sida den 13 mars 2008 och på svensk sida den 3 april samma år, förklarar sig Sverige villigt att tillhandahålla polispersonal under fotbolls-EM sommaren 2008 för att stödja och råda schweiziska myndigheter i deras arbete. Schweiz förklarar sig villigt att tillhandahålla bl.a. inkvartering och teknisk utrustning samt garanterar de svenska tjänstemännens säkerhet. Den gemensamma viljeförklaringen innehåller vidare klausuler om informationsutbyte m.m.

Justitiedepartementets akt innehåller viss skriftväxling, med början i slutet av november 2007, mellan företrädare för Sverige och Schweiz angående den gemensamma viljeförklaringen. I Justitiedepartementets akt över ärendet förekommer inga handlingar som avser gemensam beredning, men av konceptet till regeringsbeslut framgår att gemensam beredning ägt rum med bl.a. UD FMR och UD EU.

Ett ärende som handlagts i Utbildnings- och kulturdepartementet och tre ärenden som handlagts i Försvarsdepartementet om avtal med USA angående bl.a. forskning och utveckling

Under denna rubrik behandlas fyra ärenden med inbördes samband angående avtal med USA, varav ett handlagts i Utbildnings- och kulturdepartementet och tre i Försvarsdepartementet.

Avtal med Amerikas förenta stater om vetenskapligt och tekniskt samarbete den 29 juni 2006 (SÖ 2006:13)

I ett avtal den 29 juni 2006 kom Sverige och USA överens om att uppmuntra, utveckla och underlätta samarbetsaktiviteter inom områden av gemensamt intresse där de bedriver forsknings- och utvecklingsaktiviteter inom vetenskap och teknik (artikel 1). Här kan nämnas att prioritet ska ges till samarbete som kan främja gemensamma mål inom vetenskap och teknisk forskning (artikel 4 a). Parterna ska, med beaktande av gällande lagar, föreskrifter och riktlinjer, så långt som möjligt främja deltagares medverkan i samarbetsaktiviteter enligt avtalet för att bereda likvärdiga möjligheter till deltagande i sina vetenskapliga och tekniska forsknings- och utvecklingsaktiviteter (artikel 5 a). Samarbetsaktiviteter kan genomföras bl.a. i samordnade forskningsprojekt (artikel 5 b 1).

Regeringsbeslut om ingående av överenskommelse mellan Sverige och USA om vetenskapligt och tekniskt samarbete fattades den 21 juni 2006. I Utbildnings- och kulturdepartementets akt över ärendet förekommer inga handlingar som avser gemensam beredning, men av konceptet till protokoll framgår att gemensam beredning ägt rum med bl.a. UD AME och UD FMR.

Avtal med Amerikas förenta stater om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet den 13 april 2007 (SÖ 2007:63)

I ett regeringsbeslut den 22 juni 2005 bemyndigade regeringen Totalförsvarets forskningsinstitut att i samverkan med vissa angivna myndigheter förhandla fram ett förslag till avtal med amerikanska Department of Homeland Security (DHS) angående forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet. Vidare bemyndigade regeringen Försvarsmakten att förhandla om förslag till generellt säkerhetsskyddsavtal med DHS (se nedan under rubriken Säkerhetsskyddsavtal med USA). Av akten framgår att gemensam beredning ägt rum med UD FMR samt Utrikesdepartementets amerikanska enhet (UD AME) och dess enheter för europeisk säkerhetspolitik (UD ESEK), säkerhetspolitik (UD SP), strategisk exportkontroll (UD EP) och exportfrämjande och inre marknaden (UD EIM) m.fl. departement.

Avtalet den 13 april 2007 har, enligt artikel 2, som syfte att upprätta en struktur för att främja, utveckla och underlätta bilaterala vetenskapliga och teknologiska samarbetsaktiviteter som bidrar till skyddet av båda parter nationella säkerhet i fråga om förebyggande och upptäckt av, åtgärder mot samt kriminalteknik och bestämmningar som tillämpas i fråga om hot från terrorister eller andra hot mot den nationella säkerheten och/eller indikatorer på sådana hot (a), skydd mot kritisk infrastruktur (b) samt krishantering, konsekvenshantering och lindring av händelser med allvarliga konsekvenser (c). För att uppnå dessa syften ska parterna, enligt artikel 3, bl.a. underlätta ett närmare angivet utbyte av teknologi, personer och information (a). Parterna ska, enligt artikel 6, underlätta samarbetsaktiviteter

inom större områden som syftar till skydd för den nationella säkerheten. Samarbete med stöd av avtalet kan, enligt artikel 7, innefatta bl.a. gemensamma insatsstyrkor för att utreda uppkommande hot mot den nationella säkerheten (b). Samarbetsaktiviteter enligt avtalet ska, enligt artikel 8.1, normalt genomföras i form av projekt grundade på projektarrangemang.

Regeringsbeslut om ingående av överenskommelse med USA angående forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet fattades den 29 mars 2007. I Försvarsdepartementets akt framgår att gemensam beredning ägt rum med bl.a. UD EIM, UD AME, UD EP, UD NIS och UD FMR. Utkast till regeringsbeslut och avtal sändes ut för gemensam beredning den 20 mars 2007, med önskemål om reaktioner senast den 22 mars kl. 13.00.

Uppgifter i akten tyder på att det även dessförinnan förevarit kontakter med bl.a. Utrikesdepartementet. Akten innehåller handlingar beträffande åtminstone ett ytterligare avtal, ett säkerhetsskyddsavtal (se nedan). I e-postväxling som synes avse gemensam beredning angående förhandling av säkerhetsskyddsavtalet påminns några av mottagarna om gemensam beredning av ett säkerhetsforskningsavtal, som torde vara avtalet den 13 april 2007. I e-postväxling med Utbildnings- och kulturdepartementet framgår bl.a. att ”vidi” lämnats (vilket är ett uttryck som brukar användas med innebörden att man inte har några invändningar) även beträffande säkerhetsforskningsavtalet.

Bemyndigande för Krisberedskapsmyndigheten att förhandla och ingå vissa bilaterala projektavtal med Department of Homeland Security, USA

Vid ett sammanträde den 17 april 2008 beslöt regeringen att bemyndiga Krisberedskapsmyndigheten att förhandla och ingå ett projektavtal med amerikanska DHS, under förutsättning att avtalet i huvudsak överensstämde med en text som var fogad till beslutet. Avtalet avsåg forsknings- och utvecklingssamarbete i syfte att förbättra möjligheterna att uppnå en områdes- och lägesbild för marin övervakning.

Av akten framgår att Krisberedskapsmyndigheten den 27 mars 2008 inkom med en framställning om bemyndigande att slutförhandla och teckna avtalet samt avtalsutkast. Gemensam beredning har skett med bl.a. UD AME och UD FMR. Avtalsutkastet sändes den 1 april 2008 ut för gemensam beredning, med önskemål om reaktioner senast måndagen den 7 april 2008 kl. 10.00.

Vidare beslöt regeringen, vid ett sammanträde den 29 maj 2008, att bemyndiga Krisberedskapsmyndigheten att under 2008 förhandla och ingå projektavtal med amerikanska DHS, under förutsättning bl.a. att projektavtalen ligger inom ramen för avtalet den 13 april 2007 (se ovan).

Av akten framgår att gemensam beredning skett med bl.a. UD AME och UD FMR. Den 15 maj 2008 sändes ett utkast till regeringsbeslut ut för gemensam beredning, med önskemål om reaktioner senast onsdagen den 20 maj 2008 kl. 16.00.

Säkerhetsskyddsavtal med USA

Som nämnts bemyndigade regeringen i ett regeringsbeslut den 22 juni 2005 Försvarsmakten att förhandla förslag till generellt säkerhetsskyddsavtal med DHS (se ovan under rubriken Avtal med Amerikas förenta stater om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet den 13 april 2007).

Vid ett regeringssammanträde den 28 februari 2008 beslutade regeringen att ett avtal skulle undertecknas under förutsättning att det i huvudsak stämde överens med en bilaga. Av akten framgår att gemensam beredning ägt rum med bl.a. UD FMR, UD NIS, UD AME samt Utrikesdepartementets enhet för säkerhetspolitik (UD SP). Handlingar för gemensam beredning, med begäran om reaktioner senast den 20 februari 2008, synes ha sänts ut i vart fall kvällen den 14 februari då ett e-postmeddelande sänts till vissa mottagare med upplysning om att regeringsärendet skickats med internposten för gemensam beredning.

Ett ärende som handlagts i Försvarsdepartementet om avtal med Finland, Norge och Ryssland om samarbete på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer i Barentsregionen

Vid ett sammanträde den 4 december 2008 beslöt regeringen att Sverige skulle ingå avtal med Finland, Norge och Ryssland på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer i Barentsregionen, under förutsättning att avtalet i huvudsak överensstämde med texter som fogats till beslutet.

Gemensam beredning har, enligt e-postväxling i akten, skett med bl.a. UD FMR samt Utrikesdepartementets enheter för Östeuropa och Centralasien (UD EC) respektive internationell handelspolitik (UD IH).

Av akten framgår vidare att avtalet preliminärt avsågs att bli undertecknat den 11 december 2008, att avtalet föregåtts av långa förhandlingar, att den senaste förhandlingen ägt rum cirka ett år innan avtalstexten sändes ut för gemensam beredning, vilket skedde sedan man fått klartecken från framför allt en av de andra staterna, vilket inväntats, att avtalstexten sändes ut för gemensam beredning den 18 november 2008 och att reaktioner önskades senast den 25 november 2008.

Tidigare granskningar

Vad gäller underrättelseskyldigheten i utrikespolitiska frågor granskade utskottet våren 1991 ett brev från statsminister Ingvar Carlsson till Iraks president i syfte att få en gisslan fri (bet. 1990/91:KU30). Utskottet uttalade bl.a. att utrikesministern skulle hållas underrättad i enlighet med 10 kap. 8 § regeringsformen. Så fick enligt utskottet anses ha varit fallet.

Utskottet har även granskat frågor om internationella överenskommelser med utgångspunkt i regeringens kontroll över förvaltningsmyndigheternas internationella överenskommelser, bet. 2004/05:KU10 m.fl. Hösten 2004

erinrade utskottet inledningsvis om bakgrunden till att förvaltningsmyndigheterna har ålagts en skyldighet att föra och till Utrikesdepartementet redovisa förteckningar över gällande internationella överenskommelser. I förarbetena till regeringsformen har det framhållits att det i fråga om utrikespolitiken finns ett särskilt starkt intresse av enhetlighet och konsekvens. Vidare har det i grundlagsmotiven framhållits att även till synes tekniska ärenden kan rymma eller snabbt få utrikespolitisk betydelse. Det understryks också att en central kontroll måste finnas över alla utrikesförbindelser som har någon utrikespolitisk betydelse eller kan medföra rättsliga förpliktelser för riket. Vidare uttalade utskottet att det kunde konstatera att vissa brister som utskottet påtalat vid tidigare granskningar förekom även under den period som den granskningen avsåg. Här kan nämnas att i vissa fall saknades uppgift om bemyndigande eller också framstod det som oklart vilket bemyndigande som avsågs.

Promemorior från Regeringskansliet

Genom en skrivelse, som sänds till Regeringskansliet, har utskottet begärt vissa uppgifter om de sex ärenden som presenterats ovan. Som svar har den 5 november 2009 översänts promemorior upprättade inom Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet och Försvarsdepartementet (*bilaga 8.1*).

Justitiedepartementet tog enligt promemorian, efter ett antal kontakter med Schweiz för att förtydliga innehållet i *viljeförklaringen om polisiärt samarbete* under fotbolls-EM sommaren 2008, kontakt med UD FMR i början av februari 2008. Avsikten var att kontrollera viljeförklaringens utformning och få bekräftelse på att denna inte innehöll några folkrättsligt bindande åtaganden och därmed inte utgjorde en internationell överenskommelse i regeringsformens mening. Innehållet i viljeförklaringen, som enbart tar sikte på att uttrycka en vilja att samarbeta under fotbolls-EM 2008 i form av personellt stöd, informationsutbyte, transiteringsåtgärder, beledsagande, övervakning av supportrar och deras avresor i enlighet med existerande regelverk samt närvarande polisers kontakter med medier, avsåg inte att skapa några nya folkrättsliga förpliktelser eller påverka befintliga internationella åtaganden mellan Sverige och Schweiz, framhålls det i promemorian. För att fullfölja justitieministrarnas viljeförklaring beslutade därefter regeringen att bemyndiga Rikspolisstyrelsen (RPS) att ingå ett avtal med Federala justitie- och polisdepartementet, Federala polismyndigheten i Schweiz om polisiära samarbetsfrågor under genomförandet av fotbolls-EM 2008. Regeringsbeslutet med bemyndigande för RPS bereddes enligt promemorian i enlighet med bestämmelserna om gemensam beredning och därmed även med Utrikesdepartementet. Även i ärendet om den gemensamma viljeförklaringen samråddes enligt promemorian med UD.

Utbildningsdepartementets ärende om ingående av ett *avtal med USA om vetenskapligt och tekniskt samarbete* initierades, enligt promemorian, under dåvarande närings- och handelsministern Leif Pagrotskys resa till USA under februari 2004. Därefter inleddes kontakter med UD, Försvarsdepartementet och Näringsdepartementet på tjänstemannanivå med Utbildningsdepartementet som huvudansvarigt departement. En gemensam beredning av ett utkast till avtal inleddes den 21 februari 2006 med UD AME samt UD FMR. Under ärendets gång, innan slutlig gemensam beredning skedde i juni 2006 med de nämnda enheterna inom UD m.fl., förekom ett antal kontakter mellan Utbildningsdepartementet och bl.a. dåvarande chefen för UD:s Amerikaenhet. Samtliga frågor som hanteras i avtalet var enligt promemorian föremål för gemensam beredning. Vidare anförts i promemorian att Utbildningsdepartementet bereder ärenden som är av betydelse för förhållande till annan stat med UD. Utbildningsdepartementet inledde gemensam beredning i god tid genom att berörda enheter på UD informerades.

Beträffande tre regeringsbeslut om avtal med Amerikas förenta stater om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet, bemyndigande för Krisberedskapsmyndigheten att förhandla och ingå vissa bilaterala projektavtal med Department of Homeland Security, USA, samt säkerhetsskyddsavtal med USA, vilka beretts inom Försvarsdepartementet, uppges bl.a. följande i promemorian.

När det gäller *avtalet med Amerikas förenta stater om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet* uppges bl.a. att regeringen, efter gemensam beredning (med bl.a. ett antal enheter inom UD, däribland UD FMR) den 22 juni 2005 fattade beslut om att bemyndiga Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) att (i samverkan med Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk m.fl.) förhandla avtal om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet med USA (DHS). Under slutet av 2006 genomfördes en skriftlig information om avtalets innehåll till berörda enheter inom Regeringskansliet. Vidare nämns i promemorian att en särskild interdepartemental samverkansgrupp bildades 2004 med syftet att få en samlad bild inom Regeringskansliet rörande DHS. I gruppen ingår, utöver Försvarsdepartementet och UD, representanter från andra berörda departement. Samverkansgruppen träffas några gånger per år. Frågor avseende DHS har kontinuerligt behandlats i den interdepartementala samverkansgruppen. Ett antal enheter på UD har deltagit i beredningen av det aktuella ärendet, alltifrån det att bemyndigande att förhandla skulle beslutas till det att regeringen beslutade att avtal skulle ingås, framhålls det i promemorian.

Avseende ärendena om *bemyndigande att förhandla och ingå bilaterala projektavtal med Department of Homeland Security, USA*, erinras i promemorian om att den skriftliga gemensamma beredningen av avtalsutkast respektive utkast till regeringsbeslut baseras på det avtal mellan Sverige och USA om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet som undertecknades den 13 april 2007. Under hela processen har dialog förevarit med UD AME om samtliga projekt genom den samverkansgrupp

som finns för DSH-relaterade frågor, framhålls det i promemorian. Även i detta ärende har ett antal enheter på UD deltagit i den gemensamma beredningen.

Beträffande *säkerhetsskyddsavtalet med USA*, vilket avsågs med ett regeringsbeslut den 28 februari 2008 om att ett avtal under vissa förutsättningar skulle undertecknas, anför i promemorian att UD deltog i gemensambere-dningen inför regeringsbeslutet den 22 juni 2005 som bl.a. omfattade ett bemyndigande för Försvarsmakten att förhandla om ett säkerhetsskyddsavtal med DHS. Enligt promemorian deltog UD på samma sätt i gemensambere-dningen inför regeringsbeslutet den 21 december 2006 vari Försvarets materielverk bemyndigades att, i samråd med Försvarsmakten och FOI, för-handla ett säkerhetsskyddsavtal med berörda amerikanska myndigheter. Även i detta ärende har enligt promemorian ett antal enheter på UD delta-git i den gemensamma beredningen.

När det gäller ärendet om ett *avtal med Finland, Norge och Ryssland om samarbete på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer*, som beretts inom Försvarsdepartementet, framgår följande av promemorian. Efter övningen Barents Rescue 2001, som genomfördes på svenskt initiativ, tillsattes ett antal arbetsgrupper under Barentsrådet. En arbetsgrupp konstaterade att ett avtal mellan Barentsländerna skulle för-bättra och effektivisera samarbetet inom området förebyggande av, bered-skap för och insatser vid olyckshändelser. Ett avtal skulle underlätta frågor som gränspassage, begäran om hjälp, tillhandahållande av utrustning m.m. Arbetsgruppen presenterade 2004 ett förslag till samarbetsavtal, varefter förhandlingar fördes mellan länderna. Den gemensamma beredningen av avtalstexten föregicks av ett omfattande samarbete med bl.a. UD. En sär-skild grupp bildades under 2004 för att diskutera avtalstexten och olika förhandlingsomgångar föregicks av löpande dialog med bl.a. UD EC. Vidare togs gemensamberedda instruktioner fram inför de förhandlingar som fördes i Moskva den 20 september och Oslo den 18 december 2007. Bland frågor som diskuterats med UD nämns i promemorian hur samar-be-tet inom detta specifika område hänger samman med övrigt samarbete inom ramen för Barentsrådet, hur övningsverksamheten i regionen ska kopp-las till avtalet, hur den särskilda avtalskommitté som enligt avtalet ska etableras fortsatt ska kunna bedriva sitt arbete och hur ordförandeskapet inom detta område ska cirkulera.

Utskottets ställningstagande

Chefen för Utrikesdepartementet ska, enligt 10 kap. 8 § regeringsformen, hållas underrättad när en fråga som är av betydelse för förhållandet till annan stat eller till mellanfolklig organisation uppkommer hos en annan statlig myndighet. Underrättelse ska, enligt Grundlagberedningen, lämnas i så god tid att utrikesministern får en reell möjlighet att orientera myndighe-ten om sakens politiska betydelse.

Utskottet noterar att enligt Statsrådsberedningens riktlinjer ska gemensam beredning ske med Utrikesdepartementet i ärenden där det förekommer frågor som är av betydelse för förhållandet till annan stat eller till mellanfolklig organisation. Vidare noterar utskottet att den gemensamma beredningen som huvudregel ska inledas så tidigt som det är praktiskt möjligt. Den ska alltid äga rum i så god tid före beslutet att de berörda departementen, i den aktuella situationen Utrikesdepartementet, har en reell möjlighet att föra fram sina synpunkter och påverka ärendets handläggning och avgörande. Handläggning som uppfyller riktlinjerna för gemensam beredning får därmed, enligt utskottets mening, anses uppfylla underrättelseskyldigheten enligt 10 kap. 8 § regeringsformen.

Granskningen föranleder härutöver inget uttalande från utskottets sida.

9 Utnämningmakten

Ärendet

Regeringsformen föreskriver att ”vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet”. Huruvida regeringen i sin utövning av utnämningmakten lever upp till denna bestämmelse har vid flera tillfällen granskats av utskottet. Hösten 2003 granskade utskottet regeringens utnämningar av myndighetschefer under 2001–2003 med avseende på politisk bakgrund och kön (bet. 2003/04:KU10). Utskottet uttalade därvid att det, för att erhålla en mer heltäckande bild, avsåg att fortsätta följa regeringens utövande av utnämningmakten i kommande granskningar. Hösten 2005 återkom således utskottet till frågan. Uppgifter om utnämningar av myndighetschefer under 2003–2005 tillfördes granskningen (bet. 2005/06:KU10).

De nämnda granskningarna avsåg endast utnämningar av myndighetschefer för statliga myndigheter i Sverige. Våren 2006 genomförde utskottet en granskning av regeringens utnämningar av ambassadörer och andra chefer vid utlandsmyndigheterna under 2003–2005 med avseende på politisk bakgrund och kön (bet. 2005/06:KU20).

Senast utskottet återkom till frågan om granskning av regeringens utövande av utnämningmakten var hösten 2007. Utskottet granskade, med avseende på politisk bakgrund och kön, regeringens utnämningar av ambassadörer och andra chefer vid utlandsmyndigheterna under perioden 2005–2007 fram till september månads utgång (bet. 2007/08:KU10). Utskottet konstaterade att bilden vad gäller politisk bakgrund var ungefär densamma som vid tidigare granskningar. Vad gäller kön noterade utskottet att flertalet av dem som utnämns till myndighetschefer vid såväl myndigheter i Sverige som utlandsmyndigheter alltså är män, att andelen kvinnor bland dem som utses som regel är 30–40 % per år och att någon tydlig trend inte kunde utläsas ur materialet.

Utskottet fortsätter i detta avsnitt sin granskning av regeringens utövande av utnämningmakten. Tidigare insamlat material kompletteras med uppgifter om utnämningar under oktober 2007–september 2009. Både chefer för myndigheter i Sverige och chefer vid utlandsmyndigheterna ingår i granskningen.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Regeringsformen

Enligt 11 kap. 9 § regeringsformen (RF) tillsätts tjänster vid en domstol eller vid en förvaltningsmyndighet som lyder under regeringen av regeringen eller av en myndighet som regeringen bestämmer. Vid tillsättning av en statlig tjänst ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

Enligt förarbetena (prop. 1973:90 s. 405 f.) är bestämmelsen ett uttryck för principen att statliga tjänster ska tillsättas efter objektiva grunder utan hänsynstagande till ovidkommande omständigheter. Med "förtjänst" avses närmast den vana som förvärvats genom föregående tjänstgöring. Med skicklighet brukar förstås lämpligheten för befattningen, ådagalagd genom teoretisk och praktisk utbildning samt den dittillsvarande verksamhetens art. Bestämmelsen är utformad så att även andra sakliga grunder än förtjänst och skicklighet kan få vägas in i bedömningen, och departementschefen nämnde därvid arbetsmarknadspolitiska och lokaliseringspolitiska hänsyn. Vid behandlingen av förslaget till en ny regeringsform kommenterade konstitutionsutskottet bestämmelsens formulering. Utskottet förutsatte att arbetsmarknadspolitiska och lokaliseringspolitiska hänsyn kommer att utnyttjas på ett sådant sätt att inga faror för den enskildes rättssäkerhet uppstår (bet. KU 1973:26 s. 72).

Lagen om offentlig anställning

Närmare bestämmelser om tillsättning av statliga tjänster finns i lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA). Enligt 4 § ska skickligheten sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat. I förarbetena till lagen (prop. 1993/94:65 s. 44) påpekades att förtjänst och skicklighet i regeringsformen nämns endast som exempel och att även andra sakliga grunder kan vägas in vid bedömningen.

Enligt 4 § anställningsförordningen (1994:373), som trädde i kraft samtidigt med 1994 års lag om offentlig anställning, ska myndigheten utöver skickligheten och förtjänsten också beakta sådana sakliga grunder som stämmer överens med allmänna arbetsmarknads-, jämställdhets-, social- och sysselsättningspolitiska mål.

Diskrimineringslagen

Enligt 3 kap. 9 § diskrimineringslagen (2008:567) ska arbetsgivaren när det på en arbetsplats inte råder en i huvudsak jämn fördelning mellan kvinnor och män i en viss typ av arbete eller inom en viss kategori av arbetstagare, vid nyanställningar särskilt anstränga sig för att få sökande av det underrepresenterade könet. Arbetsgivaren ska försöka se till att andelen arbetstagare av det underrepresenterade könet efter hand ökar.

Bestämmelsen anger vidare att första stycket inte ska tillämpas, om särskilda skäl talar emot sådana åtgärder eller åtgärderna rimligen inte kan krävas med hänsyn till arbetsgivarens resurser och omständigheterna i övrigt.

Rekryteringsförfarandet m.m.

Vad gäller förfarandet vid rekrytering av myndighetschefer går det till så att varje departement, efter samråd med Statsrådsberedningen och Finansdepartementet, svarar för rekrytering av myndighetschefer inom sitt eget område (Regeringens chefpolicy – Kvalitet i den statliga chefsförsörjningen, Finansdepartementet 2005). Gäller chefsrekryteringen en myndighet som leds av en styrelse med fullt ansvar bör samråd med styrelsen ske om den aktuella kandidaten. Oavsett styrelseform bör regeringen informera den berörda ordföranden innan den fattar beslut om anställning och entledigande av myndighetschefer. En skriftlig kravprofil, baserad på myndigheternas nuvarande och kommande verksamhet, ska alltid tas fram innan sökandet efter kandidater börjar. Kravprofilerna ska biläggas akten för respektive anställningsbeslut (prop. 2007/08:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.3.2).

Regeringen har också anfört att den avser att som regel utannonsera befattningar som myndighetschef (prop. 2007/08:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.4); hittills har ett antal genomförda rekryteringar föregåtts av annonsering. Enligt regeringens bedömning behöver annonseringen kompletteras med andra tillvägagångssätt för att hitta bra chefer, och regeringen anser att det i vissa fall kan bli nödvändigt att tillsätta en tjänst utan föregående annonsering. Avsikten är också att rekryteringskonsulter vid sidan av den befintliga kompetensen i Regeringskansliet ska kunna bistå regeringen med att hitta och utvärdera kandidater i aktuella anställningsärenden.

För universitet och högskolor sker rekrytering av rektor enligt förslag från styrelsen, se 2 kap. 8 § högskoleförordningen (1993:100) och 2 kap. 9 § förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet. I dessa fall sker således inget särskilt rekryteringsförfarande inom Regeringskansliet.

Vad gäller ambassadörsbefattningar m.m. i utrikesrepresentationen ligger, enligt vad Regeringskansliet tidigare redovisat för utskottet, Utrikesförvaltningens chefpolicy till grund för rekryteringsprocessen (bet. 2005/06: KU20 del 2 s. 268 f., bet. 2007/08:KU10 s. 281). Rekryteringsprocessen inleds med att en kravprofil för den aktuella befattningen upprättas. Befattningarna utlyses internt inom Regeringskansliet, men även intresserade utanför Regeringskansliet har möjlighet att söka. En särskild beredningsgrupp under ledning av expeditionschefen går igenom alla ansökningar. Till varje befattning upprättas ett förslag på tre namn, minst en man och en kvinna. Beredningsgruppen föreslår en lämplig kandidat men överlämnar underlaget i dess helhet till departementsledningen, som efter gemensam beredning med statssekreteraren för jämställdhetsfrågor och Statsrådsberedningen föreslår regeringen den kandidat som bäst motsvarar befattningens krav.

Budgetpropositionen för 2008

Utöver det ovan beskrivna rekryteringsförfarandet framgår av budgetproposition att regeringen avser att ta fram en ny chefspolicy i syfte att tydliggöra vilka krav som ska ställas på ledarskapet i staten. I budgetpropositionen för 2008 lämnas följande överväganden när det gäller behovet av att, i vissa fall, tillsätta en tjänst utan föregående annonsering (prop. 2007/08:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.4):

Det kan t.ex. uppstå situationer där det trots annonseringen inte finns någon med erforderliga kvalifikationer bland de sökande. Regeringen kan också snabbt behöva byta ut en myndighetschef av olika skäl, t.ex. till följd av att chefen slutar i förtid eller att regeringen har förlorat förtroendet för chefen ifråga. För verksamhetens bästa kan det också i vissa fall bli nödvändigt med ett snabbare tillvägagångssätt än annonsering, exempelvis om regeringen gör bedömningen att myndigheten ifråga skulle påverkas negativt av att vara utan ordinarie chef under en längre tid. Om det bland befintliga myndighetschefer skulle finnas någon som motsvarar kravprofilen och som med kort varsel skulle kunna byta myndighet, kan det vara rimligt att erbjuda den personen den nya anställningen som chef. Detta kan samtidigt vara ett sätt att erbjuda utvecklingsmöjligheter för befintliga myndighetschefer. Skulle regeringen i ett sådant läge kräva att personen ifråga sökte sin nya anställning finns risk att verksamheten vid båda myndigheterna, såväl vid personens nuvarande som tilltänkta placering, skulle störas.

Budgetpropositionen för 2009

Regeringen har i budgetpropositionen för 2009 förklarat att upprättandet av en kravprofil numera är den naturliga startpunkten vid varje rekrytering (prop. 2008/09:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.5). Enligt budgetpropositionen har annonsering blivit huvudregel vid val av sökkanal. Vidare anges i regeringens proposition att en upphandling av externt rekryteringsstöd har genomförts.

I budgetpropositionen för 2009 upprepar regeringen att den avser att ta fram en chefspolicy. I propositionen tydliggörs att policyn ska behandla dels frågor om rekrytering, utveckling och avveckling av statliga myndighetschefer, dels samtliga delar av myndighetschefsrollen i syfte att än mer förtydliga och utveckla de krav som ställs på ett ledarskap i staten (prop. 2008/09:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.5).

Skrivelse om utnämningsspolitiken

Regeringen beslutade den 8 oktober 2009 om skrivelsen 2009/10:43 Utnämningsspolitiken. I skrivelsen redovisar regeringen utvecklingen av utnämningsspolitiken beträffande chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Vidare redovisas bl.a. myndighetschefers anställningsvillkor och regeringens ändringar i chefsrekryteringsprocessen. I skrivelsen aviseras även en översyn av anställningsvillkoren för myndighetscheferna och därmed förknippade frågor.

Konstitutionsutskottet behandlade skrivelsen under hösten 2009 och föreslog riksdagen att lägga skrivelsen till handlingarna (bet. 2009/10:KU13). I samband med behandlingen av skrivelsen avstyrkte utskottet fyra motioner bl.a. mot bakgrund av regeringens åtgärder gällande rekrytering av myndighetschefer, regeringens beredning av vissa utredningsförslag och den aviserade översynen.

Tillkännagivande om ökad öppenhet vid tjänstetillsättningar

Riksdagen behandlade under våren 2004 några motioner om tillsättning av högre statliga tjänster. Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till vad som framkommit vid utskottets granskning av det sätt på vilket regeringen utövar sin utnämningsspolitik. I en reservation (m, fp, kd, c, mp) begärdes ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen borde utreda frågan om tillsättning av högre statliga tjänster och återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som ökar öppenheten vid tjänstetillsättningar. Riksdagen beslutade i enlighet med reservationen (bet. 2003/04:KU11, rskr. 2003/04:173). Grundlagsutredningen (dir. 2004:96) hade i uppdrag att bl.a. se över möjligheten att öka öppenheten vid tillsättningar av högre statliga tjänster.

Tidigare granskning

Politisk bakgrund

Som anförts i det föregående har utskottet vid flera tillfällen granskat regeringens utövning av utnämningssmakten, främst i fråga om utnämning av myndighetschefer i Sverige. Hösten 2007 begärde utskottet en förteckning från Regeringskansliet över samtliga utnämningar av myndighetschefer, såväl vid utlandsmyndigheter som vid svenska myndigheter, som beslutats under oktober 2005–september 2007 (bet. 2007/08:KU10 s. 55 f.). Hösten 2005 begärde utskottet en förteckning från Regeringskansliet över samtliga utnämningar av myndighetschefer som beslutats under januari 2003–september 2005 (bet. 2005/06:KU10 s. 49 f.). Två år tidigare, hösten 2003, genomförde utskottet en liknande granskning och begärde då in en förteckning över samtliga utnämningar under januari 2001–oktober 2003 (bet. 2003/04:KU10 s. 58 f.).

I betänkandet från hösten 2005 konstaterade utskottet att bilden från granskningen 2003 i stort sett var oförändrad 2005. Flertalet utnämnda myndighetschefer hade inte politisk bakgrund som t.ex. statsråd, riksdagsledamot, statssekreterare eller kommunalråd, och bland dem som hade politisk bakgrund var bakgrunden statssekreterare vanligast. Vidare anförde utskottet att då regeringarna under de senaste drygt tio åren varit socialdemokratiska hade flertalet statssekreterare som utnämnts till myndighetschef bakgrund inom Socialdemokraterna.

Utskottet framhöll också sin tidigare uppfattning, nämligen att politisk bakgrund inte ska diskvalificera någon från att utnämnas till en statlig tjänst, t.ex. generaldirektör. I vissa fall kunde politisk erfarenhet t.o.m. vara särskilt värdefull för ledningen av en offentlig organisation. I anslutning till detta anförde utskottet att vad som i sådana fall var relevant inte var vilket politiskt parti den person som utnämns hade representerat, utan det att han eller hon hade haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det var meriterande för den tjänst som skulle tillsättas (se även bet. 2005/06:KU20 s. 184).

En reservation avgavs av ledamöter från m, fp, kd, c och mp. Reservanterna menade bl.a. att det fanns en överrepresentation av utnämnda myndighetschefer med bakgrund inom regeringspartiet som var så stor att den kunde väcka misstanke om att inte enbart sakliga grunder vägs in vid utnämningen. Vidare delade reservanterna inte uppfattningen att statssekreterare ska ses som en särskild grupp i sammanhanget eftersom denna befattning sedan flera årtionden tillbaka i praktiken är en partipolitiskt bunden tjänst. Det vore därför enligt reservanterna fel att i granskningen bortse från att dessa har partipolitisk bakgrund.

Vad gäller chefer vid utlandsmyndigheter genomförde utskottet våren 2006 en granskning av förekomsten av politisk bakgrund bland ambassadörer m.fl. som utnämnts under 2003–2005. Granskningen ledde i denna del inte till något uttalande från utskottets sida (bet. 2005/06:KU20 s. 184).

Utskottet konstaterade vid sin senaste granskning hösten 2007 att bilden är ungefär densamma som vid tidigare granskningar, dvs. att andelen utnämnda myndighetschefer som har politisk bakgrund sedan 2001 har legat omkring 20–30 % per år, och den klart dominerande bakgrunden bland dessa har varit statssekreterare. Utskottet noterade att bland dem som har utnämnts till chefer vid utlandsmyndigheterna är andelen med politisk bakgrund oftast lägre och att i de fall de har politisk bakgrund är det som regel som kabinetts- eller statssekreterare. Dessutom har de inte sällan sedan tidigare en annan, fast tjänst i Utrikesdepartementet (bet. 2007/08:KU10 s. 66). Sammantaget gav vad som framkommit i denna del av granskningen inte anledning till någon erinran från utskottets sida. Härtill framhöll utskottet sin tidigare uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning (se ovan).

Kön

I de ovan nämnda granskningarna från hösten 2003, hösten 2005 och hösten 2007 uppmärksammade utskottet även fördelningen mellan kvinnor och män bland utnämnda myndighetschefer i Sverige. I granskningen hösten 2005 kunde utskottet konstatera att utvecklingen hade gått i riktning mot en större andel kvinnor (bet. 2005/06:KU10 s. 58). Uppdelat per departement var bilden alltså att andelen kvinnor respektive män bland de utnämnda myndighetscheferna i vissa fall skilde sig kraftigt åt. Vid flera departement fanns en klart större andel män bland dem som utnämnts,

medan det vid några departement fanns en klart större andel kvinnor. Granskningen gav i denna del inte anledning till något uttalande från konstitutionell synpunkt.

Vad gäller utlandsmyndigheterna har granskningarna visat att andelen kvinnliga chefer vid utlandsmyndigheterna är lägre än andelen manliga chefer men också att andelen har ökat successivt. Utskottet har sett det som positivt att denna utveckling fortsätter (2005/06:KU10 s. 17).

Utskottet noterade i sin senaste granskning (bet. 2007/08:KU10 s. 67) att flertalet av dem som utnämns till myndighetschefer vid såväl myndigheter i Sverige som utlandsmyndigheter alljämt är män. Andelen kvinnor bland dem som utses är som regel 30–40 % per år. Någon tydlig trend kunde inte utläsas ur materialet, då skillnaden mellan andelen kvinnor och andelen män minskar vissa år och ökar andra år. Utskottet anmärkte därtill att till följd av regeringsskiftet och den nya departementsindelningen var antalet utnämningar i vissa departement dock så litet att resultatet för den senaste granskningsperioden borde tolkas försiktigt på departementsnivå. Granskningen gav i denna del inte anledning till något uttalande från utskottet.

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt en förteckning över samtliga myndighetschefer vid myndigheter i Sverige respektive chefer vid utlandsmyndigheterna som utsetts av regeringen under oktober 2007–september 2009 med information om myndighetschefernas politiska bakgrund respektive kön och om tidigare befattning som myndighetschef vid myndighet i Sverige eller chef vid utlandsmyndighet. Begäran omfattade även information om vilka anställningar som har föregåtts av ett förfarande där regeringen annonserat för att få in intresseanmälningar, där den som erhöll tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan, där någon eller några av de sökande som lämnat in en intresseanmälan ingick i slutskedet av beredningen av ärendet (t.ex. kallades till anställningsintervju e.d.) och där regeringen använt sig av externt rekryteringsstöd (konsulter) under sin beredning av ärendet. Vidare begärde utskottet svar på om, och i så fall vilka, ytterligare moment i rekryteringsprocessen under den granskade perioden har tillförts eller borttagits i förhållande till det tidigare rekryteringsförfarandet enligt chefspolicyen från 2005 och i förekommande fall vilka utnämningar som har föregåtts av ett i sådant avseende nytt rekryteringsförfarande.

Som svar har den 8 oktober 2009 översänts två promemorior upprättade inom Finansdepartementet och Utrikesdepartementet (*bilaga 9.1*). Nedan redovisar utskottet resultatet av sin granskning i fråga om myndighetschefernas politiska bakgrund respektive kön. Liksom tidigare avses med poli-

tisk bakgrund statsråd, politiskt tillsatt tjänsteman inom Regeringskansliet, riksdagsman, landstings- eller kommunalråd eller högre uppdrag eller befattning inom ett politiskt parti som vederbörande låtit bli känt för allmänheten.

Av promemorian framgår därtill att pågående rekryteringsprocesser där regeringen annonserat, men ännu inte avslutat beredningen, avser anställning av nya chefer för Polarforskningssekretariatet, Vetenskapsrådet, Riksarkivet, Valmyndigheten och Sjöfartsverket.

I promemorian från Utrikesdepartementet redovisas att inga moment i rekryteringsprocessen har tillförts eller borttagits i förhållande till den redogörelse som lämnats i ett tidigare granskningsärende (bet. 2007/08:KU10 bilaga 7.1), dock bereds inte utnämningarna längre med statssekreteraren i Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

I det följande redovisas statistiska uppgifter om politisk bakgrund respektive kön som bygger på de två överlämnade promemoriorna och promemorior som lämnats över i tidigare granskningar.

Chefer vid myndigheter i Sverige

Politisk bakgrund

Sedan utskottets granskning hösten 2007 har regeringen fattat 91 beslut om utnämning av myndighetschef i Sverige (perioden oktober 2007–september 2009). Av dessa gällde 14 beslut anställning på en sådan befattning för vilken det finns krav på särskild utbildning eller erfarenhet, t.ex. juristutbildning för ordförande i Högsta domstolen och Regeringsrätten, eller professorsbehörighet eller lektorsbehörighet för rektor vid universitet eller högskola. Exklusive denna typ av befattningar rör det sig således om 77 anställningsbeslut.

Av de myndighetschefer som utnämndes vid dessa tillfällen har 14 politisk bakgrund såsom statsråd, politiskt tillsatt tjänsteman inom Regeringskansliet, riksdagsledamot, landstings- eller kommunalråd etc. Totalt under den aktuella perioden utgör de med politisk bakgrund således ca 15 % av de utnämnda myndighetscheferna, vilket kan jämföras med ca 27 % under perioden januari 2001–september 2007. Exklusive de befattningar som kräver särskild utbildning eller erfarenhet är andelen ca 18 %.

Under hela perioden från 2001 har det, som framgår av tabell 9.1, förekommit totalt 298 regeringsbeslut om utnämning av myndighetschef i Sverige. I 69 av dessa har den som utnämnts haft politisk bakgrund, vilket motsvarar ca 23 %. Skulle enbart befattningar som inte kräver särskild utbildning eller erfarenhet ingå hade andelen med politisk bakgrund varit något högre.

Som vidare framgår av tabellen nedan har den nuvarande regeringen fattat totalt 116 beslut om utnämning av myndighetschef i Sverige (beslut fattade fr.o.m. den 6 oktober 2006). Av dem som utnämnts har 20 haft

politisk bakgrund, vilket motsvarar ca 17 %. Andelen utnämnda myndighetschefer med politisk bakgrund är således lägre under den nuvarande regeringen jämfört med tidigare.

Tabell 9.1 Antal utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009 och politisk bakgrund

År	Antal utnämnda	varav politisk bakgrund
2001	26	7
2002	35	9
2003	35	8
2004	38	16
2005	30	7
2006 t.o.m. 6 okt	18	2
2006 fr.o.m. 6 okt	1	1
2007	31	6
2008	61	9
2009 t.o.m. 30 sept	23	4
Totalt t.o.m. 6 okt 2006	182	49
Totalt fr.o.m. 6 okt 2006	116	20
Totalt	298	69

Granskas olika slags politiska bakgrunder visar det sig att den klart vanligaste bakgrunden är statssekreterare. Som framgår av tabell 9.2 har nästan hälften av de utnämnda myndighetscheferna med politisk bakgrund en bakgrund som statssekreterare. Näst vanligaste bakgrunden är riksdagsledamot.

Tabell 9.2 Typ av politisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009

Politisk bakgrund	Antal	varav förra regeringen	varav nuvarande regeringen
Statssekreterare	30	23	10
Riksdagsledamot	19	13	7
Kommunalråd e.d.	6	6	0
Statsråd	7	4	2
Annan	3	3	1
Totalt	69	49	20

Kommentar: Uppgifterna avseende den förra regeringen gäller perioden från den 1 januari 2001 t.o.m. regeringsskiftet den 6 oktober 2006. Uppgifterna avseende den nuvarande regeringen gäller perioden från regeringsskiftet den 6 oktober 2006 t.o.m. den 30 september 2009.

Flera av dem som utskottet bedömt ha politisk bakgrund har inte rekryterats direkt från sitt politiska uppdrag eller arbete, utan tiden då detta innehades kan ibland ha legat flera år tillbaka i tiden. Därefter kan vederbörande t.ex. ha varit chef för en annan myndighet än den som han eller hon utnämns som chef över under den period som ingår i granskningen. Begränsas granskningen till enbart dem som kommer direkt från ett politiskt uppdrag minskar antalet utnämnda myndighetschefer med politisk

bakgrund från 69 till 32. Av dessa har 10 bakgrund som statssekreterare, 10 som riksdagsledamöter, 4 som kommunalråd e.d., 6 som statsråd och 2 hade annan bakgrund.

Gruppen myndighetschefer består av flera olika slags befattningar, t.ex. rektor, direktör, riksantikvarie, riksarkivarie, kanslichef och överintendent. Landshövdingar har tidigare, som framgått ovan, framhållits som en särskild grupp bland myndighetscheferna i den meningen att den politiska bakgrunden vägs in noga av regeringen vid rekryteringen. Av de förteckningar som utskottet erhållit framgår att 28 av de utnämningar som beslutats under januari 2001–september 2009 har gällt landshövdingar. Av dessa har det stora flertalet, 20 stycken eller ca 71 %, politisk bakgrund som antingen statsråd, riksdagsledamot eller kommunalråd e.d. Under den nuvarande regeringen har 7 av de 11 landshövdingar som utnämnts politisk bakgrund, vilket motsvarar ca 64 %.

Den största chefsgruppen i förteckningarna är generaldirektörer. Under den aktuella perioden har totalt 155 generaldirektörer (inklusive generaltulldirektör) utnämnts av regeringen. Av dessa har 38 någon politisk bakgrund, de flesta som statssekreterare. Andelen utnämnda generaldirektörer med politisk bakgrund är således ca 25 % under den aktuella perioden, jämfört med 31 % för perioden januari 2001–september 2007. Under den nuvarande regeringen har 10 av 65 utsedda generaldirektörer politisk bakgrund. Av dessa har samtliga utom två bakgrund som statssekreterare. Av dessa två har en bakgrund som statsråd, den andre som riksdagsledamot.

Tabell 9.3 Partipolitisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009

Parti	Förra regeringen		Nuvarande regeringen	
	Antal	<i>exkl. statssekreterare</i>	Antal	<i>exkl. statssekreterare</i>
s	29	8	13	3
m	9	8	4	4
c	3	3	0	0
fp	4	3	1	1
kd	0	0	1	1
v	1	1	1	1
mp	3	3	0	0
Totalt	49	26	20	10

Kommentar: Uppgifterna avseende den förra regeringen gäller perioden från den 1 januari 2001 t.o.m. regeringsskiftet den 6 oktober 2006. Uppgifterna avseende den nuvarande regeringen gäller perioden från regeringsskiftet den 6 oktober 2006 t.o.m. den 30 september 2009.

Den partipolitiska tillhörigheten bland de myndighetschefer som utnämnts under januari 2001–september 2009 och som, enligt de kriterier som här har satts upp, kan sägas ha en politisk bakgrund framgår av tabell 9.3. I över hälften av fallen är bakgrunden socialdemokratisk (42 av 69) och i en

femtedel av fallen moderat (13). Övriga partipolitiska bakgrunder är folkpartistisk (5), centerpartistisk och miljöpartistisk (3 vardera), vänsterpartistisk (2) och kristdemokratisk (1).

Bland dem med bakgrund inom Socialdemokraterna visar sig flertalet ha varit statssekreterare; av de 42 som utnämnts har 31 den bakgrunden. Inom övriga partier dominerar en bakgrund som riksdagsledamot. Vad gäller vilken typ av chefsbefattning som utnämningen avsett har nio av dem med bakgrund inom Socialdemokraterna utnämnts till landshövding medan 29 av dem har utnämnts till generaldirektör. Av dem med bakgrund inom Moderaterna har fyra utnämnts till landshövding, åtta till generaldirektör (eller riksgäldsdirektör) och en till rektor. Av dem med bakgrund inom Centerpartiet och Folkpartiet har en respektive tre utnämnts till landshövding och en respektive två till generaldirektör (eller generaltulldirektör och ombudsman), och en med bakgrund inom Centerpartiet har utnämnts till kanslichef. Av dem med bakgrund inom Miljöpartiet har en utnämnts till landshövding och två till generaldirektör. Av de två med bakgrund inom Vänsterpartiet har båda utnämnts till landshövding. Den med bakgrund inom Kristdemokraterna har utnämnts till landshövding.

Som vidare framgår av tabell 9.3 har flertalet av dem med politisk bakgrund som utnämnts av den nuvarande regeringen en socialdemokratisk bakgrund. I samtliga fall utom fem rör det sig om utnämning till generaldirektör. Härutöver har den nuvarande regeringen utnämnt fyra personer med moderat bakgrund, två vardera till landshövding respektive generaldirektör. Det framgår också av tabellen att av dem med socialdemokratisk bakgrund har samtliga utom tre bakgrund som statssekreterare. Ingen av dessa kommer direkt från sin tjänst som statssekreterare, utan de har oftast haft andra befattningar inom staten, främst som generaldirektör vid en annan myndighet. Utöver dessa utnämningar har regeringen utsett tre personer, en person med vänsterpartistisk bakgrund och en person med kristdemokratisk bakgrund till landshövding samt en person med folkpartistisk bakgrund till ombudsman.

Kön

Vad gäller kön har enligt de förteckningar utskottet fått från Regeringskansliet ca 41 % av de myndighetschefer som utnämnts under januari 2001–september 2009 varit kvinnor och ca 59 % män (se tabell 9.4). Lägst var andelen kvinnliga myndighetschefer under 2006, då totalt 6 av 19, eller ca 32 %, av de utnämnda myndighetscheferna var kvinnor. Högst var andelen 2008 (ca 51 %) och därefter 2002 (ca 46 %).

Av materialet kan utläsas en ökande trend. Som regel förefaller andelen kvinnor bland utnämnda myndighetschefer numera ligga omkring eller strax över 45 % i stället för omkring eller strax under 40 %, vilket tidigare var fallet (jfr bet. 2007/08:KU10 s. 63). Av tabellen nedan framgår att andelen kvinnor som utnämns till myndighetschefer ökat jämfört med tiden före regeringsskiftet.

En i sammanhanget särskild grupp är universitets- och högskolerektorer. Som nämndes inledningsvis sköts rekryteringen av dessa inte inom Regeringskansliet utan inom universiteten och högskolorna själva. Regeringen beslutar om anställning av rektor efter förslag av universitetets eller högskolans styrelse. För styrelsen gäller att i sitt arbete så långt möjligt ta fram såväl kvinnliga som manliga kandidater (2 kap. 8 § högskoleförordningen och 2 kap. 9 § förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet).

Tabell 9.4 Kön och utnämnda myndighetschefer januari 2001–september 2009

År	Antal kvinnor	Andel kvinnor (%)	Antal män	Andel män (%)
2001	9	35	17	65
2002	16	46	19	54
2003	12	34	23	66
2004	15	39	23	61
2005	40	40	18	60
2006 t.o.m. 6 okt.	6	33	12	67
2006 fr.o.m. 6 okt.	0	0	1	100
2007	12	39	19	61
2008	31	51	30	49
2009 t.o.m. 30 sept.	10	43	13	57
Totalt t.o.m. 6 okt	70	38	112	62
2006				
Totalt fr.o.m. 6 okt	53	46	63	54
2006				
Totalt	123	41	175	59

Under januari 2001–september 2009 utnämndes totalt 49 rektorer av regeringen. Av dessa var 17, eller 35 %, kvinnor och 32, eller 65 %, män. Utesluter man rektorer och således avgränsar granskningen till enbart de utnämningar där regeringen själv förfogar över rekryteringsprocessen utgör andelen utnämnda kvinnor ca 43 % och andelen utnämnda män drygt 57 % under perioden januari 2001–september 2009. Bilden skiljer sig med andra ord marginellt från den där samtliga utnämnda myndighetschefer ingår i analysen. Av de tolv rektorer som utsetts av den nuvarande regeringen under den senaste granskningsperioden (oktober 2007–september 2009) har endast två varit kvinnor.

Studerar utnämnda myndighetschefer per departement framkommer att det finns stora skillnader mellan departementen (se tabell 9.5). Vid flertalet departement är de utnämnda kvinnorna färre än de utnämnda männen. Under den förra regeringen var andelen kvinnor lägst vid chefsutnämningar till myndigheter som sorterar under Närings-, Justitie- och Jordbruksdepartementen (20, 29 respektive 33 %). Vid två departement, Kulturdepartementet – som den 1 januari 2005 slogs samman med Utbildningsdepartementet – och Socialdepartementet var kvinnorna i majoritet bland de utnämnda myndighetscheferna (90 respektive 56 %).

Av tabell 9.5 framgår även antalet utnämnda kvinnliga och manliga myndighetschefer per departement under den nuvarande regeringen. Även om antalet utnämningar än så länge utgör ett statistiskt sett mindre omfattande material ger en preliminär analys på departementsnivå vissa indikationer om skiftande trender. En framträdande trend är att de utnämnda kvinnorna vid flertalet departement numera är fler än de utnämnda männen.

Tabell 9.5 Kön och utnämnda myndighetschefer per departement januari 2001–september 2009

Departement	Antal kvinnor	Antal män
<i>Förra regeringen</i>		
Justitiedepartementet (Ju)	4	10
Utrikesdepartementet (UD)	5	7
Försvarsdepartementet (Fö)	5	7
Socialdepartementet (S)	5	4
Finansdepartementet (Fi)	12	21
Utbildningsdepartementet (U)*	20	37
Jordbruksdepartementet (Jo)	3	6
Kulturdepartementet (Ku)*	9	1
Miljödepartementet (M)	3	3
Näringsdepartementet (N)	4	16
<i>Nuvarande regeringen</i>		
Statsrådsberedningen (SB)	1	0
Justitiedepartementet (Ju)	2	7
Utrikesdepartementet (UD)	2	3
Försvarsdepartementet (Fö)	3	1
Socialdepartementet (S)	5	4
Finansdepartementet (Fi)	11	11
Utbildningsdepartementet (U)	5	12
Jordbruksdepartementet (Jo)	1	0
Miljödepartementet (M)	4	1
Näringsdepartementet (N)	9	11
Integrations- och jämställdhetsdepartementet (IJ)	2	1
Kulturdepartementet (Ku)	5	11
Arbetsmarknadsdepartementet (A)	3	1

Kommentar: Uppgifterna avseende den förra regeringen gäller perioden från den 1 januari 2001 t.o.m. regeringsskiftet den 6 oktober 2006. Uppgifterna avseende den nuvarande regeringen gäller perioden från regeringsskiftet den 6 oktober 2006 t.o.m. den 30 september 2009.

* Den 1 januari 2005 bildades Utbildnings- och kulturdepartementet genom en sammanslagning av Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet. I tabellen redovisas uppgifter avseende det nya Utbildnings- och kulturdepartementet under Utbildningsdepartementet (U).

Exempelvis kan noteras att den nuvarande regeringens chefsutnämningar av kvinnor till myndigheter som sorterar under ett flertal departement (Utrikes-, Social-, Finans- och Näringsdepartementen) var inom ramen för vad som kan betraktas för jämställt (mellan 40 och 60 %, jfr prop. 2007/08:95

s. 503 och 540). Andelen kvinnor är lägst vid chefsutnämningar till myndigheter som sorterar under Justitie-, Utbildnings- och Kulturdepartementen (23, 30 respektive 31 %).

Vid Försvars-, Miljö-, Integritets- och jämställdhets- samt Arbetsmarknadsdepartementen var kvinnorna i majoritet bland de utnämnda myndighetscheferna (75, 80, 66 respektive 75 %). Vad gäller övriga departement är antalet utnämningar för begränsat för att motivera en analys.

Nya inslag i rekryteringsförfarandet

Mot bakgrund av de ändringar som regeringen genomfört i rekryteringsförfarandet för myndighetschefer, bl.a. intresseannonsering, systematiskt upprättande av kravprofiler och anlitande av externt rekryteringsstöd (se skr. 2009/10:43), har utskottet i sin granskning av utnämningssmakten uppmärksammat även dessa nya inslag. Av Finansdepartementets svarspromemoria framgår bl.a. vid vilka genomförda rekryteringar av myndighetschefer som regeringen har använt sig av ett rekryteringsförfarande som inneburit ett öppet ansökningsförfarande med annonsering av den tilltänkta befattningen, mottagande av intresseanmälningar och i förekommande fall användning av externt rekryteringsstöd. Uppgifterna i promemorian sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 9.6 Öppna rekryteringsförfaranden för utsedda myndighetschefer per departement oktober 2007–september 2009

Departement	Antal öppna rekryteringar	varav den som fått tjänsten även anmälde intresse	varav intresserade kandidater ingick i slutskedet†	varav externt konsultstöd användes
SB	1	1	1	0
Ju	2	0	2	1
UD	3	1	3	3
Fö	1	1	1	1
S	7 ^a	5	6	7
Fi	6 ^a	3	6	3
U	2 ^a	2	2	2
Jo	1	0	1	1
M	3 ^a	2	2	2
N	13	7	6	11
IJ	2	2	2	0
Ku	8 ^a	8	8	8
A	1	1	0	1
Totalt	50	33	40	40

^a Varav en rekrytering resulterade i att en person med politisk bakgrund utnämndes.

† Med "kandidater som ingick i slutskedet" avses kandidater som kallades till anställningsintervju e.d.

Enligt promemorian har 50 myndighetschefer vid myndigheter i Sverige (exklusive rektorer) anställts under perioden oktober 2007–september 2009 efter ett förfarande där regeringen annonserat efter intresseanmälningar.

Av tabellen framgår vidare skillnader i hur de öppna rekryteringsförfarandena utfallit vid de olika departementen. Det bör dock sägas att eftersom den samlade erfarenheten av öppna rekryteringsförfaranden än så länge är liten och det statistiska underlaget på departementsnivå således är knapphändigt får skillnaderna tolkas försiktigt. Med detta sagt kan konstateras att det vid Justitie-, Utrikes-, Finans- och Näringsdepartementen är vanligare än vid övriga departement att den som slutligen fick den annonserade befattningen inte återfanns bland dem som lämnade in en intresseanmälan före sista anmälningdagen. Vid Näringsdepartementet är det även förhållandevis vanligt att inga av dem som lämnade intresseanmälningar ingick i slutskedet av rekryteringsprocessen, dvs. kallades till intervju. Externt rekryteringsstöd var vanligast vid bl.a. Utrikes-, Social-, Närings- och Kulturdepartementen.

Vid tre rekryteringar användes ett externt rekryteringsstöd trots att befattningen inte hade annonserats. Detta gällde överintendenten för Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, generaldirektören för Affärsverket Svenska kraftnät och överbefälhavaren.

Av de 50 myndighetschefer som utnämnts genom öppna rekryteringsförfaranden är 26 kvinnor och 24 män. Fyra av dessa har politisk bakgrund som statssekreterare i socialdemokratiska regeringar, och en av dessa har en bakgrund som folktopartistisk ungdomsförbundsordförande.

Chefer vid utlandsmyndigheterna

Politisk bakgrund

Enligt den förteckning som överlämnats över utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna under oktober 2007–september 2009 har 5 av 45 politisk bakgrund, vanligtvis som statssekreterare eller politisk sakkunnig.

Tabell 9.7 Antal utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna januari 2003–september 2009 och politisk bakgrund

År	Antal utnämnda	varav politisk bakgrund
2003	35	3
2004	21	0
2005	38	2
2006 t.o.m. 6 okt	21	2
2006 fr.o.m. 6 okt	3	0
2007	25	6
2008	36	2
2009 t.o.m. 30 sept	8	3
Totalt t.o.m. 6 okt 2006	115	7
Totalt fr.o.m. 6 okt 2006	72	11
Totalt	187	18

I samtliga fall utom ett rör det sig om personer med botten tjänst i Utrikesdepartementet. Av tabell 9.7 framgår samtliga utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna mellan den 1 januari 2003 och den 30 september 2007. Av totalt 187 utnämnda ambassadörer m.fl. hade 18 politisk bakgrund, vilket motsvarar ca 10 %. Under den nuvarande regeringen har andelen med politisk bakgrund varit högre än tidigare, 15 % jämfört med 6 %.

Av de 11 med politisk bakgrund som utnämnts av den nuvarande regeringen har samtliga utom fyra en bakgrund som kabinetssekreterare, statssekreterare eller biträdande statssekreterare. Dessa fyra har i två fall en bakgrund som politisk sakkunniga och i de övriga fallen som statsråd respektive vice talman. Som regel har de 11 utnämnda utlandsmyndighetscheferna haft en botten tjänst i Utrikesdepartementet. Nästan hälften av dem (5) har socialdemokratisk bakgrund, 3 har moderat bakgrund, 1 har folkpartistisk bakgrund, 1 har centerpartistisk bakgrund och 1 har vänsterpartistisk bakgrund.

Av de 7 med politisk bakgrund som utnämndes av den förra regeringen från 2003 fram till regeringsskiftet hade 5 socialdemokratisk bakgrund, 3 i form av statsråd och 2 i form av statssekreterare eller biträdande statssekreterare. Härutöver hade 1 av de utnämnda en bakgrund som riksdagsledamot för Vänsterpartiet och andre vice talman och 1 som riksdagsledamot för Centerpartiet och förste vice partiordförande i samma parti.

Kön

Andelen kvinnor bland de chefer vid utlandsmyndigheterna som utnämndes av den nuvarande regeringen under senare delen av 2007, 2008 och 2009 t.o.m. den 30 september var runt en tredjedel eller något däröver.

Tabell 9.8 Kön och utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna januari 2003–september 2009

År	Antal kvinnor	Andel kvinnor (%)	Antal män	Andel män (%)
2003	12	34	23	66
2004	6	29	15	71
2005	13	34	25	66
2006 t.o.m. 6 okt.	7	33	14	67
2006 fr.o.m. 6 okt.	1	33	2	67
2007	10	40	15	60
2008	9	25	27	75
2009 t.o.m. 30 sept.	5	63	3	37
Totalt t.o.m. 6 okt	38	33	77	67
2006				
Totalt fr.o.m. 6 okt	25	35	47	65
2006				
Totalt	63	34	124	66

Av tabell 9.8 framgår även andelen kvinnor bland dem som utnämndes 2003–2005, uppgifter som inhämtats i samband med utskottets tidigare granskning. Bland de ambassadörer m.fl. som utnämndes under dessa år var runt en tredjedel kvinnor. Någon större skillnad mellan den nuvarande och den förra regeringen kan inte sägas föreligga härvidlag.

Öppna rekryteringsförfaranden

Vad gäller ambassadörsbefattningar m.m. i utrikesrepresentationen ligger, enligt vad Regeringskansliet tidigare redovisat för utskottet, Utrikesförvaltningens chefspolicy till grund för rekryteringsprocessen (se avsnittet Rekryteringsförfarandet ovan).

Av Utrikesdepartementets svarspromemoria framgår att av samtliga 45 utnämningar till chef för utlandsmyndigheter under oktober 2007–september 2009 har alla utlysts internt inom Regeringskansliet utom två, ambassadörsbefattningarna i Zagreb (Kroatien) respektive vid Natodelegationen¹.

Av promemorian framgår vidare att vid utnämningarna av utlandsmyndighetschefer under perioden oktober 2007–september 2009 ingick den person som erhöll tjänsten i den grupp som lämnat in en intresseanmälan utom vid elva tillfällen. Dessa elva fall gällde chefsbefattningar för följande utlandsmyndigheter: generalkonsulaten i Kanton (Kina) och Istanbul (Turkiet) samt ambassaderna i Alger (Algeriet), Skopje (Makedonien), Kabul (Afghanistan), Khartoum (Sudan), Ljubljana (Slovenien), Zagreb (Kroatien), Nairobi (Kenya), Reykjavik (Island) och vid Natodelegationen. Av dessa elva utnämningar utnämndes en utlandsmyndighetschef (ambassadören i Reykjavik) med en politisk bakgrund (centerpartistisk).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i detta avsnitt fortsatt sin numera regelbundet återkommande granskning av utnämningmakten. Som tidigare är granskningen inriktad på politisk bakgrund respektive kön vid de utnämningar som har beslutats av regeringen, och den grundläggande frågan är om regeringen lever upp till regeringsformens bestämmelse om att avseende endast får fästas vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet.

Förbehållet det att skillnader existerar i granskningens mätperioder kan utskottet konstatera att andelen utnämnda myndighetschefer som har en politisk bakgrund under senare år minskat något. Från att tidigare ha legat på i genomsnitt 25–30 % per år har sedan 2007 andelen legat på i genomsnitt 15–20 % per år. Den dominerande politiska bakgrunden har varit statssekreterare.

¹ Av promemorian framgår att regeringen dels den 10 maj 2007 beslutade att utnämna en person till Sveriges ständiga ombud vid Nato med ställning som ambassadör, dels den 19 december 2007 beslutade att Sveriges delegation vid Nato fr.o.m. den 1 juli 2008 skulle utgöra en utlandsmyndighet och att det tidigare utsedda ständiga ombudet skulle utnämnas till myndighetschef.

Bland dem som har utnämnts till chefer vid utlandsmyndigheterna är andelen med politisk bakgrund oftast lägre, även om den stigit under de senaste åren. Från att tidigare ha legat på i genomsnitt 6 % per år har sedan 2007 andelen legat på i genomsnitt 16 % per år. I de fall de har politisk bakgrund är det som regel som kabinets- eller statssekreterare. I botten har dessa ofta sedan tidigare en fast opolitisk tjänst i Utrikesdepartementet.

Härtill vill utskottet framhålla sin tidigare uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning. Den omständigheten att en person har en politisk bakgrund ska inte vara diskvalificerande vid tillsättningen så länge endast sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet tillämpas vid tillsättningen. Förekomsten av politisk erfarenhet kan utgöra en saklig grund att fästa avseende vid, och den får då värderas tillsammans med andra erfarenheter. Vad som i sådana fall är relevant är inte vilket politiskt parti den person som utnämns har bakgrund inom, utan det att han eller hon har haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det är meriterande för den tjänst som ska tillsättas.

Vad gäller kön noterar utskottet att flertalet av dem som utnämns till myndighetschef vid såväl myndigheter i Sverige som utlandsmyndigheter alltså är män. Utskottet kan dock konstatera en ökande trend i andelen kvinnor bland dem som utses till myndighetschefer i Sverige. Sedan 2007 är denna andel omkring eller strax över 45 % i stället för, som tidigare, omkring eller strax under 40 %. Någon liknande trend kan inte utläsas ur materialet vad gäller utnämnda chefer vid utlandsmyndigheter, där andelen kvinnor fortfarande ligger kring en tredjedel. Utskottet noterar vidare att de stora skillnader mellan departementen som kunnat konstateras i tidigare granskningar i andelen utnämnda kvinnliga och manliga chefer för myndigheter i Sverige delvis har jämnats ut under senare år.

Utskottet kan även notera de åtgärder som vidtagits av regeringen för att öka öppenheten vid tjänstetillsättningar av chefer vid myndigheter i Sverige. Även om erfarenheten av öppna rekryteringsförfaranden än så länge är begränsad kan konstateras att i 40 fall av de 50 öppna rekryteringsförfaranden som genomförts sedan oktober 2007 har personer som lämnat in intresseanmälningar ingått i slutskedet av rekryteringsförfarandet. Vad som framkommit i granskningen ger enligt utskottet inte underlag för någon annan bedömning än att regeringens utövande av utnämningssmakten har skett i enlighet med regeringsformens bestämmelse om att det vid tillsättning av statlig tjänst ska fästas avseende endast vid sakliga grunder. Utskottet återkommer i det följande granskningsärendet till frågan om öppenhet och transparens i utnämningsärenden.

10 Dokumentation i utnämningsärenden

Ärendet

Utskottet har tidigare vid några tillfällen granskat regeringens och enskilda statsråds handlande i enskilda utnämningsärenden. Under våren 2009 granskade utskottet bl.a. handläggningen av ärendet om tillsättning av en ny rikspolischef och utnämningen av en generaldirektör för Svenska kraftnät (bet. 2008/09:20 s. 127 f.). Utskottet noterade bl.a. att regeringens målsättning med utnämningsspolitiken är att den ska präglas av förutsägbarhet, spårbarhet och öppenhet och att de kravprofiler som numera regelmässigt läggs till akterna för anställningsbeslut bidrar till att detta uppnås, liksom det förhållandet att utannonseringar av anställningar som myndighetschefer numera förekommer i stor utsträckning. Utskottet framhöll värdet av att man i regeringsärenden, också utnämningsärenden, följer de principer förvaltningslagen ger uttryck för och antecknar de uppgifter som har betydelse för utgången i ärendet och som därigenom ger den spårbarhet och öppenhet som eftersträvas.

I höstens granskning har utskottet genomfört en kartläggning och analys av regeringens dokumentation och aktbildning i utnämningsärenden.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Tryckfrihetsförordningen

Enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen är en handling allmän om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet. Enligt 2 kap. 7 § anses en handling upprättad hos en myndighet när den expedierats. En handling som ej har expedierats anses upprättad när det ärende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten.

Uttrycket ”handling som ej expedierats” bör enligt boken Offentlighetsprincipen av Alf Bohlin (7:e uppl., 2007, s. 71) avse handlingar som normalt inte ska expedieras, t.ex. en myndighets utredningar, beslut i interna ärenden och uppteckningar av muntligen (t.ex. per telefon) inhämtade upplysningar.

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen (1986:223) gäller förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden och domstolarnas handläggning av förvaltningsärenden (1 §). I Gula boken – handläggningen av ärenden i Regeringskansliet (Ds 1998:39, hädanefter handboken) finns en beskrivning av förvaltningslagens tillämpning i Regeringskansliet. Trots att regeringen inte är en förvaltningsmyndighet i förvaltningslagens mening är det enligt handboken viktigt att man även i regeringsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger

uttryck för. Ett par av dessa (objektivitets- och kommunikationsprinciperna) har för övrigt enligt handboken en viss motsvarighet i regeringsformens allmänna regler om saklighet och opartiskhet och om hur regeringsärenden ska beredas (1 kap. 9 § och 7 kap. 2 § RF).

Enligt 15 § förvaltningslagen ska uppgifter som en myndighet får på annat sätt än genom en handling och som kan anses ha betydelse för utgången i ärendet antecknas av myndigheten, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild.

Av 17 § förvaltningslagen framgår att ett ärende inte får avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock avgöra ärendet utan att så har skett bl.a. om ärendet rör tjänstetillsättning.

Objektivitetsprincipen kommer till uttryck i bestämmelserna om jäv i 11 och 12 §§ förvaltningslagen. Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska enligt 20 § förvaltningslagen innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Skälen får dock utelämnas helt eller delvis bl.a. om beslutet rör tjänstetillsättning.

Offentlighets- och sekretesslagen

Beträffande uppgifter i en myndighets personalsociala eller personaladministrativa verksamhet gäller sekretess med varierande skaderekvisit i olika situationer enligt nuvarande 39 kap. 1–5 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), tidigare 7 kap. 11 § sekretesslagen (1980:100). När sekretesslagen infördes tog dock lagstiftaren ställning för att det inte bör gälla någon sekretess för uppgifter om enskildas personliga förhållanden i bl.a. anställningsärenden (prop. 1979/80:2 del A s. 203). Detta innebär att intresseanmälningar blir offentliga när de inkommer till den anställande myndigheten. Det finns inte något hinder mot att anlita ett rekryteringsföretag för att bistå med ett anställningsförfarande. Handlingar som i ett sådant sammanhang tas emot och förvaras för myndighetens räkning blir dock allmänna handlingar.

Förordning med instruktion för Regeringskansliet

Av 55 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet framgår att varje expeditionschef är arkivansvarig och har tillsyn över arkivbildning, arkivvård, gallring av allmänna handlingar och utlåning av arkivhandlingar i sitt departement. I Statsrådsberedningen har rättschefen denna uppgift. I Utrikesdepartementet och Regeringskansliets förvaltningsavdelning är den tjänsteman arkivansvarig som bestäms i en arbetsordning.

Enligt 57 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet gäller att handlingar i ett ärende som har slutbehandlats får återlämnas till den som gett in handlingen bara om det är lämpligt med hänsyn till allmänna arkivsynpunkter och övriga omständigheter.

Gula boken

I Regeringskansliets handbok för handläggning av ärenden (Ds 1998:39) beskrivs bl.a. vilka handlingar som ska föras till akten i samband med handläggning av ett ärende samt vilka handlingar som ska rensas ut eller lämnas tillbaka till den som gett in dem.

Enligt handboken ska alla handlingar i ärendet som diarieförts i departementet samt eventuella dagboksblad, anteckningar och promemorior som innehåller sakuppgifter av betydelse för ärendet föras till akten. Av handboken framgår vidare att akten senast tre veckor efter att beslutet har expedierats ska lämnas för arkivering (s. 49). Innan akten överlämnas till registratören för arkivering ska den rensas från exempelvis anteckningar och meddelanden av tillfällig betydelse och andra arbetspapper och ordnas i kronologisk eller annan lämplig ordning (t.ex. i den ordning som framgår av dagboksbladet).

Handboken anger att vid ett återlämnande bör en kopia av de återlämnade handlingarna läggas i akten och en anteckning om återlämnandet ska göras i diariet eller på annat lämpligt sätt. Därtill listas i handboken vilka handlingar som får återlämnas, bl.a. i anställningsärenden. Vid beslut om anställning i Regeringskansliet ska samtliga bilagor till ansökningshandling utom meritförteckningen lämnas till ingivaren. Vid regeringsbeslut om anställningar vid myndigheter ska samtliga handlingar i ärendet behållas i Regeringskansliet. För samtliga slutbehandlade anställningsärenden gäller att originalbetyg och återopade skrifter som tryckts eller mångfaldigats på annat sätt ska lämnas tillbaka (s. 50).

Regeringens chefpolicy

I regeringens chefpolicy publicerad den 16 februari 2005 anges i fråga om rekrytering av myndighetschefer bl.a. att en skriftlig kravprofil, baserad på myndigheternas nuvarande och kommande verksamhet, alltid ska tas fram innan sökandet efter kandidater börjar (s. 4).

Tidigare granskning

Utskottet har, inom ramen för både sin särskilda och sin allmänna granskning, tidigare vid ett flertal tillfällen granskat utnämningmakten i olika avseenden. Vad gäller aktbildning och dokumentation kan nämnas följande granskningar.

Våren 2006

Utskottet behandlade då en anmälan i vilken bl.a. begärdes granskning av regeringens utnämningar av generaldirektörer och ambassadörer under det senaste året (bet. 2005/06:KU20 s. 178 f.). I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande:

Utskottet kan notera att statsministern under utfrågningen uttalat att han inom ramen för gällande bestämmelser inte är främmande för att ändra rutinerna inom Regeringskansliet för arkivering av kravprofiler som tas fram inför utnämningar så att de läggs i akten.

Våren 2007

Utskottet behandlade då en anmälan i vilken bl.a. begärdes granskning av tillsättningen av en ny chef för Kammarkollegiet (bet. 2006/07:KU20 s. 134 f.). I sitt ställningstagande uttalade utskottet bl.a. följande:

Utskottet har i samband med tidigare granskning kunnat notera att det funnits en beredvillighet att som rutin i Regeringskansliet införa att kravprofiler som tas fram inför utnämningar tillförs akten i ärendet. Det har senare från regeringens sida också aviserats att kravprofiler som upprättas inför en chefsrekrytering ska göras offentliga.

Våren 2009

Senast utskottet granskade utnämningsmakten var våren 2009 (bet. 2008/09:KU20 s. 127 f.). Utskottet behandlade då tre anmälningar. I den ena anmälan begärdes granskning av ansvarigt statsråds hantering av den dåvarande generaldirektören för Arbetsförmedlingen. I en annan anmälan begärdes granskning av justitieministerns handläggning av ärendet om tillsättning av en ny rikspolischef. I ytterligare en anmälan till utskottet begärdes granskning av regeringens utnämning av generaldirektören för Svenska kraftnät. I sitt ställningstagande mot bakgrund av utskottets granskning i de två sistnämnda ärenden uttalade utskottet följande:

Regeringen har målsättningen att utnämningsspolitiken ska präglas av förutsägbarhet, spårbarhet och öppenhet. De kravprofiler som numera regelmässigt läggs till akterna för anställningsbeslut bidrar till att detta uppnås, liksom det förhållandet att utannonseringar av anställningar som myndighetschefer numera förekommer i stor utsträckning. Några formella beslut om dessa förändringar har dock inte fattats. De aktuella tjänsterna omfattas inte av krav på utannonsering. Även om tjänsterna utannonseras kan de tillsättas med annan än den som anmält intresse. I båda de nu aktuella tillsättningsärendena har de utnämndas kompetens värderats mot de kravprofiler som finns. Utskottet saknar anledning att göra något ytterligare uttalande när det gäller själva utnämningarna.

När det gäller dokumentationen i ärendena vill utskottet understryka värdet av att man i regeringsärenden, också utnämningsärenden, följer de principer förvaltningslagen ger uttryck för och antecknar de uppgifter som har betydelse för utgången i ärendet och som därigenom ger den spårbarhet och öppenhet som eftersträvas.

Till de två aktuella granskningsärendena fogades en gemensam reservation (s, v och mp).

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen, mot bakgrund av frågor som utskottet ställde i granskningsärendet om regeringens utnämning av generaldirektör för Svenska kraftnät, framhöll (se bet. 2008/09:20 s. 136–137 samt bilaga A2.11.3) dels att tjänstetillsättningsärenden inte i sak skiljer sig från andra ärendetyper såvitt avser akten, dels att Regeringskansliet årligen rekryterar 700–800 medarbetare, och det utöver förvaltningslagens bestämmelser bl.a. är hanteringen av detta processflöde som legat till grund för övervägandena om vilka uppgifter som ska tillföras en akt i ett ärende om rekrytering av en myndighetschef. Vidare uppgavs att man normalt lägger kravprofilen, annonsen, inkomna intresseanmälningar och en kopia av regeringsbeslutet i akten, men att det, om en rekrytering genomförs utan föregående intresseannonsering, av naturliga skäl varken finns annons eller vidhängande intresseanmälningar. Därtill angavs att om Regeringskansliet har samarbetat med ett externt rekryteringsstöd sparas upphandlingsunderlaget och i förekommande fall annat från rekryteringsstödet överlämnat underlag i ärendet, och utöver dessa handlingar görs från fall till fall en prövning av om det finns annat underlag, t.ex. spontanansökningar, som bör tillföras akten. Slutligen anfördes i promemorian att det ytterst är departementets expeditionschef som avgör vad som ska tillföras akten.

Budgetpropositioner för 2008–2010

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2008 att det fr.o.m. regeringens tillträde i oktober 2006 regelmässigt tas fram kravprofiler som ligger till grund för varje rekrytering av myndighetschefer och att kravprofilen sedan ska biläggas akten för respektive anställningsbeslut av myndighetschefer som tillträtt sin anställning under 2007 eller senare. Vidare uttalade regeringen i propositionen att det inför anställning av en ny myndighetschef ska vara mer regel än undantag att befattningen annonseras ut (prop. 2007/08:1 utg.omr. 2 avsnitt 6.4).

Regeringen har i budgetpropositionen för 2009 förklarat att upprättandet av en kravprofil numera är den naturliga startpunkten vid varje rekrytering (prop. 2008/09:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.5). Enligt budgetpropositionen har annonsering blivit huvudregel vid val av sökkanal. Vidare anges i regeringens proposition dels att en upphandling av externt rekryteringsstöd har genomförts, dels att en utredning med uppdrag att pröva möjligheterna till en särskild sekretessreglering vid rekrytering av myndighetschefer har tillsatts. Regeringen bedömer att den under 2009 kommer att ta ställning till behovet av en särskild sekretessreglering i syfte att öka rekryteringsunderlaget (se nedan).

I budgetpropositionen för 2010 anges att regeringen i en skrivelse under hösten 2009 kommer att redovisa reformeringen av utnämningsspolitiken (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.5, se även nedan).

Proposition om sekretess i vissa anställningsärenden

Den 5 november 2009 beslutade regeringen om proposition 2009/10:56 Sekretess i vissa anställningsärenden. I propositionen föreslås bl.a. att sekretess ska införas i ärenden om anställning av myndighetschefer vid förvaltningsmyndigheter som lyder omedelbart under regeringen.

I propositionen framhåller regeringen att konstitutionsutskottets tillsyn och granskning av regeringens anställning av myndighetschefer borde underlättas genom det nya öppna anställningsförfarande som numera tillämpas, eftersom det dels finns en detaljerad kravprofil att jämföra den anställda chefen mot, dels finns en möjlighet för utskottet att få tillgång till handlingarna från alla dem som har anmält intresse för anställningen. Vidare konstaterar regeringen att de bestämmelser som föreslås i propositionen inte påverkar utskottets möjligheter att genomföra sin granskning då det följer av 10 kap. 15 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till riksdagen.

Regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken

Regeringen beslutade den 8 oktober 2009 om skrivelse 2009/10:43 Utnämningsspolitiken. Med avseende på *kravprofiler* framgår av skrivelsen bl.a. att kravprofilen är det dokument som inleder varje rekryteringsprocess, oavsett om befattningen i fråga annonseras ut eller inte, samt att ansvaret för att en kravprofil upprättas ankommer på det departement som ansvarar för den myndighet för vilken regeringen rekryterar en ny chef. Därtill bedömer regeringen i skrivelsen att kravprofilen bör innehålla såväl specifika krav utifrån verksamhetens behov som generella krav såsom dokumenterat god ledarskapsförmåga och god kommunikativ förmåga (s. 20).

Med avseende på *aktbildning* anges i skrivelsen bl.a. att den kravprofil som legat till grund för en rekrytering numera alltid läggs i akten. Därtill anför i skrivelsen att om anställningen har föregåtts av en intresseannonsering ligger också annonsen och de intresseanmälningar som kommit in i akten, tillsammans med uppgifter om i vilka medier annonsen har publicerats. För det fall en extern rekryteringskonsult deltagit i rekryteringsprocessen sparas även de handlingar som upprättats med anledning av detta ärende (s. 24–25).

Med avseende på *tiden för beredning* av anställningsärenden anges i skrivelsen att den i genomsnitt har uppgått till cirka fyra månader från sista dagen för en intresseanmälan till dagen för regeringsbeslutet, även om variation förekommit. Om även den tid inkluderas som krävs för att upprätta en kravprofil, pröva om en viss rekrytering ska föregås av annonsering, vidta de administrativa åtgärder som krävs för att publicera en annons samt bestämma skälig tid för intresserade att komma in med intresseanmälningar uppgår den genomsnittliga totala tiden för en rekryteringsprocess till omkring ett halvår (s. 19).

Vad gäller *externt rekryteringsstöd* bedömer regeringen att ett sådant stöd vid vissa tillfällen kan behöva komplettera beredningsorganisationen i Regeringskansliet i syfte att ytterligare öka kvaliteten i den statliga chefsrekryteringsprocessen. I skrivelsen anges att det i takt med att alltmer omfattande och komplicerade uppgifter läggs på myndigheterna finns anledning att förfinas det sätt på vilket regeringen arbetar för att hitta de bäst lämpade myndighetscheferna. Mot denna bakgrund kan det finnas goda skäl för regeringen att konsultera ett externt rekryteringsstöd. Stödet kan bestå av ett hel- eller delansvar för själva rekryteringsprocessen, ett uppdrag att utifrån kravprofilen genomföra en hel sökprocess (s.k. *search*) eller ett uppdrag att bistå med en andra bedömning (s.k. *second opinion*). I skrivelsen anges dels att syftet med att anlita ett externt rekryteringsstöd är att ytterligare kunna fördjupa och förfinas beslutsunderlaget inför en kommande chefsrekrytering, dels att det är regeringen som ansvarar för och beslutar om vem som anställs som myndighetschef. Därtill bedömer regeringen att det inte föreligger något självändamål i att utnyttja ett externt rekryteringsstöd och att kostnaden för detta kan uppgå till avsevärda belopp, varför nyttan av ett externt stöd alltid måste ställas mot behovet i det enskilda fallet (s. 24).

Avgränsningen av utredningen i granskningsärendet

Utskottets granskning av regeringens dokumentation i utnämningsärenden grundar sig på en genomgång av samtliga huvudprotokoll för regeringens sammanträden under perioden 1 januari 2008–26 juni 2008. Inom ramen för denna genomgång har vissa tjänstetillsättningsärenden¹ valts ut, och akterna för dessa ärenden har gått igenom. Följande 35 tillsättningsärenden har granskats: anställning av riksåklagare, rikspolischef, direktörer för Svenska institutet i Alexandria samt Granskningsnämnden för radio och TV, överdirektör vid Totalförsvarets pliktverk, generaldirektörer för Domstolsverket, Folke Bernadotteakademin, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA), Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev), Statens räddningsverk, Socialstyrelsen, Läke-medelsverket, Statskontoret, Premiepensionsmyndigheten, Boverket, Strål-

¹ Följande typer av regeringsärenden som rör tjänstetillsättning har *inte* medtagits: anställning som rektor; förordnande ledamöter av Lagrådet; fortsatt anställning som landshövding eller som generaldirektör och chef för myndighet; utnämning av domare vid domstol; ärende om ställning som ambassadör; förordnande om samt förlängning av förordnande som sändebud till andra länder; nominering av svensk kandidat till kommittéer e.d. inom mellanfolkliga organisationer; utseende av ledamöter i kommittéer e.d. med anknytning till mellanfolkliga organisationer; anställning som generaldirektör (med undantag av generaldirektörer som anställts med uppgift att förbereda och genomföra bildandet av en myndighet och som därefter förväntas utses av regeringen som den nybildade myndighetens chef, jfr skr. 2009/10:43 s. 17f.), överdirektör, departementsråd, rättschef och expeditionschef inom Regeringskansliet; anställning som länsöverdirektör, länspolismästare, länsråd eller landsarkivarie vid myndighet; förordnande som inspektör inom Regeringskansliet; förordnande av ledamot i insynsråd vid myndighet; beslut om vikariat som generaldirektör och chef för myndighet; beslut om anställningsvillkor för generaldirektör (exempelvis avtal om tjänstebil) samt förordnande av ledamot eller ordförande i styrelser för nationella centrum och institut. Vidare har ärenden förtecknade i underprotokollens B-serie ej granskats.

säkerhetsmyndigheten, Banverket, Affärsverket svenska kraftnät, Statens energimyndighet, Elsäkerhetsverket, Bolagsverket, Rikstrafiken, Patent- och registreringsverket, Institutet för språk och folkminnen, Riksutställningar, Arbetsförmedlingen samt i Regeringskansliet, landshövdingar i Västra Götalands, Gävleborgs, Västerbottens, Örebro, Blekinge samt Jämtlands län, överintendenter för Naturhistoriska riksmuseet samt Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet.

Vid genomgången av akterna för de ovannämnda 35 tjänstetillsättningsärendena gjorde utskottet vissa allmänna iakttagelser avseende bl.a. dokumentation av kravprofiler, externt rekryteringsstöd samt intresseannonsering och intresseanmälningar (se *bilaga 10.1*).

Promemoria från Regeringskansliet

Mot bakgrund av bl.a. ovannämnda iakttagelser och regeringens uttalanden i skrivelse 2009/10:43 Utnämningsspolitiken begärde utskottet genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet svar på ett antal frågor med avseende på dokumentation och aktbildning i tjänstetillsättningsärenden. Frågorna som utskottet begärde svar på berörde dels tidpunkter för när i beredningsprocessen av de granskade tjänstetillsättningsärendena kravprofiler hade upprättats, dels eventuell avsaknad av kravprofiler, dels avsaknad i akter av offert och avtal i de fall externt rekryteringsstöd användes samt av annonser och intresseanmälningar, dels riktlinjer eller rutiner inom Regeringskansliet i tjänstetillsättningsärenden i fråga om information som lämnas av externt rekryteringsstöd och andra erhållna eller inhämtade uppgifter av betydelse för utgången av dessa ärenden.

Som svar har den 17 november 2009 översänts en promemoria upprättad inom Finansdepartementet (*bilaga 10.2*). Nedan redovisas relevanta delar av detta svar.

Upprättande och dokumentation av kravprofiler

Avseende tidpunkten i beredningsprocessen när en kravprofil upprättas anges i promemorian, förutom hänvisningar till regeringens tidigare uttalanden i skrivelse 2009/10:43, att det bör understrykas att även om en kravprofil är daterad ett visst datum har denna handling dessförinnan beretts i Regeringskansliet och att den tid det tar att bereda en kravprofil varierar från fall till fall.

Vidare anförs följande i promemorian angående de tre exempel som lyfts fram där det förflöt förhållandevis kort tid mellan upprättandet av kravprofilen och regeringsbeslutet: I fallet med utnämningen av *riksåklagaren* anges, mot bakgrund av att regeringen den 19 december 2007 fattade beslut om att utse dåvarande riksåklagaren till president i Svea hovrätt, att arbetet med att ta fram en kravprofil för nästa riksåklagare inleddes omedelbart och att kravprofilen blev klar den 1 februari 2008. I promemorian uppges vidare att med hänsyn tagen till jul- och nyårsledigheter i Regeringskansliet bereddes kravprofilen de facto under ca tre veckor i januari

2008 och att det med tanke på verksamhetens behov var mycket viktigt att Åklagarmyndigheten hade en ordinarie riksåklagare på plats i samband med att företrädaren lämnade sitt uppdrag.

Vad gäller utnämningen av chefen för *Folke Bernadotteakademien* anges dels att det när en ny chef skulle rekryteras omedelbart inleddes ett arbete med att upprätta en kravprofil, dels att det eftersom rekryteringen kom att genomföras utan föregående intresseannonsering förflöt relativt kort tid mellan den tidpunkt då beredningen av kravprofilen slutfördes och regeringen beslutade i ärendet.

I fråga om tillsättningen av myndighetschefen för *Rikstrafiken* framgår av promemorian att rekryteringen skedde utifrån verksamhetens behov. Mot bakgrund av regeringens beslut den 29 april att dels inrätta en ny myndighet, Transportstyrelsen (jfr dir. 2008:45), dels anställa generaldirektören för Rikstrafiken med uppdrag att inrätta den nya myndigheten upprättades det en kravprofil, och relativt kort tid därefter utsågs den dåvarande generaldirektören för Järnvägsstyrelsen till ny myndighetschef för Rikstrafiken.

Vad gäller *avsaknad av kravprofiler* i sju av de granskade akterna framhålls i promemorian att även om granskningen visat att sju akter saknar kravprofil innebär detta inte att kravprofiler saknas.

När det gäller akten för anställningsärendet som gällde direktören vid *Svenska institutet i Alexandria* anges dels att anställningen hanterats som en chefsrekrytering inom utrikesförvaltningen, vilken inleds med att en kravprofil i form av en utlysning för den aktuella befattningen upprättas, dels att utlysningen av befattningen finns i akten.

I fråga om akten för tillsättningen av generaldirektören vid *Totalförsvarets pliktverk* anges dels att ärendet avser en anställning som överdirektör men att samme person även förordnades som vikarierande generaldirektör och chef för myndigheten, dels att det mot bakgrund av de pågående övervägandena om det militära pliktssystemets bestånd var oklart huruvida myndigheten över huvud taget skulle bestå eller hur myndigheten annars skulle påverkas av en kommande reform. Slutligen uppges i promemorian att anställningen således inte avsåg anställning som ordinarie myndighetschef och att någon kravprofil inte upprättades.

När det gäller utnämningen av generaldirektören vid *Statens räddningsverk* anges i promemorian att någon kravprofil aldrig upprättades eftersom det vid den tidpunkten var beslutat att myndigheten skulle avvecklas och delvis föras över till den nya Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Vad gäller kravprofilen för anställningen som generaldirektörer vid *Boverket* framgår av promemorian att det finns flera akter i ärendet och att kravprofilen förts till en akt och att regeringsbeslutet förts till en annan akt.

Avseende kravprofilen för anställningen av *Socialstyrelsens* generaldirektör anges i promemorian att denna på grund av ett förbiseende inte förts till ärendets akt utan funnits i personakten för generaldirektören samt kommer att tillföras akten för anställningsärendet.

Gällande kravprofilen för anställningen av *Arbetsförmedlingens* generaldirektör anges i promemorian att denna hållits ordnad på Arbetsmarknadsdepartementets administrativa sekretariat.

I fråga om kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Strålsäkerhetsmyndigheten* uppges i promemorian att någon kravprofil inte upprättades inför anställningen.

Dokumentation av externt rekryteringsstöd

Såvitt avser avsaknaden i akter av offerter och avtal i de fall externt rekryteringsstöd (konsultstöd) användes framhålls i promemorian att dessa dokument bör föras till akten efter avslutat uppdrag och det förekommer att avtal med externt rekryteringsstöd diarieförs som ett annat ärende än det egentliga anställningsärendet. Vidare anges att om så sker bör hänvisningar till den andra akten finnas i akten med regeringens beslut. Regeringen anför därtill att även om konstitutionsutskottets granskning visat att akten med regeringsbeslutet inte alltid innehåller offerter och avtal med ett externt rekryteringsstöd innebär detta således inte att dessa underlag saknas i de aktuella anställningsärendena.

Därtill framgår av promemorian att det i fråga om avtal med externt rekryteringsstöd vid rekryteringen av generaldirektören vid *Myndigheten för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)* inte kan återfinnas något underskrivet avtal.

I fallen med rekryteringarna av generaldirektörer vid *Premiepensionsmyndigheten* och *Boverket* gäller att avropsavtalen för de anlitade externa konsulterna finns i separata akter. I sammanhanget framhålls även att någon offert inte lämnas vid avrop från ramavtal.

När det gäller handlingar om konsultstöd vid rekryteringarna av generaldirektörer för *Banverket*, *Transportstyrelsen*, *Patent- och registreringsverket* och *Arbetsförmedlingen* framgår av promemorian att dessa har diarieförts i separata akter.

I akten gällande anställningsärendet av generaldirektören för *Elsäkerhetsverket* anges i promemorian att både offert och faktura från konsulten saknas men att dessa båda dokument hålls ordnade på annat sätt i Näringsdepartementet. Därtill anges att avtalen med rekryteringskonsulterna i det sistnämnda ärendet samt i anställningsärendet av generaldirektören för *Affärsverket svenska kraftnät* slöts muntligen genom företrädare för Regeringskansliet, vilket är skälet till att skriftliga avtal saknas i akterna.

Vad gäller avtal med konsultstöd i samband med rekryteringarna av överintendenter för *Naturhistoriska riksmuseet* och för *Livrustkammaren*, generaldirektörer för *Institutet för språk och folkminnen* och för *Riksställningar* och direktör för *Granskningsnämnden för Radio och TV* anges i promemorian att Regeringskansliet saknade ramavtal för rekryteringstjänster inom rekryteringsområdet Myndighetschefer m.fl. och att Kulturdepartementet kontaktade Regeringskansliets upphandlingssektion med förfrågan om möjlighet till direktupphandling av tjänsten "second opinion". Mot bak-

grund av dels bedömningen att de företag med vilka Regeringskansliet hade ramavtal gällande rekryteringstjänster för chefsbefattningar i Regeringskansliet var kvalitetssäkrade, dels tidigare goda erfarenheter valde departementet bland dessa företag och lämnade muntliga förfrågningar till dessa. I promemorian anges att tjänsterna offererades till samma pris som angavs i avtal om rekryteringstjänster för chefsbefattningar i Regeringskansliet och att inga skriftliga offerter finns att arkivera i akten. Vidare framgår av promemorian att konsultavtalen saknas i akterna för ovan nämnda rekryteringsärenden eftersom de tecknade avtalen inte har diarieförts med rekryteringsärendenas respektive diarienummer. Anledningen till detta är enligt regeringen att konsultavtalen arkiveras först efter det att fakturering och betalning av utförd tjänst skett, vilket kan ske efter att regeringen fattat beslut om anställning av en myndighetschef. Av promemorian framgår i vilka akter konsultavtalen registrerats.

Dokumentation av annonser och intresseanmälningar

I fallet med rekryteringen av generaldirektör för *Domstolsverket* anges i promemorian att kopior av annonsen dels förvaras hos registratören på Justitiedepartementet, dels förvarats i akten under handläggningen av ärendet, och att en kopia av annonsen borde ha funnits i den arkiverade akten.

När det gäller annonser och intresseanmälningarna vid rekryteringar av generaldirektörer vid *Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)* och *Sadev* respektive en direktör till *Svenska institutet i Alexandria* framgår av promemorian att akterna innehåller bl.a. förteckningar över samtliga sökande till befattningarna och att intresseanmälningarna från andra sökande förvaras hos respektive departements personalenheter.

Vad gäller intresseanmälningar med anledning av rekryteringar av chefer till *Socialstyrelsen* respektive *Läkemedelsverket* uppges i promemorian att samtliga inkomna intresseanmälningar i båda ärendena finns förvarade hos registratören, dock inte i de aktuella akterna. Av promemorian framgår att rutinen i Socialdepartementet är att förvara ansökningar och intresseanmälningar i särskilda aktkartonger i arkivet. Detta är i enlighet med Regeringskansliets föreskrifter 2006:09, av vilka framgår att ansökningshandlingar från sökanden som inte erhållit den sökta befattningen gallras efter två år.

Avseende annons vid rekrytering av generaldirektör vid *Statskontoret* anges i promemorian att det p.g.a. ett förbiseende inte fördes in någon annons i ärendets akt.

När det gäller hanteringen av annons och intresseanmälningar vid rekryteringen av generaldirektör för *Boverket* anges i promemorian att det finns flera akter i ärendet samt att intresseanmälningar från övriga sökande förvaras ordnade hos registratorskontoret på Miljödepartementet.

I fallet med annonsen vid rekryteringen av generaldirektören vid *Banverket* framgår av promemorian att det borde ha funnits en annons i akten. Därtill anges att akten vid ett flertal tillfällen har lämnats ut till både all-

mänhet och riksdagen, och att det inte kan hållas för omöjligt att annonsen därigenom vid något tillfälle förkommit. Enligt promemorian hålls samtliga annonser i rekryteringar av generaldirektörer ordnade på annat sätt i Näringsdepartementet.

Vad gäller annonser vid rekryteringarna av generaldirektör för *Institutet för språk och folkminnen* respektive överintendent för *Naturhistoriska riksmuseet* anges att dessa annonser finns i respektive akt.

I fallet med rekryteringen av generaldirektör vid *Arbetsförmedlingen* uppges i promemorian att annonsen hållits ordnad på Arbetsmarknadsdepartementets administrativa sekretariat.

Dokumentation av information i utnämningsärenden

Vad gäller dokumentation av information som lämnas av externt rekryteringsstöd och andra erhållna eller inhämtade uppgifter av betydelse för utgången av tjänsteställningsärenden framgår av promemorians svar att förvaltningens principer tillämpas även i dessa ärenden. I akten läggs sådan information som har betydelse för ärendets utgång, t.ex. kravprofilen, annonsen, ansökningshandlingar och eventuella upphandlingsunderlag. Vidare anges i promemorian att det i detta avseende inte föreligger någon principiell skillnad i de fall externa rekryteringskonsulter har anlitats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka värdet av att man i regeringsärenden, också utnämningsärenden, följer de principer förvaltningslagen ger uttryck för och bl.a. antecknar uppgifter som har betydelse för utgången i ärendet. Om så görs bidrar det till öppenhet och transparens i utnämningsärenden och det skapas bättre förutsättningar för utskottet att granska regeringens utövande av utnämningmakten.

Utskottet kan här notera regeringens målsättning att utnämningsspolitiken ska präglas av förutsägbarhet, spårbarhet och öppenhet. Kravprofiler som legat till grund för rekryteringar ska enligt regeringen alltid läggas i akterna. Detsamma gäller annonser och intresseanmälningar, uppgifter om i vilka medier annonserna har publicerats samt handlingar som upprättats med anledning av att en extern rekryteringskonsult deltagit i rekryteringsprocessen. Ett införande av nämnda rutiner leder enligt utskottet till ökad öppenhet och transparens i utnämningsärenden och förbättrade förutsättningar för konstitutionsutskottets granskning.

Den nu genomförda granskningen ger vid handen att de införda rutinerna för dokumentation och aktbildning i utnämningsärenden dels i några av de granskade ärendena inte har följts fullt ut, dels i vissa avseenden förefaller tillämpas på olika sätt i olika departement. Bland annat förekommer att kravprofil och dokumentation av externt rekryteringsstöd saknas i

akten. Det kan även nämnas att kravprofiler och handlingar om externt rekryteringsstöd i vissa fall förvaras i en annan akt än den som innehåller själva utnämningsärendet.

Utskottet förutsätter att regeringen och ansvariga statsråd ser över detta och ser till att rutinerna får erforderligt genomslag och tillämpas på likartat sätt i hela Regeringskansliet.

11 Frågeinstituten

Ärendet

Konstitutionsutskottet har genomfört en översiktlig granskning av de s.k. frågeinstituten: interpellationer samt skriftliga och muntliga frågor. Granskningen omfattar en statistisk genomgång av institutens utveckling över tid. I genomgången ingår bl.a. uppgifter om antal besvarade interpellationer, överlämnande av interpellationer mellan statsråd, svarstider och tidsåtgång för interpellationsdebatter och frågestunder. Vidare ingår en historisk genomgång med inriktning på frågeinstitutens grundläggande syfte och funktion i det konstitutionella systemet samt en redogörelse för vad utskottet tidigare i sin granskning uttalat i olika hänseenden vad gäller regeringens befattning med frågeinstituten.

Gällande ordning

Regeringsformen

I 12 kap. 5 § regeringsformen stadgas att riksdagsledamot, i enlighet med bestämmelser i riksdagsordningen, får framställa interpellation eller fråga till statsråd i angelägenhet som angår dennes tjänsteutövning. Bestämmelsen har med avsikt givits en allmänt hållen formulering för att inte lägga hinder i vägen för eventuella reformer av riksdagsarbetet (prop. 1973:90 s. 426 f.), och de bestämmelser man hänvisar till, vilka placerats i riksdagsordningens 6 kap., reglerar frågeinstitutens närmare användning (s. 428). Bestämmelserna i regeringsformen har inte ändrats sedan dess tillkomst.

Riksdagsordningen

De bestämmelser om frågeinstitutens närmare användning som tagits in i riksdagsordningen har genom åren varit föremål för ett antal utredningar och ändringar. I det följande redovisas nu gällande bestämmelser, vilka sedan 1996 i stor utsträckning lämnats oförändrade i sak.

Interpellation

Enligt 6 kap. 1 § riksdagsordningen ska en interpellation ha ett bestämt innehåll och vara försedd med en motivering. Talmannen beslutar att en interpellation får framställas. Om talmannen anser att en interpellation strider mot grundlag eller riksdagsordningen, ska han eller hon vägra tillstånd till att interpellationen framställs och ange skäl för detta beslut. Om kammaren ändå begär att interpellationen ska få framställas ska talmannen hänvisa frågan till konstitutionsutskottet för avgörande. Talmannen får inte vägra tillstånd till interpellationen om utskottet har förklarat att den inte strider mot grundlag eller riksdagsordningen. En interpellation besvaras av ett statsråd inom två veckor från det att den överlämnats till statsrådet, såvida inte kammaren gör ett uppehåll i sitt arbete under tvåveckorsperio-

den. I ett sådant fall förlängs svarstiden med vad som motsvarar uppehållet. Om ett svar inte lämnas inom denna tid ska statsrådet meddela riksdagen varför svaret uteblir eller anstår. Ett sådant meddelande får inte följas av överläggning. Slutligen föreskrivs att en interpellation faller om den inte har besvarats vid det riksmöte då den väcktes.

Förutom huvudbestämmelsen (6 kap. 1 §) finns de tre tillhörande tilläggsbestämmelserna, 6.1.1, 6.1.2 och 6.1.3. I tilläggsbestämmelserna regleras frågor av mer praktisk karaktär, t.ex. att en interpellation lämnas in till kammarkansliet och vilka debattregler som gäller specifikt för interpellationsdebatter.

Frågor

Enligt 6 kap. 2 § riksdagsordningen ska en fråga vara muntlig eller skriftlig. Den ska ha ett bestämt innehåll.

6 kap. 3 § riksdagsordningen stadgar att en *muntlig fråga* framställs vid en frågestund som anordnas i kammaren. Den besvaras omedelbart av ett statsråd. Talmannen beslutar om vem som ska få ordet vid en frågestund. Talmannen får besluta om en begränsning av anförandena till längst en minut.

Förutom huvudbestämmelsen (6 kap. 3 §) finns även en tillhörande tilläggsbestämmelse, 6.3.1. I tilläggsbestämmelsen regleras när frågestund ska anordnas och hur Regeringskansliet ska anmäla vilka statsråd som kommer att närvara vid en frågestund.

Enligt 6 kap. 4 § riksdagsordningen får en *skriftlig fråga* vara försedd med en kort inledande förklaring. Talmannen beslutar att en skriftlig fråga får framställas. Om talmannen anser att en skriftlig fråga strider mot grundlag eller riksdagsordningen, ska han eller hon vägra tillstånd till att frågan framställs och ange skäl för detta beslut. Om kammaren ändå begär att frågan ska få framställas ska talmannen hänvisa saken till konstitutionsutskottet för avgörande. Talmannen får inte vägra tillstånd till frågan om utskottet har förklarat att den inte strider mot grundlag eller riksdagsordningen. En skriftlig fråga besvaras skriftligen av ett statsråd.

I tilläggsbestämmelsen 6.4.1 finns reglering angående hur en skriftlig fråga ska lämnas in, talmannens prövning av huruvida en fråga ska få framställas eller inte, hur svaret ska komma riksdagsledamot till handa, svarstid och fördröjningsanmälan från statsråd. I tilläggsbestämmelse 6.4.2 stadgas att skriftliga frågor liksom statsrådets svar på frågorna ska redovisas i riksdagens protokoll.

Utredning i ärendet

Historisk genomgång

Frågeinstitutens syfte och placering i det konstitutionella systemet

Någon utförligare diskussion om syftet med frågeinstitutet finns inte i förarbetena till regeringsformen och riksdagsordningen (bet. KU 1980/81:25 s. 149). Varken Författningsutredningen (SOU 1963:16–19) eller Grundlagberedningen (SOU 1972:15), vars utredningar kom att ligga till grund för den konstitutionella reform som genomfördes i början och mitten av 1970-talet, redovisade några längre resonemang i frågan och sådana saknades även i den sedermera framlagda propositionen om en ny regeringsform och ny riksdagsordning (prop. 1973:90).

Det kan dock konstateras att de förslag som presenterades av Författningsutredningen, Grundlagberedningen och till sist i grundlagspropositionen alla innehöll en lösning där frågeinstitutet behandlades i en egen paragraf i den nya regeringsformen för att sedan närmare regleras genom bestämmelser i den nya riksdagsordningen (SOU 1963:17 s. 463 f., SOU 1972:15 s. 208 f. och prop. 1973:90 s. 427 f.). Vidare innebar alla dessa förslag att den aktuella paragrafen i regeringsformen skulle ingå i ett kapitel vars rubrik signalerade att det behandlade riksdagens kontrollmakt gentemot regeringen. I Författningsutredningens förslag benämndes det aktuella kapitlet "Granskning och tillsyn" medan det i Grundlagberedningens förslag och i grundlagspropositionen fick rubriken "Kontrollmakten". De relevanta uttalanden som görs bekräftar också att man till stor del såg på frågeinstitutet som en del av riksdagens kontrollmakt. Författningsutredningen uttalade bl.a. följande: "En av riksdagens centrala uppgifter är nämligen att utöva kontroll över regeringen, och frågeinstitutet ingår, som ovan angivits, som ett ingalunda oväsentligt led i denna kontrollerande verksamhet" (SOU 1963:17 s. 464). Grundlagberedningen uttalade i sin tur gällande sin föreslagna paragraf i regeringsformen att "Liksom FU anser beredningen, att frågeinstitutets karaktär av politiska kontrollmedel bör medföra att allmänna bestämmelser om institutet tas in i förevarande kapitel" (SOU 1972:15 s. 208). I anslutning till sitt förslag till 6 kap. i en ny riksdagsordning uttalade Grundlagberedningen även följande: "Frågeinstitutets betydelse kan för närvarande sägas ligga i de möjligheter de ger riksdagen, särskilt oppositionen, till information, till debatt, till framförande av skilda intressen, till initiativ och till kritik av regeringen" (s. 287). Grundlagspropositionen är mer kortfattad, och man stannade där vid uttalandet att "Spörsmålsinstitutet fyller inom det parlamentariska systemet en viktig funktion genom de möjligheter som det ger riksdagen till information och debatt" (prop. 1973:90 s. 427 f.), en funktion som i och för sig kan sägas medföra kontroll även om det här inte uttalas explicit. I det allmänna uttalande, angående hela det blivande 12

kap. i nya regeringsformen, som justitieministern gjorde i sin specialmotivering sade han sig dock dela Grundlagberedningens uppfattning om vilka institut som bör innefattas i kontrollmakten (s. 414 f.).

Konstitutionsutskottet har i ett granskningsbetänkande kort efter den nya regeringsformens och riksdagsordningens ikraftträdande (bet. KU 1977/78:35) angående frågeinstitutet uttalat att ”Ett led i riksdagens kontrollmakt är det s.k. frågeinstitutet enligt vilket riksdagsledamot har rätt att ställa interpellation eller fråga till statsråd i angelägenhet som angår dennes tjänsteutövning (12 kap. 5 § RF)” (s. 16).

Närmare om regleringen som följde med den nya regeringsformen

År 1972 avlämnade Grundlagberedningen sitt slutbetänkande med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning (SOU 1972:15), efter att sedan 1966 arbetat med en fortsatt utredning av författningsfrågan. Beredningens förslag gällande hur regleringen av frågeinstitutet skulle inordnas i den nya konstitutionella strukturen innebar, som ovan nämnts, att man i den nya regeringsformen skulle ha ett stadgande med en mer allmän formulering samt en hänvisning till närmare bestämmelser, vilka skulle placeras i riksdagsordningen. I specialmotiveringen till sitt föreslagna 11 kap. i regeringsformen uttalade beredningen ”att frågeinstitutets karaktär av politiska kontrollmedel bör medföra att allmänna bestämmelser om institutet tas in i förevarande kapitel” (s. 208), samtidigt som man föreslog att paragrafen i regeringsformen utformades ”så allmänt att den inte lägger hinder i vägen för eventuella reformer av riksdagsarbetet” (s. 208). I den sedermera framlagda grundlagspropositionen hade justitieministern inget att invända gentemot denna strukturella lösning och det allmänna stadgandet placerades här i 12 kap. 5 § regeringsformen medan de närmare bestämmelserna om frågeinstitutets användning fick sin plats i 6 kap. riksdagsordningen, alltså den struktur som än i dag är gällande.

Förutom att vara en del av det nya strukturella upplägget så innebar det nya stadgandet i 12 kap. 5 § regeringsformen även en materiell förändring. I den gamla regeringsformens 90 § hade det nämligen funnits ett förbud för kamrarna och utskotten att behandla – utom då grundlagarna särskilt föreskrev det – ”frågor om ämbets- och tjänstemäns till- och avsättande, regerings- och domaremakternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten av någon lag, författning eller inrättning”. Något som även ansågs innebära ett förbud mot att framställa frågor och interpellationer av detta slag till statsråd (bet. KU 1980/81:25 s. 150). Förbudet tillämpades i praktiken så att spörsmål eller överläggning inte tilläts beträffande ett konkret fall, medan samma fall kunde återopas som exempel vid diskussion om en allmän princip som berördes av fallet (s. 150). I det förslag som Grundlagberedningen nu hade presenterat sades en utgångspunkt för regleringen vara att statsråden skulle svara inför riksdagen för hela sin ämbetsutövning och en riksdagsledamot föreslogs därmed få ”framställa interpellation eller

fråga till minister angående dennes ämbetsutövning” (SOU 1972:15 s. 31). Detta innebar att vad som ansågs tillhöra statsrådets ämbetsutövning nu föreslogs bli det som ställde upp gränserna för vad som fick bli föremål för interpellation eller fråga snarare än de begränsningar som tidigare haft sin grund i regeringsformens 90 § (s. 208). Något hinder att ta upp enskilda regeringsärenden till granskning genom interpellation eller fråga borde inte finnas. I motsatt fall kunde man enligt beredningen befara att man skulle motverka strävandena att låta konstitutionsutskottets granskning få teknisk-administrativ snarare än politisk inriktning.

Åtgärder och avgöranden av särskilda ärenden av andra myndigheter än regeringen skulle enligt beredningen (s. 208) inte få göras till föremål för interpellation eller fråga. Den fick gälla endast den befattning som ministern hade tagit eller borde ha tagit med ärendena eller med de föreskrifter som reglerar handläggningen av dem. Beträffande domstolars och andra rättstillämpande myndigheters avgöranden innebar detta enligt beredningen att ingenting annat kunde tas upp i en interpellation eller fråga än statsrådets åtgärder med och inställning till de föreskrifter som reglerar handläggningen eller avgörandet av ärendena.

Värt att här notera är att redan Författningsutredningen i sitt slutbetänkande (SOU 1963:17) hade föreslagit en viss utvidgning av det område som spörsmål skulle få avse genom att röra sig bort från de begränsningar som 90 § i gamla regeringsformen förut hade satt upp. Utredningen menade nämligen att bestämmelserna avseende frågeinstitutet borde ändras för att överensstämma med den moderna parlamentarismens syn på förhållandet mellan regering och riksdag, ett sammanhang där frågeinstitutet skulle ses i sin egenskap som en del av riksdagens kontrollmakt gentemot regeringen (s. 464). Men samtidigt diskuterade man vilka begränsningar som var nödvändiga och uttalade då bl.a. att ”Såsom angivits i motiven till 4 kap. 10 § är det emellertid en för vårt land karakteristisk princip, att å ena sidan förvaltningstjänstemännen är straffrättsligt ansvariga för sina beslut, medan å andra sidan regeringens parlamentariska ansvar icke omfattar underordnade myndigheters avgöranden” (s. 465).

I grundlagspropositionen (s. 428) instämde justitieministern i Grundlagsberedningens synpunkter och uttalade att också han fann ”det principiellt riktigt att regeringsledamöternas hela ämbetsutövning kan bli föremål för granskning och meningsutbyte i riksdagen via interpellationer och frågor” (s. 428). Han underströk emellertid samtidigt den begränsning av spörsmålsinstitutets användningsområde som följer av att spörsmål skulle avse statsråds ämbetsutövning. Endast regeringens eller enskilt statsråds beslut och åtgärder eller underlåtenhet att vidta åtgärder som faller under regeringens behörighet skulle få bli föremål för interpellation eller fråga. Andra myndigheters agerande fick inte göras till en huvudsak vare sig i själva spörsmålet eller i den efterföljande debatten. Han tillade att hindret att i interpellation eller fråga direkt till behandling ta upp avgörande av domstol eller annan rättstillämpande myndighet naturligtvis inte fick kring-

gås på det sättet att ett statsråd tillfrågas om han anser ett visst avgörande lämpligt eller i överensstämmelse med gällande rätt. En annan sak, uttalade justitieministern, är att ett myndighetsbeslut kan få bilda utgångspunkt för en diskussion om behovet av ändring i lag eller annan författning.

Justitieministern ansåg det inte uteslutet att rätten att rikta spörsmål till statsråd också beträffande partsärenden kunde leda till att enskilda personer blev föremål för en uppmärksamhet som skulle kunna upplevas som kränkande. Men han framhöll att också i detta avseende skulle diskussionen i riksdagen vara inriktad på regeringens agerande (s. 428). Direkt kritik mot eller direkta omdömen om enskilda borde inte få förekomma. Han erinrade också om det allmänna förbudet mot otillbörliga uttalanden i förslaget till ny riksdagsordning (RO 2:12).

Genom riksdagsbeslutet att anta en ny regeringsform intogs alltså slutligen bestämmelsen att interpellation och fråga ska avse angelägenhet som angår statsråds "tjänsteutövning" i RF 12:5 och paragrafens lydelse har sedan dess varit densamma (jfr RF 11:7 och bet. KU 1980/81:25 s. 21 f.).

Konstitutionsutskottets tidigare granskning

Sedan den nya regeringsformen trädde i kraft har konstitutionsutskottet vid ett flertal tillfällen berört olika aspekter av frågeinstituten i sin granskning. Utskottet har i dessa ärenden gjort en rad uttalanden av mer principiell karaktär som, trots att regleringen i riksdagsordningen genomgått ett antal reformer genom åren, fortfarande är relevanta i fråga om regeringens sätt att befatta sig med frågeinstituten. Nedan följer en sammanställning av dessa uttalanden, kategoriserade efter fokus i vederbörande granskningsärende.

Uteblivna svar

I utskottets betänkande KU 1980/81:25, som avlämnades på våren 1981, konstaterades att statsråden besvarar så gott som alla spörsmål som framställs (s. 20), trots att någon skyldighet att svara inte föreligger. Sedan 1975 sades alla interpellationer ha besvarats. Ett förhållande som enligt utskottet (s. 20) skulle ses mot bakgrund av den bestämmelse i nya riksdagsordningen enligt vilken ett statsråd som inte besvarade en interpellation inom fyra veckor, före utgången av denna tid var ålagd att meddela riksdagen muntligt varför svaret uteblev eller anstod.

I en granskningsanmälan som behandlades av utskottet våren 2002 (bet. 2001/02:KU20 s. 29 f.) begärdes att utskottet skulle granska det förhållandet att ett statsråd underlåtit att besvara flera interpellationer av det skälet att statsrådet inom kort skulle avgå. Utskottet uttalade som sin bestämda uppfattning att ett statsråd endast i undantagsfall och om synnerliga skäl föreligger bör kunna avstå från att besvara en interpellation, även om det inte finns någon lagstadgad skyldighet för statsråden att besvara interpellation.

tioner. Utskottet ville också understryka att ett statsråd som har aviserat sin avgång ändå har att fullfölja sina förpliktelser som statsråd fram till avgången.

Våren 2004 (bet. 2003/04:KU20 s. 87 f.) uttalade sig utskottet, med anledning av en anmälan, återigen om vilka omständigheter som, enligt utskottet, kan berättiga att ett statsråd avstår från att besvara en interpellation. Utskottet upprepade i huvudsak ordagrant det ovan återgivna uttalandet från 2002.

Svarstider

Tidsutdräkten vid besvarande av interpellationer och frågor togs upp till behandling i 1978 års betänkande (bet. KU 1977/78:35 s. 16 f.). Utskottet uttalade då att det enligt utskottet självfallet är omöjligt att helt undvika vissa tidsöverdrag när det gäller besvarandet av interpellationer och frågor. Det kunde t.ex. vara sjukdomsfall eller utrikes tjänsteresa som nödvändiggjorde en senareläggning av svar, vilket i sin tur sammanhänger med antingen vederbörande statsråds eller frågeställares förhållanden. Man måste även ta hänsyn, fortsatte utskottet, till det stora antalet interpellationer och frågor som förekommit under senare år. Det kan, uttalade utskottet, särskilt under mycket arbetstyngda perioder vara svårt att vid planeringen av kammarens arbete få tid för alla interpellations- och frågedebatter. Utskottet ville dock framhålla angelägenheten av att tidsöverdrag i möjligaste mån undviks. Inte minst ur allmänhetens synpunkt sades det vara av stor vikt att en fråga inte har förlorat sin aktualitet när den besvaras.

Frågan om långa svarstider vid besvarande av interpellationer och frågor togs två år senare åter upp i utskottets granskning (bet. KU 1979/80:50 s. 13 f.). Förutom att hänvisa till den nyligen genomförda granskningen (bet. KU 1977/78:35) och återge delar av det uttalande som då gjordes, sades bl.a. att interpellationer och frågor är ett viktigt instrument för riksdagsledamöterna när det gäller att erhålla information från statsråden i olika aktuella frågor. För att frågeinstituten ska fungera på avsett sätt måste, fortsatte utskottet, interpellationerna och frågorna besvaras så snabbt att informationen inte har förlorat sin aktualitet när svaren lämnas. I sammanhanget ville man också framhålla att det givetvis är önskvärt att frågor och interpellationer i angränsande ämnen, som väcks ungefärligen samtidigt, besvaras gemensamt.

Även i 1981 års granskning behandlades frågan om svarstidernas längd (bet. KU 1980/81:25 s. 19 f.). Mot bakgrund av det ökande antalet spörsmål (interpellationer och frågor) under de senast föregående åren sade sig utskottet vilja lämna en mer omfattande redovisning av statsrådets och departementens befattning med interpellationerna och frågorna i det årets granskning. Förutom att hänvisa till och upprepa delar av vad som uttalats i 1978 och 1980 års granskningar, så uttalade man i fråga om svarstiderna

att den fyraveckorsregel, som då gällde för svar på interpellationer, i realiteten kommit att uppfattas som en stark rekommendation både att besvara interpellationerna och att göra det före utgången av nämnda tidsfrist.

Med anledning av en anmälan till konstitutionsutskottet kom frågan om långa svarstider vid besvarande av interpellationer att behandlas i utskottets granskning 2001 (bet. 2001/02:KU10 s. 30 f.). I sin bedömning erinrade utskottet först om att riksdagsledamöternas möjlighet att framställa interpellationer till statsråd är en del av kontrollmakten som ger riksdagens ledamöter insyn i regeringens politiska arbete. Sedan uttalades att huvudregeln enligt riksdagsordningen var att en interpellation ska besvaras inom två veckor, som nu var den tidsgräns som gällde för besvarande av interpellation, från det att den lämnats in. Vidare kunde utskottet konstatera att bestämmelsen, under våren 2001, åsidosatts i fråga om mer än hälften av alla interpellationer. Utskottet ansåg att detta förhållande var anmärkningsvärt och att regeringen inte kunde undgå kritik för detta.

Våren 2005 (bet. 2004/05:KU20 s. 45 f.) berördes återigen frågan om tidsutdräkten vid besvarande av interpellationer inom ramen för konstitutionsutskottets granskning. I sitt ställningstagande hänvisade utskottet då näst intill uteslutande till det uttalande man gjort i 2001 års granskning.

Slutligen behandlades, till följd av en anmälan, frågan om fördröjda interpellationssvar i granskningen våren 2006 (bet. 2005/06:KU20 s. 40 f.), och utskottet uttalade då att andelen sent lämnade interpellationssvar procentuellt sett endast var marginellt förbättrad hösten 2005 jämfört med våren 2001 (se ovan angående denna granskning). När det däremot gällde med hur lång tid interpellationssvaren var försenade hade det dock, enligt utskottet, skett en märkbar förbättring. Slutligen sade utskottet att man förutsatte att regeringen fortsätter att arbeta för att samtliga interpellationssvar ska lämnas inom den tidsfrist som anges i riksdagsordningen.

Överlämnande av interpellation eller fråga mellan statsråd

I 1978 års granskning (bet. KU 1977/78:35 s. 17) uttalade sig utskottet angående vilka avväganden som bör styra vilket statsråd som besvarar en interpellation. Utskottet konstaterade att beträffande både interpellation och fråga tillämpas inte sällan den ordningen att svar lämnas av annan ledamot av regeringen än den till vilken frågeställaren riktat sig. Detta kunde, enligt utskottet, hänga samman med ändringar av ärendefördelningen mellan departementen eller dylikt. När spörsmål riktas till statsministern, fortsatte utskottet, dvs. i sådana fall där vederbörande frågeställare anser det vara av särskild vikt att svar lämnas av regeringens främste företrädare, gör statsministern en motsvarande bedömning. Denna bedömning kunde, enligt utskottet, leda till att statsministern anser att svaret i stället bör lämnas av vederbörande fackminister.

Med anledning av en granskningsanmälan behandlade utskottet i 2003 års granskning (bet. 2002/03:KU30 s. 14 f.) frågan om hur det ska avgöras när en interpellation ställd till statsministern bör överlämnas till ett annat

statsråd för besvarande. Utskottet uttalade därvid att det, enligt utskottets uppfattning, är väsentligt att det statsråd vars tjänsteutövning interpellationen angår också besvarar interpellationen. Detta, uttalade utskottet vidare, gäller självfallet också statsministern när frågan gäller övergripande överväganden för regeringens arbete.

Uppträdande i kammaren och svarens innehåll

I utskottets betänkande KU 1980/81:25 (s. 19 f.), som avlämnades på våren 1981, uppmärksammade utskottet bl.a. de konstitutionella begränsningar som finns avseende vad svar på interpellation eller fråga får innehålla. I denna del inledde utskottet med att framhålla att de konstitutionella begränsningar som gäller för innehållet i regeringsbesluten i lika hög grad måste gälla för innehållet i uttalanden som statsråden gör i frågesvar. Något som enligt utskottet följde av att de ställningstaganden som statsråden ger uttryck för i dessa svar självfallet måste kunna omsättas i grundlagsenliga beslut. Utskottet fortsatte sedan genom att beröra innebörden av 11 kap. 7 § och 12 kap. 5 § regeringsformen i sammanhanget. Förstnämnda paragraf stadgar att ingen myndighet, inte heller riksdagen eller kommuns beslutande organ, får bestämma, hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpning av lag. Enligt 12 kap. 5 § regeringsformen ska en interpellation eller fråga som en riksdagsledamot framställer till statsråd avse en angelägenhet som angår statsrådets "tjänsteutövning".

Utskottet uttalade att bestämmelsen i 12 kap. 5 § regeringsformen uppenbarligen i första hand riktar sig till riksdagen och dess ledamöter, men att den emellertid också får ses som ett förbud för statsråden att i svar på interpellationer och frågor uttala sig om annat än sin tjänsteutövning. Vidare sade utskottet att det framgick av förarbetena att syftet med nämnda lagrum, i likhet med regeln i 11 kap. 7 § regeringsformen, var att skydda myndigheternas självständighet. De nämnda förarbetena synes dock, fortsatte utskottet, ge ett mer långtgående skydd än 11 kap. 7 § regeringsformen gör.

Utskottet hade även företagit en undersökning av innehållet i svar på interpellationer och frågor. Undersökningen visade att statsråden i de undersökta fallen inte bara iakttog förbudet i 11 kap. 7 § regeringsformen utan också över huvud taget undvek att uttala sig om verksamheten vid olika förvaltningsmyndigheter. Utskottet menade att resultatet av denna undersökning synes avspegla den mer restriktiva inställning till statsrådets rätt att uttala sig om myndigheternas verksamhet som, enligt vad utskottet strax innan uttalat, kommer till uttryck i förarbetena till 12 kap. 5 § regeringsformen. Frånvaron av meningsyttringar i dessa interpellations- och frågesvar, fortsatte utskottet, innebär i allmänhet inte att statsråden också avstår från att redovisa vissa faktiska omständigheter av betydelse för frågeställningen i spörsmålet. Det var enligt utskottets uppfattning en lämplig praxis att

statsråden – även i de spörsmålssvar där de inte anser sig böra uttala någon mening – lämnar sakupplysningar i berörda hänseenden, i den mån sådana upplysningar kan antas vara av intresse för frågeställaren.

I utskottets granskning våren 2005 (bet. 2004/05:KU20) behandlade utskottet tre anmälningar som bl.a. hade det sambandet att de alla innehöll påståenden om att statsråd skulle ha lämnat vilseledande eller oriktiga uppgifter i sina spörsmålssvar. I två fall handlade det om interpellationssvar och i ett fall svar på en skriftlig fråga.

I det första ärendet (s. 45 f.) uttalade utskottet, utan att för den skull kommentera huruvida vilseledande uppgifter ansågs ha förekommit i statsrådets svar, att det är respektive statsråd som själv bestämmer hur en interpellation ska besvaras. I de två ytterligare ärendena (s. 50 f. resp. s. 52 f.) föranledde utredningen inte något uttalande från utskottet.

I utskottets granskning våren 2006 (bet. 2005/06:KU20) behandlade utskottet två anmälningar i vilka statsråd kritiserades för sitt uppträdande i kammaren vid besvarande av spörsmål. Det ena ärendet gällde avlämnande av interpellationssvar och det andra gällde svar vid muntlig frågestund.

I det första ärendet (s. 43 f.) ansåg anmälarna att statsrådet, avseende vissa interpellationer, på tvivelaktiga grunder undvikit att lämna fullödiga svar eller delta i debatt. I sitt uttalande påpekade utskottet inledningsvis att det för kammarsammanträden finns bestämmelser i riksdagsordningen. Det är talmannen, fortsatte utskottet, som har att vaka över att dessa bestämmelser följs och att sammanträdena planeras så effektivt som möjligt. Utskottet upprepade sedan sitt uttalande från 2005 med innebörden att det är respektive statsråd som själv bestämmer hur en interpellation ska besvaras.

I det andra ärendet (s. 45 f.) kritiserade anmälaren ett statsråd som, enligt hennes mening, skulle ha underlåtit att besvara en fråga som hon ställt samt avbrutit hennes andra inlägg. I sitt uttalande hänvisade utskottet till vad man uttalat med anledning av det första ärendet (se ovan) och påpekade att det finns bestämmelser om ordningen vid sammanträden i kammaren. Det är talmannen, fortsatte utskottet, som har att vaka över att dessa bestämmelser följs.

I sin granskning under våren 2009 (bet. 2008/09:KU20 s. 35 f.) behandlade utskottet en anmälan där det begärdes att utskottet skulle granska ett statsråds uppträdande vid en interpellationsdebatt då statsrådet, enligt anmälaren, hade lämnat plenisalen under pågående debatt. Dessutom framhöll anmälaren att samma statsråd även tidigare lämnat kammaren under pågående interpellationsdebatt. Utskottet inledde sitt uttalande med att erinra om att interpellationsinstitutet är en viktig del av riksdagens kontrollmakt. Sedan konstaterade utskottet att bestämmelserna i riksdagsordningen uppfyllts då statsrådet lämnat ett svar på interpellationen i kammaren. Utöver detta, fortsatte utskottet, får konstateras att det är talmannen som har att vaka över de bestämmelser som finns om ordningen vid sammanträden i kammaren.

Statistisk genomgång

Den här redovisade statistiksammanställningen avser riksmötena 2002/03–2008/09 och har utformats med avsikten att förmedla dels en grundläggande översikt, dels en statistisk återkoppling till de frågor med anslutning till frågeinstituten som behandlats i konstitutionsutskottets granskning genom åren. Av de tre nuvarande frågeinstituten har interpellationsinstitutet utan tvekan förekommit i störst utsträckning i utskottets granskning. Detta är också en av förklaringarna till att betydligt mer omfattande statistik medtagits över detta institut än för de andra två frågeinstituten.

Interpellationer

När det gäller interpellationsinstitutet kan man konstatera att antalet interpellationer under förra riksmötet uppgick till 598, se tabell 11.1. Detta var något lägre än under motsvarande riksmöte förra mandatperioden, 2004/05, då antalet interpellationer uppgick till 688. Flest interpellationer under den studerade perioden framställdes under 2007/08 års riksmöte, då antalet interpellationer uppgick till 844.

När riksmöten jämförs var för sig kan dock tillfälliga fluktuationer påverka bilden. Ett sätt att minska effekten av sådana fluktuationer är att summera antalet interpellationer för riksmötena under en mandatperiod och sedan jämföra denna siffra med motsvarande siffra för andra mandatperioder för att på så sätt se hur antalet interpellationer eventuellt ändrats över tid.

Utgår man från statistiken i tabellen kan man först konstatera att det fjärde riksmötet i den nuvarande mandatperioden av naturliga skäl inte medtagits. För att få en jämförbar referenssiffra utesluts därför det fjärde riksmötet i den mandatperiod som inleddes med riksmötet 2002/03, dvs. riksmötet 2005/06. Om man i enlighet med detta summerar antalet framställda interpellationer under de tre riksmötena 2002/03–2004/05 och gör samma sak för de tre riksmötena 2006/07–2008/09 så blir resultatet 1 656 respektive 2 137. För att kunna utläsa någon tendens bör även motsvarande siffra för ytterligare en mandatperiod beaktas, dvs. avseende riksmötena 1998/99–2000/01. En sammanräkning visar att det totalt framställdes 1 242 interpellationer under denna period.¹

Därmed kan konstateras att det totala antalet framställda interpellationer under de tre första riksmötena ökade med ca 33 % från den mandatperiod som inleddes med riksmötet 1998/99 till den mandatperiod som inleddes

¹ "Antal propositioner, motioner, interpellationer och skriftliga frågor" via www.riksdagen.se (2009-09-03).

med riksmötet 2002/03. Jämför man den mandatperiod som inleddes med riksmötet 2002/03 och den som inleddes med riksmötet 2006/07 ökade sedan denna siffra med ytterligare ca 29 %.²

Tabell 11.1 Interpellationsinstitutet riksmötena 2002/03–2008/09

	2002/ 03	2003/ 04	2004/ 05	2005/ 06	2006/ 07	2007/ 08	2008/ 09
Antal ip.	417	551	688	479	695	844	598
Antal återtagna ip.	19	43	35	20	46	75	34
Antal förfallna ip.	2	3	0	0	5	1	1
Antal besvarade ip.	396	505	653	459	644	768	563
Andel överlämnade ip. till annat statsråd av det totala antalet (%)	15,3	13,1	17,4	14,4	10,9	11,4	12,4
Andel fördröjda av de besvarade ip. (%)	42,4	43,0	51,9	45,5	47,2	54,9	48,7
– Andel av de fördröjda svaren som var fördröjda 1–7 dagar (%)	48,8	44,7	51,0	47,4	52,6	36,7	37,2
– Andel av de fördröjda svaren som var fördröjda 8–14 dagar (%)	19,6	33,2	24,2	22,5	22,0	26,1	20,4
– Andel av de fördröjda svaren som var fördröjda 15–21 dagar (%)	14,9	7,8	6,5	13,4	8,9	23,9	13,1
– Andel av de fördröjda svaren som var fördröjda mer än 21 dagar (%)	16,7	14,3	18,3	16,7	16,4	13,3	29,2
Total tidsåtgång för interpellationsdebatter (tim.)	118	163	241	161,5	243	299	219
Genomsnittlig debattid per besvarad interpellation (min.)	17,9	19,4	22,1	21,1	22,6	23,4	23,3

Källor: Årliga statistiksammanställningar från riksdagens kammarskansli (riksmötena 2003/04–2008/09) samt ytterligare enskilda uppgifter från kammarskansliet, uppgifter från Urix och riksdagens årsböcker (riksmötena 2003/04–2007/08).

Av tabellen framgår även bl.a. andel interpellationer som överlämnats mellan statsråden, andelen fördröjda och tidsåtgång för interpellationsdebatter. Vad gäller interpellationer som överlämnats mellan statsråden kan konstateras att det har skett en viss nedgång jämfört med föregående mandatperiod. Störst var andelen överlämnade interpellationer under 2004/05 års

² Här bör noteras att riksdagsledamöterna fr.o.m. sommaren 2007 tillåts framställa interpellationer under en större del av sommaren än tidigare. Något som såklart kan ha bidragit till att antalet framställda interpellationer under de tre första riksmötena i nuvarande mandatperiod blev högre. Räknar man bort dessa nya "sommariinterpellationer" var antalet framställda interpellationer under de första tre riksmötena i nuvarande mandatperiod dock ändå ca 21 % högre än antalet under den föregående mandatperiodens tre första riksmöten.

riksmöte, då 17,4 % av interpellationerna överlämnades mellan statsråden. För motsvarande riksmöte under nuvarande mandatperiod, 2008/09, är siffran 12,4 %.

Vad gäller fördröjda interpellationssvar har under riksmötena 2002/03–2008/09 andelen varierat mellan 42,4 % (2002/03 års riksmöte) och 54,9 % (2007/08 års riksmöte). Ett visst samband förefaller här finnas med antal framställda interpellationer. Ju större antal interpellationer, desto större andel fördröjda svar. Noteras kan även att av de fördröjda svaren har andelen som var försenade med mer än 21 dagar som regel legat mellan ca 13 och 18 %. Undantaget är 2008/09 års riksmöte, då denna andel var klart högre (29,2 %).

I den förevarande granskningen har även de skäl som statsråd, i enlighet med 6 kap. 1 § riksdagsordningen, har uppgivit under riksmötena 2005/06–2008/09 till att interpellationssvar skulle komma att fördröjas gått igenom. I den övervägande majoriteten av fallen har statsråden uppgivit olika typer av resor eller vad som ofta benämns ”sedan tidigare inbokade engagemang” som skäl till varför svaret skulle komma att fördröjas.

Slutligen kan noteras att den genomsnittliga debatttiden per besvarad interpellation synes ha ökat med tiden.

Muntliga frågor

Angående de muntliga frågestunderna kan först konstateras att tilläggsbestämmelse 6.3.1 i riksdagsordningen föreskriver att en frågestund anordnas varje torsdag under de veckor som kammaren sammanträder för annan handläggning än bordläggning, och i bestämmelsens andra stycke ges en möjlighet för talmannen att, om arbetsförhållandena i riksdagen kräver det, bl.a. besluta att frågestund ska ställas in. Eftersom det inte är tänkt att enstaka frågestunder ska tillåtas pågå alltför länge (jfr förs. 1995/96:TK1 s. 14) eller att extra frågestunder ska tillkomma på grund av ett högt antal frågor så bör man heller inte förvänta sig några mer ihållande ökningar av den totala tidsåtgången över tid. De enda två företeelser som i slutändan torde kunna påverka den totala tidsåtgången för frågestunder synes således vara antingen en långvarig utveckling med ett minskat antal frågor från riksdagsledamöterna, som alltså skulle resultera i en nedåtgående trend, eller enstaka avvikelser för riksmöten där något speciellt förhållande medfört att talmannen fått ställa in ovanligt många frågestunder.

Tabell 11.2 Tidsåtgång för de muntliga frågestunderna

Riksmöte	Tidsåtgång (tim.)
2002/03	22
2003/04	23
2004/05	24
2005/06	26
2006/07	22
2007/08	24,5
2008/09	21

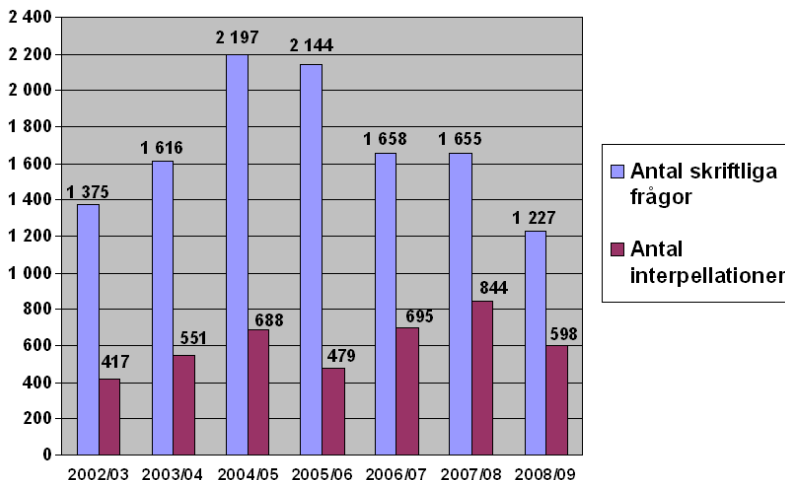
Källor: "Antal propositioner, motioner, interpellationer och skriftliga frågor" via www.riksdagen.se (2009-09-03), uppgifter från riksdagens årsböcker (för riksmötena 2002/03–2007/08) och uppgifter från riksdagens kammarkansli.

Kommentar: Enligt uppgift från kammarkansliet hade siffran för 2008/09 varit något högre om det inte vore för att tre frågestunder uteblev, två till följd av EU-parlamentsvalet och en till följd av aktiviteter med anledning av märkesåret. Uppgift om frågestunder har uteblivit av liknande eller andra skäl under andra riksmöten i tabellen har inte inhämtats i denna undersökning.

Av tabellen över tidsåtgång för de muntliga frågestunderna framgår att den totala tidsåtgången i kammaren för dessa har hållit sig något snarare konstant under åren. Någon nedåtgående trend går följaktligen inte att utläsa.

Skriftliga frågor

Vad gäller skriftliga frågor framgår av statistiken att dessa under den studerade perioden hade en topp under riksmötena 2004/05–2005/06. Antalet skriftliga frågor var då 2 197 respektive 2 144, vilket kan jämföras med 1 227 under 2008/09 års riksmöte.

Diagram 11.1 Antal skriftliga frågor och interpellationer riksmötena 2002/03–2008/09

Några direkta slutsatser angående hur antalet skriftliga frågor varierat med tiden är dock svåra att dra. Inte heller den metod som ovan anlitades, där en jämförelse mellan de tre första riksmötena i de tre senaste mandatperioderna gjordes, visar här på någon tydlig trend. Det totala antalet skriftliga

frågor under de tre första riksmötena i den mandatperiod som inleddes med riksmötet 1998/99 var 4 022³, för den förra mandatperioden var motsvarande siffra 5 188 och under de tre första riksmötena i den nuvarande mandatperioden ställdes totalt 4 540 skriftliga frågor. Först skedde alltså en ökning och sedan en minskning. Även om antalet skriftliga frågor således har minskat jämfört med föregående mandatperiod har de ökat jämfört med mandatperioden dessförinnan.

Spörsmål totalt

Om man bortser från de muntliga frågorna, som ändå synes ta upp ungefär lika mycket tid i kammaren vid varje riksmöte, så kan man summera antalet interpellationer och antalet skriftliga frågor under ett riksmöte för att få ett mått på det totala antalet framställda spörsmål. Jämför man på detta sätt de tre första riksmötena i den föregående mandatperioden med de tre första riksmötena i den nuvarande mandatperioden så upptäcker man att trots ökningen av antalet interpellationer med ca 29 % (se ovan) så minskade det totala antalet framställda spörsmål, dvs. ökningen av antalet interpellationer skedde hand i hand med en, i absoluta tal, ännu större minskning av antalet skriftliga frågor. En summering av det totala antalet interpellationer och skriftliga frågor under riksmötena 2002/03–2004/05 ger nämligen en siffra på 6 844, medan en motsvarande summering för riksmötena 2006/07–2008/09 ger en siffra på 6 677. Det totala antalet framställda spörsmål har alltså, beräknat utifrån de tre första riksmötena, inte ökat från den föregående till den nuvarande mandatperioden. Det kan dock noteras att antalet för nuvarande mandatperiod (6 677) fortfarande är högre än motsvarande antal för den mandatperiod som inleddes 1998/99 (5 264).

Utskottets ställningstagande

Frågeinstitutet är ett led i riksdagens grundlagsstadgade kontrollmakt. Genom regleringen av dem förankras den enskilda riksdagsledamotens rätt att fråga ett statsråd om sådant som rör dennes tjänsteutövning. Institutet fyller inom det parlamentariska systemet en viktig funktion genom de möjligheter som de ger riksdagen till information, debatt och kontroll av regeringen. Vikten av att dessa institut fungerar tillfredställande är mot denna bakgrund, enligt utskottets mening, uppenbar.

En avgörande förutsättning för att frågeinstitutet ska ha den verkan och funktion som förutsätts i regeringsformen och riksdagsordningen är att statsråden respekterar gällande reglering och praxis. I detta avseende är det av särskild vikt att statsråden endast i undantagsfall och om synnerliga skäl föreligger underlåter att besvara en interpellation eller fråga, att fördröjda

³ "Antal propositioner, motioner, interpellationer och skriftliga frågor" via www.riksdagen.se (2009-09-03).

svar i möjligaste mån undviks och att det statsråd vars tjänsteutövning en interpellation eller fråga angår också är det statsråd som besvarar interpellationen eller frågan.

Med anledning av vad som framkommit i granskningen så noterar utskottet att andelen fördröjda interpellationssvar legat på en hög nivå under den undersökta perioden. Utskottet ser allvarligt på detta förhållande och anser att det, förutom att äventyra aktualiteten hos interpellationsdebatterna, i förlängningen också kan riskera att allmänt försvaga frågeinstitutens kontrollinstrument. Inte minst den förhållandevis stora andel interpellationssvar som lämnas med flera veckors fördröjning utgör här ett problem.

Vad gäller andelen överlämnanden av interpellationer mellan statsråden synes en viss minskning ha skett under den granskade perioden även om andelen överlämnanden fortfarande är hög. Överlämnandet kan t.ex. bero på att den aktuella interpellationen angår ett annat statsråds tjänsteutövning. Utskottet anser dock att det är på sin plats att påtala att det statsråd vars tjänsteutövning en interpellation eller fråga angår också bör vara det statsråd som besvarar interpellationen eller frågan.

Diskussionen om frågeinstitutens verkan och funktion synes enligt utskottet vara av en sådan karaktär att en mer fullödig genomlysning från konstitutionell synpunkt är befogad. Till detta kan läggas behovet av en utförlig diskussion om frågeinstitutens syfte i en mer grundläggande mening. En undersökning av detta slag kräver emellertid ett vidare perspektiv än vad som kan anläggas inom ramen för utskottets granskning. En möjlighet för utskottet att göra detta är i form av uppföljning och utvärdering. Vid en sådan uppföljning och utvärdering skulle kunna beaktas hur olika för styrelseskicket betydelsefulla förändringar sedan den nuvarande regeringsformens tillkomst, som t.ex. inträdet i EU, har påverkat förutsättningarna för frågeinstitutens politiska kontrollinstrument.

Enligt utskottets mening finns anledning att framöver överväga att ta initiativ till en uppföljning och utvärdering med den inriktning som förordats ovan.

I övrigt föranleder inte granskningen något uttalande från utskottets sida.

Reservation

Följande reservation har avgivits. I rubriken anges inom parentes vilket avsnitt i utskottets granskning som behandlas i reservationen.

1. Utnämningmakten (avsnitt 9)

av Berit Andnor (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s), Mikael Johansson (mp) och Sinikka Bohlin (s).

Utskottet har i detta avsnitt fortsatt sin numera regelbundet återkommande granskning av utnämningmakten. Som tidigare är granskningen inriktad på politisk bakgrund respektive kön vid de utnämningar som har beslutats av regeringen, och den grundläggande frågan är om regeringen lever upp till regeringsformens bestämmelse om att avseende endast får fästas vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet.

Förbehållet det att skillnader existerar i granskningens mätperioder kan konstateras att andelen utnämnda myndighetschefer som har en politisk bakgrund under senare år minskat något. I likhet med vad som framkommit i tidigare granskningar är den dominerande politiska bakgrunden statssekreterare. Bland dem som har utnämnts till chefer vid utlandsmyndigheterna är andelen med politisk bakgrund oftast lägre, även om den stigit under senare år. I de fall dessa har politisk bakgrund är det som regel som kabinets- eller statssekreterare, och i botten har de ofta sedan tidigare en fast opolitisk tjänst i Utrikesdepartementet.

Vi vill i sammanhanget framhålla utskottets tidigare uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning. Den omständigheten att en person har en politisk bakgrund ska inte vara diskvalificerande vid tillsättningen så länge endast sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet tillämpas vid tillsättningen. Förekomsten av politisk erfarenhet kan utgöra en saklig grund att fästa avseende vid, och den får då värderas tillsammans med andra erfarenheter. Vad som i sådana fall är relevant är inte vilket politiskt parti den person som utnämns har bakgrund inom, utan det att han eller hon har haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det är meriterande för den tjänst som ska tillsättas.

Vad gäller kön noterar vi att flertalet av dem som utnämns till myndighetschef vid såväl myndigheter i Sverige som utlandsmyndigheter alltså är män. Vi kan dock konstatera en ökande trend i andelen kvinnor bland dem som utses till myndighetschefer i Sverige. Någon liknande trend kan inte utläsas ur materialet vad gäller utnämnda chefer vid utlandsmyndigheter. I tidigare granskningar har utskottet kunnat konstatera stora skillnader

mellan departementen i andelen utnämnda kvinnliga och manliga chefer för myndigheter i Sverige. Dessa skillnader har delvis jämnats ut de senaste åren.

Som framgått har regeringen i olika sammanhang redovisat ett antal åtgärder, t.ex. intresseannonsering, i syfte att öka öppenheten vid tjänstetillsättningar av chefer vid myndigheter i Sverige. Vi kan dock konstatera att endast 50 av de 116 utnämningar som genomförts av den nuvarande regeringen är öppna rekryteringar där man tillämpat ett förfarande som innebär att regeringen annonserat efter intresseanmälningar. Av dessa 50 har i endast 33 fall någon av de personer som lämnat in intresseanmälningar fått tjänsten.

Härutöver föranleder granskningen inget uttalande från vår sida.

Utredningsmaterial

Bilaga 1.1

REGERINGSKANSLIET

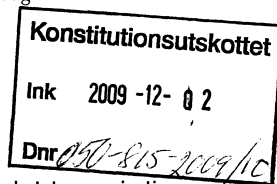
2009-12-02

SB2009/9273

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed överlämnas två promemorior från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Angelica Jonsson.

Christina Weihe
Christina Weihe

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-23

Statsrådsberedningen

Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

1. Antalet tjänstgörande i RK

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande, inklusive politiskt anställda, i Regeringskansliet september 2009. Kommittéanställda och anställda i Regeringskansliet som tjänstgör vid utlandsmyndigheter ingår inte.

Antal tjänstgörande, exkl. kommitté- och utl. anställda	
SB	198
Ju	354
UD	746
Fö	170
S	243
Fi	453
U	188
Jo	150
M	180
N	326
IJ	120
Ku	82
A	89
FA	678
SES-09	91
Totalt	4 068

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande vilket innebär att även deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Händelser under året som påverkat antalet är inom Statsrådsberedningen uppbyggandet av både kansliet för krishantering, som består av 43 tjänstgörande, samt sekretariatet för kommunikation EU 2009, med 23 tjänstgörande. Inför ordförandeskapet har vidare sekretariatet för EU-möten i Sverige 2009 bildats, vilket är ett särskilt sekretariat under förvaltningschefen med ansvar för att planera och samordna administration, upphandling och logistik kring mötesverksamheten i Sverige under hösten 2009 då Sverige är ordförande i Europeiska

unionens ministerråd. Sekretariatet består per september av 91 tjänstgörande. Dessa särredovisas i tabellen ovan.

2. Antal politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet såsom planeringschefer, pressekreterare, politiskt sakkunniga, inklusive politiskt sakkunniga assistenter, vilka omfattas av *Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet*. Det förekommer timanställda politiskt sakkunniga. Dessa redovisas inte i sammanställningen nedan.

- Statssekreterare som omfattas av *Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.* Även kabinettsekreteraren är politiskt tillsatt och omfattas av detta avtal.

Antalet tjänstgörande i september 2009 i de olika kategorierna redovisas här:

Antal politiskt tillsatta	
Politiskt sakkunniga	143
Statssekreterare	34
Totalt	177
Statsråd och statsminister	22

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-26

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

I enlighet med konstitutionsutskottets begäran bifogas samtliga statsrådsförordnanden och förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som meddelats fr.o.m. den 1 november 2008 t.o.m. utgången av oktober månad 2009.

STATSMINISTERN

KOPIA

Förordnande
2009-02-24**Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen**

Med ändring av förordnandet den 21 december 2006 förordnar statsministern statsrådet Åsa Torstensson att fr.o.m. denna dag i chefen för Näringsdepartementets ställe föredra följande ärenden.

1. Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

allmänna frågor om användningen av informationsteknik (IT), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

infrastruktur för informationsteknik (IT),

elektronisk kommunikation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

järnvägar, spårvägar och tunnelbanor, postkommunikationer,

vägar, broar och färjor, vägtrafik, fordons utrustning och beskaflenhet,

förarbehörighet samt kommunikationsväsendet i övrigt till lands,

bidrag till kollektiv persontrafik,

upphandling av persontrafik,

överlastavgift,

sjöfart, farleder och hamnar, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg, befäl på handelsfartyg och fiskefartyg, skeppsmätning, sjökarteverksamhet, lotsning, fyrar, sjöräddning, statens isbrytarverksamhet samt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement, kanaler samt anställning och mönstring av sjömän,

Världssjöfartsuniversitetet,

luftfart, marktjänster på flygplatser,

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon vaxel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71

transport- och kommunikationsforskning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

distribution av radioprogram, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

mark och byggnader för Statens järnvägar, Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet.

2. Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

järnvägar, spårvägar och tunnelbana,

järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanetrafik,

postkommunikation,

elektronisk kommunikation,

informationsteknik (IT), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

vägar och vägtrafik,

väggavgifter,

sjöfart, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

luftfart, marktjänster på flygplatser,

utredning av olyckor,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet.

Statsministern beslutar vidare att till statsrådet Torstenssons ansvarsområde ska höra följande myndigheter och organ:

Post- och telestyrelsen,

Statens järnvägar,

Banverket,

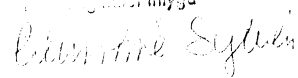
Transportstyrelsen,

Vägverket,
Rikstrafiken,
Statens väg- och transportforskningsinstitut,
Sjöfartsverket,
Rederinämnden,
Luftfartsverket,
Statens institut för kommunikationsanalys,
A-banan Projekt AB,
Statens Väg- och Baninvest AB,
Öresundsbron och Svensk Danska Broförbindelsen SVEDAB AB.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Öresundsstyrelsen
Guldåsen

STATSMINISTERN

Kopia

Beslut
2009-06-17

S.P. 2009/4957

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Lars Leijonborg från uppdraget att vara statsråd med verkan från och med den 18 juni 2009.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Kopians överensstämmelse
originalet intygas

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71

STATSMINISTERN

KOPIA

Förordnande

2009-06-17

SB 2009/4958

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Tobias Krantz att från och med den 18 juni 2009 vara statsråd.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Överensstämmer
med originalet inlyggs

Postadress
103 33 Stockholm

Riksdagsadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71

STATSMINISTERN

Förordnande
2009-06-17**Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen**

Statsministern förordnar med verkan fr.o.m. den 18 juni 2009 att statsrådet Tobias Krantz i respektive departementschefs ställe ska föredra ärenden om samordning av forskning och därmed sammanhängande budgetfrågor.

Statsministern beslutar vidare att följande myndigheter och organ ska höra till statsrådet Krantz ansvarsområde:

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, samt

Stiftelsen för vård- och allergiforskning.

Detta förordnande ska gälla framför de andra förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som statsministern har beslutat.

Ärenden som rör de myndigheter och organ som här har angetts ska beredas i samråd med ett statsråd i det departement som myndigheten eller organet hör till enligt förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Original: överensstämmande
originalet inlygga.

STATSMINISTERN

Kopia

Förordnande

2009-06-17

Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Statsministern förordnar med verkan fr.o.m. den 18 juni 2009 att statsrådet Tobias Krantz i chefen för Utbildningsdepartementets ställe ska föredra följande ärenden.

1. Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

högskoleutbildning med undantag för utbildning som kan leda fram till en lärarexamen, en speciallärarexamen eller en specialpedagogexamen, i den mån ärenden om högskoleutbildning inte hör till något annat departement,

uppträgsutbildning vid universitet och högskolor,

forskning och vetenskaplig verksamhet i övrigt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

övergripande forskningspolitiska frågor,

studiestöd och andra studiesociala frågor, och

övergripande Unescofrågor.

2. Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

högskoleutbildning med undantag för utbildning som kan leda fram till en lärarexamen, en speciallärarexamen eller en specialpedagogexamen, i den mån ärenden om högskoleutbildning inte hör till något annat departement,

forskning som inte hör till något annat departement,

Postadress
103 33 Stockholm

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefon växel 08-405 10 00
Telefax 08-723 11 71

studiestöd och andra studiesociala frågor, och

pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar.

Statsministern beslutar vidare att till statsrådet Krantz ansvarsområde ska höra följande myndigheter och organ:

Internationella programkontoret för utbildningsområdet,

Höskoleverket,

Verket för högskoleservice,

Överklagandenämnden för högskolan,

Högskolans avskiljandenämnd,

statliga universitet och högskolor, som inte hör till något annat departement,

Kungl. biblioteket,

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet,

Vetenskapsrådet,

regionala etikprövningsnämnder,

Centrala etikprövningsnämnden,

Polarforskningssekretariatet,

Institutet för rymdfysik,

Stiftelsen Institutet för framtidsstudier,

Kungl. Vetenskapsakademien,

Nobelstiftelsen,

Centrala studiestödsnämnden,

Överklagandenämnden för studiestöd,

Svenska Unescorådet, samt

utbildningsanstalter med enskild huvudman som inte hör till något annat departement,

akademier samt vittra och lärda samfund som inte hör till något annat departement, och

stiftelser för ändamål som departementet eller myndighet som hör till departementet ska tillgodose,

i den mån utbildningsanstaltens, akademiens, samfundets eller stiftelsens huvudsakliga verksamhetsområde eller ändamål kan hänföras till någon av de ärendegrupper som anges under punkterna 1 och 2 ovan.

Fredrik Reinfeldt

Kopia till

Statsrådsberedningen
samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Riksdagen

Regeringskansliet
Statsrådsberedningen
Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Bilaga 2.1

REGERINGSKANSLIET

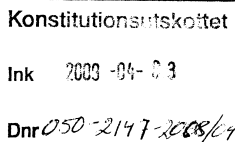
SB 2009/2233

2009-03-31

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli
Eva Hoffmann
Telefon 08-4053178

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

**Sammanställning av antalet ärenden som avgjorts vid
regeringssammanträden år 2008**

2 bilagor

Härmed överlämnas en sammanställning av antalet avgjorda
regeringsärenden 2008 samt utvecklingen av antalet avgjorda
regeringsärenden 2007-2008.

Christina Weihe

Kopia till Förvaltningschefen
Expeditionscheferna
Rättscheferna

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET
Statsrådsberedningen
Rättshöfdens kansli

REGERINGSÄRENDEN ÅR 2008
2009-03-31

Bilaga 1

Ärendegrupp	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	Jo	M	N	IJ	Ku	A	S:a
1. Propositioner	5	51	18	6	33	55	13	10	10	29	6	4	14	254
2. Lagrådsremisser	1	26	2	1	16	29	3	8	6	11	2	1	9	115
3. Författningar ¹	6	146	21	53	116	141	129	49	104	115	24	26	39	969
4. Kommitté- och utredningsdirektiv	0	28	2	9	20	18	17	11	27	24	9	5	7	177
5. Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	10	62	126	40	106	78	135	58	65	139	57	116	35	1027
6. Anställningsärenden	16	262	335	184	180	184	98	58	52	126	70	81	33	1579
7. Överklaganden	0	63	0	0	11	4	6	16	404	130	3	1	109	747
8. Dispens- och övriga partsärenden	9	703 ²	11	218	166	98	79	37	20	47	2	53	3	1446
9. B-protokollärenden ³	3	47	21	35	0	9	2	0	1	14	0	0	0	132
10. Övriga ärenden	17	78	7	27	30	43	0	17	42	231	8	7	19	526
Summa	67	1466	543	473	678	659	482	264	731	866	181	294	268	6972

Anm. Summorna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regeringssammanträdena. Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts (dvs. flera diarienummer).

¹ Inkl. författningar som kungjorts i annan författningssamling än SFS.
² Fr.o.m. 1 jan 2008 inkl. nådärenden m.m. (BIRS).
³ Ärenden som inte omedelbart har offentliggjorts.

REGERINGSKANSLIET
Statsrådsberedningen

2009-03-31

Bilaga 2

**Utveckling av antalet regeringsärenden avgjorda vid regeringssammanträden
2007 - 2008**

Ärendegrupp		Förändring	
	2007	2008	
1. Propositioner	183	254	71
2. Lagrådsremisser	82	115	33
3. Författningar	977	969	-8
4. Kommitté- och utredningsdirektiv	214	177	-37
5. Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	1098	1027	-71
6. Anställningsärenden	1496	1579	83
7. Överklaganden	702	747	45
8. Dispens- och övriga partsärenden	1585	1446	-139
9. B-protokollärenden	99	132	33
10. Övriga ärenden	516	526	-10
Summa	6952	6972	20

Bilaga 2.2

REGERINGSKANSLIET

2009-10-08

SB2009/7272

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2009-10-08

Dnr 050-30 2009/10

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringsprotokollen och Vissa förvaltningsärenden

Härmed överlämnas promemorior som har upprättats inom Statsrådsberedningen och Jordbruksdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-01

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringsprotokollen och Vissa förvaltningsärenden

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 17 september 2009. Utskottet har begärt en kommentar till följande iakttagelse.

1. Utskottet noterar att begäran om att få ta del av en allmän handling (ärende SB2007/8833) inte prövades förrän efter drygt sju veckor.

Av 18 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet följer bl.a. att frågor om att lämna ut allmänna handlingar som förvaras i Regeringskansliet som regel prövas inom det departement som förvarar handlingarna. I tveksamma fall eller om sökanden begär det, ska en sådan fråga prövas av ett statsråd i departementet. Frågan får också överlämnas till regeringens prövning. Regeringens beslut kan enligt 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen inte överklagas.

Av regeringsformen framgår att i princip alla regeringsärenden ska avgöras av regeringen som ett kollektiv. De olika formerna av samråd inom Regeringskansliet säkerställer att denna princip om kollektivt beslutsfattande får ett reellt innehåll och att alla statsråd faktiskt får möjlighet att utöva det inflytande i regeringsärendena som deras ansvar motiverar. De närmare reglerna om gemensam beredning framgår av 13 och 15 §§ förordningen med instruktion för Regeringskansliet. Där föreskrivs att ett ärende som rör flera departements verksamhetsområden ska handläggas inom det departement till vilket det huvudsakligen hör och beredas i samråd med övriga, berörda statsråd. I Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (PM 1997:4) anges att den gemensamma beredningen alltid ska äga rum i så god tid före beslutet att de berörda departementen har en faktisk möjlighet att föra fram sina synpunkter och påverka ärendets handläggning och avgörande. Den gemensamma beredningen är aldrig avslutad förrän alla parter är överens.

Den aktuella begäran om att få ta del av samtalsuppteckningar från Fredrik Reinfeldts möte med Brasiliens president Lula da Silva kom in till Regeringskansliet strax före julhelgen 2007. Begäran om att få ta del av handlingen överlämnades till regeringens prövning. Ärendet var av sådant slag att det även föll inom Justitiedepartementets och Utrikesdepartementets verksamhetsområden och bereddes gemensamt med statsråd på dessa departement. Beslut i ärendet meddelades sedan vid regeringssammanträdet den 7 februari 2008.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-09-28

Jordbruksdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende Regeringsprotokollen och Vissa förvaltningsärenden

Konstitutionsutskottet har i en skrivelse den 17 september 2009 begärt svar på vissa frågor hänförliga till ärenden som handlagts på Jordbruksdepartementet. Jordbruksdepartementet lämnar följande upplysningar.

Lång handläggningstid

Jordbruksdepartementet medger att det förekommit långa handläggningstider för de av utskottet nämnda kategorierna av ärenden. Departementet har nu åtgärdat detta förhållande och handläggnings-tiderna har förkortats. För de ärenden om friköp som prövas av regeringen som första instans varierade handläggningstiden under första halvåret 2009 mellan 15 och 72 dagar. Den genomsnittliga handläggningstiden var 37 dagar.

Såvitt avser ärendet Jo2007/2549 har den långa handläggningstiden delvis orsakats av att omständigheterna i sak i ärendet varit sådana att beslutet krävt mer omfattande överväganden är normalt.

Yttranden som saknas i akten

Konstitutionsutskottet har anmärkt att det i regeringens beslut i två ärenden hänvisas till yttranden som inte återfinns i akten.

Jo2008/1992

I regeringsbeslutet hänvisas till ett yttrande från Ekonomi-styrningsverket (ESV). Yttrandet har av ESV getts in till Sveriges lantbruksuniversitet. Inför regeringens prövning av ärendet har en kopia av yttrandet begärts in. Denna kopia har rensats ur akten inför arkivering. Detta eftersom originalet finns att tillgå i Sveriges lantbruksuniversitets arkiverade akt.

Jo2006/691

I regeringsbeslutet hänvisas till ett yttrande från Statens jordbruksverk. Det yttrande som avses är det beslut daterat den 23 februari 2006 genom vilket Jordbruksverket överlämnat ärendet. Något yttrande därutöver har inte inkommit från Jordbruksverket.

Bilaga 4.1

REGERINGSKANSLIET

2009-11-05

SB2009/8100

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

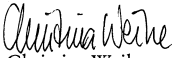
Ink 2009 -11- 05

Dnr 050-327-2009/10

Konstitutionsutskottets granskningsärende Bidragsgivning till organisationer

Härmed överlämnas promemorior som har upprättats inom Miljödepartementet, Kulturdepartementet och Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-03

Miljödepartementet

Rättschefen i Statsrådsberedningen

**Konstitutionsutskottets granskningsärende -
Bidraggivning till organisationer**

Dnr 050-327-2009/10

Underlag från Miljödepartementet som svar på frågorna i konstitutionsutskottets promemoria.

**Vissa regeringsbeslut år 2003 samt 2007 – 2008 som beretts i
Miljödepartementet – ärenden från enheten för miljökvalitet, Mk
*Allmänt***

Frågan om slutförvaring av använt kärnbränsle är mångfacetterad och ställer höga krav på de kommuner som särskilt berörs. Regeringen har därför vid flera tillfällen beslutat att medel ur kärnavfallsfonden ska kunna användas för informationsinsatser i kommuner där det görs eller har gjorts undersökningar för lokalisering av slutförvar för använt kärnbränsle.

Oskarshamns kommun har under lokaliseringsprocessen för ett slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall bedrivit en aktiv dialog med kommunens invånare och berörda myndigheter Lokal Kompetensuppbyggnad i Oskarshamn, projekt kärnavfall, LKO-projektet. LKO-projektets huvudmål var att vid en eventuell ansökan från Svensk kärnbränslehantering AB om att bygga ett slutförvar eller en inkapslingsanläggning inom Oskarshamns kommun kunna presentera ett fullgott underlag för beslut i kommunfullmäktige.

Regeringen har ansett det befogat att Oskarshamns kommun får ersättning ur kärnavfallsfonden för att kommunen ska kunna möta det behov av information gentemot beslutsfattare och allmänhet som kan förväntas i samband med arbetet att följa utvecklingen av inkapslingsprocessen samt deltagandet i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen för inkapslingsanläggningen.

Svar på frågorna 1a-2

1.a) I de ärenden där regeringen fattat beslut under 2007 och 2008 har Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.

från år 2006 i stor utsträckning inte tillämpats; i vilken utsträckning beror det på att riktlinjerna i fråga bedömts inte vara tillämpliga?

Enligt lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ska medlen i kärnavfallsfonden även täcka de kostnader som bl.a. kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Enligt förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet får Strålsäkerhetsmyndigheten fatta beslut om utbetalning av högst 5 miljoner kronor per kalenderår som ersättning för en kommuns kostnader för att följa och bedöma samt lämna information i frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Regeringsbesluten hanterade utbetalningar utöver de 5 miljoner kronor som myndigheten har bemyndigande att fatta beslut om. Bidragsgivningen under åren 2007 och 2008 är alltså författningsreglerad. Miljödepartementets uppfattning är därmed att riktlinjerna inte är tillämpliga.

Upplysningsvis kan tilläggas att under år 2003 gällde lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. samt förordningen (1981:671) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. med samma syfte som ovan vilket innebär att även bidragsgivningen då var författningsreglerad och riktlinjerna enligt Miljödepartementets uppfattning därmed inte tillämpliga.

1. b) Inte i något ärende har det i akten dokumenterats särskilda skäl för att frånga riktlinjerna, har dokumentation skett och i så fall var?

I besluten, under rubriken ärendet, står grunden för bidragsgivningen, dvs. lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet respektive lagen (1992:1537) om finansieringen av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

1. c) I den mån bidrag betalats ut enligt andra generella riktlinjer än riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m., eller enligt riktlinjer som är specifika för det enskilda bidraget, har detta dokumenterats och i så fall var?

Utbetalningar av bidrag sker inte enligt andra generella riktlinjer.

2. Hur sker uppföljningen med bevakning av att redovisningar inkommit och granskningen av dessa?

Respektive huvudman är ansvarig för uppföljningen, dvs. bevakning av att redovisningar inkommer och granskning av dessa.

Ärendet **M2007/1504/Mk** avser en redovisning av medel ur kärnavfallsfonden år 2006. Redovisningen och analysen av redovisningen har föredragits för miljöministern vid veckoberedning. Regeringen har därefter, den 19 april 2007, beslutat att lägga ärendet till handlingarna. När det gäller **M2008/3340/Mk** framgår av regeringsbeslutet att redovisning ska ske senast den 1 april 2010 respektive den 1 april 2011.

När det gäller **M2003/2516/Mk** har en redovisning av medel ur kärnavfallsfonden år 2003 och 2004 inkommit den 1 april 2005, diarienummer M2005/2413/Mk. Redovisningen och analysen av redovisningen har därefter föredragits för miljöministern vid veckoberedning. Regeringen har därefter, den 28 april 2005, beslutat att lägga ärendet till handlingarna.

Vissa regeringsbeslut år 2003 som beretts i Miljödepartementet – ärenden från enheten för naturresurser, Na

Allmänt

Miljödepartementet hade, efter en omorganisation av Regeringskansliet i början av 2003, nyligen fått ansvar för utbetalningen av bidrag till friluftsförbund. Med anledning av detta bereddes inom Regeringskansliet en ny förordning som var avsedd att hantera denna typ av bidrag, förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftsförbund. I förordningen föreskrevs att ansökan om bidrag skulle lämnas in till Friluftsrådet inom Naturvårdsverket. Under den övergångsperiod som rådde innan förordningen trädde i kraft hanterades 2003 års redan inkomna ansökningar av Miljödepartementet. Regeringen fattade beslut i de två aktuella ärendena, **M2003/180/Na** och **M2003/181/Na**, den 5 juni 2003. De två bidragstagarna, Friluftsförbund i samverkan (FRISAM) och Svenska Naturskyddsförbundet (SNF), är av departementet väl kända och är etablerade organisationer inom svenskt friluftsliv.

Respektive huvudman är ansvarig för uppföljningen, dvs. bevakning av att redovisningar inkommer och granskning av dessa.

När det gäller **M2003/180/Na** verksamhetsbidrag m.m. för FRISAM har en redovisning inkommit den 15 februari 2005 med en komplettering den 16 februari 2005, diarienummer M2003/182/Na. Ärendet har efter analys vid enheten lagts till handlingarna den 28 februari 2005.

När det gäller **M2003/181/Na** SNF:s projekt Storstockholms naturguider har en redovisning inkommit den 17 februari 2004, diarienummer M2004/336/Na. Ärendet har efter analys vid enheten lagts till handlingarna den 8 december 2004.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-29

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende Bidragsgivning till organisationer

Kulturdepartementet får härmed lämna följande underlag som svar till konstitutionsutskottet i det rubricerade ärendet.

1. a) I de ärenden som där regeringen fattat beslut under 2007 och 2008 har Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m. från år 2006 i stor utsträckning inte tillämpats; i vilken utsträckning beror det på att riktlinjerna i fråga bedömts inte vara tillämpliga?

Allmänt

Inom Kulturdepartementets ansvarsområde är det i första hand en uppgift för berörda statliga myndigheter att besluta om bidrag till enskilda ändamål. Inom departementet finns enbart en begränsad årlig budget för bidragsgivning, varav en del utgör behållning från Svenska Spel. Därutöver kan det finnas vissa avsatta medel till regeringens disposition för politiska satsningar inom departementets område.

Till departementet kommer årligen in ett antal spontana ansökningar om bidrag till olika ändamål, främst inom det kulturpolitiska området. Merparten av dessa ansökningar avslås av regeringen, oftast med en uttrycklig hänvisning till ansvarig myndighet.

I de fall bidrag beviljas formuleras besluten med tydliga villkor, exempelvis att medlen ska gå till ett specificerat ändamål, att mottagaren ska rekquirera medlen från departementet eller Svenska Spel, att medlen ska vara rekvirerade senast vid en viss tidpunkt, att mottagaren ska redovisa användningen av medlen inom en utsatt tid och att medel som inte har använts för sitt ändamål ska betalas tillbaka.

Bidragsärenden bereds som övriga förvaltningsärenden, i vilket ligger bl.a. att pröva behörighetsfrågor. I de fall en bidragsansökan inte är komplett begärs komplettering in skriftligt eller muntligt. Utgångspunkten i beredningen av ärenden om bidragsgivning till organisationer

är att Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. ska följas.

Aktuella bidragsärenden

Bidragsmottagaren i de ärenden som är aktuella för granskning är, med ett undantag som omnämns särskilt nedan, väl kända i Kulturdepartementet.

För ärendena avseende idrottsområdet gäller följande. Aktuella ärenden är Ku2007/608/KR med Ku2007/1694/KR (Sveriges Riksidrottsförbund), Ku2008/1018/MFI (Sveriges Riksidrottsförbund), Ku2008/1838/MFI (Sveriges Olympiska Kommitté) och Ku2008/1967/MFI (Svenska Handikappidrottsförbundet). Ärendena gäller alltså tre organisationer som årligen pekas ut i regleringsbrevet för anslaget stöd till idrotten och som därmed är väl kända i departementet. De är Sveriges Riksidrottsförbund, Sveriges Olympiska Kommitté och Svenska Handikappidrottsförbundet.

För ärendena avseende filmområdet gäller följande. Aktuella ärenden är Ku2007/2540/KR (Stiftelsen Ingmar Bergman), Ku2007/2623, 3297/KR (Stiftelsen Svenska Filminstitutet) och Ku2007/3409/KR (Svenska institutet). Bidragen till Svenska Filminstitutet, som har ett myndighetsliknande uppdrag och är finansierat med årliga statliga anslag, och Svenska institutet avser särskilda satsningar inom ramen för institutionernas ordinarie verksamheter. Stiftelsen Ingmar Bergman uppbär inget årligt statligt anslag, men verksamheten är väl känd. Stiftare är Svenska Filminstitutet, Kungliga Dramatiska Teatern, Sveriges Television och Svensk Filmindustri. Samtliga ärenden ingick i en satsning till minne av Ingmar Bergman, efter dennes bortgång 2007. Ännu ett ärende i samma satsning (Ku2007/1179, 3405/KR) avseende Kungliga Dramatiska Teatern, handlades av departementet.

I de övriga ärenden som är aktuella för granskning och som avser bidrag på kulturområdet gäller följande. Ärendena avser bidrag till statliga myndigheter, bolag eller stiftelser inom Kulturdepartementets område (Nationalmuseum, Moderna museet, Konsthälsögruppen, Statens försvarshistoriska museer, Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska Teatern AB, Teater Alliansen AB och Riksteatern). I övrigt rör bidraget institutioner i vilka regeringen utser styrelseledamöter (Kulturfonden för Sverige och Finland och Stiftelsen Ajtté, Svenskt fjäll- och samemuseum) eller institutioner som även får visst årligt statligt bidrag (Judiska museet). Övriga bidragsmottagare är också väl kända för departementet t.ex. på grund av att de regelbundet har fått stöd från någon av de bidragsgivande myndigheterna på området – vanligen från Statens kulturråd.

Kommentar

Som nämns ovan bereds bidragsärenden som övriga förvaltningsärenden, i vilket ligger bl.a. att pröva behörighetsfrågor. Utgångspunkten i beredningen av ärenden om bidragsgivning till organisationer är att Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. ska följas. I de fall ytterligare upplysningar eller uppgifter behövs för bedömningen av en bidragsansökan begärs komplettering av detta, skriftligt eller muntligt. Riktlinjerna har i allt väsentligt följts, dock utan att detta särskilt dokumenterats. Skälet till det är att mottagarna i så gott som samtliga fall varit väl kända för departementet.

b) Inte i något ärende har det i akten dokumenterats särskilda skäl för att frågå riktlinjerna, har dokumentation skett och i så fall var?

Som nämns ovan bereds bidragsärenden som övriga förvaltningsärenden, i vilket ligger bl.a. att pröva behörighetsfrågor. Utgångspunkten i beredningen av ärenden om bidragsgivning till organisationer är att Regeringskansliets riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. ska följas. I de fall ytterligare upplysningar eller uppgifter behövs för bedömningen av en bidragsansökan begärs komplettering av detta, skriftligt eller muntligt.

Det har inte dokumenterats, vare sig i akterna eller på annat sätt, huruvida riktlinjerna om bidragsgivning uttryckligen använts. Riktlinjerna har i allt väsentligt följts, dock utan att detta särskilt dokumenterats. Departementet har i samtliga fall, utom ett (se nedan), haft god kännedom om bidragsmottagarna och haft tillgång till relevanta uppgifter om mottagarna.

c) I den mån bidrag betalas ut enligt andra generella riktlinjer än riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m., eller enligt riktlinjer som är specifika för det enskilda bidraget, har detta dokumenterats och i så fall var?

Det har inte varit aktuellt att betala ut bidrag enligt andra – vare sig generella eller specifika – riktlinjer än riktlinjerna för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl.

2. Hur sker uppföljningen med bevakning av att redovisningar inkommit och granskning av dessa?

Allmänt

Inom Kulturdepartementet görs alltid en uppföljning av att det kommer in en återrapporering med anledning av ett bidragsbeslut. Det rör sig om uppföljning *dels* av att återrapporering över huvud taget kommer in, *dels* att återrapporeringen bedöms innehålla relevant och tillräcklig information. I de fall återrapporering inte kommer in i föreskriven tid kontaktas bidragsmottagaren muntligen eller skriftligen och ombeds att

snarast sända in återrapportering. Om återrapporteringen inte bedöms vara tillfredsställande begärs en komplettering in.

När ett beslut om bidrag har fattats av regeringen (Kulturdepartementet) avslutas ärendet. När återrapporteringen kommer in registreras den på ett nytt diarienummer.

Aktuella bidragsärenden

För ärendena avseende idrottsområdet gäller följande. Redovisning till ärendet Ku2007/608/KR finns i Ku2008/2261/MFI och inkom den 15 december 2008. Ku2007/1694/KR som avslutades delvis i samma beslut avslutades den 13 september 2007 mot prop. 2007/08:1, utg.omr. 17, anslag 30:1. Redovisning till ärendet Ku2008/1018/MFI ska inkomma senast den 15 december 2009. Redovisning till ärendet Ku2008/1838/MFI ska inkomma senast den 1 december 2009. Redovisning till ärendet Ku2008/1967/MFI inkom den 29 oktober 2009.

För ärendena avseende filmområdet gäller följande. Stiftelsen Ingmar Bergman har redovisat hur en del av medlen använts i en delrapport som inkom den 1 juli 2009. Stiftelsen har begärt och beviljats förlängd redovisningstid för återstoden av medlen. Enligt stiftelsens prognos bör medlen vara förbrukade vid årsskiftet 2009/2010. Svenska institutet har redovisat användningen av sina medel i en rapport som inkom den 30 juni 2009. De redovisningar som har lämnats av Stiftelsen Ingmar Bergman och Svenska institutet finns i särskilda ärendeakter (Ku2009/1358/MFI för Stiftelsen Ingmar Bergman och Ku2009/1349/MFI för Svenska institutet). Stiftelsen Svenska Filminstitutet ska redovisa i samband med sin årsredovisning för 2009.

Avseende övriga aktuella granskningsärenden inom kulturområdet gäller följande. Med några undantag har återrapportering kommit in i samtliga ärenden, antingen separat eller i samband med institutionens årsredovisning. Det senare gäller de fall då institutionen är rapporteringsskyldig till regeringen. Undantag gäller för bidraget till Lisbeth Blind och John E Utsi (Ku2008/2294/KT), Stockholm Jazz Festival (Ku2007/2790/KR) samt bidraget till Assitej (Ku2008/2254/KV).

Särskilda kommentarer beträffande tre av de granskade ärendena

Bidraget till Lisbeth Blind och John E Utsi (Ku2008/2294/KT)

Lisbeth Blind och John E Utsi ansökte och beviljades 2001 ett bidrag om 142 000 kronor av regeringen (Jordbruksdepartementet) för att genomföra projektet Samiska kulturen i en CD-box. Innan beslutet fattades kompletterades ansökan. Av det beslutade beloppet betalades 107 000 kronor ut av Jordbruksdepartementet. En slutreglering av bidraget skulle göras när projektet var genomfört och hade redovisats till

Regeringskansliet. Projektet är numera genomfört och slutredovisat. Det beslut som regeringen (Kulturdepartementet) fattade i december 2008 (Ku2008/2294/KT) avsåg en utbetalning av de resterande 35 000 kronor som inte hade utbetalats till Lisbeth Blind och John E Utsi. Det gällde således enbart slutreglering av tidigare beslutat bidrag. Åtterrapportering krävdes inte eftersom beslutet avsåg en utbetalning efter slutfört och slutredovisat projekt.

Bidraget till Stockholm Jazz Festival (Ku2007/2790/KR)

Regeringen beslöt den 19 december 2007 att bevilja ett bidrag om 200 000 kronor till genomförandet av Stockholm Jazz Festival 2008. Departementet har inte fått någon redovisning av medlens användning. En handläggare på departementet har under hösten 2009 på nytt kontaktat ordföranden för Jazzfestivalen som utlovat att en sådan inkommer före årsskiftet.

Bidraget till Svenska Assitej (Ku2008/2254/KV)

Assitej beviljades bidraget genom regeringsbeslut den 18 december 2008. Dock angavs ett felaktigt datum för redovisning i beslutet. Genom regeringsbeslut den 27 augusti 2009 (Ku2009/1543/KV) ändrades datum för redovisningen till den ursprungligen avsedda tidpunkten, den 31 mars 2010.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-03

Statsrådsberedningen

Förvaltningschefens kansli

Konstitutionsutskottets granskningsärende Bidragsgivning till organisationer

Vilka åtgärder har vidtagits, efter konstitutionsutskottets granskning hösten 2006, för att sprida kunskap inom Regeringskansliet om 2006 års riktlinjer för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.?

- Riktlinjerna för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. med bilagor har tagits fram i samråd med samtliga departement och finns utlagda på Regeringskansliets intranät för att vara lätt tillgängliga för Regeringskansliets personal.
- Under det första halvåret 2008 genomförde Regeringskansliet en utvärdering och översyn av riktlinjerna. Under översynen gjordes en kartläggning av olika departements användning av riktlinjerna. En mer ingående granskning gjordes av sammanlagt 16 ärenden från fem olika departement. Arbetet avslutades sommaren 2008. Det resulterade bl.a. i en checklista för bidragshantering som publicerades på Regeringskansliets intranät, som ett komplement till riktlinjerna.
- Riktlinjerna behandlades på nytt i samband med beredningen av förslagen i budgetpropositionen 2009 (prop. 2008/09, utg.omr. 1, s. 36 f) där Kammarkollegiet gavs i uppgift att utföra vissa administrativa kontroll- och prövningsmoment vid bidragsgivningen samt att praktiskt hantera t.ex. utbetalningar och återkrav av vissa anslag.
- Regeringskansliet har 2009 utsett en samrådsgrupp med kontaktpersoner från olika departement. Gruppen behandlar frågor som uppkommer med anledning att Kammarkollegiet tar över ansvaret för de administrativa kontrollerna.
- Mot bakgrund av resultatet från utvärderingen och översynen 2008 samt Kammarkollegiets nya roll i bidragshanteringen så har en fortsatt översyn av riktlinjerna inletts under 2009. Vidare pågår

2

ett arbete med att ta fram rutinbeskrivningar för hantering av de olika bidragen.

Bilaga 5.1

KONSTITUTIONSUTSKOTTET

SVERIGES
RIKSDAG

PM

Bilaga till promemoria daterad 2009-10-15 med titeln ”Beredningen av regeringsärenden”

Genomgång av akter i ett antal regeringsärenden

Justitiedepartementet

Förordningar

Inom Justitiedepartementets område har akterna i fyra regeringsärenden om förordningar gått igenom. I samtliga akter finns framställningar från myndigheter.

1. Den 22 maj 2003 beslöts (I:13) förordningar om ändring i förordningen (1976:1091) om föreskrifter rörande alkoholutandningsprov, i bötesverkställighetsförordningen (1979:197), i förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen och i förordningen (1999:221) om föreskrifter rörande ögonundersökning. Ändringarna innebär bl.a. att förskottsinbetalning av böter också ska kunna ske till Kustbevakningen, att vissa föreskrifter som meddelas av Rikspolisstyrelsen ska föregås av samråd också med Kustbevakningen samt att vissa verkställighetsföreskrifter får meddelas även av Kustbevakningen. I akten (Ju2002/6575/L5 och Ju2008/4551/L5) finns förutom regeringsbeslutet en framställning från den 17 september 2007 från Kustbevakningen om behörighet för myndigheten att ta emot förskottsinbetalning av böter.

2. Den 22 maj 2008 beslutade regeringen också (I:14) om ändring i förordningen (2006:1119) om omvandling av fängelse på livstid. Ändringen innebär att en kopia av Rättsmedicinalverkets utredningar om risk för återfall i brottslighet även ska lämnas till Kriminalvården. I akten (Ju2007/8440/L5, Ju2008/4552/L5) finns bara – förutom regeringsbeslutet – en framställning från Kriminalvården om behovet om en sådan bestämmelse mot bakgrund av sekretessregleringen.

3. Den 22 maj 2008 beslutade regeringen dessutom (I:15) om förordning om ikraftträdande av lagen (2000:1158) om ändring i patentlagen (1967:837). I akten (Ju2007/9447/L3) finns förutom regeringsbeslutet bara en framställning från den 18 oktober 2007 från Patent- och registreringsverket om att en beslutad lagändring borde sättas i kraft av regeringen samt en skrivelse från den 15 april 2008 där det uttrycks förvåning över att inget har hänt och där regeringen anmodas att sätta lagändringen i kraft.

4. Den 25 september 2008 beslutade regeringen (I:3) om ändringar i förordningen (1979:575) om protokollföring m.m. vid de allmänna

**SVERIGES
RIKSDAG **

förvaltningsdomstolarna, förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol och förordningen (1996:379) med hovrättsinstruktion, om upphävande av förordningen (1999:856) om försöksverksamhet vid videokonferens i rättegång, om upphävande av förordningen (2001:38) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol, om ändring i förordningen (2005:1095) om ärenden i arrendenämnd och hyresnämnd, förordningen (2007:636) om ikraftträdande av lagen (2005:683) om ändring i rättegångsbalken och viss följdagstiftning, förordning om upphävande av förordningen (2007:773) om dokumentation av muntlig bevisning genom ljud- och bildupptagning samt en förordning om användning av ljudöverföring och ljud- och bildöverföring vid domstolssammanträde. Ändringarna gäller bl.a. gallring av ljud- och bildupptagningar i domstol och upphörande av försöksverksamhet med videokonferens i rättegång. I akten (Ju2006/7971/DOM, Ju2008/5274/DOM, Ju2008/7682/DOM) finns förutom regeringsbeslutet ett förslag daterat den 11 september 2007 från Domstolsverket om gallring av ljud- och bildupptagningar. Riksdagen hade 2005 beslutat en reform som bl.a. innebar att verksamheten med videokonferens i allmän domstol permanentades. Reformen trädde i kraft den 1 november 2008.

Utrikesdepartementet**Förordningar**

5. Den 12 juni 2008 beslutade regeringen (II:2) om ändring i förordningen (1994:1266) om förbud mot export av snus. Ändringarna innebär bl.a. att ordet "export" ersätts av ordet "utförsel". I akten (UD2008/20155/FIM) finns utöver regeringsbeslutet bara c- postmeddelanden från gemensam beredning.

6. Den 18 december 2008 beslutade regeringen (III:13) om ändring i förordningen (2007:1371) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida). Ändringarna innebär att Sidas uppgifter beskrivs på ett annat sätt än tidigare. I akten (UF2008/13065/USTYR) finns synpunkter från gemensam beredning.

Försvarsdepartementet**Förordningar**

7. Den 17 juli 2008 beslutade regeringen (1) om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Ändringarna innebär att kravet på en plan för räddningsinsatser utvidgas till att omfatta också riskanläggningar enligt förordningen om utvinningsavfall i vissa delar. Vidare ges Statens räddningsverk behörighet att meddela verkställighetsföreskrifter om upplysningsskyldighet och om planerna samt om kommunens varningsanordningar. I en fotnot hänvisas till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG. I akten (Fö2008/2564/RS) finns en framställan från Räddningsverket om bemyndigande att meddela föreskrifter om varningsanordningar. I framställan finns förslag till förordningstext om detta. I akten finns också en pm i denna fråga upprättad inom departementet.

8. Den 27 november 2008 beslutade regeringen (20-26) om ändringar i sju förordningar, nämligen förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, förfogandeförordningen (1978:558), tillträdesförordningen (1992:118), förordningen (1992:391) om uttagning av egendom för totalförsvarets behov, förordningen (1995:238) om totalförsvarspflicht, förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor och förordningen (2006:311) om transport av farligt gods. I förordningarna ersätts begreppet "Försvarsmaktens rekryteringscentrum (FMRekrC)" av begreppet "HR Centrum (FMHRC)", ordet "Luftfartsstyrelsen" av ordet "Transportstyrelsen" och ordet "Krisberedskapsmyndigheten" av ordet "Myndigheten för samhällsskydd och beredskap". Vidare föreskrivs att Sjöfartsverket i stället för Luftfartsstyrelsen ansvarar för flygräddningstjänst. I akten Fö2008/3013/MIL och Fö2008/3505/RS som gäller instruktionen för Försvarsmakten finns bara en framställan från Försvarsmakten om ändrat namn på Försvarsmaktens rekryteringscentrum. I övriga akter Fö2008/3506/RS-3511/RS finns endast regeringsbeslut och förordningar.

Socialdepartementet

Förordningar

9. Den 17 juli 2008 beslutade regeringen (III:1) om ändring i förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika. Ändringen innebar att förordningens bilaga med förteckning över substanser som ska anses som narkotika enligt narkotikastrafflagen utvidgades till att också omfatta dextrometorfan med visst undantag. I akten (S2008/753/FH delvis) finns en anhållan från den 25 januari 2008 från Läkemedelsverket om att en viss form av dextrometorfan ska anses som narkotika, klassificeringsdokument med beskrivning av verkningsmekanismer, exponeringsätt, missbruksdos m.m. samt uppgifter om gemensam beredning. Dessutom finns ett uppdrag från den 3 april till Kommerskollegium att anmäla ändringen till kommissionen, ett meddelande från kollegiet den 14 april att anmälan gjorts samt ett meddelande till kollegiet den 4 december att förordningsändringen beslutats.

10. Den 18 december 2008 beslutade regeringen (III:31) om ändring i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden. Ändringen innebar att det i förordningen infördes en ny bestämmelse 2a § om att personal i ett särskilt kansli inom Regeringskansliet handlägger ärenden åt och är föredragande i allmänna arvsfonden. En motsvarande lagbestämmelse hade upphävts. Motivering gavs i prop. 2008/09:1 utg.omr. 9.

Bidrag

11. Den 15 maj 2008 gav regeringen (III:4) Socialstyrelsen i uppdrag att under 2008 efter rekvisition betala ut 1 miljon kronor till SamArbete för Människor i Sorg (Sams) för att stödja upprättandet av ett nationellt kansli. Medlen skulle utbetalas från det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda ramanslaget 14:6 Folkhälsopolitiska åtgärder och Socialstyrelsen skulle senast den 1 april 2009 inkomma till Regeringskansliet (Socialdepartementet) med en redovisning av hur medlen använts och vilka resultat som uppnåts. I akten (S2008/4477/FH delvis) finns e-postkommunikation från gemensam beredning 5-12 maj 2008. Av dessa e-postmeddelanden framgår att Socialstyrelsen hade godtagit upplägget.

SVERIGES
RIKSDAG

Den 5 maj 2009 inkom Socialstyrelsen med "Redovisning av medel till Sams" med verksamhetsberättelse för 2008, årsmötesprotokoll 2008 och revisionsberättelse. Socialstyrelsens bedömning var att genom samlokalisering hade enbart en femtedel av anslaget behövt användas för det särskilt utpekade ändamålet att stödja upprättandet av ett nationellt kansli. Av redovisningen från Sams framgick att medlen i övrigt av paraplyorganisationen fördelats till de ingående föreningarna. Dessa medel hade använts till verksamhet som Socialstyrelsen bedömde vara viktig och som låg i linje med bidragets intention. Av Sams årsmötesprotokoll framgår att medel fördelades så att 200 000 kr gick till Sams övergripande verksamhet och 200 000 kr till var och en av i SAMS ingående organisationer. Enligt budgetpropositionen för 2008 avsåg regeringen att senare under året återkomma till riksdagen med närmare presentation av de folkhälsopolitiska prioriteringarna för de kommande åren, vilket hade beaktats i de beräkningar som låg till grund för förslag om anslag och ramar. I propositionen 2007/08:110 En förnyad folkhälsopolitik uttryckte regeringen sin avsikt att stödja Sams för upprättandet av ett nationellt kansli genom ett organisationsstöd på 1 miljon kronor per år under perioden 2008–2010.

12. Den 15 maj 2008 gav regeringen också (III:7) Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut ett stimulansbidrag på 2 miljoner kronor till Forum för frivilligt socialt arbete för att stödja Volontärbyråns verksamhet. Medlen skulle betalas ut från det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda ramanslaget 14:6 Folkhälsopolitiska åtgärder. Socialstyrelsen skulle senast den 1 april 2009 inkomma till Regeringskansliet med redovisning av hur medlen använts och vilka resultat som uppnåts. Regeringen hade i propositionen En förnyad folkhälsopolitik (prop. 2007/08:110, avsnitt 7.1.1) aviserat att man avsåg att avsätta medel under mandatperioden för att stödja Volontärbyråns verksamhet. I akten (S2007/7765/FH delvis) finns två e-postmeddelanden daterade den 14 september 2007 från Volontärbyrån till Integritets- och jämställdhetsdepartementet respektive Socialdepartementet om ansökan inklusive underlag med uppgift bl.a. om Volontärbyråns verksamhet och budget, om andra kontakter i finansieringsfrågan och med uppgifter om ett möte med företrädare för Integrations- och jämställdhetsdepartementet och Volontärbyrån. Vidare finns e-post inom ramen för gemensam beredning, varav det framgår att Socialstyrelsen godtagit upplägget.

13. Den 4 september 2008 avslog regeringen (III:1) en ansökan om medel för en förstudie för en utbildningssatsning. I akten (S2008/6448/ST) finns en ansökan från den 29 juli 2008 med bilagor och en skrivelse från den 4 september 2008 om att regeringen inte hade medel för att stödja enskilda.

14. Den 30 oktober 2008 beslutade regeringen (III:1) att lämna ett bidrag på högst 500 000 kronor till Stiftelsen Allmänna Barnhuset för att arbetet med att främja nätverksbyggande bland professionella verksamma inom socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och institutionsvården som arbetar med skydd och stöd för barn utsatta för människohandel samt att ta till vara och sprida kunskaper om mångsidigt stöd till barn i Sverige som varit utsatta för människohandel. Medlen skulle rekvireras från

Kammarkollegiet och belasta utgiftsområde 14, anslag 24:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Stiftelsen skulle senast den 1 april 2009 lämna en skriftlig redovisning till Regeringskansliet av hur rekviderade medel använts och hur verksamheten genomförts. Kammarkollegiet skulle besluta om hur rekvisition och utbetalning i övrigt skulle ske. Stiftelsen skulle också senast den 31 december 2010 lämna en skriftlig slutredovisning. Till beslutet är fogat Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser m.m. I regeringsbeslutet angavs att insatsen ingick som åtgärd 28 i regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, där regeringen framhållit sin avsikt att främja det nätverk av yrkesverksamma som genomgått utbildningsinsatsen inom ramen för Östersjöstaternas råd om barn utsatta för människohandel. Under 2006 och 2007 hade Arbetsgruppen för utsatta barn inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) tillsammans med bl.a. Rädda Barnen organiserat en utbildningsinsats (Baltic Sea Region Comprehensive Assistance to Children Victims of Trafficking) när det gäller barn utsatta för människohandel. Ett femtiotal yrkesverksamma från ett tiotal länder i och omkring Östersjöregionen har deltagit i utbildningen. Den svenska grupp som deltagit i utbildningen består av experter från socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt institutionsvården. Det var angeläget att bibehålla, ta till vara och sprida de kunskaper och erfarenheter som nu fanns i detta svenska nätverk. Stiftelsen Allmänna Barnhuset arbetade enligt regeringsbeslutet sedan flera år med frågor som rör sexuell exploatering av barn och var därför lämpade att leda det planerade arbetet. I akten S2008/9025/ST (delvis) finns uppgifter om gemensam beredning samt regeringsbeslut inklusive bilagan.

15. Den 30 oktober 2008 biföll regeringen (I:2) en ansökan från Famna om ekonomiskt stöd med 3 miljoner kronor för 2008 i syfte att utveckla de ideella organisationernas roll inom hälso- och sjukvård samt omsorg. Hela beloppet skulle betalas ut från anslag 13:3 Bidrag till hälso- och sjukvård, varav 2 miljoner kronor från anslagspost 35 Bidrag för utveckling inom hälso- och sjukvårdssektorn och 1 miljon kronor från anslagspost 50 Strategi för god vård. En skriftlig rapport om arbetet och hur medlen använts skulle lämnas till Socialdepartementet senast den 30 oktober 2009. Bidragstagaren skulle i övrigt i tillämpliga delar följa riktlinjerna i Allmänna villkor för bidrag och blanketten Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning. Anslagsposten 35 Bidrag för utveckling inom Hälso- och sjukvårdssektorn på 11 395 000 kr disponeras av regeringen. Anslagsposten 50 Strategi för en god vård, 117 miljoner kronor, disponeras av Socialstyrelsen och ska användas i enlighet med beslut av regeringen. Enligt budgetpropositionen för 2008 beräknade regeringen, förutom bl.a. satsningarna inom Dagmaröverenskommelsen, 117 miljoner kronor till strategi för god vård – förbättrad informationsförsörjning, öppna jämförelser av resultat, terminologi och klassifikationer, utvecklade ersättningssystem m.m. – samt ca 11,7 miljoner kronor till övriga satsningar för utveckling inom hälso- och sjukvårdssektorn. I akten (S2006/9184/HS delvis, S2006/9763/HS delvis och S2007/10513/HS) finns en ansökan från den 6 december 2007 från Famna, Riksorganisationen för vård och omsorg utan vinstsyfte, med kompletteringar den 14 oktober 2008. Famna hade i juli 2007 fått stöd

SVERIGES
RIKSDAG

med 3 miljoner kronor i samma syfte. Regeringen bedömde den 30 oktober 2008 att Famna borde ges stöd också för 2008 bl.a. mot bakgrund av det arbete som organisationen dittills utfört.

16. Regeringen beviljade den 13 november 2008 (III:1) organisationen Kriminellas Revansch i Samhället (Riks Kris) 857 500 kr som bidrag till ett samverkansprojekt mellan Kris och näringslivet. Medlen skulle efter rekvisition utbetalas av Regeringskansliet (Socialdepartementet) från det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för 2008 uppförda anslaget 14:7 Alkohol och narkotikapolitiska åtgärder. En skriftlig rapport om arbetet och hur medlen använts ska lämnas till Socialdepartementet senast den 31 mars 2010. Bidragstagaren skulle följa riktlinjerna i bifogade Allmänna villkor för bidrag och Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning. Akten (S2008/4724/FH delvis) innehåller en ansökan per e-post från den 16 maj 2008 och en ej undertecknad ansökan om bidrag till verksamheter och aktiviteter enligt riktlinjernas mall. Vidare innehåller akten e-postmeddelanden under gemensam beredning första veckan i november 2008. I akten finns också rekvisition av 580 000 kr från Kris inkommen till Socialdepartementet den 5 december 2008, begäran om underskrift den 9 december med hänvisning till telefonsamtal samma dag, en rekvisition från Kris den 10 december 2008 av 857 500 kr, beslut om firmatecknare samt blankett om utbetalning. Enligt budgetpropositionen för 2008 borde de särskilda alkohol- och narkotikapolitiska satsningarna fortsätta även under perioden 2008–2010. I propositionen En förnyad folkhälsopolitik framhölls att för att fortsätta arbetet med att driva en kraftfull alkohol- och narkotikapolitik avsåg regeringen att avsätta uppemot 260 miljoner kronor per år under perioden 2008–2010.

17. Den 11 december 2008 beslutade regeringen (I:3) att tilldela Bris 3,5 miljoner kronor som ekonomiskt bidrag till arbetet med telefon- och internetbaserad rådgivning för barn och föräldrar. Medlen skulle belasta anslaget 15:3 Insatser för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Anslaget på 8 961 000 kr disponeras av regeringen. Bris skulle senast den 31 december 2009 lämna en redogörelse till Socialdepartementet för hur medlen använts. Några bilagor till beslutet finns inte. I akten (S3008/276/SF delvis) finns en pm från den 11 januari 2008 från Bris med beskrivningar över vissa tänkbara projekt. Vidare finns en ansökan daterad den 25 juni 2008 från Bris om medel för projekten Vuxensajten och Squill och kompletteringar med ändrade belopp från den 5 december 2008. I ansökan redovisades bakgrund, webbsajtens innehåll, arbetsstrategi, mål, tidplan, budget m.m. I akten finns också e-post från gemensam beredning.

18. Den 18 december 2008 uppdrog regeringen (I:21) åt Socialstyrelsen att under januari 2009 betala ut 5 miljoner kronor till föreningen Nationella hjälplinjen för att driva Nationella hjälplinjen – en telefonjour för personer i psykisk kris. Ett villkor för bidraget var att det fanns ett avtal mellan Socialstyrelsen och föreningen Nationella hjälplinjen om mål och villkor för verksamheten. Socialstyrelsen fick för detta ändamål disponera 5 miljoner

kronor av de medel som för 2009 ställts till Socialstyrelsens disposition inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 1:8 Bidrag till psykiatri. Socialstyrelsen ska enligt beslutet senast den 1 mars 2010 respektive 2011 återrapportera till Socialdepartementet hur utbetalade medel använts, hur föreningen levt upp till avtalade mål och villkor samt hur verksamheten utvecklats. I avtalet borde bl.a. regleras verksamhetens syfte, mål och ambitionsnivå, t.ex. när det gäller telefonjourens kvalitet, tillgänglighet och kapacitet liksom vilken kompetens som borde vara företrädd. Verksamheten hade under åren 2001–2004 finansierats genom Allmänna arvsfonden. Därefter hade regeringen under 2005–2006 avsatt tillfälliga bidrag med 4 miljoner kronor per år. Under 2007 och 2008 hade regeringen beviljat 5 miljoner kronor årligen för verksamheten. Socialstyrelsen hade till regeringen redogjort för hur Nationella hjälplinjen utvecklats och bedömt att hjälplinjen utgör ett värdefullt komplement till det som samhället i övrigt hade att erbjuda människor i akut psykisk kris. Föreningen bedömdes ha utvecklat verksamhetens innehåll på ett bra sätt. Man hade dock inte nått upp till det i avtalet angivna antalet besvarade samtal som Socialstyrelsen bedömde att man borde klara av inom ramen för tilldelat anslag. Socialstyrelsen ansåg att det var nödvändigt att förändra verksamheten så att det blev möjligt att besvara ett större antal samtal. I akten (S2008/508/HS delvis och S2008/10719/HS delvis) finns en ansökan från den 18 januari 2008 om medel från föreningen Nationella hjälplinjen samt en redovisning för 2007. Vidare finns en kompletterande skrivelse från den 20 oktober 2008.

19. Den 18 december 2008 beslutade regeringen (I:22) att Socialstyrelsen skulle betala 1 600 000 kr till Stiftelsen Grosshandlare Axel H Ågrens donationsfond (Ågrenska stiftelsen) i syfte att stödja stiftelsens fortsatta arbete med att bedriva och utveckla deras kunskaps- och kompetensutvecklingsprogram för personer med sällsynta diagnoser, m.m. Hela beloppet skulle efter rekvisition utbetalas av de medel som avsatts för 2008 inom utgiftsområde 9, anslag 13:3 Bidrag till hälso- och sjukvård, anslagsposten 50 Strategi för god vård. Ågrenska stiftelsen ska senast den 26 februari 2010 återrapportera till Regeringskansliet hur utbetalade medel har använts och hur verksamheten i den delen utvecklats under året. Ågrenska stiftelsen hade av regeringen i mars 2008 beviljats ett tillfälligt stöd med 1,6 miljoner kronor för motsvarande ändamål. Verksamheten finansierades delvis genom bidrag från Allmänna arvsfonden. I akten (S2007/7821/HS delvis) finns en ansökan från den 17 september 2008 om 5,5 miljoner kronor samt en lägesbeskrivning och förslag till mål, strategi och åtgärder. Vidare finns en kompletterande skrivelse från den 29 februari 2008 och en redovisning från den 2 mars 2009 av erhållna statsbidrag.

Ex gratia

20. Den 27 mars 2008 avlog regeringen (I:3) en framställning om ersättning ex gratia för skador som sökanden fått efter en operation 1975. I akten (S2008/489/HS) finns en framställning om ersättning för felbehandling inklusive bilagor, kompletteringar och en tjänsteanteckning om telefonsamtal med sökanden.

SVERIGES
RIKSDAG

21. Den 15 maj 2008 avlog regeringen (III:1) en ansökan om omprövning av ett beslut den 15 november 2007 om ersättning ex gratia för livslångt lidande på grund av tvångsplacering på barn- och ungdomshem. Akten, (S2008/955/ST) innehåller en ansökan från den 29 januari 2008 om omprövning med hänvisning bl.a. till att Utredningen om vanvård i den sociala barnvården fått förlängd utredningstid. Till ansökan finns bifogat ett intervjuerferat upprättat inom utredningen

22. Den 15 maj 2008 avlog regeringen (III:2) en framställan från den 1 februari 2008 om ersättning på minst 1 miljon kr för förlorad uppväxt på grund av att sökandens familj flyttat utomlands för att undvika ett omhändertagande. Akten, S2008/980/ST, innehåller förutom regeringsbeslutet en framställan per e-post.

23. Den 28 augusti 2008 avlog regeringen (I:2) en framställan från den 17 november 2007 om ersättning för skador som sökanden ådragit sig i samband med en operation 1998. I akten (S2007/9940/HS) finns regeringsbeslutet samt framställningen inklusive bilagor, bl.a. handlingar i ett ärende hos Patientskadenämnden.

24. Den 28 augusti 2008 avlog regeringen (I:3) en framställning om ersättning för skador som ådragits i samband med en tandsanering under narkos 1999. I akten (S2008/870/HS) finns en framställan från den 22 januari 2008 inklusive en rad bilagor.

25. Samma dag avlog regeringen (1:4) en framställning från den 31 mars 2008 om ersättning för skador som ådragits i samband med operationer 2002–2003. Akten (S2008/3136/HS) innehåller framställningen samt handlingar hos Patientskadenämnden.

Finansdepartementet**Förordningar**

26. Den 6 mars 2008 beslutade regeringen (15) om ändring i försäkringsrörelseförordningen (1982:790). Ändringarna innebär förändringar i Finansinspektionens behörighet att meddela föreskrifter. Akten, (Fi2008/1858) innehåller bara regeringsbeslutet inklusive förordningen.

27. Den 11 september 2008 beslutade regeringen (4) om ändring i förordningen (1997:1140) om vägavgift för vissa tunga fordon (Fi2008/5038). Ändringarna innebär att bestämmelser om vägavgiftsbevis upphävdes och att det infördes bestämmelser om juridisk persons behandling av personuppgifter för att genomföra sitt uppdrag att ta emot betalningar. Vidare infördes bestämmelser om fullgörande av ett internationellt åtagande. Våren 2008 hade riksdagen beslutat om lagändringar med innebörd att vägavgiftsbevis inte längre skulle utfärdas i samband med betalning av den vägavgift som tas ut för vissa tunga fordon med anledning av att ett nytt internationellt uppbördssystem för vägavgift skulle införas.

Utbildningsdepartementet**Förordningar**

28. Den 18 juni 2008 beslutade regeringen (I:2–I:25) om ändringar i 24 förordningar som bl.a. innebär ändrad uppgiftsfördelning mellan myndigheter på skolområdet. Våren 2008 hade riksdagen beslutat om en rad lagändringar som innebar en ändrad ansvarsfördelning mellan myndigheter inom skolväsendet m.m. där vissa uppgifter som hade åvilat Statens skolverk i stället skulle fullgöras av en ny myndighet, Statens skolinspektion (prop. 2007/08:50, bet. 2007/08:UbU13). Akterna (U2008/4450/S, U2008/4452–4456/S, U2008/4458/S, U2008/4461–4462, U2008/4464–4465, U2008/4467/S, U2008/4457, U2008/4459–4460, U2008/4463/SV, U2008/4402–4408/G, U2008/4435/G, U2008/4464–4466/G, innehåller inte något annat än regeringsbeslutet.

Bidrag

29. Den 17 april 2008 avlog regeringen (I:2) en ansökan från den 7 februari 2008 från Afghanska kulturföreningen i Sverige om bidrag för att driva en lördagsskola för nyanlända afghanska elever. Verksamheten omfattade vid tidpunkten för beslutet 100 elever och bedrevs i föreningens lokaler i Rågsved. Akten (U2008/1955/S) innehåller ansökan med en bilaga med information om skolan. I akten finns också en uppgift om att ansökan vidarebefordrats från statssekreteraren.

Jordbruksdepartementet**Förordningar**

30. Den 22 maj 2008 beslutade regeringen (4) om förordning (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn. I förordningen hänvisas till bl.a. kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 av den 20 december 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 av den 24 juli 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn och om ändring av förordning (EG) nr 1860/2004. Förordningen innehåller definitioner, bestämmelser om stödets storlek, förfarandet i stödärenden samt bemyndigande till Jordbruksverket och Fiskeriverket att meddela ytterligare verkställighetsföreskrifter.

31. Den 11 december 2008 beslutade regeringen (7) om ändring i jaktförordningen (1987:905). Ändringarna gäller jakt efter vildsvin samt begränsningar i rätten att överklaga beslut. Akten (Jo2008/3951) innehåller bara regeringsbeslut inklusive förordning.

Bidrag

32. Den 28 februari 2008 anvisade regeringen (3) 5 994 000 kr till Jägarnas riksförbund för kalenderåret 2008 i syfte att bidra till att riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls. Beloppet skulle betalas ut av Kammarkollegiet med en fjärdedel kvartalsvis efter rekvisition. Förbundet skulle i sin ansökan om medel för 2009 redovisa hur verksamheten bedrivits inom de angivna verksamhetsområdena. Bidraget skulle användas till

SVERIGES
RIKSDAG

rådgivning, utbildning och information i jakt- och viltvårdsfrågor samt sammanställningar av besluts- och arbetsunderlag till myndigheter. Arbetet med att uppmuntra jägargrupper att bli aktiva inom jakt- och viltvård och med att ge dem tillgång till jaktmöjligheter borde fortsätta. Vidare borde förbundet medverka till att kraftfullt bekämpa all förekomst av illegal jakt, m.m. Inga bilagor var fogade till beslutet. Regeringen hade i oktober 2002 beslutat att bidraget ur Viltvårdsfonden till Jägarnas Riksförbund skulle lämnas i form av ett grundbidrag på 2 miljoner kronor och ett medlemsrelaterat bidrag med 135 kr per fysisk person som var medlem i förbundet. Regeringen fann nu att det fanns skäl att höja grundbeloppet till 2,3 miljoner kronor. Jägarnas Riksförbund hade i en skrivelse den 3 december 2007 ansökt om bidrag med ett grundbelopp på 2 miljoner kronor och uppgett att det aktuella medlemsantalet var 27 363 personer.

33. Den 19 mars 2008 avslog regeringen (2) en ansökan från Svenska Jägarförbundet om 1,5 miljoner kronor ur Viltvårdsfonden för projektet "Säkrare Jakt", för kopiering och distribution av dvd-film till samtliga jaktkortslösare. Regeringen ansåg att projektet borde ses som inkluderat i den arbetsbeskrivning för det allmänna uppdraget som förbundet haft under 2006–2008. Arbetet skulle täckas av de för dessa år redan tilldelade medel för aktuellt verksamhetsområde inom det allmänna uppdraget, 56 160 000 kr.

34. Den 11 december 2008 anvisade regeringen (6) 48,6 miljoner kronor ur Viltvårdsfonden till Svenska Jägarförbundet för förbundets verksamhet avseende det allmänna uppdraget för 2009. Förbundet skulle senast den 1 april 2010 lämna den återrapportering som framgår av bilagan till beslutet. I beslutet finns bidragen till olika verksamhetsområden preciserade och i bilagan finns målsättningskrav och detaljerade krav på återrapportering. I akten (Jo2008/2619) finns en ansökan om 53 850 000 kr.

Dispens

35. Den 24 januari 2008 avslog regeringen (3) en ansökan om dispens för el i påfösargrind (3). Sökanden hade tidigare erhållit en tidsbegränsad dispens t.o.m. den 15 december 2006. I akten (Jo2006/3266) finns en förnyad ansökan den 9 december 2006 och ett yttrande till stöd för ansökan från en stordjursveterinär som ansåg att dispens borde beviljas. Vidare finns en remiss daterad den 3 april 2007 till Arbetsmiljöverket och Djurskyddsmyndigheten samt svar från dessa myndigheter. Arbetsmiljöverket ansåg att dispens kunde vara motiverad från arbetsmiljösynpunkt medan Djurskyddsmyndigheten ansåg att ansökan borde avslås. Dessutom finns ett yttrande från den 16 juli 2007 från sökanden.

36. Den 18 juni 2008 gav regeringen (10) dispens för uppvisningsfiske med kolknot för fem laxar den 12 juni kl. 09.00–21.00. I akten (Jo2008/1718) finns en ansökan från den 28 maj 2008.

37. Den 25 september 2008 medgav regeringen (1) tidsbegränsad (hösten) dispens från kravet i 9 § djurskyddsförordningen (1988:539) att höns för äggproduktion inte får hållas i andra inhysningssystem än sådana som uppfyller hönsens behov av bl.a. sittpinne. I akten (Jo2008/2499) finns en

ansökan av den 12 september 2008 där akut kris åberopas. Vidare finns ett yttrande från Jordbruksverket av den 19 september med tillstyrkan.

Ex gratia

38. Den 19 mars 2008 avlog regeringen (1) en framställning om ersättning ex gratia på 4 708 809 kr. Sökandena ansåg att Statens veterinärmedicinska anstalt agerat på ett felaktigt sätt. I akten (Jo2007/2964) finns en framställning från den 1 oktober 2007 samt bilagor inklusive stödskrivelse.

Miljödepartementet

39. Den 17 januari 2008 beslutade regeringen (2) om ändring i förordningen (2005:220) om ett retursystem för flaskor och metallburkar. I akten (M2008/252/R) finns bara regeringsbeslutet och förordningen.

40. Den 3 juli 2008 beslutade regeringen (1) om förordning om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet. I akten (M208/2871/R) finns bara regeringsbeslutet och förordningen. Förordningen är förhållandevis omfattande (54 paragrafer).

Näringsdepartementet

41. Den 10 april 2008 beslutade regeringen (II:3) om ändring i fartygssäkerhetsförordningen (2003:438). Ändringarna gäller vilka fartyg som omfattas av vissa bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364) och fartygssäkerhetsförordningen samt Sjöfartsverkets uppgift i sammanhanget. I förordningen hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 336/2006 av den 15 februari 2006 om genomförande av Internationella säkerhetsorganisationskoden i gemenskapen och upphävande av rådets förordning (EG) nr 3051/95 (förordning (EG) nr 336/2006). Akten (N2008/3104/RS) innehåller bara regeringsbeslutet inklusive förordningen.

42. Den 10 april 2004 beslutade regeringen (II:4) om ändring i instruktionen för Banverket (2007:1027) med innebörd att en hänvisning till en bestämmelse i lagen (1970:995) om införande av jordabalken ändras eftersom den aktuella lagbestämmelsen ändrats. Akten (N2008/2973/RS) innehåller bara regeringsbeslutet inkl. förordningen.

43. Den 11 december 2008 beslutade regeringen (I:4) om ändringar i förordningen (2007:1119) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät. Förändringarna gällde verkets uppgifter i fråga om elproduktionen, årliga redovisningar till regeringen om naturgas och samråd med Energimarknadsinspektionen vid utarbetande av rapport enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG.

44. Samma dag beslutade regeringen (I:5) förordning (2008:1330) om vissa avgifter på naturgasområdet. I akten (N2007/2066/E, N2007/3537/E, N2008/8211/RS, N2008/8494/E delvis) finns en framställan från den 14 december 2006 från Energimyndigheten om naturgasavgift; samråd med Ekonomistyrningsverket (ESV) hade ägt rum. Det finns också en

SVERIGES
RIKSDAG

redovisning från den 27 mars 2007 från Affärsverket svenska kraftnät av ett uppdrag att reducera kostnader och finansiering för förstärkningsåtgärder enligt bestämmelser om försörjningstrygghet för naturgas. Verket föreslog en offentligrättslig avgift enligt Energimyndighetens modell men inga avgifter de närmaste åren. Förslaget remitterades den 23 februari 2008. Svar kom in från Krisberedskapsmyndigheten, ESV och Statskontoret. Statskontoret avstyrkte förslaget som onödigt och eftersom det var oklart vad avgiften skulle täcka.

Bidrag

45. Regeringen beviljade den 13 mars 2008 (I:5) Ung Företagsamhet bidrag med 1 miljon kronor för att arrangera Europamästerskap den 24–26 juli 2008. Utgiften skulle belasta utgiftsområde 24 Näringsliv, anslag 38:2 Näringsutveckling m.m., anslagspost 5 Till regeringens disposition. Medlen skulle betalas ut av Regeringskansliet (Näringsdepartementet) efter rekvisition. En redovisning av förbrukade medel skulle rapporteras till Regeringskansliet senast den 26 oktober 2008. I akten (N2008/915/ENT) finns en ansökan från den 2 februari 2008 och e-postväxling under gemensam beredning. Någon bilaga om villkor och ekonomisk redovisning finns inte fogad till beslutet.

46. Den 13 mars 2008 beviljade regeringen (I:6) Stiftelsen Svensk Industridesign bidrag med 2 miljoner kronor, dock högst 30 % av de sammanlagda utgifterna, till delfinansiering av förberedelse och genomförande av workshop "City Move Interdesign" under våren 2009. Beloppet skulle efter rekvisition och intyg från medfinansierare utbetalas från utgiftsområde 24, anslaget 38:2 Näringslivet m.m., anslagspost 5 Till regeringens disposition (59 miljoner kronor). Stiftelsen skulle i samband med rekvisitionen av medel redogöra för hur förberedelserna för workshoppen fortskrider och hur finansiering skett. En slutredovisning med slutrapport för projektet skulle lämnas till Näringsdepartementet senast den 31 december 2009. I akten (N2008/1899/FIN) finns en ansökan från den 15 januari 2008 från stiftelsen.

47. Den 10 april 2008 beviljade regeringen (I:5) Ung företagsamhet 3 500 000 kr för 2008 för att vidareutveckla verksamhet. Kostnaderna skulle belasta utgiftsområde 24 Näringsliv, anslag 38:2 Näringslivsutveckling, anslagspost 5 Till regeringens disposition efter rekvisition. En ekonomisk redovisning av medlens användning skulle redovisas enligt bilaga 2 Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. och bilaga 3 Verksamhetsrapporter och ekonomisk redovisning senast den 31 januari 2009. I en skrivelse daterad den 19 juni 2007 hade Ung företagsamhet ansökt om 7,5 miljoner kronor årligen 2008–2010.

48. Den 17 april 2008 beviljade regeringen (I:2) Stiftelsen Tällberg Foundation bidrag till projektet "The practical meaning of sustainability" med ett sammanlagt belopp om 4 500 000 kr, varav 1 500 000 kr för 2008, 1 500 000 kr för 2009 och 1 500 000 kr för 2010. Kostnaden skulle belasta utgiftsområde 21 Energi, anslaget 35:5 Energiforskning, anslagsposten 6 Internationellt samarbete, som står till regeringens disposition. Till beslutet är fogat som bilaga Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser m.m.

I akten (N2007/9701/E) finns en ansökan från den 28 november 2007, begäran från den 21 december om komplettering, kompletterande uppgifter från den 24 januari 2008 och anteckning om möte den 3 mars 2008. I akten finns ett "project proposal" från stiftelsen, stadgar, årsredovisning och revisionsrapport.

49. Den 15 maj 2008 beviljade regeringen (I:1) Skärgårdarnas Riksförbund bidrag med 1 250 000 kr för förbundets verksamhet med att stimulera och stödja lokal utveckling i landets skärgårdsområden under 2008. Beloppet skulle betalas från utgiftsområdet 19 Regional utveckling, anslaget 33:1 Regionala tillväxtåtgärder, anslagspost 26 Till regeringens disposition. Senast den 1 september 2008 skulle genomförda och planerade aktiviteter under 2008 redovisas. Härvid skulle förbundet även lämna en ekonomisk redovisning av bidragets användning per den 30 juni 2008 samt en prognos. Slutredovisning skulle lämnas senast den 19 maj 2009. Till beslutet är fogat Allmänna villkor till föreningar, stiftelser m.fl. och Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning. Av beslutet framgår att förbundet i en skrivelse från den 7 november 2007 ansökt om bidrag med 1 250 000 kr för verksamheten under 2008 och att förbundet under 2007 hade erhållit 1 250 000 kr i motsvarande bidrag från regeringen.

Dispenser

50. Regeringen beviljade den 28 februari 2009 (II:41) Volvo Lastvagnar AB dispens från bestämmelsen i 3 kap. 1 § trafikförordningen (1998:1276) att fordon inte får föras av den som på grund av trötthet inte kan föra fordonet på ett betryggande sätt. Dispensen gällde med vissa villkor. I akten (N2008/605/TR) finns en ansökan från Volvo Lastvagnar AB från den 24 januari 2008, remiss till Rikspolisstyrelsen, Vägverket och Åklagarmyndigheten och remissvar från dessa myndigheter. Vägverket tillstyrkte ansökan medan de båda övriga remissinstanserna avstyrkte.

51. Den 26 juni 2008 medgav regeringen (II:8) att en person vid en ansökan om taxiförarlegitimation skulle anses ha ett sådant yrkeskunnande som föreskrivs i 2 kap. 8 § yrkestrafiklagen utan att behöva avlägga prov som avses i 2 kap. 8 § yrkestrafiklagen. Som skäl för ansökan hade anförts att förhållandena på småöarna i Göteborgs södra skärgård var speciella eftersom det saknas allmänna vägar och fast landsförbindelse. Transporterna var få och det förutsattes att den som skötte trafiken bodde på ön. Som skäl för regeringens beslut angavs att sökanden anförde tillräckliga skäl. I akten (N2008/4000/TR) finns en ansökan som kom in den 15 maj 2008. Enligt 8 kap. 1 § yrkestrafiklagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva eller i enskilda fall medge undantag från denna lag. Undantag får förenas med villkor.

52. Den 11 december 2008 avlog regeringen (II:4) en ansökan om dispens från yrkeskunnande för taxitillstånd. I en ansökan som kom in den 22 juli 2008 återopades att sökandens taxitillstånd upphört att gälla på grund av förändrade bestämmelser 1994 och att sökanden sedan 1986 varit verksam som trafiklärare. Regeringen ansåg att de skäl som återopades inte var tillräckliga. I akten (N2008/5206/TR) finns endast ansökningen inklusive bilagor.

SVERIGES
RIKSDAG

53. Den 11 december 2008 avslog regeringen (II:5) också en ansökan om dispens från kunskapsprov för taxiförarlegitimation. I en ansökan som kom i den 2 oktober 2008 återopades att sökanden varit verksam som bussförare sedan 1996 och nyligen förvärvat ett taxibolag. Vidare uppgavs att sökanden hade körkort A och B och därutöver brittiskt körkort med behörighet C och D. Regeringen ansåg att de skäl som återopats inte kunde anses tillräckliga för att medge undantag från kravet på yrkeskunnande. I akten (N2008/6426/TR) finns uppgifter om kontakter som från departementets sida tagits med Trafikregistret och Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

54. Den 22 maj 2008 (1) beslutade regeringen om förordning (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck (IJ2007/1211/DISK). I akten finns bara regeringsbeslut med förordning.

55. Samma dag beslutades (2) om förordning om urbant utvecklingsarbete (IJ2007/295/IU, IJ2008/1214/IU). I akten finns information från oktober 2006 från en särskild utredare m.m., uppgifter om utredningen, kvartalsrapporter från utredningen, faktablad om lokala utvecklingsavtal, e-post från utredaren/koordinator, diverse e-postförfrågningar, information om möten, tjänsteanteckningar om telefonsamtal, slutrapport den 30 oktober 2007 och tjänsteanteckning om att slutrapporten skickats ut som SOU till kontaktpersoner i kommuner med lokalt utvecklingsavtal.

56. Den 4 december 2008 beslutade regeringen (1) om förordning (2008:1281) om ränta på lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar för år 2009. Det föreskrevs att räntan skulle vara 5 %. I akten (IJ2008/2391/IU) finns bara regeringsbeslutet med förordningen.

Kulturdepartementet

Akterna i de tre regeringsärenden inom Kulturdepartementets område som gått igenom innehåller endast själva regeringsbesluten och förordningar.

57. Den 31 januari 2008 beslutade regeringen (7) om förordning (2008:41) om ändring i förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Ändringarna innebär i huvudsak att namnet Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund ersattes av namnet Nämnden för statligt stöd till trossamfund.

58. Den 18 december 2008 beslutade regeringen (26) om ändringar i förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter för förvaring. Ändringen innebär att Banverket och Vägverket kan överlämna allmänna handlingar till vissa enskilda organ.

59. Den 18 december 2008 beslutade regeringen också (28) vissa ändringar i förordningen (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia. Ändringen innebär att till myndighetens uppgifter fogas att myndigheten särskilt har till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens

brott mot mänskligheten. Riksdagen hade godkänt att Forum för levande historias uppdrag förtydligades så att det framgår att det också innefattar upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92)

Arbetsmarknadsdepartementet

Förordningar

60. Den 19 mars 2008 beslutade regeringen (4) om ändringar i övergångsbestämmelserna till förordningen (2007:420) om ändring i förordningen (1997:1275) om anställningsstöd samt till förordningen (2007:416) om ändring i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd. I akten (A2008/830/RS) finns utöver regeringsbeslutet bara ett svar på en interpellation avsedd att lämnas den 1 april 2008. Enligt svaret hade övergångsbestämmelser utfärdats som rättat till den brist i regelverket som påtalats av interpellanten. I svaret sägs också att berörda myndigheter varit delaktiga och informerade om att övergångsbestämmelser skulle utfärdas.

61. Den 3 juli 2008 beslutade regeringen (1) om ändring i förordningen (2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program. I akten (A2008:1966/RS) finns bara regeringsbeslutet med förordningen.

62. Den 18 december 2008 beslutade regeringen (12) om ändring i förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb. Akten (A2008/3622/RS) innehåller bara regeringsbeslutet med förordningen.

Bilaga 5.2

REGERINGSKANSLIET

2009-11-12

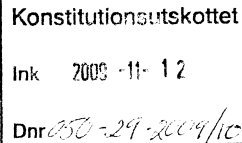
SB2009/7273

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningskravet för
regeringsärenden**

Härmed överlämnas en promemoria som har upprättats inom Statsrådsberedningen och bygger på underlag från samtliga departement.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jenny Forkman.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-12

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet för regeringsärenden

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 15 oktober 2009, och bygger på underlag från samtliga departement.

Konstitutionsutskottet har med avseende på närmare 100 slumpvis utvalda regeringsbeslut som gäller förordningar, bidrag, ex gratia-framställningar och dispenser begärt svar på ett antal frågor. Frågorna redovisas nedan i anslutning till respektive svar.

Regeringskansliets svar på konstitutionsutskottets frågor

Justitiedepartementet

De förordningar inom Justitiedepartementets område som genomgången omfattar (nr 1–4 i bilagan) grundar sig bl.a. på förslag från myndigheter. Förekom i övrigt någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Förordning om ändring i förordningen (1976:1091) om föreskrifter rörande alkoholutandningsprov, m.fl. förordningar

Ändringarna innebär bl.a. att förskottsinbetalning av böter också ska kunna ske till Kustbevakningen, som även fick viss föreskriftsrätt med anknytning här till, samt att vissa föreskrifter som meddelas av Rikspolisstyrelsen ska föregås av samråd med Tullverket och Kustbevakningen.

Ändringen i bötesverkställighetsförordningen (1979:197) hade sin grund i en framställan från Kustbevakningen. Övriga förordningsändringar initierades under handläggningen i Regeringskansliet med anledning av att Kustbevakningen och Tullverket fick befogenhet att utföra vissa sysslor som tidigare endast fått göras av polis (se prop. 2007/08:53 Ökade möjligheter att ingripa mot rattfylleri och sjöfylleri). För dessa

befogenheter fanns i förordning föreskriftsrätt för Rikspolisstyrelsen. Det bedömdes mot den bakgrunden ändamålsenligt att ändra förordningarna så att Kustbevakningen och Tullverket ska höras innan ändringar i föreskrifterna beslutas.

Utkasten till förordningsändringarna skrevs i samtliga fall efter underhandskontakter med företrädare för de berörda myndigheterna, dvs. Rikspolisstyrelsen, Kustbevakningen och Tullverket. Myndigheterna fick genom ansvariga enheter inom Regeringskansliet även tillfälle att komma in med synpunkter under gemensam beredning och delning.

Förordning om ändring i förordningen (2006:1119) om omvandling av fängelse på livstid

I konstitutionsutskottets promemoria anges att det i akten – förutom regeringsbeslutet – bara finns en framställning från Kriminalvården. Det finns dock även en tjänsteanteckning (2008-04-16) i anledning av den diskussion som fördes med Kriminalvården under beredningen, varav framgår vissa tillkommande uppgifter som innebar erforderliga förtydliganden av framställningen samt viss annan information av betydelse för beredningen. Under beredningen förekom alltså kontakter med Kriminalvården samt därutöver med Rättsmedicinalverket.

Berörda myndigheter får regelmässigt del av förslag till förordningsändringar genom ansvariga enheter under såväl gemensam beredning som delning. Det är det normala förfarings sättet. Av delningsmissivet framgår att Domstolsverket och Örebro tingsrätt (som hanterar omvandlingsärenden i första instans) fick ta emot förslaget för eventuella synpunkter, vilket skedde efter uttryckligt önskemål från ansvarig enhet. Eftersom dokumentation av kommunikationen i övrigt inte sparats kan det inte med fullständig visshet slås fast hur andra berörda myndigheter, dvs. Kriminalvården och Rättsmedicinalverket, hanterades. Det kan tilläggas att förordningsändringen var i princip identisk med den utformning som föreslogs i framställan från Kriminalvården.

Förordning om ikraftträdande av lagen (2000:1158) om ändring i patentlagen (1967:837)

Genom lagen 2000:1158 ändrades bl.a. 8 § patentlagen (1967:837) på så sätt att skriftlighetskravet för patentansökningar togs bort. Förslaget till lagändring gjordes i propositionen Ändringar i patentlagen m.m. (prop. 2000/01:13) och hade tidigare behandlats i en departementspromemoria (Ds 2000:30). Promemorian hade remitterats till berörda organisationer och myndigheter (förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 3 till propositionen).

Syftet med att ta bort skriftlighetskravet för patentansökningar var att möjliggöra elektronisk ingivning av sådana ansökningar. I propositionen gjordes bedömningen att ikraftträdandet av lagändringen borde vänta till

dess att Patent- och registreringsverket (PRV) hade ett system för elektronisk ingivning av patentansökningar färdigt att sättas i bruk (prop. s 39). Riksdagen beslutade att ändringen av 8 § skulle sättas i kraft den dag regeringen bestämmer.

I den framställning från PRV, av den 18 oktober 2007, som det hänvisas till i bilagan till konstitutionsutskottets promemoria anmälde PRV att man hade ett system för elektronisk ingivning av patentansökningar färdigt att sättas i bruk. PRV hemställde att ändringen av 8 § patentlagen skulle sättas i kraft. Justitiedepartementet hade därefter ett antal underhandskontakter i ärendet med PRV. Beslut om ikraftträdande togs på regeringssammanträde den 22 maj 2008.

Sammanfattningsvis har den ifrågavarande lagändringen beretts i sedvanlig ordning inom ramen för lagstiftningsärendet. Frågan om ikraftträdande var helt och hållet beroende av att PRV hade ett system för elektroniska ansökningar och samråd rörande ikraftträdandet har skett med den myndigheten.

Förordning om ändring i förordningen (1979:575) om protokollföring m.m. vid de allmänna förvaltningsdomstolarna, m.fl. förordningar

Domstolsverket gavs tillfälle att lämna synpunkter under delningen av a) förordning (2008:784) om upphävande av förordningen (1999:856) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång, b) förordning (2008:785) om upphävande av förordningen (2001:38) om försöksverksamhet med videokonferens i allmän förvaltningsdomstol, c) förordning (2008:787) om ändring i förordningen (2007:636) om ikraftträdande av lagen (2005:683) om ändring i rättegångsbalken och viss följdlagstiftning, d) förordning (2008:788) om upphävande av förordningen (2007:773) om dokumentation av muntlig bevisning genom ljud- och bildupptagning samt e) förordning (2008:789) om användning av ljudöverföring och ljud- och bildöverföring vid domstolssammanträde.

Svea hovrätt, Ångermanlands tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Göteborg, Hyres- och arrendenämnden i Malmö samt Domstolsverket gavs tillfälle att lämna synpunkter under delningen av f) förordning (2008:781) om ändring i förordningen (1979:575) om protokollföring m.m. vid de allmänna förvaltningsdomstolarna, g) förordning (2008:782) om ändring i förordningen (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol, h) förordning (2008:783) om ändring i förordningen (1996:379) med hovrättsinstruktion samt i) förordning (2008:786) om ändring i förordningen (2005:1095) om ärenden i arrendenämnd och hyresnämnd.

Utrikesdepartementet

Förekom det i fråga om förordningen om förbud mot export av snus (nr 5 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från

myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Ändringen i förordningen om förbud mot export av snus innebar inte några förändringar i sak utan gällde endast tekniska justeringar. Utrikesdepartementet bedömde därför att det var obehövligt att inhämta upplysningar eller yttranden från myndigheter och organisationer.

Förekom det i fråga om instruktionen för Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) (nr 6 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Myndighetsinstruktioner utarbetas vanligen i dialog med berörd myndighet, vilket även skedde avseende de ändringar som gjordes i aktuellt fall. Myndigheten får också möjlighet att yttra sig i samband med att delning sker. Förutom från Sida inhämtades även synpunkter från Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete samt Nordiska Afrikainstitutet i samband med delningen.

Försvarsdepartementet

Förekom det i fråga om ändringen i förordningen om skydd mot olyckor (nr 7 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Ändringen i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor byggde dels på en framställning från Statens räddningsverk om bemyndigande att få meddela föreskrifter om varningsanordningar, dels på genomförandet av ett EU-direktiv, det s.k. utvinningsavfallsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG). Ändringarna var alltså oberoende av varandra men sammanföll i tiden och genomfördes därför samtidigt.

Framställningen om bemyndigande att meddela föreskrifter rörde frågan om ersättande av ett tidigare bemyndigande i förordningar som nu upphört att gälla. Införlivandet av utvinningsavfallsdirektivet genom en ändring i förordningen var en delmängd i Miljödepartementets arbete, såsom ansvarigt departement för genomförande av det direktivet. Miljödepartementet remitterade den 15 februari 2008 utkast till författningsförslag till 18 remissinstanser, däribland Statens räddningsverk och andra berörda myndigheter och organisationer (M2008/742/R). Ytterligare fyra aktörer inkom med svar.

När förslaget till ändring i förordningen om skydd mot olyckor delades den 9 juli 2008 fick Statens räddningsverk, Naturvårdsverket, Affärs-

verket Svenska kraftnät samt Sveriges kommuner och landsting tillfälle att lämna synpunkter.

Socialdepartementet

Förekom det i fråga om ändringen i förordningen om Allmänna arvsfonden (nr 10 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

I betänkandet från Stabsutredningen – Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22) – behandlas bland annat frågan om placeringen av Arvsfondsdelegationens kansli. Utredningen menade att det inte fanns skäl att i lag reglera frågan om kansliets placering. Tvärtom fanns det klara nackdelar med en sådan lösning, bland annat minskade den flexibiliteten på så sätt att organisatoriska förändringar försvärades. Betänkandet remissbehandlades och en remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2008/1994/OFA/SF).

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i prop. 2008/09:1 utg. omr. 9 att 8 a § i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden – om att personal i ett särskilt kansli skulle finnas inom Regeringskansliet – skulle upphävas. Som bl. a. framgår av nämnda proposition förutskickade regeringen att frågan om kansliets placering skulle regleras i förordning. Vidare framgår att regeringens bedömning var att Stabsutredningens betänkande inte gav tillräckligt underlag för att bedöma den framtida organisation av Arvsfondsdelegationens kansli, att frågan därför skulle analyseras vidare i Regeringskansliet och att kansliet, i avvaktan på den interna utredningen, även fortsättningsvis skulle vara placerat i Regeringskansliet.

Ändringen i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden var endast en följdändring som i sak inte innebar annat än att placeringen av Arvsfondsdelegationens kansli reglerades i förordning i stället för i lag. Därför ansåg regeringen inte att det var nödvändigt att höra andra organisationer och myndigheter än Arvsfondsdelegationen och dess kansli.

Finns det i ärendet om medel till SAMS (nr 11 i bilagan) en ansökan från SAMS om medel för upprättandet av ett nationellt kansli? Finns i ärendet sådana uppgifter om SAMS som enligt avsnitt 5 i riktlinjerna för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. (RKFC 2006:1, dnr FA2006/118/JA) bör finnas hos Regeringskansliet innan beslut fattas eller uppgifter om sådan kontroll som anges i riktlinjernas avsnitt 6?

I samband med arbetet inför regeringens proposition 2007/08:110 En förnyad folkhälsopolitik förde Regeringskansliet (Socialdepartementet) samtal med SamArbete för Människor i Sorg (SAMS) och det förekom bl. a. diskussioner om SAMS behov av bidragsmedel för verksamheten. I nämnda proposition tillkännagav regeringen sin avsikt att stödja paraply-

organisationen SAMS för uppbygganden av ett nationellt kansli genom ett organisationsstöd. Någon ansökan om bidragsmedel från SAMS eller uppgifter enligt avsnitten 5 och 6 finns inte i ärendet.

En jämförelse kan göras med uppdragen till Socialstyrelsen att betala ut medel till Volontärbyråns verksamhet (nr 12 i bilagan) och Stiftelsen Nationella hjälplinjen (nr 18 i bilagan) där det finns ett e-postmeddelande från Volontärbyrå med underlag, bl.a. budget och uppdraget respektive en ansökan från stiftelsen och redovisning från föregående år. Förekom det innan regeringen beslutade om medlen någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från andra myndigheter än Socialstyrelsen eller med organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

När det gäller ärendena om medel till SAMS och till Volontärbyrå inhämtades inte yttranden från myndigheter eller organisationer, eftersom det inte bedömdes finnas behov av det.

Nationella Hjälp-linjen har sedan 2003 inkommit med så gott som årliga ansökningar om statliga medel för driften av sin verksamhet. Regeringen har lämnat stöd till Nationella Hjälp-linjen åren 2005, 2006, 2007, 2008 och 2009. Ansökningarna om bidrag har beretts på sedvanligt sätt inom Regeringskansliet. Synpunkter har de senaste åren inhämtats från Socialstyrelsen.

I samband med Regeringskansliets beredning av Nationella hjälplinjens ansökan om stöd för år 2006 bedömdes att det fanns ett behov av en långsiktigt hållbar lösning när det gäller bl. a. organisation, driftsform och finansiering av en telefonjour för personer i psykisk kris. Den dåvarande regeringen beslutade den 19 januari 2006 att ge Statskontoret i uppdrag att utreda hur en särskild jour för personer i psykisk kris och deras närstående kan organiseras och finansieras. Utredningsuppdraget redovisades i april 2006 (Statskontorets rapport [2006:5]). Som framgår av rapporten har denna framtagits efter kontakter med Sveriges kommuner och landsting, Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Den nationella psykiatrisamordnaren, enskilda landsting och kommuner, företrädare för Nationella hjälplinjen samt andra jourer och telefonstöd. Vidare framgår att kontakter förekommit med externa referenspersoner med särskild sakkompetens.

Åren 2007–2009 har Socialstyrelsen haft regeringens uppdrag att betala ut bidrag till Nationella Hjälp-linjen. Ett villkor för dessa bidrag är att det finns ett avtal mellan Socialstyrelsen och Föreningen Nationella Hjälp-linjen om mål och villkor för verksamheten. Den ovan nämnda rapporten från Statskontoret har utgjort underlag för avtalen mellan Socialstyrelsen och Föreningen Nationella Hjälp-linjen.

Finns det någon ansökan från Stiftelsen Allmänna Barnhuset om medel för nätverksbyggande och spridning av kunskaper om stöd till barn som varit utsatta för människohandel (bilagans nr 14). Vilket underlag fanns för bedömningar om stiftelsens verksamhet och det arbete medlen avsåg gälla?

I samband med att Handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål togs fram diskuterades möjligheten att ge stöd till socialarbetare samt personal från barn- och ungdomspsykiatri och institutioner som deltagit i utbildning om stöd till barn som varit offer för människohandel i Östersjöregionen. Utbildningen hade genomförts som ett projekt inom ramen för samarbetet för utsatta barn i Östersjöregionen inom ramen för Östersjöstaternas råd. En del i projektet handlade om att bygga nätverk och sprida kunskaper och erfarenheter till andra yrkesverksamma i respektive land. Några medel fanns inte för detta arbete som bedömdes vara mycket angeläget.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har under flera år arbetat aktivt med frågor som rör sexuell exploatering av barn bl.a. med att sprida de kunskaper som togs fram av Utredningen om kunskap om sexuell exploatering av barn i Sverige (SOU 2004:71) och besitter kunskaper inom området. I dialog med Allmänna Barnhuset framkom att departementet och stiftelsen hade en samsyn om att det vore lämpligt att Allmänna Barnhuset tog på sig uppgiften att ge stöd till den grupp som genomgått utbildningen inom Östersjöstaternas råd. Någon formell ansökan om medel till uppgiften finns inte från Allmänna Barnhusets sida.

När det gäller medel till bl.a. KRIS finns en ansökan som inte är undertecknad (nr 16 i bilagan). Vilka krav uppställs i detta avseende?

Kravet är att ansökan ska vara undertecknad av behörig företrädare för organisationen. I det aktuella ärendet förekom kontakt med behöriga företrädare för organisationen via besök, e-post och telefonsamtal varför någon tveksamhet om företrädarbehörighet inte fanns. Genom ett förbi-seende observerades inte att ansökan inte var undertecknad.

Förekom det i ex gratiaärendena (bilagans nr 20–26) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning. Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

I de aktuella ärendena bedömdes det inte finnas behov av att inhämta synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer.

Finansdepartementet

Förekom det under beredningen av de aktuella förordningarna (nr 26 och 27 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från

myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning. Om inte vad är skälet till att det inte skett?

Förordning om ändring i försäkringsrörelseförordningen (1982:790)

Förordningsändringarna utgjorde en del av arbetet med genomförandet av EG:s återförsäkringsdirektiv (Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 november 2005 om återförsäkring och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG samt direktiven 98/78/EG och 2002/83/EG) och de kompletterade de lagbestämmelser om återförsäkring som utfärdades av regeringen samma dag, dvs. den 6 mars 2008. Utöver redaktionella ändringar i 49 och 53 §§ försäkringsrörelseförordningen (1982:790) innebar ändringarna att bemyndigandet för Finansinspektionen att meddela föreskrifter utvidgades i ett antal frågor.

Finansdepartementet tar regelmässigt underhandskontakt med Finansinspektionen för att inhämta synpunkter innan förordningsändringar som berör myndighetens verksamhet beslutas. Så har även varit skett under arbetet med att ta fram de ifrågavarande förordningsändringarna.

Regeringsbeslutet om förordningsändringarna föregicks av ett sedvanligt delningsförfarande. I samband med delning ges Finansinspektionen regelmässigt tillfälle att yttra sig i fråga om författningsändringar som berör myndighetens verksamhet.

Förordning om ändring i förordningen (1997:1140) om vägavgift för vissa tunga fordon

Sverige är sedan den 1 januari 1998 anslutet till ett samarbete i form av ett gemensamt uttag av vägavgift för tunga godstransporter vid användandet av vissa vägar (Eurovinjettsamarbetet). Ändringen i aktuell förordning föranleddes av avtalsländernas beslut om införande av ett nytt gemensamt betalningssystem för vägavgift. I samband med delningen fick Skatteverket, Tullverket och Vägverket möjlighet att lämna synpunkter.

Utbildningsdepartementet

Förekom det under beredningen av ändringarna i 24 förordningar om ändrad uppgiftsfördelning på skolområdet (nr 28 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från andra myndigheter eller med organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Några av förordningarna var föremål för ett remissförfarande som omfattade ett stort antal myndigheter och organisationer i samband med beredningen av Skolmyndighetsutredningens betänkande Tre nya skolmyndigheter (SOU 2007:79). Under beredningen av samtliga förordningsförslag förekom också muntliga kontakter med ett antal

myndigheter. Vidare inhämtades i samband med delningen av förordningarna synpunkter och yttranden från Skolinspektionsutredningen (U 2008:04), Kriminalvården, Socialstyrelsen, Statens skolverk, dåvarande Myndigheten för skolutveckling, dåvarande Specialpedagogiska institutet, Skolväsendets överklagandenämnd, dåvarande Specialskolemyndigheten, dåvarande Nämnden för Rh-anpassad utbildning, dåvarande Nationellt centrum för flexibelt lärande, Vägverket, dåvarande Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) och dåvarande Handikappombudsmannen.

Utredningen om bildandet av Specialpedagogiska skolmyndigheten (U 2008:01) och Avvecklingsmyndigheten för skolmyndigheter m.m. (U 2008:03) bereddes i samband med delningen av förordningarna tillfälle att inkomma med synpunkter men avhördes inte. I samband med detta lämnades information enligt avtalet om medbestämmande vid beredningen av regeringsärenden (MBA-R), och yttrande inkom i samband med detta från Saco-S, Sveriges Skolledarförbund.

Jordbruksdepartementet

Förekom det under beredningen av förordningen om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn (nr 30 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Vid arbetet med att ta fram förordningen (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn inhämtades genom underhandskontakter upplysningar och synpunkter från de närmast berörda myndigheterna Statens jordbruksverk och Fiskeriverket. Myndigheterna bereddes även tillfälle att yttra sig över den föreslagna förordningen i samband med delning.

Departementet gjorde bedömningen att det inte var motiverat att inhämta synpunkter från organisationer eller andra privata intressenter. Den aktuella förordningen, som huvudsakligen riktar sig till organ som lämnar stöd, reglerar under vilka förutsättningar vissa mindre belopp kan lämnas i stöd till företagare inom jordbrukssektorn och fiskerisektorn, utan att utbetalningen kommer i strid med EU:s statsstödsregler. Förordningen innefattar exempelvis bestämmelser om med vilket belopp stöd får lämnas, att företagen ska upplysas om att det är fråga om stöd av mindre betydelse och att centrala register ska föras över utbetalda stöd. Förordningen återspeglar i huvudsak vad som föreskrivs i kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 av den 20 december 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och kommissionens förordning (EG) nr 875/2007 av den 24 juli 2007 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse inom fiskerisektorn och om ändring av förordning (EG) nr

1860/2004). Det nationella utrymmet för att reglera området var således litet och begränsade sig i praktiken till frågan om vilka administrativa krav som ska ställas på stödgivande organ och centrala myndigheter.

Hur uppkom och bereddes frågan om ändringen av jaktförordningen när det gäller vildsvin (nr 31 i bilagan)? Förekom det innan regeringen beslutade om förordningsändringen någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Mot bakgrund av den ökande vildsvinsstammen och därmed sammanhängande skador gav den dåvarande regeringen den 20 juli 2006 Naturvårdsverket i uppdrag att göra en översyn av vildsvinsförvaltningen och vid behov lämna förslag till åtgärder (Jo2003/350 m.fl.).

Naturvårdsverkets rapport redovisades till regeringen den 8 januari 2008 (Jo2008/56). Rapporten remissbehandlades. Rapporten och remissvaren medförde att regeringen den 11 december 2008 gav Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta en nationell förvaltningsplan för vildsvin (Jo2008/3960). Samma dag beslutade regeringen om den ändring i jaktförordningen (1987:905) som avses i konstitutionsutskottets promemoria. Till grund för även det beslutet ligger Naturvårdsverkets rapport och remissvaren.

Vilket underlag finns för bedömningen att Jägarförbundet borde få mer medel än förbundet ansökt om från Viltvårdsfonden i syftet att bidra till att riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls och som grundade sig på tidigare principbeslut (nr 32 i bilagan)? Av vilket skäl fogades inte till beslutet de bilagor som förordas i riktlinjerna? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Ärendet avser Jägarnas Riksförbund, inte Jägarförbundet som anges i konstitutionsutskottets promemoria.

Svenska Jägarförbundet erhöll 45 miljoner kronor ur Viltvårdsfonden för år 2002 för att fullgöra det s.k. allmänna uppdraget. Förbundet har därefter årligen erhållit motsvarande medel men med en uppräknings motsvarande bl.a. pris- och löneomräkning. För år 2008 erhöll förbundet därför 47,8 miljoner kronor. Någon motsvarande uppräknings har inte årligen skett för Jägarnas Riksförbund. I samband med beredningen av bidraget till Jägarnas Riksförbund för år 2008 konstaterades att även Jägarnas Riksförbunds bidrag ur Viltvårdsfonden till stor del bekostade utgifter där normalt pris- och löneomräkning sker. För att motsvara den då gällande pris- och lönenivån fann regeringen därför att grundbidraget till förbundet borde höjas med 300 000 kr till 2,3 miljoner kronor.

Den dåvarande regeringen uttalade i prop. 1999/2000:73 om jaktens villkor att jägarorganisationerna bör stödjas med ett grundbidrag och ett medlemsrelaterat bidrag. Miljö- och jordbruksutskottet delade denna bedömning (1999/2000:MJU17). Mot denna bakgrund ansågs ett inhämtande av synpunkter eller yttranden inte vara nödvändigt. Ej heller omständigheterna i övrigt motiverade inhämtande av ytterligare synpunkter.

Jägarnas Riksförbund har sedan 1960-talet erhållit årliga bidrag ur Viltvårdsfonden. Användningen av bidraget kontrolleras bl.a. genom en av regeringen särskilt förordnad revisor. Mot bakgrund av detta används inte de bilagor som förordas i riktlinjerna.

Förekom det när det gäller medel ur Viltvårdsfonden till Svenska Jägarförbundet för förbundets verksamhet avseende det allmänna uppdraget för år 2009 (nr 38 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

I konstitutionsutskottets promemoria anges nr 38 i bilagan. Frågan måste dock antas avse nr 34 i bilagan.

Det allmänna uppdraget innebär att Svenska Jägarförbundet har myndighetsliknande uppgifter. Förbundets ansökan om medel behandlas därför i stort sett som en myndighets årliga budgetunderlag. Något inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer har inte ansetts behövas för ett fullgott beslutsunderlag eller i övrigt vara nödvändigt.

Miljödepartementet

Ändringen i förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar (nr 39 i bilagan) innebär bl.a. att endast flaskor eller burkar som är avsedda för den svenska marknaden ingår i retursystemet. Hur uppkom frågan och hur bereddes den? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Huvudregeln enligt 2 § förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar är att den som yrkesmässigt tappat konsumtionsfärdig dryck i plastflaska eller metallburk eller yrkesmässigt till Sverige för in konsumtionsfärdig dryck i plastflaska eller metallburk ska se till att flaskan eller burken ingår i ett godkänt retursystem. EG-kommissionen bedömde att det var oklart om även flaskor och burkar som inte är avsedda för den svenska marknaden utan för export måste ingå i ett retursystem. Detta var inte avsikten med den svenska regleringen. För att undanröja risken för missförstånd bedömdes det lämpligt att förordningstexten förtydligades i detta avseende. Ändringen anmäldes till EG-kommissionen och frysningsperioden löpte ut utan invändningar

(M2007/3028/R och M2007/4050/R). Ändringen var således ett förtydligande av gällande rätt initierad av EG-kommissionen. Mot denna bakgrund bedömdes det inte nödvändigt med något inhämtande av synpunkter från myndigheter eller organisationer.

Vilket underlag fanns för bedömningarna när det gäller förordningen om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (nr 40 i bilagan)? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Regeringen beslutade den 5 juni 2008 om ändringar i förordningen (2007:161) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet med anledning av inrättandet av den nya Strålsäkerhetsmyndigheten. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2008 och i samband därmed gjordes ett omtryck av hela förordningen. Som en konsekvens av att vissa delar av förordningen inte skulle träda i kraft förrän den 1 januari 2010 medförde omtrycket att övergångsbestämmelserna till den ursprungliga respektive den omtryckta versionen i viss mån blev motsägelsefulla. För att tydliggöra innehållet i övergångsbestämmelserna beslutades därför en helt ny förordning den 3 juli 2008 som upphävde den gamla och ersatte den med en innehållsmässigt likalydande förordning, dock med uppdaterade övergångsbestämmelser. Mot denna bakgrund bedömdes det inte nödvändigt med något inhämtande av synpunkter från myndigheter eller organisationer.

Näringsdepartementet

Förekom det när det gäller ändringarna i fartygssäkerhetsförordningen (nr 41 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Förordningsändringen innehöll tre moment. För det första utfasades viss reglering som blivit otillåten att ha i nationella författningar genom att den införts i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 336/2006 av den 15 februari 2006 om genomförande av den Internationella säkerhetsorganisationskoden i gemenskapen och upphävande av rådets förordning (EG) nr 3051/95. För det andra utsågs Sjöfartsverket som behörig myndighet enligt EG-förordningen. För det tredje infördes – efter begäran från rederinäringen – en möjlighet för rederier att välja att även andra fartyg än de som omfattas av EG-förordningen ska omfattas av bestämmelserna i EG-förordningen.

Inom ramen för beredningen av förordningsändringen fördes omfattande diskussioner med den berörda myndigheten Sjöfartsverket. Sjöfartsverket gavs tillfälle att lämna synpunkter på förslaget till förordningsändring under delningsförfarandet.

Synpunkter eller yttranden inhämtades inte från organisationer. Skälet till detta var följande. Det första momentet i ändringen var en författningsteknisk justering som innebar att de bestämmelser i den svenska förordningen som motsvarade bestämmelser i EG-förordningen skulle upphävas. De båda andra momenten var av relativt enkel beskaffenhet. Till detta kom att det tredje momentet i ändringen tillkom på initiativ från den berörda näringen.

Förekom det när det gäller ändringarna i instruktionen för Affärsverket svenska kraftnät (nr 43 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Under beredningen av förordningsändringen inhämtades synpunkter från Affärsverket svenska kraftnät såväl vid den gemensamma beredningen som vid delningen. Ändringen föranleddes framför allt av den förändrade inriktningen i myndighetsstyrningen inför 2009 som innebar att mer av den långsiktiga och strategiska styrningen flyttades från regleringsbrevet till instruktionen. Eftersom dessa förändringar endast berörde Affärsverket svenska kraftnät saknades skäl att inhämta synpunkter från andra myndigheter eller från organisationer.

När det gäller bidrag för att arrangera Europamästerskap i Ung Företagsamhet och bidrag till delfinansiering av projektet City Move Interdesign (bilagans nr 45–46) finns de i riktlinjerna förordade bilagorna inte fogade till beslutet. Av vilket skäl saknas bilagorna? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett? Hur har riktlinjerna i övrigt följts i dessa ärenden?

Europamästerskap i Ung Företagsamhet

Organisationen Ung Företagsamhet (UF) är väl känd för Regeringskansliet. Regeringen har i flera år beviljat UF verksamhetsbidrag. Till det senaste beslutet om verksamhetsbidrag fogades de i riktlinjerna förordade bilagorna. UF har således god kännedom om vad som förväntas när det gäller rapportering av projekt etc. Mot den nu beskriva bakgrunden och med beaktande av omständigheterna i ärendet, såsom tiden för genomförandet och omfattningen av projektet, gjordes bedömningen att det inte var nödvändigt att foga de aktuella bilagorna till beslutet.

Under beredningen av ärendet inhämtades inte några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer. Skälet till detta var att det inte bedömdes behövligt.

City Move Interdesign

Genom det aktuella beslutet beviljades Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) medel som delfinansiering av förberedelse och genomförande av workshop "City Move Interdesign".

SVID är en organisation som är väl känd för Regeringskansliet. I stiftelsens styrelse sitter bl.a. representanter från Tillväxtverket. Vidare bidrar staten till stiftelsens verksamhet genom medel som årligen betalas ut av Tillväxtverket. SVID har tidigare beviljats bidrag av regeringen. I februari 2003 beviljades stiftelsen 20 miljoner kronor i bidrag för delfinansiering av det nationella programmet "Design som utvecklingskraft för näringsliv och offentlig verksamhet". Inom ramen för det projektet genomfördes det s.k. Designåret 2005. För genomförandet av Designåret 2005 beviljade dåvarande regeringen SVID därefter ytterligare medel. Mot den nu beskrivna bakgrunden gjordes bedömningen att SVID hade god kännedom om vad som förväntades av stiftelsen när det gäller rapporteringen av projektet etc. Det ansågs därför inte nödvändigt att foga de i riktlinjerna förordade bilagorna till beslutet.

Under beredningen av SVID:s ansökan inhämtades inte några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer. Skälet till detta var att det inte bedömdes behövt.

Till regeringsbeslutet om medel till project om hållbar utveckling (nr 48 i bilagan) är som bilaga fogad "Allmänna villkor för bidrag till föreningar, stiftelser m.fl. Vad är skälet till att blanketten Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning inte bifogats? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Av förbiseende bilades inte blanketten om Verksamhetsrapportering och ekonomisk redovisning till beslutet. Blanketten lämnades dock under hand till bidragsmottagaren efter beslutet. Blanketten har dessutom använts av bidragsmottagaren i den verksamhetsrapportering och ekonomiska redovisning som lämnades i januari 2009 (dnr N2009/243/E).

Under beredningen av ärendet inhämtades inte några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer. Tillräckligt underlag för att fatta medelsbeslut bedömdes finnas i det underlag som sökanden redovisat i sin ansökan och i det kompletterande underlag som begärdes in från sökanden.

Förekom det när det gäller ärenden om dispens för taxilegitimation (nr 51 och 52 i bilagan) någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

N2008/4000/TR

Det inhämtades inte några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer under beredningen av det ärende som anges som nr 51 i bilagan till utskottets promemoria. Förare vid det aktuella taxibolaget – som enbart kör på mindre öar i Göteborgs skärgård som

saknar allmänna vägar och fast landförbindelse – har vid flera tillfällen tidigare beviljats liknande dispenser. Det nu aktuella ärendet var således av återkommande karaktär. Bland annat av den anledningen ansågs det inte behövligt att inhämta några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer.

N2008/5206/TR

Det inhämtades inte några synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer under beredningen av det ärende som anges som nr 52 i bilagan till utskottets promemoria. Tillräckligt underlag för att fatta beslut bedömdes finnas i det underlag som sökanden redovisat i sin ansökan om dispens.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

När det gäller förordning om statsbidrag till organisationer för homo-sexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck (bilagans nr 54) innehåller akten bara regeringsbeslutet. Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Berörda HBT-organisationer har vid en hearing den 7 april 2008 fått möjlighet att lämna synpunkter. Detta framgår bl.a. av akten i ärendet IJ2008/1297/DISK.

I fråga om förordning om ränta på lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningsar för år 2009 (nr 56 i bilagan) finns i akten bara regeringsbeslutet. Vilket underlag fanns för bedömningen att räntesatsen skulle vara 5 %? Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

För beräkning av ränta för hemutrustningslån lämnar Riksgäldskontoret (RGK) årligen ett underlag till Regeringskansliet. RGK:s skrivelse om räntan för 2009, som även avser studielånsräntan, registrerades hos Utbildningsdepartementet med dnr U2008/8140/SV. Integrations- och jämställdhetsdepartementet fick en kopia av skrivelsen. Integrations- och jämställdhetsdepartementet redovisade i en promemoria den 26 november 2008 ett underlag inför gemensam beredning av förordningen om ränta på hemutrustningslån för 2009. I promemorian beskrivs hur låntagarräntan beräknats utifrån RGK:s underlag. I samband med gemensam beredning av förordningen med Finansdepartementet och Utbildningsdepartementet gavs även Centrala studiestödsnämnden under hand möjlighet att lämna synpunkter på den föreslagna räntenivån, vilket nämnden också gjorde. Något behov i övrigt av att inhämta synpunkter fanns inte.

Kulturdepartementet

Genomgången omfattar tre regeringsärenden om förordningar inom Kulturdepartementets område (nr 57–59 i bilagan). Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Förordning om ändring av förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund

Den aktuella ändringen av förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund föranleddes av att Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund ändrade namn genom förordningen (2007:1192) med instruktion för Nämnden för statligt stöd till trossamfund, som trädde i kraft den 1 januari 2008. Bakgrunden till namnbytet var att det tidigare namnet inte återspeglade den verksamhet som myndigheten faktiskt bedriver. Det tidigare namnet härrörde från den tid då Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund var en icke-statlig nämnd som hade till enda uppgift att fördela statsbidrag för trossamfund. Myndigheten har numera ett betydligt bredare uppdrag, i vilket ingår bl.a. att ha kontakt och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund samt att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning.

Under beredningen av förordningsändringarna hade Kulturdepartementet underhandskontakter med Nämnden för statligt stöd till trossamfund avseende ändringarnas innebörd och utformning.

Förordning om ändring i förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter för förvaring

Den aktuella ändringen i förordningen (1994:1495) om överlämnande av allmänna handlingar till andra organ än myndigheter för förvaring föranleddes av att delar av Banverket och Vägverket överfördes till helägda statliga aktiebolag – Vectura Consulting AB, Svevia AB samt Svevia Fastighet och Maskin AB – per den 1 januari 2009 (prop. 2008/09:23, bet. 2008/09:TU4, rskr. 2008/09:76). De nya bolagen har i sin verksamhet behov av vissa allmänna handlingar som härrör från Banverket respektive Vägverket. Andra organ än myndigheter får förvara allmänna handlingar endast om de finns angivna i bilagan till den aktuella förordningen.

Berörda myndigheter, dvs. Banverket, Vägverket och Riksarkivet, fick information om behovet av aktuell förordningsändring inom ramen för den projektgrupp som Näringsdepartementet ledde för att genomföra bolagiseringen. Dessa myndigheter fick tillfälle att lämna synpunkter i samband med delningen av förordningsändringen. Det var Näringsdepartementet som beredde ärendet om förordningsändring och ansvarade för delningen, i samråd med Kulturdepartementet.

Förordning om ändring av förordningen (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia

Den aktuella ändringen av förordningen (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia är en följd av att riksdagen beslutat i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg. omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92) att Forum för levande historias uppdrag skulle förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag innefattar kommunismens brott mot mänskligheten.

Under beredningen av såväl budgetpropositionen 2009 som instruktionsändringen hade Kulturdepartementet underhandskontakter med Forum för levande historia avseende ändringens innebörd och utformning. Myndigheten fick också tillfälle att lämna synpunkter i samband med delningen av förordningsändringen.

Arbetsmarknadsdepartementet

När det gäller regeringsärendena om ändring i förordningen (2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program respektive förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb finns bara regeringsbesluten i akterna (nr 61 och 62 i bilagan). Förekom det någon form av inhämtande av synpunkter eller yttranden från myndigheter eller organisationer, t.ex. i samband med delning? Om inte, vad är skälet för att det inte skett?

Förordning om ändring i förordningen (2007:1364) om Arbetsförmedlingens samarbete med kommuner om arbetsmarknadspolitiska program

Under beredningen förekom underhandskontakter med Arbetsförmedlingen, Svenska ESF-rådet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Arbetsförmedlingen fick även del av ett utkast till förordning i samband med delningen inom Regeringskansliet.

Förordning om ändring i förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb

Under beredningen förekom underhandskontakter med Arbetsförmedlingen.

Övergripande

Mot bakgrund av de frågor som konstitutionsutskottet har ställt rörande beredningen av regeringsbeslut som gäller bidrag, ex gratiaframställningar och dispenser vill Regeringskansliet framföra att delning endast sker innan regeringen beslutar propositioner, lagrådsremisser, förordningar och kommittédirektiv eller utfärdar lagar.

Regeringskansliet har inte några kommentarer i övrigt till innehållet i promemorian med bilaga.

Bilaga 6.1

REGERINGSKANSLIET

2009-10-15

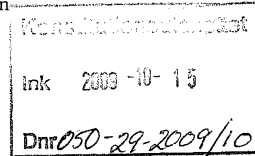
SB2009/7273

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningskravet för
regeringsärenden**

Härmed överlämnas två promemorior som har upprättats efter
inhämtande av underlag från berörda departement.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga Jenny
Forkman.

Christina Weihe
Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-15

Statsrådsberedningen

*Rättschefens kansli***Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet för regeringsärenden – Beredningskravet under kristid**

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 17 september 2009. Promemorian avser frågorna i promemorian Beredningskravet under kristid.

1. Konstitutionsutskottet har med avseende på åtta närmare angivna propositioner begärt svar på följande frågor.

a) Vilken dag inleddes beredningen av regeringens proposition? Vilken beredning låg till grund för regeringens proposition (i form av departementspromemorior, utredningar, e.d.)?

b) Innebar propositionens beredning att upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtades? Om ja, hur skedde detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning av utkast eller annat sätt) och skedde någon dokumentation i de fall upplysningar och yttranden inte inkom i skriftlig form? Hur lång tid fick myndigheterna på sig att avge upplysningar eller yttranden? Om regeringen inte ansåg det som behövligt att inhämta upplysningar och yttranden från berörda myndigheter bör av svaret framgå skälen därför.

c) Innebar propositionens beredning att sammanslutningar och enskilda inbjöds att yttra sig? Om ja, hur skedde detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning av utkast eller annat sätt) och skedde någon dokumentation i de fall upplysningar och yttranden inte inkom i skriftlig form? Hur lång tid fick sammanslutningarna och de enskilda på sig att avge yttranden? Om regeringen inte ansåg det som behövligt att inbjuda sammanslutningar och enskilda att yttra sig bör av svaret framgå skälen därför.

d) Om propositionens beredning innebar att regeringen beslutade om lagrådsremiss, delades utkastet till lagrådsremiss med berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda för synpunkter och till vilka myndig-

heter, sammanslutningar och enskilda? Hur lång tid fick dessa på sig att inkomma med synpunkter? Om regeringen inte ansåg det som behövt att inhämta upplysningar och yttranden från dessa bör av svaret framgå skälen därför (jfr t.ex. med bet. 1994/95:KU30 s. 33).

Med avseende på förekommande lagrådsremisser, begärdes förtur i Lagrådet? När lämnades remissen till Lagrådet? När föredrogs ärendet? När lämnades Lagrådets yttrande?

e) Med avseende på delning av utkastet till propositionen, skedde delning av propositionsutkastet med chef(er) för myndighet(er) som enligt förslag ges nya eller ändrade uppgifter eller som har särskild(a) sakkunskap(er) på området (jfr Statsrådsberedningens propositions-handbok s. 121)? Om så inte skedde bör av svaret framgå skälen därför.

f) Vilka underhandskontakter togs med riksdagen inför propositionens förslag om förkortad motionstid? När togs dessa kontakter?

Om motivering av förslaget till riksdagsbeslut om förkortad motionstid saknas i propositionen bör av svaret framgå skälen därför.

2. Vad avser proposition 2008/09:61 har utskottet även begärt svar på frågan vilka av de remissinstanser som finns upptecknade i propositionens bilaga 1 som anmodades att lämna synpunkter och vilka som yttrade sig på eget initiativ.

3. Utskottet har vidare begärt svar på frågan vilken beredning som föregick regeringsbeslutet om förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009.

4. Utskottet har även begärt svar på frågan vilket arbete som bedrivs inom Regeringskansliet för att stärka Regeringskansliets förmåga att stödja regeringen i dess beredning av propositioner under kristider.

5. Vidare har utskottet begärt svar på frågan vilka erfarenheter avseende beredning av propositioner under kristider man kan dra från såväl den svenska bankkrisen 1990–1994 som den globala finanskrisen 2008–2009 och pandemikrisen 2009.

6. Slutligen har utskottet begärt svar på frågan vilka kommentarer i övrigt innehållet i denna promemoria ger anledning till.

Den här promemorian bygger på underlag från

- Utrikesdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet såvitt avser svar på fråga 1 och 5,
- Finansdepartementet såvitt avser svar på fråga 2 samt

– Socialdepartementet såvitt avser svar på fråga 3.

Svar på fråga 4 har utarbetats inom Statsrådsberedningen.

Samtliga departement har beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till svar.

Regeringskansliets svar på fråga 1

Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49)

a) Beredningen av regeringens proposition påbörjades den 4 oktober 2008. Till grund för propositionsarbetet låg betänkandet Reformerat system för insättningsgarantin (SOU 2005:16).

Till följd av oroligheterna på de finansiella marknaderna beslutade under slutet av september och början av oktober 2008 vissa av EU:s medlemsstater att höja täckningsbeloppen i insättningsgarantin eller att utfärda en allmän bankgaranti. Parallellt med detta påbörjades ett arbete på EU-nivå som ledde fram till ett uttalande från stats- och regeringscheferna den 6 oktober 2008 och antagande av rådsslutsatser i Ekofinrådet den 7 oktober 2008. Av rådsslutsatserna framgick att samtliga EU:s medlemsstater hade enats om att införa tillfälliga höjningar av täckningsbeloppet i insättningsgarantin till i vart fall 50 000 euro.

b) Upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtades i första hand genom att utkastet till proposition delades med dessa. Denna delning skedde, efter viss underhandskontakt med myndigheterna, under drygt två timmar den 6 oktober 2008.

c) Sammanslutningar och enskilda bjöds inte in att yttra sig. Betänkandet som låg till grund för arbetet var dock remitterat till flera sammanslutningar. Det nu aktuella arbetets brådsnande natur bedömdes utgöra hinder mot att höra sammanslutningar och enskilda. Riksdagens finansutskott inhämtade yttrande från Svenska Bankföreningen i samband med utskottsbehandlingen av förslaget.

d) Propositionens beredning innebar inte att regeringen beslutade om lagrådsremiss. Riksdagens finansutskott remitterade propositionen till Lagrådet den 14 oktober 2008.

e) Delning skedde med cheferna för Sveriges riksbank, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen och Skatteverket, se svaret på fråga b).

f) Efter det att regeringen fattat beslut om propositionen, men innan den överlämnades till riksdagen, togs kontakter med finansutskottets kansli-chef. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61)

a) Beredningen av regeringens proposition inleddes under den sista veckan i september 2008. Sedan ett par år tillbaka bedrevs emellertid inom Regeringskansliet ett arbete med att ta fram ett förslag om bankkrislagstiftning som tog sin utgångspunkt i Banklagskommitténs betänkande Offentlig administration av banker i kris (SOU 2000:66) och remissvaren på detta. Detta arbete hade intensifierats under 2008 och en departementspromemoria var planerad att remitteras i slutet av året.

Flertalet av bestämmelserna i den lag om stöd till kreditinstitut som föreslogs i propositionen överensstämmer med de som återfanns i lagen (1993:765) om statligt stöd till banker och andra kreditinstitut, som gällde i samband med bankkrisen på 1990-talet, då en särskild myndighet, Bankstödsnämnden, inrättades för att hantera stödfrågorna (se prop. 1992/93:135 och prop. 1992/93:245). Genom beslut den 1 juni 1995 tillkallade regeringen en kommitté med uppdrag att utreda bl.a. behovet av ändringar i det regelverk som styr framför allt bankers och andra kreditinstituts verksamhet samt behovet av särskilda regler för situationer när en enskild bank har råkat i finansiella svårigheter (dir. 1995:86). Kommittén, som antog namnet Banklagskommittén, redovisade sitt arbete med frågorna om särskilda regler för situationer när banker får finansiella problem i det ovan nämnda betänkandet. Förslagen i propositionen anpassades, när så var möjligt, till vad som framkommit under arbetet med Banklagskommitténs betänkande.

b) Vid arbetet med att ta fram lagrådsremissen inhämtades genom underhandskontakter upplysningar och synpunkter från berörda myndigheter. Därutöver diskuterades i allmänna termer utformningen av lagstiftningen vid möten i den samrådsgrupp med företrädare för Finansdepartementet, Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret som träffas regelbundet för samråd och informationsutbyte i frågor avseende finansiell stabilitet och krishantering. Upplysningar och synpunkter som framkom i de nu nämnda sammanhangen dokumenterades inte. Ett utkast till lagrådsremiss remitterades till Sveriges riksbank, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Riksrevisionen, Skatteverket, Svea hovrätt, Nacka tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Justitiekanslern samt Konkurrensverket. Myndigheterna hade vid detta tillfälle möjlighet att under uppskattningsvis ett par timmar inkomma med remissynpunkter (remissen gick ut på morgonen den 20 oktober 2008 och svaren begärdes in till senast kl. 11.00 samma dag). Myndigheterna hade dock redan den 17 oktober 2008 fått ta del av ett tidigare utkast av lagrådsremissen, som till sitt innehåll väsentligen överensstämde med det remitterade utkastet.

c) Mot bakgrund av ärendets brådskande natur bjöds inte samman slutningar eller enskilda in att yttra sig. Utgångspunkterna för den planerade lagstiftningen gjordes dock allmänt känd genom ett press-

meddelande från regeringen den 14 oktober 2008. Ansvarigt statsråd träffade Svenska Bankföreningens styrelse den 15 oktober 2008 och lämnade information om utgångspunkterna för regeringens kommande åtgärder i enlighet med ovan nämnda pressmeddelande, varvid styrelseledamöterna yttrade sig över detta. Såväl lagstiftningen från bankkrisen på 1990-talet som Banklagskommitténs betänkande hade remitterats till bl.a. sammanslutningar vid tidigare tillfälle.

d) Regeringen beslutade om hörande av Lagrådet. Utkastet till lagrådsremiss delades inte med berörda myndigheter, sammanslutningar eller enskilda. Delningen av utkastet till lagrådsremiss skedde dock i nära anslutning till remitteringen av utkastet till lagrådsremiss, då myndigheterna yttrade sig (se svar på fråga b).

Förtur begärdes till Lagrådet. Remissen lämnades till Lagrådet den 20 oktober 2008. Ärendet föredrogs i Lagrådet den 21 oktober 2008. Lagrådets yttrande lämnades samma dag.

e) Utkastet till proposition delades inte med cheferna för de myndigheter som enligt förslaget skulle ges nya eller ändrade uppgifter eller som hade särskild sakkunskap på området. Utkastet till lagrådsremiss hade dock remitterats till berörda myndigheter endast några dagar tidigare. Några omfattande ändringar gjordes inte i utkastet till proposition i förhållande till det utkast till lagrådsremiss som myndigheterna hade yttrat sig över.

f) I samband med att regeringen beslutade om lagrådsremiss den 20 oktober 2008 informerades kanslichefen i finansutskottet samt kammarkansliets kanslichef om den planerade propositionen. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Någon uttrycklig motivering avseende förslaget till riksdagsbeslut om förkortad motionstid angavs inte i propositionen. Ärendets brådskande natur framgick dock tydligt av propositionens innehåll samt de förhållanden som föranledde propositionsarbetet. Detta kommer till uttryck t.ex. i bedömningen i propositionen att inte höra Lagrådet med anledning av ändringar gjorda i utkastet till proposition efter lagrådsbehandlingen. I detta sammanhang angavs att det var mycket angeläget att den föreslagna lagstiftningen kunde träda i kraft så snart som möjligt och att en lagrådsgranskning av de tillkommande ändringsförslagen skulle innebära en fördröjning av ärendet som skulle vara till avsevärt men.

Överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning (prop. 2008/09:73)

a) Den egentliga beredningen av propositionen påbörjades den 27 oktober 2008.

- b) En underhandskontakt togs med Riksbanken som fick ett utkast till proposition. Banken lämnade synpunkter i ett e-postmeddelande. I övrigt hänvisas till svaret på fråga 1 a under Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86).
- c) Underhandskontakter förekom med ALMI Företagspartner AB. I övrigt hänvisas till svaret på fråga 1a under Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86).
- d) Propositionens beredning innebär inte att regeringen beslutade om lagrådsremiss.
- e) På grund av ärendets brådskanie natur delades inte propositionen med någon utanför Regeringskansliet. Riksbanken fick dock tillfälle att lämna synpunkter på delningsunderlaget.
- f) Dagarna före regeringsbeslutet informerades kanslicheferna i näringsutskottet och i finansutskottet. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86)

a) Beredningen inför en eventuell proposition påbörjades den 5 november 2008 genom det första av ett antal möten/hearings (de övriga ägde rum den 7, 14 och 18 november) med företrädare för Regeringskansliet och berörda aktörer, bland andra de största svenska exportföretagen, svenska och utländska banker samt berörda organisationer. Mötena leddes av statssekreteraren för handelsfrågor. Vid det inledande mötet deltog även statssekreterare från Finans- och Näringsdepartementen.

Till det inledande mötet den 5 november hade ledningen för AB Svensk exportkredit (SEK) särskilt kallats för att lämna bolagets syn på finanskrisens effekter på exportföretagens tillgång på kapital.

Syftet med mötet den 7 november var att få en bild av hur de stora svenska exportföretagen påverkats och påverkas av finanskrisen. Vid mötet deltog ett tiotal företag, företrädare för Industrins Finansförening och Svenskt Näringsliv samt för berörda departement (Utrikes-, Finans- och Näringsdepartementen).

Mötet den 14 november hade som fokus att få information om hur de största bankerna verksamma i Sverige påverkats och påverkas av finanskrisen, hur dessa såg på behovet av och efterfrågan på finansiering av exportkrediter med anledning av finanskrisen. Det gällde dels de fyra största svenska bankerna (varav tre närvarade; en fick akut förhinder), dels andra stora internationella banker verksamma i Sverige.

Den 18 november hölls två avslutande möten. Det första mötet, till vilket företrädare för berörda departement kallats, avsåg att mellan

departementen följa upp de tidigare mötena och nå samsyn om behovet av åtgärder för exportfinansiering och föra processen framåt mot konkreta åtgärder (en proposition). Samma dag hölls ett interdepartementalt möte där även företrädare för SEK deltog.

Parallellt begärde Utrikesdepartementet in uppgifter via Sveriges ambassader i ett antal jämförbara europeiska länder för att skaffa information om åtgärder på exportfinansieringsområdesvidtagits/vidtogs för att stävja finanskrisen och om hur exportfinansieringssystemet i dessa länder fungerade. Resultatet visade att inget land ditills hade hunnit vidta nya åtgärder med anledning av krisen men att sådana planerades.

b) Under beredningen inför och av propositionen inhämtades löpande synpunkter från SEK och Exportkreditnämnden (EKN) via underhandskontakter och möten (jfr. fråga a). SEK och EKN ombads vid ett antal tillfällen att motivera de tilltänkta åtgärderna. Eftersom beredningstiden var mycket kort uppmanades bolaget respektive myndigheten att yttra sig så snabbt som möjligt. Vanligtvis ombads de svara dagen därpå, dvs. inom 24 timmar. Både SEK och EKN hade med tanke på finanskrisens allvarsgrad stor förståelse för att efterfrågade uppgifter fick tas fram skyndsamt.

c) I anslutning till de möten som redovisats under fråga a) valde vissa företag att i efterhand komplettera sitt deltagande med visst skriftligt material. Synpunkterna vägdes in i det fortsatta arbetet.

Bedömningen gjordes att frågan var av sådan natur att det inte var lämpligt att därutöver sprida innehållet i utkastet till proposition till en vidare krets.

d) Den aktuella propositionen remitterades inte till Lagrådet.

e) Delning skedde, utöver med mottagare inom Regeringskansliet, även med SEK och EKN.

f) Kontakter togs inledningsvis med riksdagens kansli i början av vecka 48 (den 25 november) för att avgöra om propositionen skulle beredas i finans- eller näringsutskottet. När detta klarlagts togs kontakter på tjänstemannanivå med näringsutskottets kanslichef liksom kontakter med utskottsordföranden. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Utgångspunkten för det fortsatta arbetet var att möjliggöra att ett riksdagsbeslut skulle hinna fattas innan riksdagens jul- och nyårsuppehåll.

Det bedömdes som lämpligt att regeringen skulle besluta propositionen den 4 december och överlämna den till riksdagen nästföljande dag.

Vidare överenskomms att statssekreteraren för handelsfrågor tillsammans med generaldirektören vid EKN och verkställande direktören i SEK skulle lämna uppgifter och synpunkter i ärendet vid utskottets sammanträde den 9 december.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 5 december och kammaren beslutade samma dag – i enlighet med regeringens förslag – att bestämma motionstiden till fyra dagar (prot. 2008/09:43 § 11). Följaktligen löpte motionstiden ut den 9 december, samma dag då riksdagsgruppen sammanträdde.

Skälen till den förkortade motionstiden var den ekonomiska krisens akuta natur, vilken regeringen redogör för i avsnitt 3 i propositionen.

Stödpaketet till fordonsindustrin (prop. 2008/09:95)

a) Det egentliga beredningsarbetet inleddes fredagen den 5 december 2008. Beredningsarbetet föregicks av att företrädare för Regeringskansliet under hösten 2008 förde relativt frekventa samtal med representanter för den svenska fordonsindustrin.

b) Under beredningen av propositionen inhämtades under hand synpunkter från Riksgäldskontoret. Synpunkterna inhämtades muntligen onsdagen den 10 december 2008. Riksgäldskontoret fick ett utkast till proposition, varefter myndigheten muntligen lämnade synpunkter. Någon separat dokumentation av Riksgäldskontorets synpunkter gjordes inte.

c) Inom ramen för beredningen erbjöds inte enskilda att yttra sig. Skälet till detta var att regeringen genom den dialog som under hösten 2008 fördes med företrädare för fordonsindustrin hade en god bild av vilka insatser dessa ansåg vara viktiga.

d) Beredningen av propositionen innefattade inte att regeringen besluta om någon lagrådsremiss.

e) Delningen ställdes till en av de tjänstemän vid Riksgäldskontoret som för myndighetens räkning lämnat synpunkter på utkastet tidigare under beredningen.

f) Dagarna före regeringsbeslutet informerades kanslicheferna i finansutskottet och näringsutskottet om den planerade propositionen. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

Kredit till Island (prop. 2008/09:106)

a) Både Island och Lettland befann sig under hösten 2008 i en ekonomiskt mycket ansträngd situation och begärde finansiellt stöd från såväl

IMF som enskilda länder, däribland Sverige. Förhandlingar inleddes mellan de berörda länderna i november 2008. Finansdepartementet analyserade frågan om att bistå Island och Lettland med ett bidrag till att täcka deras finansieringsbehov och erhöll i samband med detta information från respektive land och IMF. Finansdepartementet analyserade också olika alternativ som skulle kunna användas för utlåning från svenska staten till Island och Lettland. Den bedömning som gjordes var att regeringen skulle begära bemyndiganden från riksdagen om de enskilda krediterna. Det konkreta arbetet med att skriva propositionen inleddes den 19 november 2008, efter det att IMF:s styrelse samma dag beslutat om ett låneprogram för Island.

Propositionens omfattning och inriktning förändrades under beredningen som en följd av de förhandlingar som fördes på internationell nivå.

Inledningsvis bedrevs arbetet med utgångspunkten att regeringen vid ett och samma tillfälle skulle behöva lämna förslag om krediter till Island och Lettland samt att utbetalningar skulle behöva ske i början av 2009. Situationen förändrades dock och det stod till sist klart att Lettland inte skulle vara i behov av utbetalningar från Sverige förrän under 2010, varför den aktuella propositionen endast behövde omfatta krediten till Island.

Det enda landet i finansiell kris som Sverige under de senaste decennierna hade gett kredit till var Brasilien. Det var därför naturligt, under det mycket pressade tidsschema som gällde, att utgå från lånemodellen som hade använts för denna insats. Regeringen hade då i 1999 års ekonomiska vårproposition föreslagit att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att ställa ut en kreditgaranti till Riksbanken för lån till Brasilien genom Banken för internationell betalningsutjämning (prop. 1998/99:100 s. 87). Eftersom det kunde ifrågasättas om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank tillät en medelfristig utlåning med statsgaranti direkt till Island gjordes bedömningen att krediten skulle hanteras utan Riksbankens medverkan och finansieras genom upplåning av Riksgäldskontoret.

b) Synpunkter inhämtades från Riksgäldskontoret, Riksbanken och Finansinspektionen.

Finansdepartementet tog på ett tidigt stadium underhandskontakt med Riksgäldskontoret och Riksbanken. Efter att bedömningen gjorts att krediten inte skulle lämnas genom Riksbanken deltog inte denna myndighet i beredningen. Med Riksgäldskontoret hade departementet löpande kontakter under hela arbetets gång. Den 11 december 2008 ägde ett möte rum med den berörda avdelningen på Riksgäldskontoret. Ett utkast till proposition skickades därefter, före delningen, till Riksgäldskontoret och Finansinspektionen, som fick två dagar på sig att lämna synpunkter på förslaget. Skriftliga synpunkter inkom från båda myndigheterna.

Propositionen delades den 7 januari 2009. Mottagare var bl.a. Riksgäldskontoret och Finansinspektionen. Delningstiden löpte ut den 13 januari 2009. Regeringsbeslut fattades den 15 januari och propositionen lämnades till riksdagen samma dag.

c) Varken sammanslutningar eller enskilda inbjöds att yttra sig då dessa inte ansågs berörda av förslaget i propositionen.

d) Någon lagrådsremiss beslutades inte.

e) I propositionen angavs att regeringen avsåg att uppdra åt Riksgäldskontoret att utforma kreditavtalet och även i övrigt handlägga krediten till Island.

Förslaget delades inte direkt med chefen för Riksgäldskontoret. Finansdepartementet hade emellertid som ovan anförts under en längre tid haft omfattande underhandskontakter med myndigheten. De synpunkter som Riksgäldskontoret lämnade antogs därför vara väl förankrade hos myndighetens ledning.

f) I samband med de underhandskontakter som togs med tjänstemännen vid finansutskottet i anledning av den kommande propositionen behandlades bl.a. frågan om behovet av förkortad motionstid. Tjänstemännen blev således i god tid innan propositionen överlämnades informerade om att regeringen övervägde att föreslå en förkortad motionstid och även om hur lång denna i sådant fall skulle bli.

På grund av ett förbiseende informerades oppositionspartierna först efter att propositionen överlämnades.

I propositionen angavs att förhandlingarna om IMF-avtalet med Island hade dragit ut på tiden, varför tiden var knapp mellan avtalets färdigställande och den första kreditutbetalningen, samt att det mot denna bakgrund och den akuta ekonomiska kris som Island befann sig i fanns anledning för riksdagen att besluta om förkortad motionstid för följd-motioner. När propositionen beslutades var avsikten att den första utbetalningen av den svenska krediten skulle ske i slutet av februari 2009 i samband med IMF:s första översyn av Islands stabiliserings- och reformprogram. Några dagar efter det att propositionen hade lämnats till riksdagen stod det emellertid klart att IMF senarelagt den första översynen till slutet av mars 2009. Riksdagen beslutade därefter om normal motionstid för propositionen.

Nyemission i SAS AB (prop. 2008/09:124)

a) Svenska staten är ägare till 21,4 procent av aktierna i SAS AB (publ) som är börsnoterat i Stockholm, Köpenhamn och Oslo.

För att bemöta den rådande globala situationen och företagets interna utmaningar och med målsättningen att stärka SAS-koncernens långsiktiga position som ett konkurrenskraftigt och lönsamt flygbolag, informerade styrelsen, i januari 2009, Regeringskansliet om nödvändigheten av att genomföra en nyemission. Propositionen skiljer sig därmed från övriga propositioner i det aktuella granskningsärendet, som i större grad uppkommit på regeringens eget initiativ. Det egentliga beredningsarbetet inleddes fredagen den 16 januari 2009. Beredningsarbetet föregicks dock av att företrädare för Regeringskansliet under hösten 2008 hade en löpande dialog med såväl styrelse och ledning i SAS som representanter för övriga större aktieägare.

b och c) Inga sådana upplysningar och yttranden inhämtades inom ramen för beredningen. Skälen för detta angavs enligt följande i propositionen.

”Ärendet innefattar hantering av affärskänslig information och insider-information. Ett offentliggörande därav genom att inhämta yttranden och upplysningar från myndigheter, sammanslutningar eller enskilda skulle ha inneburit risk för betydande ekonomisk skada för staten och bolaget. Underlag har däremot inhämtats från finansiella och juridiska rådgivare.”

d) Beredningen av propositionen innefattade inte att regeringen beslutade om någon lagrådsremiss.

e) Ingen sådan delning genomfördes inom ramen för beredningen. Skälen för detta anges i svaret på fråga b).

f) Dagarna före regeringsbeslutet informerades kanslichefen i näringsutskottet. Kontakt initierades med oppositionspartierna innan propositionen överlämnades.

I ärendet hade staten som ägare till 21,4 procent av aktierna i SAS AB (publ) att förhålla sig till styrelsens förslag om en nyemission, med en av styrelsen rekommenderad tidsplan för genomförandet av nyemissionen. För att möta denna tidsplan krävdes förkortad motionstid. Detta förhållande framgår av propositionen.

Influensa A (H1N1) som allmänfarlig sjukdom (prop. 2008/09:212)

a–c) I skrivelse som inkom till Socialdepartementet den 6 maj 2009 föreslog Socialstyrelsen att smittskyddslagens (2004:168) bestämmelser om allmänfarliga sjukdomar skulle göras tillämpliga på influensa A (H1N1).

I Socialdepartementet utarbetades därefter ett förslag till förordning om att bestämmelserna i smittskyddslagen om sådana allmänfarliga sjukdomar som avses i bilaga 1 till lagen, skulle tillämpas på influensa A

(H1N1). Förslaget delades på sedvanligt sätt inom Regeringskansliet, med av Statsrådsberedningen medgiven förkortad delningstid (den 6 maj – kl. 09.00 den 11 maj 2009). Även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet var mottagare av delningen och hade möjlighet att lämna synpunkter på densamma. Flera kontakter mellan berörda myndigheter och departement förekom – främst angående lämpligt namn på den ifrågavarande sjukdomen. T.ex. hade Jordbruksdepartementet kontakter med Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt med anledning av delningen av förslaget till förordning.

Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen förordnade regeringen den 13 maj 2009 att bestämmelserna i nämnda lag om sådana allmänfarliga sjukdomar som avses i bilaga 1 till lagen, skulle tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009. Förordningen trädde i kraft den 15 maj 2009 (se förordningen [2009:380] om att bestämmelserna i smittskyddslagen [2004:168] om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A [H1N1]).

Socialstyrelsens skrivelse remitterades parallellt till berörda myndigheter och organisationer (den 7 maj – kl. 10.00 den 15 maj 2009). Berörda myndigheter och organisationer var Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk, Smittskyddsläkarföreningen och Sveriges Kommuner och Landsting. Dessa bjöds också in till ett remissammanträde den 15 maj 2009. Även Statens veterinärmedicinska anstalt bereddes möjlighet att lämna synpunkter. Skriftliga svar inkom från Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt. Smittskyddsinstitutet och Socialstyrelsen deltog vid remissammanträdet. Dokumentation från sammanträdet finns i ärende S2009/3813/FH.

Efter remissomgången gemensamberedde och delade Socialdepartementet på sedvanligt sätt utkast till proposition Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexico under första halvåret 2009. Statsrådsberedningen medgav förkortad delningstid (den 19 maj – kl. 17.00 den 26 maj 2009). Även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Smittskyddsläkarföreningen samt Sveriges kommuner och landsting var mottagare av delningen och hade möjligheter att lämna synpunkter på densamma. Delningen sändes även över till Socialutskottet.

d) Propositionen föregicks inte av någon lagrådsremiss.

e) Propositionen innehåller inga förslag på att myndigheter ska ges nya eller ändrade uppgifter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt har särskilda sakkunskaper på det ifrågavarande området. Dessa myndigheter var mottagare av delningen av propositionen och hade möjligheter att lämna synpunkter på densamma.

f) Socialutskottet tillställdes delningen av utkastet till proposition. Dessförinnan hade berörd rättschef vid Socialdepartementet och kanslichefen vid flera tillfällen haft telefonkontakter under hand för att bl.a diskutera när propositionen kunde överlämnas till riksdagen, förkortad motionstid och när den skulle kunna behandlas av riksdagen.

Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning. Mot bakgrund av att regeringen beslutade proposition den 28 maj 2009 och riksdagens förestående sommaruppehåll ansåg regeringen det nödvändigt att motionstiden behövde förkortas och motiverade därför inte heller detta särskilt. Vid två tidigare tillfällen har regeringen förordnat att vissa bestämmelser i smittskyddslagen ska tillämpas ifråga om sjukdomar, jfr prop. 2002/03:131 Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) och prop. 2005/06:199 Fågelinfluensa (H5N1). När förordnandet beträffande SARS underställdes riksdagens prövning föreslog regeringen på motsvarande sätt att riksdagen skulle besluta att förkorta motionstiden.

Regeringskansliets svar på fråga 2

Finansbolagens Förening yttrade sig på eget initiativ. Övriga anmodades att lämna synpunkter.

Regeringskansliets svar på fråga 3

Förslaget till förordning delades på sedvanligt sätt inom Regeringskansliet, med av Statsrådsberedningen medgiven förkortad delningstid (den 6 maj – kl. 09.00 den 11 maj 2009). Även Socialstyrelsen, Smittskyddsinstitutet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap var mottagare av delningen och hade möjlighet att lämna synpunkter på densamma. Flera kontakter mellan berörda myndigheter och departement förekom. T.ex. hade Jordbruksdepartementet kontakter med Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt med anledning av delningen av förslaget till förordning.

Regeringskansliets svar på fråga 4

I förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet finns sedan 2008 angivet hur ansvaret för krishanteringsfrågor fördelas i Regeringskansliet. I förordningen uttrycks att det finns en chefstjänsteman för krishanteringsfrågor samt att departementschefen ska uppdraga åt en chefstjänsteman i departementet att närmast under departementschefen ansvara för att departementet har en krishanteringsplan och en

krishanteringsorganisation (11 a–c §§). Regeringskansliet har tidigare besvarat frågor från utskottet som närmare redogör för krishanteringen och dess förutsättningar i Regeringskansliet, se t.ex. KU2007/08:20, bilaga A7.1.2.

Organisation och arbetsprocesser i Regeringskansliet är utformade för att tillgodose de förutsättningar som gäller för att ge regeringen stöd vid styrandet av riket. Inom flera områden pågår ett arbete i Regeringskansliet i syfte att stärka Regeringskansliets förmåga att stödja regeringen i olika beredningsförfaranden under kriser.

I en riktlinje för Regeringskansliets krishanteringsförmåga anges en grundläggande nivå för de delar som ligger till grund för en god krishanteringsförmåga. Departementen, Förvaltningsavdelningen och Statsrådsberedningen ska till exempel i sin krishanteringsorganisation ha en krisledningsgrupp som kan tillse att ärenden hanteras skyndsamt samt att nödvändiga åtgärder vidtas inom det egna ansvarsområdet. Arbeta pågår kontinuerligt med att förstärka och följa upp departementens krishanteringsförmåga i dessa delar.

Efter utbrottet av den nya influensan under 2009 har ett arbete genomförts i Regeringskansliet för att bedöma hur Regeringskansliet kan komma att påverkas av en kris som innebär en hög frånvaro av personal. Som en del av arbetet har nyckelverksamheter och -funktioner inom Regeringskansliet setts över, liksom planeringen för hur dessa kan bemannas för att upprätthålla beredningsprocesser och arbetsledning.

När det gäller arbetet med de propositioner som är aktuella i granskningsärendet har de rutiner som finns för hantering av brådskande propositioner i allt väsentligt kunnat följas, jfr. propositionshandboken (Ds 1997:1), avsnitt 13. Departementen har haft de resurser och den beredskap som erfordrats, se vidare Regeringskansliets svar på fråga 5 nedan.

Regeringskansliets svar på fråga 5

Regeringskansliets erfarenhet är att de inarbetade beredningsrutinerna fungerar väl under både normala förhållanden och kriser. Rutinerna ger utrymme för flexibilitet och snabb hantering i brådskande fall med bibehållande av en hög grad av säkerhet och ger ett gott beredningsunderlag där alla berörda ges möjlighet att lämna synpunkter innan beslut fattas. Att normala tidsfrister för lämnande av synpunkter förkortas under en kris är en naturlig följd av krisens brådskande natur, men när en kris inträffar prioriterar de berörda instanserna hanteringen av krisen och frigör de resurser som krävs för att granska förslag och lämna behövliga synpunkter.

Regeringskansliets svar på fråga 6

Regeringskansliet har inte några kommentarer i övrigt till innehållet i promemorian.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-15

Statsrådsberedningen

*Rättschefens kansli***Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet för regeringsärenden – Beredningskravet vid genomförande av EU-direktiv**

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 17 september 2009. Promemorian avser frågorna i utskottets promemoria Beredningskravet vid genomförande av EU-direktiv.

1. Konstitutionsutskottet har med avseende på 24 stycken närmare angivna direktiv (och i den mån som genomgången av det aktuella direktivet i utskottets promemoria inte anger detta) begärt svar på följande frågor.

a) Innebar direktivets genomförandeprocess att myndighet/Regeringskansliet/utredning har utrett om och eventuellt vilka författningsändringar som behöver göras för att genomföra direktivet?

Om ja, har utredningen initierats genom regeringsbeslut och vilka myndighetsrapporter/departementspromemorior/utredningsbetänkanden har överlämnats till regeringen? Om nej, bör av svaret framgå skälen därför.

b) Innebar direktivets genomförandeprocess att upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtades? Om ja, hur skedde detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning av utkast eller annat sätt) och skedde någon dokumentation i de fall upplysningar och yttranden inte inkom i skriftlig form? Hur lång tid fick myndigheterna på sig att avge upplysningar eller yttranden? Om regeringen inte ansåg det som behövligt att inhämta upplysningar och yttranden från berörda myndigheter bör av svaret framgå skälen därför.

c) Innebar direktivets genomförandeprocess att sammanslutningar och enskilda inbjöds att yttra sig? Om ja, hur skedde detta (traditionellt remissförfarande, remissmöte, underhandskontakter, delning av utkast eller annat sätt) och skedde någon dokumentation i de fall upplysningar och yttranden inte inkom i skriftlig form? Hur lång tid fick samman-

slutningarna och de enskilda på sig att avge yttranden? Om regeringen inte ansåg det som behövt att inbjuda sammanslutningar och enskilda att yttra sig bör av svaret framgå skälen därför.

d) Innebar direktivets genomförandeprocess att regeringen beslutade om lagrådsremiss? Om ja, delades utkastet till lagrådsremiss med berörda myndigheter, sammanslutningar och enskilda för synpunkter och till vilka myndigheter, sammanslutningar och enskilda? Hur lång tid fick dessa på sig att inkomma med synpunkter? Om regeringen inte ansåg det som behövt att inhämta upplysningar och yttranden från dessa, exempelvis för att lagrådsremissen i allt väsentligt överensstämmer med utredningen, bör av svaret framgå skälen därför.

e) Utmyndade direktivets genomförandeprocess i regeringsbeslut (förslag till ny lag/ändring av lag, beslut om ny förordning/ändring i förordning, beslut om nya/ändrade myndighetsinstruktioner e.d.)? I så fall vilka?

f) I vissa fall har direktivets genomförandeprocess utmynnat i att endast myndigheter antagit nya och/eller ändrat sina föreskrifter. I vissa fall har direktivets genomförandeprocess utmynnat i att varken regering eller myndigheter vidtagit genomförandeåtgärder. Hur avgörs det att det åligger en förvaltningsmyndighet, inte regeringen, att vidta genomförandeåtgärder alternativt att behov av genomförandeåtgärder saknas helt och hållet? Fattades något beslut i frågan? Vilken form har i så fall beslutet och hur såg det beredningsförfarande ut som föregick beslutet?

2. Vidare har utskottet begärt svar på frågan om det inhämtas synpunkter från kommissionen under genomförandeberedningen och hur dessa kontakter i sådana fall ser ut.

3. Utskottet har även begärt svar på frågan vilket arbete som pågår inom Regeringskansliet i syfte att underlätta för genomförande av direktiv, t.ex. i form av framtagande av cirkulär.

4. Slutligen har utskottet begärt de kommentarer i övrigt innehållet i utskottets promemoria ger anledning till.

Denna promemorian bygger på underlag från Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet såvitt avser svar på fråga 1. Svar på frågorna 2–4 har utarbetats inom Statsrådsberedningen. Samtliga departement har beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till svar.

Regeringskansliets svar på fråga 1**Elförsörjningsdirektivet**

a) Regeringen uppdrog den 2 november 2006 åt Energimarknadsinspektionen att lämna förslag till hur Sverige skulle genomföra elförsörjningsdirektivet (M2006/4663/E). Energimarknadsinspektionen redovisade uppdraget i rapporten Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar (N2007/2437/E). Under beredningen av rapporten i Regeringskansliet utarbetades en promemoria med förslag till de författningsändringar som var nödvändiga för att genomföra direktivet (N2008/4154/E).

b) Upplysningar och yttranden inhämtades från berörda myndigheter beträffande både Energimarknadsinspektionens rapport och den i Regeringskansliet upprättade promemorian. Detta skedde via ett traditionellt remissförfarande där remissyttrandena lämnades skriftligt. Remisstiden uppgick till tre månader.

Därutöver hölls ett möte med Affärsverket svenska kraftnät för att gå igenom verkets remissyttrande. Syftet var också att diskutera de överväganden och frågeställningar som väckts inom departementet under genomförandeprocessen. Ingen dokumentation skedde vid detta möte eftersom mötet syftade till att endast förtydliga redan inlämnat remissvar. Däremot har synpunkter som framkom vid mötet tagits in i propositionen.

c) Sammanslutningar inbjöds via det traditionella remissförfarandet att yttra sig. Remisstiden uppgick till tre månader.

d) Ett utkast till lagrådsremiss utsändes på gemensam beredning den 21 januari 2009 inom Regeringskansliet samt för eventuella synpunkter till Energimarknadsinspektionen, Statens energimyndighet, Affärsverket svenska kraftnät och Konkurrensverket. Svar begärdes till den 27 januari 2009. Lagrådsremissen delades den 29 januari 2009 till samma mottagare. Svar begärdes till den 6 februari 2009.

e) Genomförandeprocessen utmynnade i propositionen Genomförande av elförsörjningsdirektivet (prop. 2009/08:142) och utfärdande av lagändringar.

Genom ett beslut om ändring i regleringsbrevet för Affärsverket svenska kraftnät gav regeringen verket i uppdrag att lämna förslag till mål för driftsäkerhet under förutsebara förhållanden på stamnätet för el och på de utlandsförbindelser som är anslutna till stamnätet i enlighet med den nya lydelse av 8 kap. 1 a § ellagen (1997:857) som trädde i kraft den 1 juli

2009. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 4 september 2009.

Regeringen beslutade den 24 september 2009 att godkänna de av Affärsverket svenska kraftnät fastställda målen för driftsäkerhet under förutsebara förhållanden på stamnätet och på de utlandsförbindelser som är anslutna till stamnätet.

f) Regeringskansliet har efter genomförd analys och genomgång av huruvida de områden/verksamheter som anges i direktivet redan omhändertas eller uppfylls i Sverige gjort bedömningar om vad som föranleder ändring eller tillägg i svensk lag. I de flesta fall gjordes bedömningen att artiklarna i direktivet redan var genomförda i svensk lagstiftning. Frågan behandlades i allmänmotiveringen till propositionen.

Badvattendirektivet

a) En informell arbetsgrupp bestående av representanter från Miljödepartementet, Naturvårdsverket, Smittskyddsinstitutet, Sveriges Kommuner och Landsting samt Vattenmyndigheterna tog fram förslag till badvattenförordning, förordning om ändring i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och föreskrifter och allmänna råd om badvatten. Efter remittering, vilket ombesörjdes av Naturvårdsverket (se nedan), överlämnades de delar av beredningsunderlaget som avsåg förordningsändringar till Miljödepartementet den 21 december 2007 (M2007/5540/R).

b och c) Naturvårdsverket skickade ut förslagen till genomförande av direktivet på remiss till 55 remissinstanser mellan den 21 september 2007 och den 14 december 2007. Bland remissinstanserna återfanns bl.a. myndigheter, kommuner och olika sammanslutningar.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen beslutade om någon lagrådsremiss.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut om badvattenförordning (2008:218), förordning (2008:219) om ändring i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och förordning (NFS 2008:9) om upphävande av Statens naturvårdsverks föreskrifter (NFS 1996:6) om strandbadvatten.

f) I arbetsgruppen bedömdes att vissa delar av direktivet lämpligen borde genomföras i Naturvårdsverkets föreskrifter. Efter att förslag tagits fram och remitterats (jfr. ovan) beslutade Naturvårdsverket Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2008:8) om badvatten. Något formellt beslut om att Naturvårdsverket skulle göra detta fattades inte.

Minimivillkorsdirektivet

- a) Inom ramen för Regeringskansliets ordinarie verksamhet utarbetades en promemoria med förslag till erforderliga författningsändringar (N2006/4915/TP).
- b) Promemorian var föremål för ett traditionellt remissförfarande där berörda myndigheter fick tillfälle att lämna skriftliga synpunkter. Tiden för att lämna yttranden var lite drygt en månad. Vid utarbetandet av promemorian och författningsförslagen förekom omfattande underhandskontakter med Vägverket. Dessa kontakter dokumenterades inte.
- c) Vid det remissförfarande som nämns i svaret på fråga b) inbjöds även sammanslutningar och enskilda att yttra sig.
- d) Direktivets genomförandeprocess innebär inte att regeringen beslutar om någon lagrådsremiss.
- e) Genomförandeprocessen utmynnade i beslut om ändringar i förordningen (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m.
- f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Utvinningsavfallsdirektivet

- a) Med stöd av bemyndigande från regeringen tillkallade chefen för Miljödepartementet en särskild utredare (dir. 2004:159) med uppdrag att lämna förslag till dels hur det s.k. miljöansvarsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador) skulle genomföras i svensk rätt, dels hur utvinningsavfallsdirektivets artikel 14 om ekonomiska säkerheter skulle genomföras i svensk rätt. Utredaren valde namnet Miljöansvarsutredningen. I april 2006 redovisade Miljöansvarsutredningen delbetänkandet Ett utvidgat miljöansvar (SOU 2006:39). Förslag till förordningsändringar för att genomföra resterande delar av direktivet togs fram gemensamt av Miljödepartementet och Naturvårdsverket.
- b och c) Miljöansvarsutredningen delbetänkande Ett utvidgat miljöansvar (SOU 2006:39) remitterades av Miljödepartementet till 134 remissinstanser under perioden 25 april 2006 till 20 augusti samma år (M2006/1831/R). Ytterligare två aktörer inkom med svar. De föreslagna förordningsändringarna remitterades av Miljödepartementet till 18 remissinstanser under perioden 15 februari 2008 till 14 mars samma år (M2008/742/R). Ytterligare fyra aktörer inkom med svar. Bland remissinstanserna återfanns vid båda tillfällena bl.a. myndigheter, sammanslutningar och enskilda företag.
- d) Den del som behandlar ekonomiska säkerheter ingick i lagrådsremissen Ett utvidgat miljöansvar som beslutades den 8 mars 2007. Det var

inte så väsentliga förändringar i lagrådsremissen i förhållande till det tidigare remitterade förslaget att det bedömdes nödvändigt att låta någon myndighet ta del av delningen.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut om propositionen Ett utvidgat miljöansvar (prop. 2006/07:95), utfärdande av lag (2007:661) om ändring i lagen (2006:649) om ändring i miljöbalken, förordning (2008:722) om utvinningsavfall, förordning (2008:727) om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, förordning (2008:725) om ändring i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, förordning (2008:724) om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall, förordning (2008:723) om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor och beslut om utfärdande av lag (2007:660) om ändring i miljöbalken.

f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Datalagringsdirektivet

a) Datalagringsdirektivet har ännu inte genomförts i Sverige. Ett genomförande av direktivet har utretts av Trafikuppgiftsutredningen, vilken överlämnade betänkandet Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpning (SOU 2007:76) till regeringen i november 2007. Betänkandet innehåller författningsförslag. Beslut om att tillsätta utredningen fattades av regeringen den 18 maj 2006 (dir. 2006:49). Den 15 mars 2007 fick utredningen genom tilläggsdirektiv förlängd utredningstid (dir. 2007:37).

b och c) Trafikuppgiftsutredningen har arbetat med sakkunniga, experter och referensgrupper. Bland dessa har ingått såväl representanter för berörda myndigheter som representanter för intresseorganisationer och branschföreträdare. Utredningen har även genomfört en hearing.

Betänkandet har remitterats till 75 remissinstanser, vilka inkluderar myndigheter, intresse- och branschorganisationer samt berörda företag (Ju2007/9590/BIRS). Remisstiden, som var tre månader, gick ut i mars 2008.

d–f) Genomförandeprocessen har inte nått så långt.

Certifikatdirektivet

a–e) Som framgår av svaret på fråga f) genomfördes direktivet genom ändringar i Luftfartsstyrelsens/Transportstyrelsens föreskrifter.

f) Direktivet genomfördes helt av Luftfartsstyrelsen/Transportstyrelsen.

När direktivet publicerats i EUT gjordes det en preliminär bedömning på Näringsdepartementet att de frågor som krävde någon form av

författningsreglering för att Sverige skulle genomföra direktivets bestämmelser helt låg inom ramarna för myndighetens rätt att meddela föreskrifter utifrån bemyndiganden i luftfartslagen (1957:297) och luftfartsförordningen (1986:171).

Tjänstemän i Näringsdepartementet tog under hand kontakt med myndigheten, varvid det kunde konstateras att det på myndighetsnivå gjordes samma bedömning. Det överenskoms att genomförandet skulle ske genom myndighetens försorg. Något formellt beslut om den saken fattades inte.

Energitjänstedirektivet

a) Energieffektiviseringsutredningen har utrett om och eventuellt vilka författningsändringar som behöver göras för att genomföra direktivet. Utredningen initierades genom regeringsbeslut den 14 juni 2006 (dir. 2006:89) och genom beslut om tilläggsdirektiv den 25 januari 2007 (dir. 2007:12).

Utredningen överlämnade delbetänkandet Ett energieffektivare Sverige (SOU 2008:25) den 11 mars 2008 och slutbetänkandet Vägen till ett energieffektivare Sverige (SOU 2008:110) den 18 november 2008.

b) Upplysningar och yttranden från berörda myndigheter inhämtades genom ett traditionellt remissförfarande både när det gäller delbetänkandet och slutbetänkandet. Båda betänkandena remitterades samtidigt. Remissyttrandena inkom i skriftlig form. Remissen skickades ut den 19 november 2008 och sista svarsdatum var den 31 januari 2009 (N2008/2573/E och N2008/7634/E).

c) Även sammanslutningar och enskilda inbjöds att yttra sig vid det traditionella remissförfarandet som redovisas i svar på fråga b). Remissyttrandena inkom i skriftlig form. Remisstiden var densamma som för myndigheterna.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen besluta om någon lagrådsremiss.

e) En handlingsplan för energieffektivisering och åtgärderna för att genomföra det s.k. energitjänstedirektivet presenterades i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163). Ett femårigt energieffektiviseringsprogram kommer att genomföras under åren 2010–2014. Statens energimyndighet får ett huvudansvar för att genomföra energieffektiviseringsprogrammet och de åtgärder som krävs för att följa upp energitjänstedirektivets genomförande.

Regeringen har hittills beslutat om ändringar i regleringsbrevet för Statens energimyndighet och om förordning (2009:893) om energieffek-

tiva åtgärder för myndigheter med anledning av direktivets genomförande.

f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Luftkonditioneringssystemdirektivet

a) I regleringsbrevet för 2006 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att redovisa konsekvenserna av det kommande ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser. Naturvårdsverket redovisade uppdraget den 30 oktober 2006 genom att till Miljödepartementet ge in en promemoria (M2006/4544/Mk). Naturvårdsverket kompletterade därefter sin redovisning med författningsförslag. Denna komplettering inkom den 14 mars 2007 (M2007/1181/Mk) och innehöll även förslag till genomförande av artikel 6 i direktivet.

2 § lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen innehåller bl.a. en hänvisning till direktiv 70/156/EEG med angivande av när direktivet senast ändrades. Inom Miljödepartementet togs ett förslag fram till uppdatering av denna hänvisning.

I en informell arbetsgrupp bestående av representanter för Miljödepartementet, Näringsdepartementet och Vägverket bedömdes att resterande delar av direktivet lämpligen borde genomföras i Vägverkets föreskrifter.

b och c) Naturvårdsverkets redovisningar (jfr. ovan) remitterades till 40 remissinstanser under perioden 27 mars 2007 till 30 april 2007. Bland remissinstanserna ingick myndigheter, kommuner, sammanslutningar och enskilda företag. Ytterligare två aktörer inkom med svar (M2007/1442/R).

d) Regeringen bedömde att den aktuella lagändringen var av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande inte behövdes.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut om propositionen Lagändringar med anledning av nya EG-direktiv om avgaskrav för motorer i tunga fordon, m.m. (Prop. 2006/07:39), förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen och beslut om utfärdande av lag (2007:219) om ändring i lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränslen.

f) Vägverket åtog sig att genomföra delar av direktivet i sina föreskrifter (se ovan). Vägverket beslutade därefter Vägverkets föreskrifter (VVFS 2007:665) om ändring i föreskrifterna (VVFS 2003:22) om bilar och släpvnar som dras av bilar.

Revisorsdirektivet

a) Regeringskansliet hänvisar till den bakgrundsbeskrivning som utskottet har lämnat och vill även tillägga följande. Såvitt avser genomförandet av artikel 49.2 revisorsdirektivet lämnade Utredningen om revisorer och revision ett författningsförslag först i betänkandet Revisorerers skadeståndsansvar (SOU 2008:79). I syfte att undvika ytterligare förseeringar av genomförandet av revisorsdirektivet som helhet, upprättades inom Regeringskansliet ett särskilt förslag till genomförande av den nämnda artikeln med ledning av vad som framgick av dels det sistnämnda betänkandet, dels näraliggande förslag i Utredningen om enklare redovisnings (Ju 2007:07) delbetänkande Enklare redovisning (SOU 2008:67). Det inom Regeringskansliet utarbetade förslaget föregicks inte av något regeringsbeslut.

b) Delbetänkandet SOU 2007:56 remitterades genom ett traditionellt remissförfarande. Remissen skickades ut den 17 september 2007 med en svarstid senast den 26 november 2007 (Ju2007/7932/L1). Remisstiden var något kortare än vanligt mot bakgrund av den tid som stod till förförande för genomförande av direktivet.

Den 13 oktober 2008 remitterades även det ovan nämnda förslaget om genomförande av artikel 49.2 revisorsdirektivet till ett begränsat antal myndigheter. Senaste svarstid var den 27 oktober 2008.

Vid gemensam beredning inom Regeringskansliet den 27 november 2008 av ett utkast till lagrådsremiss bereddes även Bolagsverket, Finansinspektionen och Revisorsnämnden tillfälle att yttra sig senast den 5 december 2008. Revisorsnämnden inkom med skriftliga synpunkter den 5 december 2008.

Den 9 december 2008 remitterades även ett utkast till lagrådsremiss till ett begränsat antal myndigheter med svarstid senast den 19 december 2008. Anledningen till remissen var de förändringar av författningsförslagen i delbetänkandet som beredningen inom Regeringskansliet hade medfört. För tids vinnande skickades remissen även ut per e-post i de fall som detta var möjligt.

Ett utkast till proposition delades den 3 februari 2009 med en senaste svarstid den 11 februari 2009, varvid Bolagsverket och Revisorsnämnden bereddes tillfälle att yttra sig inom samma tid.

Den 14 april 2009 remitterades ett utkast till förordningsändringar samt en förklarande promemoria, som hade upprättats inom Regeringskansliet, till ett begränsat antal myndigheter med en senaste svarstid senast den 28 april 2009 (Ju2009/3322/L1). Utkastet hade utarbetats med förslagen i delbetänkandet som grund. Anledningen till remissen var de ändringar och tillägg i förhållande till delbetänkandet som beredningen inom Regeringskansliet hade medfört. Remissen föregicks av en gemen-

sam beredning den 6 april 2009 inom Regeringskansliet av utkastet till förordningsändringar samt promemorian med en svarstid senast den 9 april 2009. Även Revisorsnämnden bereddes tillfälle att yttra sig inom samma tid.

Förordningsförslagen skickades på gemensam beredning inom Regeringskansliet den 4 maj 2009 med en svarstid senast den 8 maj 2009 samt delades den 11 maj 2009 med en svarstid senast den 19 maj 2009. Vid den gemensamma beredningen bifogades den nämnda promemorian med de mindre ändringar som hade föranletts av remissvaren. Vid både den gemensamma beredningen och delningen bereddes Revisorsnämnden tillfälle att yttra sig inom samma tider.

Sedan riksdagen delvis¹ hade bifallit propositionen, delades utfärdandet av lagarna den 11 maj 2009 med en sista svarstid den 19 maj 2009, varvid Revisorsnämnden bereddes tillfälle att yttra sig inom samma tid.

Utöver det sagda skedde under genomförandeprocessen flera underhandskontakter med Revisorsnämnden, såväl per telefon som vid sammanträffanden, där nämnden vidareutvecklade sina remissynpunkter samt lämnade synpunkter av detaljkaraktär på upprättade texter och författningsförslag. Någon dokumentation av dessa kontakter skedde inte. Inte heller finns det anteckningar i ärendena eller i sparad arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden i övrigt lämnades muntligen av Revisorsnämnden eller någon annan myndighet. De tjänstemän på Regeringskansliet som arbetade med frågorna bedömde att det vid sådana kontakter inte inkom uppgifter av sådan vikt att de borde antecknas i ärendena.

c) Ett flertal sammanslutningar och enskilda inbjöds att yttra sig genom de ovan nämnda remisserna den 17 september 2007, 13 oktober 2008, 9 december 2008 och 14 april 2009. Svarstiden var densamma som för myndigheterna. De skriftliga remissvaren finns diarieförda i ärendena.

Två möten hölls med Kollegiet för svensk bolagsstyrning respektive Svenskt Näringsliv, där dessa organisationer utvecklade sina remissynpunkter ytterligare. Några minnesanteckningar skrevs inte vid dessa möten. Det finns inte några anteckningar i ärendena eller i sparad arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden avgavs muntligen i något annat sammanhang av någon sammanslutning eller enskild. De tjänstemän på Regeringskansliet som arbetade med frågorna bedömde att det vid sådana kontakter inte inkom uppgifter av sådan vikt att de borde antecknas i ärendena.

d) Regeringen beslutade om lagrådsremiss den 22 januari 2009 (Ju2009/643/L1). Ett utkast till lagrådsremiss delades den 13 januari

¹ Se konstitutionsutskottets promemoria s. 12.

2009. Mot bakgrund av den beredning som hade ägt rum genom de ovan nämnda remisserna den 17 september 2007, 13 oktober 2008 och 9 december 2008 samt vid den gemensamma beredningen den 27 november 2008 av ett utkast till lagrådsremiss ansågs det utkast till lagrådsremiss som delades den 13 januari 2009 inte innehålla några sådana förändringar att det var behövligt att inhämta ytterligare upplysningar eller yttranden från myndigheter, sammanslutningar eller enskilda. Vid den gemensamma beredningen bereddes Bolagsverket, Finansinspektionen och Revisorsnämnden tillfälle att yttra sig.

e) Utöver beslutet om lagrådsremiss beslutade regeringen den 12 februari 2009 propositionen Revisionsutskott m.m. – genomförande av 2006 års revisorsdirektiv (prop. 2008/09:135). Propositionen innehöll förslag till ändringar i revisorslagen (2001:883), aktiebolagslagen (2005:551), lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, stiftelselagen (1994:1220), revisionslagen (1999:1079), försäkringsrörelselagen (1982:713), sparbankslagen (1987:619), lagen (1995:1570) om medlemsbanker, lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och årsredovisningslagen (1995:1554).

Sedan riksdagen delvis² hade bifallit propositionen, beslutade regeringen den 28 maj 2009 att utfärda de nämnda lagarna.

Regeringen beslutade den 28 maj 2009 förordning om ändring i förordningen om revisorer.

f) I propositionen bedömde regeringen att vissa av direktivets bestämmelser kunde genomföras i förordning eller Revisorsnämndens föreskrifter. Även i betänkandet hade sådana frågor berörts. Bedömningarna i propositionen hade sålunda föregåtts av den beredningsprocess med myndigheter, sammanslutningar och enskilda som framgår ovan. Frågan om vissa bestämmelser i direktivet borde genomföras genom förordning eller Revisorsnämndens föreskrifter berördes även i den promemoria som remitterades den 14 april 2009, bl.a. till Revisorsnämnden, tillsammans med förslaget till förordningsändringar. Något beslut om att det ålåg Revisorsnämnden att vidta genomförandeåtgärder fattades inte. Utgångspunkten i genomförandeprocessen i Regeringskansliet var att eventuella ändringar i Revisorsnämndens föreskrifter var av följdändringskaraktär och att några gränsdragningssvårigheter beträffande vad som skulle resultera i förordningsändringar och ändringar i myndighetsföreskrifter inte skulle uppstå i förevarande fall.

Direktiv om ändring av redovisningsdirektivet

a) Inom Regeringskansliet utarbetades departementspromemorian Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv (Ds 2008:5), som diariefördes den

² Se konstitutionsutskottets promemoria s. 12.

14 januari 2008 (Ju2008/358/L1).³ I promemorian föreslogs de lagändringar som bedömdes nödvändiga för att genomföra ändringsdirektivet. Utredningsarbetet initierades inte genom något regeringsbeslut.

Med anledning av de föreslagna lagändringarna uppkom ett behov av begränsade följdändringar i förordningar. Frågan om några förordningsändringar var behövliga – och i så fall vilka – utreddes inom Regeringskansliet utan något föregående regeringsbeslut.

b) Vid gemensam beredning inom Regeringskansliet den 13 december 2007 av den ovan nämnda promemorian med en svarstid senast den 20 december 2007, bereddes även Finansinspektionen tillfälle att yttra sig inom samma tid.

Upplysningar inhämtades därutöver från berörda myndigheter genom att den färdiga promemorian remitterades genom ett traditionellt remissförfarande (Ju2008/358/L1). Remissen skickades ut den 18 januari 2008 med en svarstid senast den 20 mars 2008. Remisstiden var något kortare än vanligt mot bakgrund av den korta återstående tiden för genomförande av ändringsdirektivet.

Den 5 juni 2008 inbjöd Regeringskansliet till remissmöte den 17 juni 2008 avseende vissa särskilda frågor rörande genomförandearbetet. Remissmötet var föranlett av att andra lösningar än de som förordades i promemorian övervägdes beträffande vissa frågor med anledning av framförda remissynpunkter. Som underlag inför mötet fogades ett utkast till lagrådsremiss till inbjudan. För att underlätta för remissinstanserna angavs i inbjudan vilka frågor som departementet i första hand önskade synpunkter på. Utkastet motsvarade i allt väsentligt den tidigare utarbetade promemorian. De myndigheter som bjöds in var Bokföringsnämnden, Bolagsverket och Revisorsnämnden. Av dessa närvarade Bokföringsnämnden på remissmötet. Vid mötet skrevs minnesanteckningar, som diariefördes i ärendet.

Vid gemensam beredning inom Regeringskansliet den 16 september 2008 av ett utkast till lagrådsremiss med en svarstid senast den 23 september 2008, bereddes även Finansinspektionen tillfälle att yttra sig inom samma tid.

Den 15 december 2008 skickades ett utkast till förordningsändringar på gemensam beredning inom Regeringskansliet med en sista svarstid den 22 december 2008, varvid även Bolagsverket bereddes tillfälle att yttra sig inom samma tid. Bolagsverket lämnade den 22 december 2008 förordningsförslagen utan erinran. Eftersom ändringarna var av begränsad omfattning och hade karaktären av följdändringar, bereddes inte ytter-

³ I konstitutionsutskottets promemoria (s. 13) anges att promemorian gavs ut den 22 januari 2008

ligare myndigheter möjlighet att yttra sig över förslagen innan regeringen beslutade förordningarna.

Det finns inte några anteckningar i ärendet eller i separat arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden skulle ha avgetts muntligen av någon myndighet vid något annat tillfälle än vid remissmötet.

c) Ett flertal sammanslutningar och enskilda bereddes tillfälle att yttra sig i samband med den ovan nämnda remissen den 18 januari 2008. Svarstiden var densamma som för myndigheterna.

På samma sätt som myndigheterna bjöds FAR SRS, Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Rådet för finansiell rapportering och Svenskt Näringsliv in till remissmötet den 17 juni 2008. Med undantag för Rådet för finansiell rapportering närvarade samtliga de nämnda sammanslutningarna vid mötet.

Såväl Svenskt Näringsliv som Kollegiet för svensk bolagsstyrning inkom den 19 juni 2008 med skriftliga underhandssynpunkter, som diariefördes i ärendet.

Av samma skäl som enbart Bolagsverket bereddes tillfälle att yttra sig över förslaget till förordningsändringar ansågs det inte behövligt att inhämta synpunkter från några sammanslutningar eller enskilda.

Det finns inte några anteckningar i ärendet eller i separat arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden skulle ha avgetts muntligen av någon sammanslutning eller enskild vid något annat tillfälle än vid remissmötet.

d) Regeringen beslutade om lagrådsremiss den 16 oktober 2008. Ett utkast till lagrådsremiss delades den 8 oktober 2008 med en svarstid senast den 14 oktober 2008. Vid delningen bereddes även Bolagsverket tillfälle att yttra sig inom samma tid. Myndigheten svarade den 13 oktober 2008 att den inte hade några synpunkter. Mot bakgrund av att förslagen i lagrådsremissen i väsentliga delar stämde överens med den promemoria som tidigare hade remitterats, det utkast till lagrådsremiss som utgjorde underlag för remissmötet samt det utkast till lagrådsremiss som hade skickats på gemensam beredning till Finansinspektionen, bedömdes det inte finnas anledning att under delningen inhämta synpunkter från ytterligare myndigheter, sammanslutningar eller enskilda.

e) Utöver beslutet om lagrådsremiss beslutade regeringen den 13 november 2008 propositionen Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv, m.m. (prop. 2008/09:71). Propositionen innehöll förslag till ändringar i försäkringsrörelselagen (1982:713), årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag samt aktiebolagslagen (2005:551).

Sedan riksdagen hade bifallit propositionen, beslutade regeringen den 29 januari 2009 att utfärda de nämnda lagarna.

Regeringen beslutade den 29 januari 2009 om förordningar om ändring i aktiebolagsförordningen (2005:559), förordningen (1995:1633) om vissa årsredovisningsfrågor och förordningen (1995:1600) om årsredovisning i kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag.

f) I lagstiftningsärendet uppkom inte frågan om att i någon del genomföra ändringsdirektivet genom andra slags föreskrifter än lag eller förordning. Av såväl promemorian (s. 125) som propositionen (s. 91) framgick emellertid att vissa av lagförslagen skulle kunna medföra ett visst föreskriftsarbete för Finansinspektionen. Denna bedömning i propositionen föregicks sålunda av den beredningsprocess med myndigheter, sammanslutningar och enskilda som framgår ovan, bl.a. med Finansinspektionen innan promemorian färdigställdes. Något beslut om att det ålåg Finansinspektionen att utfärda föreskrifter till följd av de lagändringar som riksdagen beslutade fattades inte.

Livsmedelstillsatsdirektivet

a) Direktivet avser frågor som ligger inom Livsmedelsverkets ansvarsområde. Arbetet med att ta fram erforderliga författningsändringar för genomförandet har utförts av verket och skett på verkets eget initiativ. Se vidare svar på fråga 1 f)

b och c) Upplysningar från berörda myndigheter och sammanslutningar inhämtades av verket genom ett traditionellt remissförfarande.

d och e) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen beslutade om någon lagrådsremiss. Genomförandeprocessen utmynnade inte heller i något annat regeringsbeslut.

f) På ett flertal lagstiftningsområden inom Jordbruksdepartementets ansvarsområde, däribland den nu aktuella livsmedelslagstiftningen, är det nationella regelverket uppbyggt så att lagen innehåller ett fåtal grundläggande bestämmelser samt därutöver bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter inom vissa preciserade områden. Detaljbestämmelser finns huvudsakligen på myndighetsnivå och dessa grundar sig, via regeringens subdelegation, på ett stort antal bemyndiganden i lagen.

När det gäller livsmedelslagstiftningens struktur så finns denna beskriven i livsmedelslagens (2006:804) förarbeten där det också uttalas att det med stöd av ett av lagens bemyndiganden kan utfärdas föreskrifter om användningen av tillsatser i livsmedel (prop. 2005/2006:128 s. 204 f.). Propositionen föregicks av en departementspromemoria (Ds 2005:31 Anpassningar till nya EG-bestämmelser om livsmedel, djurhälsa, foder,

djurskydd och växtskydd m.m.) som remissbehandlades. Regeringen har således i detta fall redan i samband med propositionsarbetet, och därefter i samband med att bemyndigandet vidarebefordrats till Livsmedelsverket i livsmedelsförordningen (2006:813), tagit ställning till att genomförandeåtgärder som gäller tillsatser typiskt sett bör vidtas på myndighetsnivå. Ett sådant förfarande är inte ovanligt, då de direktiv som Jordbruksdepartementet ansvarar för ofta är mycket tekniska till sitt innehåll. När det sedan är aktuellt att genomföra ett nytt direktiv eller, som i det nu aktuella fallet, ett ändringsdirektiv avgör myndigheten – i vissa fall i samråd med departementet – om genomförandet ligger inom ramen för myndighetens bemyndigande eller inte. Något formellt beslut i frågan fattas inte. Departementet bevakar genomförandeprocesserna vid myndigheterna genom ett särskilt register som förs av departementet. I samband med att fristen för genomförandet löper ut tas kontakt på handläggarnivå, om genomförandet inte skett tidigare.

Rationaliseringsdirektivet

a) Inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning utreddes frågan om vilka genomförandeåtgärder som behövde göras med anledning av direktivet och en promemoria utarbetades under våren 2007 (Fi2007/4942). Promemorian remissbehandlades. Regeringsbeslut eller annat särskilt beslut om utredning fattades inte.

b) Yttranden från berörda myndigheter inhämtades genom traditionellt remissförfarande. Remisstiden var ca två månader.

c) Ett antal sammanslutningar/intresseorganisationer inbjöds att yttra sig genom traditionellt remissförfarande. Remisstiden var ca två månader. Enskilda hade möjlighet att ta del av promemorian på regeringens hemsida och att inkomma med synpunkter.

d) Regeringen beslutade om en lagrådsremiss som i allt väsentligt överensstämde med promemorian. Utkastet till lagrådsremiss delades med Skatteverket under fem arbetsdagar.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut den 18 oktober 2007 om proposition 2007/08:25 och lag utfärdades (SFS 2007:1376).

f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Direktivets bestämmelser såvitt avser omvänd beskattning på byggtjänster

Svenska nationella regler som avser omvänd beskattning fanns genomförda men inte satta i kraft redan före direktivets tillkomst (en del av direktiv 2006/69/EG som avser möjligheten att införa omvänd beskattning på byggtjänster) men de svenska reglerna sattes i kraft först när

direktivet var antaget. Nedan redogörs kortfattat även för detta lagstiftningsärende.

Dåvarande regeringen beslutade den 21 februari 2002 att tillsätta en kommission som bl.a. skulle föreslå åtgärder som syftar till att främja konkurrensen och motverka konkurrensbegränsande beteende, användande av svart arbetskraft och kartellbildning inom bygg- och anläggningssektorn. I december 2002 lämnade kommissionen ett betänkande till regeringen (SOU 2002:115). Betänkandet remissbehandlades. Därefter utreddes frågan om omvänd beskattning på byggtjänster inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning och en departementspromemoria utarbetades (Ds 2004:43). Efter en sedvanlig beredning med traditionellt remissförfarande till myndigheter och organisationer samt beslut om lagrådsremiss och lagrådsgranskning beslutade dåvarande regeringen den 23 mars 2006 proposition 2005/06:130 med förslag till regler som riksdagen därefter antog. För att sätta reglerna ikraft behövde Sverige dock även få ett bemyndigande från rådet eftersom dessa regler avvek från EG:s mervärdesskattedirektiv 77/388/EEG. Dåvarande regeringen beslöt därför den 23 mars 2006 att ansöka hos rådet om ett sådant bemyndigande. Innan bemyndigandet erhöles antogs emellertid ovan nämnda direktiv, vilket innebar att Sverige inte längre behövde få ett bemyndigande eftersom de svenska reglerna om omvänd beskattning på byggtjänster nu var i enlighet med det nya direktivet. Genom att direktivet antogs kunde regeringen besluta om förordningen (2006:1293) om ikraftträdande av lagen (2006:1031) om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) genom vilken de av riksdagen tidigare beslutade reglerna sattes i kraft. Efter regeringsbeslut den 30 november 2006 återkallades ansökan om bemyndigande.

Batteridirektivet

a) Genom beslut den 22 februari 2007 uppdrog regeringen åt Naturvårdsverket att utreda hur direktivet bäst borde genomföras och även att lämna nödvändiga författningsförslag. Naturvårdsverkets rapport överlämnades till Regeringskansliet den 9 oktober 2007 (M2007/4422/Kk).

b och c) Den 11 oktober 2006 hölls ett inledande möte om direktivets genomförande på det dåvarande Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet. Vid detta möte närvarade tjänstemän från departementet, inbjudna företrädare för batteribranschen och berörda myndigheter. Naturvårdsverkets rapport remitterades till 47 remissinstanser under perioden 25 oktober 2007 till 25 januari 2008. Bland remissinstanserna ingick myndigheter, kommuner, sammanslutningar och enskilda företag. Ytterligare fyra aktörer inkom med svar.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen beslutade om någon lagrådsremiss.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut om förordning (2008:834) om producentansvar för batterier, förordning (2008:842) om ändring i förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter, förordning (2008:835) om ändring i förordningen (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter, förordning (2008:838) om ändring i avfallsförordningen (2001:1063), förordning (2008:0839) om ändring i förordningen (2001:512) om deponering av avfall, förordning (2008:840) om ändring i förordningen (2002:1060) om avfallsförbränning, förordning (2008:837) om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, förordning (2008:836) om ändring i förordningen (2000:208) om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer samt förordning (2008:841) om ändring i förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Vattenbruksdjursdirektivet

a) Direktivet avser frågor som ligger under Jordbruksverkets ansvarsområde. Verket har i sedvanlig ordning på egen hand bedömt att genomförande kunde ske genom myndighetsföreskrifter. Någon utredning har därför inte initierats genom regeringsbeslut. Regeringen har däremot, då tveksamheter uppstod beträffande verkets bemyndiganden, löst frågan genom att besluta förordningen (2009:251) om bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur, se vidare svaret på fråga f).

b och c) Direktivet har till största delen genomförts av Jordbruksverket, som också har ombesörjt remittering. Någon traditionell remissbehandling har inte skett av underlaget till förordningen. Däremot har departementet haft omfattande underhandskontakter med berörda myndigheter under arbetets gång. Det har inte bedömts nödvändigt att inhämta synpunkter från sammanslutningar och enskilda eftersom förordningen inte innehåller några materiella bestämmelser utan endast klargör vilka uppgifter myndigheterna ska ha.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen besluta om någon lagrådsremiss.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i att regeringen besluta om förordningen (2009:251) om bearbetningsanläggningar för vattenbruksdjur.

f) Direktivet, som huvudsakligen avser djurhälsofrågor, genomfördes, med undantag för ett fåtal bestämmelser i direktivet, genom Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:25) om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk och om förebyggande av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur. Det fattades inte något regeringsbeslut om att verket skulle göra detta, utan verket gjorde i sedvanlig ordning på eget

initiativ en bedömning av om genomförandet låg inom ramen för verkets bemyndigande.

De återstående delarna av direktivet var av en sådan art att det enligt Jordbruksverket var oklart om verket hade erforderliga bemyndiganden för att genomföra bestämmelserna. Jordbruksverket ansåg att det istället ankom på Livsmedelsverket att genomföra direktivet i de delarna. Diskussioner på tjänstemannanivå först mellan verken och därefter mellan verken och departementet ledde till att regeringen beslutade den ovan nämnda förordningen. Jordbruksverket genomförde därefter de återstående delarna av direktivet genom ändring i föreskrifterna (SJVFS 2008:25).

Mervärdesskattedirektivet

a) Direktivet utgjorde en lagteknisk/redaktionell omarbetning (en s.k. recast) av EG:s mervärdesskattedirektiv 77/388/EEG och innebar inga materiella förändringar. Frågan om behovet av genomförandeåtgärder till följd av direktivförslaget undersöktes inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning redan i samband med arbetet med direktivförslaget i den aktuella rådsarbetsgruppen, men även efter det att det slutliga direktivet antogs. Regeringsbeslut eller annat särskilt beslut om utredning fattades inte. Eftersom direktivet inte innebar några materiella förändringar av reglerna om mervärdesskatt resulterade den interna utredningen i att direktivet inte krävde genomförandeåtgärder. Genomförandeåtgärder, inkluderande t.ex. ett remissförfarande, bedömdes därför inte behövliga.

Genom proposition 2007/08:25, genom vilken rationaliseringsdirektivet genomfördes (se ovan), gjordes dock ändringar i mervärdesskattelagen såvitt avser hänvisningar till aktuellt mervärdesskattedirektiv så att hänvisningarna avser direktiv 2006/112/EG i stället för det upphävda direktivet 77/388/EEG.

b–e) Frågorna är inte aktuella såvitt avser detta direktiv, se svaret på fråga a).

f) Som framgår av svaret på fråga a) bedömdes att direktivet inte krävde några genomförandeåtgärder för svenskt vidkommande. Bedömningen gjordes efter en intern beredning på skatte- och tullavdelningen av ansvarig huvudman i samråd med chefen för skatte- och tullavdelningen, vilken även fungerar som rätts- och expeditiionschef för avdelningens frågor. Något formellt beslut fattades inte.

Grundvattendirektivet

a) I regleringsbrevet för 2007 fick Sveriges geologiska undersökning (SGU) i uppdrag av regeringen att redovisa förslag till hur grundvattendirektivet kunde genomföras i svensk rätt. SGU redovisade uppdraget

den 30 oktober 2007 genom att till Näringsdepartementet ge in utredningen "Införlivande av Grundvattendirektivet (direktiv 2006/118/EG) i svensk rätt" (N2007/8921/FIN).

b och c) Näringsdepartementet skickade ut förslagen till genomförande av direktivet på remiss till 38 remissinstanser. Remisstiden var 6 mars 2008 till och med den 2 juni 2008. Bland remissinstanserna återfanns bl.a. myndigheter, kommuner, och olika sammanslutningar.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen beslutade om någon lagrådsremiss.

e) Direktivets genomförandeprocess utmynnade i regeringsbeslut om förordning (2008:983) om ändring i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, förordning (2008:984) om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och förordning (NFS 2008:17) om upphävande av Statens naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1996:11) om skydd för grundvatten mot förorening med vissa ämnen.

f) I sin utredning föreslog SGU bl.a. att direktivet delvis skulle genomföras i deras föreskrifter. Efter remittering (jfr. ovan) beslutade SGU Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2008:1) om redovisning av åtgärdsprogram för grundvatten, Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2008:2) om statusklassificering och miljökvalitetsnormer och Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2008:3) om Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om redovisning av förvaltningsplan för grundvatten. Genom underhandskontakter mellan Miljödepartementet och SGU säkerställdes att SGU fullgjorde sina åtaganden.

Direktiv om ändring av kapitaldirektivet

a) Regeringskansliet utredde om några författningsändringar behövde göras för att genomföra ändringsdirektivet. Utredningsarbetet, som inte hade initierats genom regeringsbeslut, resulterade i promemorian Några frågor med anledning av ändringar i kapitaldirektivet. I promemorian gjordes bedömningen att det inte krävdes några ändringar i svensk lag för att denna skulle vara förenlig med ändringsdirektivet. Vidare gjordes bedömningen att det i de avseenden som det ankommer på Sverige att avgöra huruvida ändringsdirektivets bestämmelser ska genomföras i nationell rätt, några genomförandeåtgärder inte borde vidtas. Promemorian, som sålunda inte innehöll några förslag till författningsändringar, diariefördes den 23 januari 2007 (Ju2007/1036/L1).

b) Av den ovan nämnda promemorian (s. 3 f.) framgår att samråd i frågan om hur ändringsdirektivet lämpligen borde genomföras hade skett med ett antal myndigheter och organisationer, däribland Bolagsverket. Det som avses härmed är ett samrådsmöte som före utarbetande av

promemorian hölls den 15 maj 2006 med ett flertal myndigheter, däribland Bolagsverket, och organisationer i syfte att inhämta synpunkter på direktivets genomförande. Vid samrådsmötet skrevs minnesanteckningar. Dessa och de skriftliga synpunkter som gavs in i anslutning till mötet finns diarieförda i ärendet Ju2006/3460/L1.

Yttranden från berörda myndigheter inhämtades även genom att promemorian remitterades genom ett traditionellt remissförfarande. Remissen skickades ut den 23 januari 2007 med en svarstid senast den 25 april 2007.

Ett utkast till propositionstext, som var avsett att ingå i en kommande proposition om gränsöverskridande fusioner, gemensambereddes inom Regeringskansliet den 16 oktober 2007 med en svarstid senast den 19 oktober 2007. Texten överensstämde i allt väsentligt med slutsatserna i promemorian. Även Bolagsverket bereddes tillfälle att yttra sig. Verket meddelade den 19 oktober 2007 att det inte hade några synpunkter.

Ett utkast till proposition, innefattande ett avsnitt rörande ändringsdirektivet, delades den 1 november 2007 med en svarstid senast den 7 november 2007. Även Bolagsverket bereddes tillfälle att yttra sig men inkom inte med några synpunkter såvitt avsåg avsnittet om ändringsdirektivet.

Det finns inte några anteckningar i ärendet eller i sparat arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden skulle ha avgetts muntligen av någon myndighet.

c) Enligt promemorian hade samråd hållits även med ett antal organisationer, varvid Aktiespararna, FAR och Svenskt Näringsliv nämndes uttryckligen. Dessa organisationer närvarade vid samrådsmötet den 15 maj 2006.

Ett flertal sammanslutningar och enskilda inbjöds att yttra sig i samband med den ovan nämnda remissen den 23 januari 2007. Svarstiden var densamma som för myndigheterna. De skriftliga remissvaren finns diarieförda i ärendet.

Det finns inte några anteckningar i ärendet eller i sparat arbetsmaterial om att upplysningar eller yttranden skulle ha avgetts muntligen av någon sammanslutning eller enskild.

d) Ändringsdirektivets genomförandeprocess innefattade inte något beslut om lagrådsremiss.

e) Regeringen beslutade den 8 november 2007 propositionen Gränsöverskridande fusioner, m.m. (prop. 2007/08:15). I propositionen gjorde regeringen bedömningen att ändringsdirektivet inte gjorde det nödvän-

dig att ändra svensk lagstiftning och att Sverige för närvarande inte heller borde utnyttja de möjligheter som ändringsdirektivet ger att ändra den svenska lagstiftningen.

f) Det framkom under beredningen i Regeringskansliet inte något behov av nya eller ändrade myndighetsföreskrifter med anledning av ändringsdirektivet. Något beslut om att ett sådant behov saknades fattades inte utöver den bedömning som framgick av propositionen om att några lagändringar inte var erforderliga. I denna bedömning låg att inte heller ändringar i andra författningar var behövliga.

Direktiv om ändring av mervärdesskattedirektivet

a) Direktivet innebar endast att det blev möjligt att även fortsättningsvis tillämpa de mervärdesskatteregler för elektronisk handel samt för radio- och TV-sändningar som Sverige införde i mervärdesskattelagen (1994:200) efter förslag i proposition 2002/03:77. De svenska reglerna var inte tidsbegränsade. Direktivet innebar inte några materiella förändringar av reglerna om mervärdesskatt. Frågan om behovet av genomförandeåtgärder till följd av direktivförslaget undersöktes inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning redan i samband med arbetet med direktivförslaget i den aktuella rådsarbetsgruppen men även efter det att det slutliga direktivet antogs. Regeringsbeslut eller annat särskilt beslut om utredning fattades inte. Eftersom direktivet inte innebar några materiella förändringar av reglerna om mervärdesskatt resulterade den interna utredningen i att direktivet inte krävde genomförandeåtgärder. Genomförandeåtgärder, inkluderande t.ex. ett remissförfarande, bedömdes därför inte behövliga.

b–e) Frågorna är inte aktuella såvitt avser detta direktiv, se svaret på fråga a).

f) Som framgår av svaret på fråga a) bedömdes att direktivet inte krävde några genomförandeåtgärder för svenskt vidkommande. Bedömningen gjordes efter en intern beredning på skatte- och tullavdelningen av ansvarig huvudman i samråd med chefen för skatte- och tullavdelningen vilken även fungerar som rätts- och expeditiönschef för avdelningens frågor. Något formellt beslut fattades inte.

Inspire-direktivet

a) Lantmäteriet fick i regleringsbrevet för 2007 i uppdrag att utreda om och i så fall vilka förändringar som behövde göras i nationell lagstiftning med anledning av direktivet. Arbetet utfördes i samråd med Geodata-rådet där ett flertal myndigheter är företrädade. Lantmäteriets rapport överlämnades till Regeringskansliet i oktober 2007 (M2007/4638/R).

b och c) Rapporten remitterades av Lantmäteriet till berörda myndigheter, kommuner och andra aktörer innan den redovisades till Regeringskansliet.

Under perioden 28 januari 2008 till 3 mars samma år remitterades en promemoria upprättad av Miljödepartementet med ett antal kompletterande frågeställningar till 31 berörda myndigheter (M2008/413/H).

Miljödepartementet har därefter på grundval av Lantmäteriets rapport, svaren på promemorians frågeställningar och ytterligare inventeringsarbete utfört av Lantmäteriet och SIS/Stanli – avseende vilken elektronisk rumslig information som finns i Sverige samt vilka myndigheter och andra aktörer som är ansvariga för informationen – tagit fram författningsförslag under hösten 2008.

Förslag till en ny miljöinformationslag och -förordning samt förslag till ändring av andra lagar och förordningar, bl.a. sekretesslagen och lagen om fastighetsregister, remitterades därefter till 113 remissinstanser (M2007/4638/R). Remisstiden var 18 december 2008 till 16 mars 2009. Bland remissinstanserna återfanns bl.a. myndigheter, kommuner, och olika sammanslutningar.

Arbete har sedan remitteringen avslutades pågått inom Miljödepartementet med att ta om hand remissynpunkter och utarbeta förslag till lagrådsremiss och slutliga förordningsförslag. En informell arbetsgrupp för det fortsatta genomförandet av direktivet har inrättats. I arbetet deltar företrädare för myndigheter, kommuner och andra aktörer.

d–f) Genomförandeprocessen har inte nått så långt.

Förvärvsdirektivet

a) Regeringskansliet har utrett vilka författningsändringar som behövs för att genomföra direktivet. Regeringskansliets förslag har, såsom framgår av konstitutionsutskottets promemoria, lagts fram i en departementspromemoria (Ds 2008:71).

b) Upplysningar inhämtades från berörda myndigheter. Detta skedde dels under arbetet med framtagande av departementspromemorian i form av underhandskontakter och inhämtande av synpunkter på utkast, dels genom traditionellt remissförfarande (Fi2008/5348). Upplysningar som inkom muntligen under arbetet med framtagande av departementspromemorian har inte dokumenterats särskilt. Remisstiden var två månader.

c) Berörda sammanslutningar m.fl. inbjöds att yttra sig över förslagen i departementspromemorian vid traditionellt remissförfarande. Remisstiden var två månader.

d) En lagrådsremiss beslutades. Utkastet delades med berörd myndighet, som fick tre arbetsdagar på sig att inkomma med synpunkter. Lagrådsremissen överensstämde i allt väsentligt med förslagen i departementspromemorian, som remitterats till berörda myndigheter och samman slutningar m.fl.

e) Genomförandeprocessen utmynnade i regeringsbeslut om förslag till och utfärdande av ändring av följande lagar samt ändring i följande förordningar:

– lagen (1972:262) om understödsföreningar, försäkringsrörelselagen (1982:713), lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, lagen (1995:1570) om medlemsbanker, lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet, lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige, lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar, lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet, lagen (2005:405) om försäkringsförmedling, lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar och lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden;
–försäkringsrörelseförordningen (1982:790), kontoföringsförordningen (1999:146), förordningen (2002:157) om utgivning av elektroniska pengar, förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse, förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden.

Nytt ramdirektiv för motorfordon

a) Inom Regeringskansliet har promemorian Godkännande av motorfordon m.m. (Ds 2008:8) utarbetats (N2008/2346/TR). Den föregicks inte av något regeringsbeslut utan utarbetades inom Regeringskansliet inom ramen för den ordinarie verksamheten. Promemorian låg till grund för de lagförslag som lämnades i prop. 2008/09:53 och innehöll även förslag till förordningsändringar samt bedömningar av vilka artiklar i direktivet som borde genomföras på myndighetsnivå. Den kompletterande ändringen i lagen (2001:558) om vägtrafikregister som föreslogs i prop. 2008/09:107 grundades inte på något PM el. dyl., eftersom ändringen var av enkel beskaffenhet.

b och c) Ett traditionellt remissförfarande ägde rum och tiden för att lämna yttranden var ca tre månader. Remissyttrandena lämnades i skriftlig form. Vidare hölls ett informationsmöte med vissa intressenter. Eftersom syftet med mötet var att informera intressenterna fördes inga minnesanteckningar. Därutöver var det omfattande underhandskontakter med Vägverket/Transportstyrelsen inom ramen för en informell arbetsgrupp. Dessa kontakter dokumenterades inte.

d) Regeringen beslutade om lagrådsremiss så vitt avser de lagförslag som lämnades i prop. 2008/09:53. Delning skedde förutom inom Regeringskansliet även med Vägverket. Delningstiden var en vecka.

e) Genomförandeprocessen utmynnade i dels förslag till och utfärdande av lagändringar, dels beslut om en ny fordonsförordning, en ny militärtrafikförordning och ett antal förordningsändringar.

f) Direktivets genomförandeprocess berör såväl lag-, som förordnings- och myndighetsföreskriftsnivå. I Ds 2008:8 anges att valet av författningsnivå anknyter till den ditillsvarande ordningen vad avser förhållandet mellan fordonslagen, fordonsförordningen och Vägverkets (numera Transportstyrelsens) föreskrifter. De sistnämnda föreskrifterna anges reglera detaljbestämmelser och bestämmelser av administrativ karaktär. Det har förts en kontinuerlig dialog med Vägverket/Transportstyrelsen om vilka bestämmelser i direktivet som ska tas om hand av vem. Något formellt regeringsbeslut om vem som skulle genomföra vilka delar av direktivet har inte fattats.

Resgodsdirektivet

a) Inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning utreddes frågan om vilka genomförandeåtgärder som behövde göras med anledning av direktivet och en promemoria utarbetades. Regeringsbeslut eller annat särskilt beslut om utredning fattades inte.

b) Upplysningar och yttranden inhämtades från berörda myndigheter genom traditionellt remissförfarande (svarstid ca tio veckor), dnr Fi2006/2149.

c) Sammanslutningar inbjöds att yttra sig genom traditionellt remissförfarande med en svarstid om ca tio veckor.

d) Regeringen beslutade den 18 september 2008 om en lagrådsremiss. Utkastet till lagrådsremiss delades med Tullverket och Skatteverket. Svarstid fem arbetsdagar.

e) Regeringen beslutade proposition (prop. 2008/09:54) och utfärdade lag (SFS 2008:1413).

f) Frågan är inte aktuell såvitt avser detta direktiv.

Kapitalanskaffningsdirektivet

a) Direktivet kan förenklat sägas röra skatter som tas ut när ett företag anskaffar kapital t.ex. genom nyemission eller lån. Sverige har inte denna typ av skatt. I slutet av 2007 var det endast sju medlemsstater som tog ut skatten. Direktivet är en omarbetning av rådets direktiv 69/335/EEG av den 17 juli 1969 med syfte att förenkla en mycket komplicerad del av

gemenskapslagstiftningen. Direktivet innebär att inga nya kapitalanskaffningsskatter får införas och att inga höjningar får ske av de skatter som redan finns. Kommissionen ska vart tredje år redovisa till rådet om direktivet fungerar, särskilt med syftet att avskaffa skatt på kapitaltillskott.

Frågan om behovet av genomförandeåtgärder till följd av direktivförslaget undersöktes inom Finansdepartementets skatte- och tullavdelning redan i samband med arbetet med direktivförslaget i den aktuella rådsarbetsgruppen men även efter det att det slutliga direktivet antagits. Regeringsbeslut eller annat särskilt beslut om utredning fattades inte. Eftersom Sverige inte tillämpar den typ av skatt som direktivet reglerar resulterade den interna utredningen i att direktivet inte krävde genomförandeåtgärder. Genomförandeåtgärder, inkluderande t.ex. ett remissförfarande, bedömdes därför inte behövliga.

b–e) Frågorna är inte aktuella såvitt avser detta direktiv, se svaret på fråga 1 a).

f) Som framgår av svaret på fråga a) bedömdes att direktivet inte krävde några genomförandeåtgärder för svenskt vidkommande. Bedömningen gjordes efter en intern beredning på skatte- och tullavdelningen av ansvarig huvudman i samråd med chefen för skatte- och tullavdelningen vilken även fungerar som rätts- och expeditionschef för avdelningens frågor. Något formellt beslut fattades inte.

Direktivet om transport av farligt gods

a) Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utredde och föreslog underhand de författningsändringar som behövde göras för genomförandet av direktivet. Detta arbete var inte föranlett av ett regeringsbeslut. Därefter bereddes frågan inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Departementet författade en beredningspromemoria bl.a. på grundval av vad som framkommit vid kontakt med myndigheten.

b och c) Upplysningar och yttranden från MSB inhämtades löpande underhand, och dokumenterades i den inom departementet upprättade beredningspromemorian. Dialogen med myndigheten innefattade även delning av utkast till förordningsändringarna, se nedan 1 c). Ändringarna som gjordes var av mycket begränsad omfattning och konsekvenserna var lättöverskådliga och närmast obefintliga (ingen skillnad i sak mot föregående lydelse av de ändrade paragraferna). Det var endast fråga om rena hänvisningsändringar och andra följdändringar. Skälen till ändringarna var att två äldre direktiv på området upphävdes och ersattes av ett nytt. Med denna bakgrund saknades behov av särskilt remissförfarande.

d) Direktivets genomförandeprocess innebar inte att regeringen beslutade om en lagrådsremiss.

e) Genomförandeprocessen utmynnade i regeringsbeslut om ändring i förordningen (2006:311) om transport av farligt gods.

f) Inget formellt beslut fattades om av vem eller hur direktivet skulle genomföras. Frågan hur och av vem direktivet skulle genomföras diskuterades mellan departementet och berörd myndighet. Beträffande det här aktuella direktivet var den frågan tämligen okomplicerad eftersom det endast var mindre förordningsändringar av följdändringskaraktär. Direktivet i sak var redan genomfört företrädesvis genom myndighetsföreskrifter. Hänvisningarna i dessa behövde dock anpassas till förordningens nya lydelse.

Regeringskansliets svar på fråga 2

Kontakter med kommissionen under arbetet med genomförande är vanligt förekommande. I vissa fall förekommer regelbundna möten i kommissionens regi mellan kommissionen och medlemsstaterna i syfte att stödja och underlätta medlemsstaternas arbete med genomförande av ett direktiv. Det är också vanligt med kontakter mellan Regeringskansliets tjänstemän och företrädare för kommissionen för att få information om hur kommissionen uppfattar innebörden av ett direktiv och vilka krav som man därifrån avser ställa för att genomförandet ska anses vara korrekt. Erfarenheten pekar på att motsvarande kontakter också är vanligt förekommande mellan utredningsmän, som har regeringens uppdrag att lägga fram förslag till genomförandeåtgärder, och kommissionen. Även myndigheter har sådana kontakter när de svarar för genomförandeåtgärder.

Regeringskansliets svar på fråga 3

I Regeringskansliet deltar bl.a. Statsrådsberedningen i beredningen av ärenden som rör genomförande av EG-direktiv i syfte att säkerställa ett korrekt genomförande inom föreskriven tid. Statsrådsberedningen svarar för en regelbunden uppföljning av att föreskrivna genomförandetider hålls. Det kan noteras att antalet fall av försenat genomförande har minskat betydligt under senare år, vilket bl.a. framgår av den s.k. resultattavlan för genomförande av direktiv inom den inre marknadens område. Den offentliggörs av kommissionen två gånger per år. Också tillgänglig statistik över fall, där bristande genomförande i sak har aktualiserats, visar på en tydlig tillbakagång av antalet öppna ärenden mot Sverige i kommissionen. Ett cirkulär med vägledning i genomförandefrågor är under övervägande i Regeringskansliet i avvaktan på ett ikraftträdande av Lissabonfördraget med ändringar i EU- och EG-fördragen.

Regeringskansliets svar på fråga 4

Regeringskansliet har inte några kommentarer i övrigt till innehållet i promemorian.

Bilaga 6.2

REGERINGSKANSLIET

2009-11-26

SB2009/7273

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Ink 2009 -11- 2 6

Dnr 050-29-2009/10

Konstitutionsutskottets granskningsärende Beredningskravet under kristid
samt vid genomförande av EU-direktiv

Härmed överlämnas en promemoria som har upprättats inom
Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jenny
Forkman.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-26

Statsrådsberedningen

Rättschefens kansli

Svar till konstitutionsutskottet i granskningsärende Beredningskravet under kristid samt vid genomförande av EU-direktiv

Denna promemoria har upprättats inom Statsrådsberedningen med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet den 3 november 2009. Samtliga departement har beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till svar.

Propositioner under kristid*Fråga 1*

För samtliga åtta granskade propositioner: Har talmannen gett klartecken till att förslag om att förkortad motionstid kunde läggas fram, och, om så, skedde det före eller efter regeringens beslut om aktuell proposition?

Regeringskansliet känner inte till vilka kontakter som har förevarit mellan kanslichefen i kammarkansliet och riksdagens talman. Regeringskansliet har inte haft några egna kontakter med talmannen.

Fråga 2

För samtliga åtta granskade propositioner: Initierades kontakten med oppositionspartierna före eller efter regeringens beslut om aktuell proposition?

Utvidgning av insättningsgarantin (prop. 2008/09:49): Kontakten med oppositionspartierna initierades efter regeringens beslut, men innan propositionen överlämnades till riksdagen.

Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61): Kontakten med oppositionspartierna initierades i nära anslutning till regeringens beslut. Det har dock inte gått att med säkerhet slå fast exakt när detta skedde.

Överlåtelse av aktier samt åtgärder för förstärkt utlåning (prop. 2008/09:73): Kontakten med oppositionspartierna initierades före regeringens beslut.

Åtgärder för förstärkt exportfinansiering (prop. 2008/09:86): Kontakten med oppositionspartierna initierades före regeringens beslut.

Stödpaketet till fordonsindustrin (prop. 2008/09:95): Kontakten med oppositionspartierna initierades efter regeringens beslut, men innan propositionen överlämnades till riksdagen.

Kredit till Island (prop. 2008/09:106): Kontakten med oppositionspartierna initierades före regeringens beslut. Dock hade samtliga företrädare för oppositionspartierna inte hunnit informeras innan propositionen beslutades och överlämnades till riksdagen.

Nyemission i SAS AB (prop. 2008/09:124): Kontakten med oppositionspartierna initierades före regeringens beslut.

Influensa A (H1N1) som allmänfarlig sjukdom (prop. 2008/09:212): Regeringskansliet tog inte några egna kontakter med oppositionspartierna i samband med regeringens beslut. Informationen gavs i stället av socialutskottet. Följaktligen framgår av protokoll från socialutskottets sammanträde den 14 maj 2009 (2008/09:36) bl.a. att det vid sammanträdet informerades om den planerade propositionen och den förkortade motionstiden. Socialutskottet kanslichef hade redan dagen innan kontaktat kammarkansliets kanslichef i frågan. Regeringen fattade beslut om propositionen den 28 maj 2009.

Fråga 3

För samtliga åtta granskade propositioner: Sköttes kontakterna med utskottskansliet respektive partikanslierna av samma departement e.d.? Om nej, vilka skäl fanns till att olika departement e.d. ansvarade för underhandskontakter med riksdagen avseende förkortad motionstid?

När det gäller stödpaketet till fordonsindustrin berörde förslagen i den propositionen både finansutskottets och näringsutskottets ansvarsområden. Av praktiska skäl togs kontakterna med finansutskottets kansli av företrädare för Finansdepartementet och kontakterna med näringsutskottets kansli av företrädare för Näringsdepartementet. I övrigt sköttes Regeringskansliets underhandskontakter med utskottskanslierna i samtliga fall av respektive sakansvarigt departement, medan kontakterna med partikanslierna – i den mån sådana förekom – sköttes av Statsrådsberedningen. Detta är en etablerad rutin inom Regeringskansliet.

Beredningskravet vid genomförande av EU-direktiv

Fråga 4

Mot bakgrund av bl.a. att det är regeringen som ytterst ansvarar för den regelgivning som sker hos myndigheterna: Fastställer regeringen att genomförandeåtgärder som har vidtagits på myndighetsnivå uppfyller genomförandekraven?

Genomförandeåtgärder som ligger inom en myndighets uppdrag beslutas av myndigheten och på dess ansvar. Inom ramen för respektive myndighets beredning inför sådana beslut har Regeringskansliet regelmässigt möjlighet att kommentera planerade åtgärder. I den mån frågor uppstår om genomförande har skett på korrekt sätt, kan det tas upp t.ex. i ordinarie myndighetsdialog. Regeringskansliet svarar för anmälan till kommissionen att åtgärder för att genomföra direktiv har vidtagits. Detta gäller också när genomförandeåtgärder vidtas på myndighetsnivå. Till anmälan bifogas i förekommande fall lag, förordning och myndighetsföreskrifter. Härigenom får regeringen en god kontroll över hur genomförandeåtgärder har vidtagits på myndighetsnivå.

Fråga 5

Mot bakgrund av bl.a. de uppgifter som lämnas i svarspromemorian angående fråga 1f om livsmedelstillsattdirektivets genomförandeprocess beträffande att det vid genomförandeprocesser är det myndigheten som avgör – i vissa fall i samråd med departementet – om genomförandet ligger inom ramen för myndighetens bemyndigande eller inte: Vilka rutiner finns inom Regeringskansliet vid genomförandeprocesser av direktiv där berörd myndighet bedömer att behov av författningsreglering på myndighetsföreskriftsnivå föreligger och där erforderliga bemyndiganden saknas?

Om en myndighet bedömer att den inte har tillräcklig författningsmässig grund för att vidta en viss åtgärd, som typiskt sett borde utföras av den, kan det påtalas t.ex. i ordinarie myndighetsdialog. Det förekommer också att en myndighet som konstaterar att det finns behov av bemyndigande för att föreskrifter ska kunna utfärdas gör en formell framställan till regeringen med begäran om lag- eller förordningsändring.

Fråga 6

Mot bakgrund av bl.a. de uppgifter som lämnas i svarspromemorian (s. 15) angående fråga 1f om livsmedelstillsattdirektivets genomförandeprocess beträffande det särskilda registret som används av Jordbruksdepartementet i syfte att bevaka genomförandeprocesserna: Förekommer sådana register eller liknande vid andra departement?

Motsvarande sammanställningar i form av arbetsmaterial förekommer regelmässigt. I Statsrådsberedningen förs en sådan sammanställning för samtliga EG-direktiv. Regelbunden uppföljning verkställs för att säker-

ställa att erforderliga genomförandeåtgärder vidtas. Arbete pågår inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement över EG-direktiv som ska genomföras i svensk rätt.

Övrigt

Fråga 7

Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Regeringskansliet har inte några kommentarer i övrigt.

Bilaga 8.1

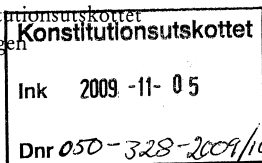
REGERINGSKANSLIET

2009-11-05

SB2009/8101

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen**Konstitutionsutskottets granskningsärende Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor**

Härmed överlämnas promemorior som har upprättats inom Justitiedepartementet, Utbildningsdepartementet och Försvarsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Angelica Jonsson.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefax
08-723 11 71

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-29

Justitiedepartementet

KU:s granskningsärende rörande underrättelseskyldigheten i utrikespolitiska frågor

Justitiedepartementet lämnar följande underlag till Statsrådsberedningen med anledning av de frågor konstitutionsutskottet ställer till Justitiedepartementet i dess PM underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor. Underlaget omfattar frågorna 1 a-b.

1. Bemyndigande för Rikspolisstyrelsen att förhandla och ingå överenskommelse om polisiärt samarbete under fotbolls-EM sommaren 2008 med Schweiz.

a) Har den gemensamma viljeförklaringen eller regeringsbeslutet med bemyndigande för Rikspolisstyrelsen föregåtts av kontakter mellan Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet? När har dessa i så fall ägt rum, och vilka slags frågor har de gällt?

Förslag till viljeförklaring mellan den svenska och den schweiziska justitieministern översändes av Schweiz till Justitiedepartementet i slutet av november 2007. Efter ett antal kontakter med Schweiz för att förtydliga innehållet i viljeförklaringen tog Justitiedepartementet kontakt i början av februari 2008 med UD/FMR. Avsikten med denna kontakt var att kontrollera viljeförklaringens utformning och få bekräftelse på att denna inte innehöll några folkrättsligt bindande åtaganden och därmed inte utgjorde en internationell överenskommelse i regeringsformens mening.

Innehållet i viljeförklaringen, som enbart tar sikte på att uttrycka en vilja att samarbeta under fotbolls-EM 2008 i form av personellt stöd, informationsutbyte, transiteringsåtgärder, beledsagande, övervakning av supportrar och deras avresor i enlighet med existerande regelverk samt närvarande polisers kontakt med media, avsåg inte skapa några nya folkrättsliga förpliktelser eller påverka befintliga internationella

åtaganden mellan Sverige och Schweiz (framgår även av viljeförklaringen).

UD/FMR tog del av utkastet till viljeförklaring den 6 februari 2008. UD/FMR lämnade vissa synpunkter på utformningen. Efter justeringar kunde UD/FMR bekräfta att viljeförklaringens utformning inte innehöll folkrättsligt bindande åtaganden och hade heller inga synpunkter på förfarandet i övrigt.

Därefter hade Justitiedepartementet en ny kontakt med Schweiz för att ännu en gång återkomma till UD-FMR den 11 februari 2008 med förslag till ytterligare ändringar, denna gång av mycket begränsad natur. UD/FMR hade vid den kontakten inga synpunkter. Viljeförklaringen undertecknades slutligen av den svenska justitieministern den 4 april 2008.

Under tiden viljeförklaringen behandlades var det inte klart att ett avtal där de specifika praktiska arrangemangen reglerades skulle komma att ingås av Rikspolisstyrelsen (RPS) och dess motsvarighet i Schweiz. För att fullfölja avsikten med justitieministrarnas viljeförklaring beslutade därefter regeringen att bemyndiga RPS att ingå ett avtal med Federala Justitie- och Polisdepartementet, Federala Polismyndigheten i Schweiz om polisiära samarbetsfrågor under genomförandet av fotbolls-EM sommaren 2008 i det fall sådant krävdes.

Regeringsbeslutet med bemyndigandet för RPS bereddes med både UD/EU och UD/FMR. UD/EU hade inga synpunkter utan vidimerade innehållet. UD/FMR lämnade mindre språkliga synpunkter under gemensamberedningen vilka accepterades. Därefter antogs regeringsbeslutet vid sammanträde den 24 april 2008.

b) Vilka överväganden gjordes beträffande tillämpligheten av 10 kap. 8 § regeringsformen och när det gällde kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?

Ärendet om bemyndigande till RPS har beretts i enlighet med bestämmelserna om gemensam beredning och därmed med Utrikesdepartementet. Även i ärendet om den gemensamma viljeförklaringen samråddes med Utrikesdepartementet.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-29

Utbildningsdepartementet

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor

Konstitutionsutskottet (KU) har i skrivelsen Granskningsärende Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor begärt svar på vissa frågor om regeringens hantering av ett avtal med Amerikas förenta stater om vetenskapligt och tekniskt samarbete den 29 juni 2006 (SÖ 2006:13) och övriga kommentarer som anmälan till utskottet kan föranleda. Som svar på KU:s frågor vill Utbildningsdepartementet anföra följande.

2 a) När initierades ärendet om ingående av ett avtal med USA om vetenskapligt och tekniskt samarbete?

Ärendet initierades under dåvarande närings- och handelsministern Leif Pagrotsky's resa till USA under februari 2004. Därefter inleddes kontakter med Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Näringsdepartementet på tjänstemannanivå med Utbildningsdepartementet som huvudsansvarigt departement.

2 b) Vilka kontakter mellan Utbildnings- och kulturdepartementet och Utrikesdepartementet har föregått regeringsbeslutet den 21 juni 2006 om ingående av avtalet; när har dessa ägt rum och vilka slags frågor har de gällt?

En gemensam beredning av ett utkast till avtal inleddes den 21 februari 2006 och då med Statsrådsberedningen, Utrikesdepartementets amerikanaenhet samt enheten för folkrätt mänskliga rättigheter och traktaträtt, enheter på Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Jordbruksdepartementet, Miljödepartementet samt Näringsdepartementet. Under ärendets gång – innan slutlig gemensam beredning skedde i juni 2006 med SB, UD/AME, UD/FMR, Fö/MIL, S/SAM, Fi/BA, U/UH, U/Rätts, Jo/LB, M/Hm, N/ITFoU och N/NL – förekom ett antal kontakter mellan Utbildningsdepartementet och bland annat dåvarande chefen för Utrikesdepartementets amerikanaenhet. Samtliga frågor som hanteras i avtalet var föremål för gemensam beredning.

2 c) *Vilka överväganden gjordes i förhållande till 10 kap. 8 § regeringsformen när det gällde kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?*

Utbildningsdepartementet bereder ärenden som är av betydelse för förhållandet till annan stat med Utrikesdepartementet. Utbildningsdepartementet inledde gemensam beredning i god tid genom att berörda enheter på Utrikesdepartementet informerades.

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-29

Försvarsdepartementet

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor

Konstitutionsutskottet (KU) har inlett en granskning avseende underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor samt upprättat en promemoria i granskningsärendet. I promemorian finns ett antal frågor som berör Försvarsdepartementet. I det följande lämnar Försvarsdepartementet underlag i ärendet.

3. Beträffande ärendet om ingående av avtalet med USA den 13 april 2007.**a. Vilka kontakter har förevarit i förhållande till olika enheter på Utrikesdepartementet före den gemensamma beredning som sändes ut den 20 mars 2007? När har de ägt rum, och vilka slags frågor har de avsett?**

Efter gemensam beredning (med bl.a. ett antal enheter inom UD, däribland UD FMR) fattade regeringen den 22 juni 2005 beslut om att bemyndiga Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) att (i samverkan med Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk m.fl.) förhandla avtal om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet med USA (DHS). Under slutet av 2006 genomfördes en skriftlig information om avtalets innehåll till berörda enheter inom Regeringskansliet. Frågor avseende DHS har också kontinuerligt behandlats i den interdepartementala samverkansgrupp som bildades 2004 (se vidare under 4 b).

b. Hur slutfördes den gemensamma beredningen i förhållande till bl.a. UD/NIS?

Den gemensamma beredningen med UD/NIS m.fl. slutfördes på samma sätt som med de andra departementen/enheterna. De ifrågakvarande enheterna lämnade vidi på förslaget till beslut. I anslutning till att

ärendet arkivlagts förefaller dock dokumenten med vidi från bl.a. UD/NIS ha förkommit.

c. Vilka överväganden gjordes i förhållande till 10 kap. 8 § regeringsformen när det gällde kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?

Av 15 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet följer att regeringsärenden som faller inom flera departements verksamhetsområden ska beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Den gemensamma beredningen ska äga rum i så god tid före beslutet att berört departement har en reell möjlighet att framföra sina synpunkter och påverka ett ärendes avgörande. Hur den gemensamma beredningen rent praktiskt ska äga rum får avgöras från fall till fall. Ett antal enheter på UD har deltagit i beredningen av det aktuella ärendet, alltifrån det att bemyndigande att förhandla skulle beslutas till det att regeringen beslutade att avtal skulle ingås.

4. Beträffande ärendena om bemyndigande att förhandla och ingå bilaterala projektavtal med Department of Homeland Security, USA:

a. Har den skriftliga gemensamma beredningen av avtalsutkast respektive utkast till regeringsbeslut föregåtts av några kontakter med Utrikesdepartementet? När har de i så fall ägt rum, och vilka slags frågor har de avsett?

Ärendena baseras på det avtal mellan Sverige och USA om forsknings- och utvecklingsfrågor inom säkerhetsområdet som undertecknades den 13 april 2007. Under hela processen har dialog förevarit med UD-AME om samtliga projekt genom den samverkansgrupp som finns för DHS-relaterade frågor (se nedan).

b. Vilka överväganden gjordes inom Försvarsdepartementet, i förekommande fall i olika skeden, i förhållande till 10 kap. 8 § regeringsformen angående kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?

Se svaret på fråga 3 c. Även i detta ärende har ett antal enheter på UD deltagit i den gemensamma beredningen.

En särskild interdepartemental samverkansgrupp bildades 2004 med syftet att få en samlad bild inom Regeringskansliet rörande DHS. I gruppen ingår, utöver Försvarsdepartementet och UD, representanter från andra berörda departement. Samverkansgruppen träffas några gånger per år.

5. Beträffande säkerhetsskyddsavtalet med USA.

a. Har den skriftliga gemensamma beredningen av avtalsutkastet och utkastet till regeringsbeslut föregåtts av några kontakter med Utrikesdepartementet? När har de i så fall ägt rum, och vilka slags frågor har de avsett?

UD deltog i gemensamberedningen inför regeringsbeslutet den 22 juni 2005 som bl.a. omfattade ett bemyndigande för Försvarsmakten att förhandla om ett säkerhetsskyddsavtal med DHS. UD deltog på samma sätt i gemensamberedningen inför regeringsbeslutet den 21 december 2006 vari Försvarets materielverk bemyndigades att, i samråd med Försvarsmakten och FOI, förhandla ett säkerhetsskyddsavtal med berörda amerikanska myndigheter.

b. Vilka överväganden gjordes inom Försvarsdepartementet, i förekommande fall i olika skeden, i förhållande till 10 kap. 8 § regeringsformen angående kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?

Se svaret på fråga 3 c. Även i detta ärende har ett antal enheter på UD deltagit i den gemensamma beredningen.

6. Beträffande ärendet om ingående av avtal med Finland, Norge och Ryssland om samarbete på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer i Barentsregionen.

a. När initierades ärendet om ett avtal med Finland, Norge och Ryssland på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer?

Efter övningen Barents Rescue 2001, som genomfördes på svenskt initiativ, tillsattes ett antal arbetsgrupper under Barentsrådet. En arbetsgrupp konstaterade att ett avtal mellan Barentsländerna skulle förbättra och effektivisera samarbetet inom området förebyggande av, beredskap för och insatser vid olyckshändelser. Ett avtal skulle underlätta frågor som gränspassage, begäran om hjälp, tillhandahållande av utrustning m.m. Arbetsgruppen presenterade 2004 ett förslag till samarbetsavtal, varefter förhandlingar fördes mellan länderna.

b. Har den skriftliga gemensamma beredningen av avtalstexten föregåtts av kontakter mellan Försvarsdepartementet och Utrikesdepartementet? När har dessa i så fall ägt rum, och vilka slags frågor har de gällt?

Den gemensamma beredningen av avtalstexten föregicks av ett omfattande samarbete med bl.a. UD. En särskild grupp bildades under

2004 för att diskutera avtalstexten och olika förhandlingsomgångar föregicks av löpande dialog med bl.a. UD-EC. Vidare togs gemensamberedda instruktioner fram inför de förhandlingar som fördes i Moskva den 20 september och Oslo den 18 december 2007.

Bland frågor som diskuterats med UD kan nämnas hur samarbetet inom detta specifika område hänger samman med övrigt samarbete inom ramen för Barentsrådet, hur övningsverksamhet i regionen ska kopplas till avtalet, hur den särskilda avtalskommitté, som enligt avtalet ska etableras, fortsatt ska bedriva sitt arbete och hur ordförandeskapet inom detta område ska cirkuleras.

c. Vilka överväganden gjordes inom Försvarsdepartementet i förhållande till 10 kap. 8 § regeringsformen när det gällde kontakter med Utrikesdepartementet, inklusive i fråga om vikten av att i god tid underrätta utrikesministern/UD?

Se svaret på fråga 3 c. Även i detta ärende har ett antal enheter på UD deltagit i den gemensamma beredningen. Som beskrivits ovan bedrevs ärendet kontinuerligt i nära samverkan med UD.

7. Beträffande övriga iakttagelser.

a) Vilka kontakter har förevarit mellan Försvarsdepartementet och Justitiedepartementets grundlagsenhet angående avtalet den 13 april 2008, och när har de ägt rum?

Justitiedepartementets grundlagsenhet (Ju L6) har deltagit i gemensambereidningen av avtalet. Avtalstexten har också i viss del omförhandlats med anledning av synpunkter från Ju L6. Då det gäller den slutliga utformningen av avtalstexten framförde Ju L6 den 21 mars 2007 vissa synpunkter. Efter kontakt med rättssekretariatet på Försvarsdepartementet och förnyade överväganden meddelade Ju L6 den 23 mars 2007 att man nu kunde godta avtalstexten.

b) Vilka överväganden gjordes inom Försvarsdepartementet i förhållande till 15 § förordningen med instruktion för Regeringskansliet och SB PM 1997:4 angående kontakter med Justitiedepartementet?

Gemensambereidning har skett i enlighet med instruktionen och SB PM 1997:4.

Bilaga 9.1

REGERINGSKANSLIET

2009-10-08

SB2009/7271

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Rättschefen

Konstitutionsutskottet

Ink 2009 -10- 08

Dnr 150-32-2009/10

Konstitutionsutskottets granskningsärende Utnämningmakten

Härmed överlämnas promemorior som har upprättats inom Utrikes-
departementet och Finansdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är departementsrådet Lars
Nilsson och tf. expeditions- och rättschefen Rikard Jermsten.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E.post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-10-02

Utrikesdepartementet

**Konstitutionsutskottets granskningsärende Utnämningmakten
(2009/10:KU10)**

3 underbilagor

Genom en skrivelse till Regeringskansliet begär konstitutionsutskottet bland annat svar på följande frågor:

Information om vilka anställningar där regeringen använt sig av externt rekryteringsstöd (konsulter) under sin beredning av ärendet.

Svar: Externt rekryteringsstöd har inte använts i något ärende.

Om, och i så fall vilka, ytterligare moment i rekryteringsprocessen som under den granskade perioden har tillförts eller borttagits i förhållande till det tidigare rekryteringsförfarandet enligt chefspolicy från 2005. I förekommande fall bör av förteckningarna framgå vilka utnämningar som har föregåtts av ett i sådant avseende nytt rekryteringsförfarande.

Svar: Inga moment i rekryteringsprocessen har tillförts i förhållande till den redogörelse som lämnats i ett tidigare granskningsärende (bet. 2007/08:KU10 bilaga 7.1), dock bereds inte utnämningarna längre med statssekreteraren i Integrations- och jämställdhetsdepartementet.

			Bilaga 1 till PM (UD) 2009-10-02		
CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER					
Utnämningar from den 1 oktober 2007 tom den 31 december 2007					
Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sökt befattningen*
Fejne Winni	gk	Gk Kanton			Annonserats** Ja
*sökt befattningen=den som erhöll tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan					
**annonserats=befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet					

CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER			Bilaga 2 till PM (UD) 2009-10-02			
Utnämningar from den 1 januari 2008 tom den 31 december 2008						
Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sökt befattningen*	Annonserats**
Arwitz Tommy	dir & chef	Inst Alexandria		amb Damaskus, amb Kuwait	Ja	Ja
Beijer Paul	amb	Amb Sofia		amb Pyongyang, min & chargé amb Pyongyang	Ja	Ja
Bertelman Tomas	amb	Amb Moskva		amb Warszawa, amb Riga, amb Madrid, gk Leningrad	Ja	Ja
Borgstam Johan	amb	Amb Kinshasa			Ja	Ja
Cronenberg-Mossberg Ulrika	amb	Amb Vilnius		amb Skopje	Ja	Ja
Danielsson Christian	amb	Repr Bryssel			Ja	Ja
Danielsson Lars	gk	Gk Hongkong	statssekr i SB 1999-2006		Ja	Ja
Dierauer Anne Marie	amb	Amb Tripoli & Tunis			Ja	Ja
Ernéus Eva	amb	Amb Alger		gk Gdansk	Ja	Ja
Eriksson Stefan	amb	Amb Minsk			Ja	Ja
Fleetwood Caroline	amb	Amb Havanna			Ja	Ja
Fredén Lars	amb	Amb Skopje		amb Zagreb		Ja
Gudmundson Ulla	amb	Amb Valletta & den Heliga Stolen			Ja	Ja
Gullgren Stefan	amb	Amb Kiev			Ja	Ja
Hartelius Dag	amb	Amb Warszawa		amb Tallinn	Ja	Ja
Hedberg Bo	amb	Amb Sarajevo			Ja	Ja
Johansson Bengt	gk	Gk Shanghai		gk Shanghai	Ja	Ja
Kebbon Niklas	amb	Amb Damaskus			Ja	Ja
Kilander Svante	amb	Amb Kabul		amb Bukarest, minister & chargé amb Pyongyang		Ja
Kärre Malin	amb	Amb Kairo		amb Vilnius	Ja	Ja
Lindgärde Per	amb	Amb Abuja			Ja	Ja
Lundborg Bengt	amb	Amb Lissabon		gk Hamburg, amb Budapest		Ja
Malmqvist Håkan	amb	Amb Athen		amb & chargé amb Abu Dhabi	Ja	Ja

Molander Johan	amb	Amb Helsingfors		amb Moskva, amb & chef repr Genève	Ja	Ja
			pol sakk i regeringens samordningskanslier & hos utrikesminister Ullsten 1980-1981, pol sakk hos handelsministern - Burenstam Linder 1981, Molin 1982			
Odevall Michael	amb	Amb Rabat			Ja	Ja
Palmstierna Jan	amb	Amb Tallinn		amb Vilnius	Ja	Ja
Petersson Sven-Olof	amb	Amb Canbera		amb & chef repr Bryssel	Ja	Ja
Sadek Jan	amb	Amb Khartoum				Ja
Schiller Fredrik	amb	Amb Asmara			Ja	Ja
Sparre Charlotta	amb	Amb Amman			Ja	Ja
Stafansson Mats	amb	Amb Riga		amb Warszawa, amb Belgrad	Ja	Ja
Stiernlöf Torkel	gk	Gk Istanbul				Ja
Tejler Peter	amb	Amb Pretoria		amb Islamabad	Ja	Ja
Ullvredt Inger	amb	Amb Ljubljana		amb Manila		Ja
Vahlquist Fredrik	amb	Amb Zagreb		amb den Heliga Stolen, amb San Marino, amb Valletta		
Wand-Danielsson Veronika	amb	NATO-delegationen***				
***Veronika Wand-Danielsson utnämndes till Sveriges ständiga ombud vid NATO med ställning som ambassadör vid regeringssammanträdet den 10 maj 2007. Den 19 december 2007 beslutade regeringen att Sveriges delegation vid NATO från den 1 juli 2008 skall vara en utlandsmyndighet. Därmed utnämndes Veronika Wand-Danielsson till myndighetschef.						
*sökt befattningen=den som erhöll tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan						
**annonserats=befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet						

CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER			Bilaga 3 till PM (UD) 2009-10-02				
Utnämningar from den 1 januari 2009 tom den 30 september 2009							
Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sökt befattningen*	Annonserats**	
Andersson de Frutos Marie	amb	Amb Lusaka	ordf Centerns ungdomsförbund 1976-1981, pol sakk i Industridep 1981-1982, info.ch & bitr partisekr Centerpartiet 1984-1987, statssekr för nordiska samarbetsfrågor 1992-1994, pol sakk i Fi-dep 1995-1998, ersättare i riksdagen för Centerpartiet i Jönköpings län 1979-1982, ledamot av Eksjö kommunfullmäktige & kommunstyrelse 1970-talet, ledamot av Sankt Görans församlings fullmäktige Stockholm 2001-2005 pol sakk hos statsminister Persson 2002-2004		Ja	Ja	
Dismorr Ann	amb	Amb Nairobi		amb Ankara, amb Beirut		Ja	Ja
Emthén Bo	amb	Amb Luanda			Ja		Ja
Ljunggren Anders	amb	Amb Reykjavik				Ja	
Odlander Jens	amb	Amb Addis Abeba			Ja	Ja	
Polano Ewa	amb	Amb Jakarta		amb Mexico	Ja	Ja	
Sundberg Ulrika	amb	Amb Islamabad			Ja	Ja	

Zetterberg Eva	amb	Amb Santiago de Chile	andre vice talman riksdagen, suppleant i Utrikesnämnden & adjungerad ledamot av riksdagsstyrelsen 1998-2002, riksdagsledamot för Vänsterpartiet för Stockholms stad, ledamot under olika perioder av bostadsutskottet, socialutskottet & utrikesutskottet 1991-2002, suppleant i Europarådet 2001-2002, vice gruppledare vänsterpartiets riksdagsgrupp & ledamot i Talmanskollegiet 1992-1998, ledamot av Stockholms läns landsting, under perioden 1988-1991 vice gruppledare i vänsterpartigruppen, ordförande i Västra omsorgsstyrelsen & ledamot av Omsorgsnämnden 1979-1991	amb Managua	Ja	Ja
*sökt befattningen=den som erhöll tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan						
**annonserats=befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet						

REGERINGSKANSLIET

2009-10-02

Finansdepartementet

Enheten för statlig arbetsgivarpolitik

Myndighetschefer som utsetts av regeringen

I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 2, kapitel 6 statliga arbetsgivarfrågor) redovisade regeringen dels de dittillsvarande resultaten av myndighetschefsrekryteringar sedan tillträdet 2006, dels politikens inriktning såvitt avser förändringar i formerna för rekryteringar, se avsnitt 6.3.2 Ledarskapet i staten, s. 49, samt avsnitt 6.4 Politikens inriktning, Ett professionellt ledarskap med utgångspunkt i förtjänst och skicklighet, s. 52.

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utgiftsområde 2, kapitel 5 statliga arbetsgivarfrågor) redovisade regeringen politikens inriktning såvitt avser förändringar i formerna för rekryteringar, se avsnitt 5.5 Politikens inriktning, Ett professionellt ledarskap med utgångspunkt i förtjänst och skicklighet, s. 49.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, utgiftsområde 2, kapitel 5 statliga arbetsgivarfrågor) uttalat sin avsikt att i en skrivelse under hösten 2009 redovisa reformeringen av utnämningsspolitiken, se avsnitt 5.5 Politikens inriktning, s. 50.

Pågående rekryteringsprocesser där regeringen annonserat, men ännu inte avslutat beredningen, avser anställning av nya chefer för Polarforskningssekreteriet, Vetenskapsrådet, Riksarkivet, Valmyndigheten och Sjöfartsverket.

<i>Postadress</i> 103 33 Stockholm	<i>Telefonväxel</i> 08-405 10 00	<i>E-post:</i> registrator@finance.ministry.se
<i>Besöksadress</i> Drottninggatan 21	<i>Telefax</i> 08-21 73 86	<i>Telex</i> 117 41 FINANS S

Myndighetschefer som utsetts av regeringen oktober 2007 – september 2009

Myndighetschefer som utsetts av regeringen oktober – december 2007

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattnings-/ar	Befattningen ansetts som rades ¹	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattnings ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ¹	Extern rekryteringsstöd har använts
2007-10-18	Anders Nordström	Syrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, UD	Bitr. gen.dir. WHO 2003-2007	X		X	X
2007-10-25	Yvonne Fredriksson	Energimarknadsinspektionen, N	Departementsråd Fi				
2007-11-08	Peter Gudmundson	Kungl Tekniska högskolan, U	Prof. Kungl tekniska högskolan	(X)			
2007-12-06	Helena Lindberg	Krisberedskapsmyndigheten, Fö	Exp- och rättschef Fö				
2007-12-19	Eva Liedström Adler	Kronofogdenmyndigheten, Fi	Riks-kronofogde fr.o.m. juli 2006				
	Joel Brorsson	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Ju	Ämnesråd Ju				
	Staffan Bengtsson	Statens försvarshistoriska museer, Ku	Satssekr 2002-2006 (s)	X	X	X	X

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag av lärosätets styrelse. Normalt sett inleds rektorsrekryteringar med en intresseannonsering i lärosätets regi. Befattningar som markeras med (X) avser sådana anställningsbeslut.

² Här anges med ett kryss om personen ifråga lämnat in en intresseanmälan före sista ansökningsdag.

³ Här anges om fler än de som erhöll anställningen kallades på intervju i slutskedet av rekryteringsprocessen.

Myndighetschefer som utsetts av regeringen under 2008

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattning/-ar	Befattningen annonserades ¹	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattningen ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryteringsstöd har använts
2008-01-10	Barbro Holmberg	Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Fi	Statsråd UD 2003-2006, GD Migrationsverket juni-okt 2003, statssekr UD				
	Chris Heister	Länsstyrelsen i Västerbottens län, Fi	Finanslandstingsråd Stockholm 1996-2008, Rdl (m) 1991-2002				
	Lars Bäckström	Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Fi	Rdl (v) 1988-2006				
	Minoo Akhtarzand	Banverket, N	Länsarbetsdirektör Uppsala	X			X
	Lars-Erik Holm	Socialstyrelsen, S	GD St. strålskyddsinstitut 1996-2008	X	X	X	X
2008-01-17	Henrik Landerholm	Folke Bernadotteakademin, UD	Rektor Forsvarshögskolan 2002-febr 2008				
2008-01-24	Ingrid Johansson-Lind	Institutet för språk och folkminnen, Ku	Departementsråd Kulturdep	X	X	X	X
	Jan Olov Westerberg	Naturhistoriska riksmuseet, Ku	Chief Miljöavd. Ist i Norrbotten, länsantikvarie	X	X	X	X
2008-01-31	Janna Valik	Boverket, M	GD i RK maj 2007-febr 2008, GD Migrationsverket mars 2004-maj 2007	X	X	X	X
2008-02-07	Magnus Olofsson	Elsäkerhetsverket, N	Chiefsbefattning ABB-koncernen	X	X	X	X
	Thomas Kåberger	Statens energimyndighet, N	Adj. professor Lunds universitet	X	X		X
	Håkan Hallstedt	Granskningsnämnden för radio och TV, Ku	Chiefsjurist och stf GD Lotteriinsp.	X	X	X	X
	Mikael Odenberg	Älfförbundet Svenska kraftnät, N	Förvarsmäster 2006-2007				X
2008-02-14	Anders Perklev	Älfförbundet Svenska kraftnät, Ju	Exp. - och rättschef Jordbruksdep.				
2008-03-19	Anders Söderholm	Mittuniversitetet, U	Professor Umeå universitet	(X)			
	Jens Schollin	Örebro universitet, U	Professor Örebro universitet	(X)			

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattnings-/ar	Befattningen	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattningen ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryteringsstöd har använts
2008-03-27	Yvonne Gustafsson	Statskontoret, Fi	GD Ekonomistyrningsverket april 2003-juli 2008, statsekt Fö	X		X	
2008-04-10	Annika Bränström	Bolagsverket, N	St GD och avd.chef Bolagsverket	X	X	X	
2008-04-17	Barbro Thorblad	Domstolsverket, Ju	Lagman Malmö tingsrätt	X		X	
2008-04-29	Gunvor Engström	Länsstyrelsen i Blekinge län, Fi	VD Företagarna 2002-2007				
	Britt Bohlin	Länsstyrelsen i Jämtlands län, Fi	Gruppochef. (s) rdl 2001-2008				
	Rose-Marie Frebran	Länsstyrelsen i Örebro län, Fi	Rdl (kd) 1991-2002				
2008-05-08	Magnus Hagberg	Livrustk., Skoklost slott o. Hallwylska, Ku	Museichef Hallwylska museet				X
	Ulf Lundin	Rikstrafiken, N	GD Järvägsstyrelsen 2007-maj2008				
	Maj-Britt Johansson	Högskolan i Gävle, U	Professor SLU 1999-2008	(X)			
	Måns Wrangé	Kungl. Konsthögskolan, U	Professor Konstfack 1988-2008	(X)			
2008-05-13	Bengt Svenson	Rikspolisstyrelsen, Ju	Vik. rikspolischef och avd.chef Rikspolisstyrelsen	X		X	X
2008-05-15	Per-Erik Sandlund	Mynd. för url. investeringar i Sverige, UD	VD Sweden BIO	X		X	X
2008-05-22	Ann-Louise Eksborg	Strålsäkerhetsmyndigheten, M	GD Krisberedskapsmyndigheten 2002-2007, GD St. haverikommission 1997-2002				
	Susanne Ås Sivborg	Patent- och registreringsverket, N	Chefbefattning på Astra Zeneca	X	X	X	X
	Gunilla Törnqvist	Inst. för utvärdering av internationellt utvecklingsamarbete, UD	Internationell chef Riksrevisionen	X	X	X	X
2008-05-29	Göran Blomberg	Statens museer för världskultur, Ku	Departementsråd Kulturdep				
2008-06-05	Christina Åkerman	Läkemedelsverket, S	Styrelseordf. P.U.L.S. AB	X		X	X
2008-06-12	Angeles Bermudez Svankvist	Arbetsförmedlingen, A	VD St. Eriks Ögonsjukhus	X	X		X
2008-06-18	Johan Hellman	Premiepensionsmyndigheten, Fi	St GD	X	X	X	X
	Martina Kaplan	Riksställningar, Ku	Avd.chef Riksställningar	X	X	X	X

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattning/-ar	Befattningen annonserades ¹	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattningen ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryteringstöd har använts
2008-06-26	Greger Bååth	Specialpedagogiska skolmyndigheten, U	GD i RK, GD Specialskolemyndigheten 2000- febr 2008				
2008-07-10	Fredrik Malmberg	Barnombudsmannen, S	Repr. Radda Barren i Syd- och centralasten 2005-2008	X	X	X	X
2008-07-17	Mats Ericson	Försvarshögskolan, U	Rektor GIH 2005-2008, GD Myndigheten för Sveriges naturuniversitet 2002-2005	(X)			
2008-07-31	Bo Källstrand	Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Fi	Direktör Svensk Energi 2003-2008				
2008-09-11	Sarah Wamala	Statens folkhälsoinstitut, S	Avd.chef Shlms läns landsting	X	X	X	X
2008-09-11	Judith Melin	Kustbevakningen, Fö	GD i RK, GD St. kärnkraftsinspektion 1999-2008	X	X	X	X
2008-09-18	Hans Lindberg	Ekonomistyrningsverket, Fi	Chefsstrateg Tredje AP-fonden	X	X	X	
	Håkan Hallstedt	Loteriinspektionen, Fi	GD Granskningsnämnden för radio och TV mars-september 2008				
	Magnus Larsson	Granskningsnämnden för radio och TV, Ku	Ämnesråd Kulturdep.	X	X	X	X
	Ann-Marie Begler	Statens skolinspektion, U	GD i RK, Överdirektör Rikspolisstyrelsen 2002-mars 2008, GD Brottsförebyggande rådet 1997-2002	X	X	X	X
2008-10-23	Per Eriksson	Lunds universitet, U	GD VINNOVA 2001-2008, Rektor vid högskolan i Karlskrona/Ronneby 1980-2000	(X)			
2008-11-20	Helena Lindberg	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Fö	GD Krisberedskapsmyndigheten 2008, GD Raddningsverket juli-dec 2008				
2008-11-27	Anki Dahlin	Statens biografbyrå, Ku	Stf GD Svenska institutet 1998-2008	X	X	X	X
	Maria Ågren	Naturvårdsverket, M	GD SMHI 2003-2008, GD St. geotekniska institut 2002-2003	X	X		
	Dan Hjalmarsson	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, N	Seniorkonsult Sweco Eurofutures	X			X
	Christina Lugnet	Tillväxtverket, N	Kommunchef Haparanda	X			X
	Anna Stellingner	SlEPS Svenska institutet för Europapolitiska studier, SB	Vice president general manager för Fairlead Institute i Frankrike	X	X	X	

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattning/-ar	Befattningen annonse- rades ¹	Inlämnat intresseanmä- lan och erhållit be- fattningen ²	Inlämnat intressean- mälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryte- ringsstöd har använts
2008-12-04	Staffan Widlert	Transportstyrelsen, N	GD i RK, GD Rikstrafiken 2004-2008, Direktör SIKa 1995-2004	X	X		X
	Aud Sjökvist	Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, S					
2008-12-18	Lärke Johns	Kompetensrådet för utveckling i staten, Fi	GD i RK, DO 2005-2008 Organisationskonsult Provins fem AB GD i RK, DO 2005-2008 Chef Designarkivet Pukeberg, Nybro SB, Kansliråd Kulturdep ÖD i RK, ÖD Försäkringskassan 2005-2008 Egenföretagare	X	X	X	
	Katri Linna	Diskrimineringsombudsmannen, IJ					
	Lena Rahoult	Arkitekturmuseet, Ku					
	Åsa Finnström	Presstödsnämnden, Ku					
	Adriana Lender	Försäkringskassan, S					
2008-12-19	Martin Andersson	Finansinspektionen, Fi		X	X	X	X

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag av lärosätets styrelse. Normalt sett inleds rektorsrekryteringar med en intresseannonsering i lärosätets regi. Befattningar som markeras med (X) avser sådana anställningsbeslut.

² Här anges med ett kryss om personen ifråga lämnat in en intresseanmälan före sista ansökningsdag.

³ Här anges om fler än de som erhöll anställningen kallades på intervju i slutskedet av rekryteringsprocessen.

Myndighetschefer som utsetts av regeringen januari-september 2009

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattning/-ar	Befattningen annonserades ¹	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattningen ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryteringsstöd har använts
2009-01-15	Dan Sjöblom	Konkurrensverket, N	Ehrtschef Europeiska kommissionens generaldirektorat för konkurrensfrågor	X			X
	Jan Magnusson	Sveriges geologiska undersökning, N	GD i RK, GD Affärsverket Svenska kraftnät 1998-2007	X	X	X	
2009-02-05	Lena Jönsson	Fortifikationsverket, Fi	GD i RK, GD Verva 2006-2008, GD Lotteriinspektionen 2000-2005				
	Gunilla Hulth-Backlund	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, S	Direktör Socialstyrelsen				
2009-02-12	Magnus Aspegren	Operahögskolan i Stockholm, U	VD Norrlandsoperan	(X)			
2009-02-19	Ingemar Skogö	Länsstyrelsen i Västmanlands län, Fi	GD Vägverket 2001-2009, GD Luftfartsverket 1992-2001, statssekr				
2009-03-06	Sverker Göranson	Försvarsmakten, Fö	(s) Kommunikationsdep 1990-1991				X
2009-03-12	Lena Erixon	Vägverket, N	Generalöjtnant, Chef ledningsstaben Försvarsmakten				
2009-03-19	Per Molander	Inspektionen för socialförsäkringen, S	Sif GD Vägverket				
2009-03-26	Brita Saxton	Statens institut för kommunikationsanalys, N	Organisationskonsult MAPSEC	X	X	X	X
2009-04-29	Monika Stridsman	Skogsstyrelsen, Jo	GD Statens institut för tillväxtpolitiska studier 2008-2009				
	Lena Hall Erikson	SMHI, M	Regionchef Svea Skogsstyrelsen	X		X	X
	Olle Norberg	Rymdstyrelsen, N	GD i RK, GD Skogsstyrelsen 2008-2009, GD Kriminalvårdsstyrelsen 2003-2004, GD Migrationsverket 1996-2003	X		X	X
	Charlotte Brogren	VINNOVA Verket för innovationssystem, N	Senior Vice President Rymdaktiebolaget	X		X	X
	Karin Henriksson-Larsén	GIH Gymnastik- och idrottshögskolan, U	Chefsbefattning ABB-koncernen	(X)			
			Professor Umeå universitet				

Beslutsdatum	Namn	Myndighet	Senaste befattning /-ar	Befattningen annonserades ¹	Inlämnat intresseanmälan och erhållit befattningen? ²	Inlämnat intresseanmälan och ingick i slutskedet ³	Extern rekryteringsstöd har använts
2009-05-28	Johan Carlsson	Smittskyddsinstitutet, S	Avd.chef Socialstyrelsen	X	X		X
2009-06-11	Jörgen Tholin	Högskolan på Gotland, U	Vice rektor Högskolan Borås	(X)			
	Pia Enochsson	Myndigheten för yrkeshögskolan, U	GD i RK, GD Myndigheten för skolutveckling 2004-2008, GD Glesbygdsvärdet 1998-2003	X	X	X	X
2009-06-17	Stefan Lundgren	Statistiska centralbyrån, Fi	VD Studieförbundet Näringsliv och Samhälle	X		X	X
	Britta Ahnmé Kågerman	Allmänna reklamationsnämnden, IJ	Dep.råd IJ-dep	X	X	X	
2009-08-27	Stephen Hwang	Linnéuniversitetet, U	Professor Karlstads universitet	(X)			
	Johan Sterte	Luleå tekniska universitet, U	Rector Växjö universitet	(X)			
2009-09-03	Göran Marby	Post- och telestyrelsen, N	VD Appgate Network Security	X			X

¹ Regeringen utser rektorer efter förslag av lärosätets styrelse. Normalt sett inleds rektorsrekryteringar med en intresseannonsering i lärosätets regi. Befattningar som markeras med (X) avser sådana anställningsbeslut.

² Här anges med ett kryss om personen ifråga lämnat in en intresseanmälan före sista ansökningsdag.

³ Här anges om fler än de som erhöll anställningen kallades på intervju i slutskedet av rekryteringsprocessen.

Bilaga 10.1

KONSTITUTIONSUTSKOTTET

Thomas Larue
föredragande
Tfn: 08-786 66 67

SVERIGES
RIKSDAG

PM 2009-12-15

Utdrag (s. 6–10) ur promemoria daterad den 16 oktober 2009 med titeln ”Utnämningmakten 2009/10:KU10 (del 2)”

Avgränsningen av utredningen i granskningsärendet

Utskottets granskning av regeringens utnämningsspolitik har i denna del grundats sig på en genomgång av samtliga huvudprotokoll för regeringens sammanträden under perioden 1 januari 2008–26 juni 2008. Inom ramen för denna genomgång har vissa tjänsteställningsärenden¹ valts ut och akterna för dessa ärenden har gått igenom. Följande 35 ärenden har granskats (uppdelade enligt departementstillhörighet):

Justitiedepartementet

Anställning av riksåklagare (Ju2008/1396/Å), generaldirektör för Domstolsverket, m.m. (Ju2008/447/DOM) samt rikspolischef (Ju2008/125/PO).

Utrikesdepartementet

Anställning som generaldirektör för Folke Bernadotteakademien (UD2008/760/SP), direktör för Svenska institutet i Alexandria (UD2007/30718/P), generaldirektör för Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (UD2007/42707/P) samt generaldirektör för Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (UD2008/46/P).

Försvarsdepartementet

Anställning som överdirektör vid Totalförsvarets pliktverk (Fö2007/529/EPS) samt generaldirektör för Statens räddningsverk (Fö2008/1658/EPS).

¹ Följande typer av regeringsärenden som rör tjänsteställning har *inte* medtagits: anställning som rektor; förordnande ledamöter av Lagrådet; fortsatt anställning som landshövding eller som generaldirektör och chef för myndighet; utnämning av domare vid domstol; ärende om ställning som ambassadör; förordnande om samt förlängning av förordnande som sändebud till andra länder; nominering av svensk kandidatur till kommittéer e.d. inom mellanfolkliga organisationer; utseende av ledamöter i kommittéer e.d. med anknytning till mellanfolkliga organisationer; anställning som generaldirektör (med undantag av generaldirektörer som anställts med uppgift att förbereda och genomföra bildandet av en myndighet och som därefter förväntas utses av regeringen som den nybildade myndighetens chef, jfr skr. 2009/10:43 s. 17 f.), överdirektör, departementsråd, rättschef och expeditiönschef inom Regeringskansliet; anställning som länsöverdirektör, länspolismästare, länsråd eller landsarkivarie vid myndighet; förordnande som inspektör inom Regeringskansliet; förordnande av ledamot i insynsråd vid myndighet; beslut om vikariat som generaldirektör och chef för myndighet; beslut om anställningsvillkor för generaldirektör (exempelvis avtal om tjänstebil) samt förordnande av ledamot eller ordförande i styrelser för nationella centra och institut. Vidare har ärenden förtecknade i underprotokollens B-serie ej granskats.

Socialdepartementet

Anställning som generaldirektör för Socialstyrelsen (S2007/8704/SK) samt generaldirektör för Läkemedelsverket (S2008/2242/HS).

Finansdepartementet

Anställning som landshövding och chef för Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Fi2008/294), landshövding och chef för Länsstyrelsen i Gävleborgs län (Fi2008/295), landshövding och chef för Länsstyrelsen i Västerbottens län (Fi2008/296), generaldirektör för Statskontoret (Fi2007/8418), landshövding och chef för Länsstyrelsen i Örebro län (Fi2008/3101), landshövding och chef för Länsstyrelsen i Blekinge län (Fi2008/3102), landshövding och chef för Länsstyrelsen i Jämtlands län (Fi2008/3103) samt generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten (Fi2007/9471).

Miljödepartementet

Anställning som generaldirektör för Boverket (M2008/465/A) samt generaldirektör och chef för Strålsäkerhetsmyndigheten (M2008/2228/A).

Näringsdepartementet

Anställning som generaldirektör för Banverket (N2007/8206/ADM), generaldirektör för Affärsverket svenska kraftnät (N2008/1061/ADM), generaldirektör för Statens energimyndighet (N2007/8949/ADM), generaldirektör och chef för Elsäkerhetsverket (N2007/8704/ADM), generaldirektör och chef för Bolagsverket (N2008/3131/ADM), generaldirektör och chef för Rikstrafiken (N2008/3744/ADM), generaldirektör för Patent- och registreringsverket (N2008/751/ADM) samt generaldirektören i Regeringskansliet (N2008/1669/ADM).

Kulturdepartementet

Anställning som överintendent för Naturhistoriska riksmuseet (Ku2007/2646/RS), generaldirektör för Institutet för språk och folkminnen (Ku2007/2647/RS), direktör för Granskningsnämnden för radio och TV (Ku2007/2954/SAM), överintendent och chef för Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (Ku2007/3035/SAM, Ku2008/1022/SAM) samt generaldirektör och chef för Riksutställningar (Ku2008/1/SAM).

Arbetsmarknadsdepartementet

Anställning som generaldirektör och chef för Arbetsförmedlingen (A2008/1212/ADM).

Allmänna iakttagelser

Genomgången av akterna för de ovannämnda 35 tjänstetillsättningsärenden ger vid handen följande (se även tabellen i *bilagan*).

Kravprofiler

I 28 fall av de 35 granskade akterna innehöll den enskilda akten en kravprofil. Följande sju granskade tjänstetillsättningsärenden saknade kravprofiler i akten: överdirektör vid Totalförsvarets pliktverk, generaldirektör för Statens räddningsverk, generaldirektör för Socialstyrelsen, generaldirektör för Bover-

SVERIGES
RIKSDAG

ket, generaldirektör och chef för Strålsäkerhetsmyndigheten samt generaldirektör för Arbetsförmedlingen.

Vad gäller akten för regeringsärendet om utnämningen av direktören och chefen för Svenska institutet i Alexandria återfanns ingen regelrätt kravprofil utan en lista på arbetsuppgifter och kompetenskatalog i en promemoria med titeln "samlingsutlysning nr 146" från den 17 augusti 2007. I sammanhanget kan noteras att beskrivningen av den aktuella tjänsten skiljer sig från övriga tjänster förtecknade i den s.k. samlingsutlysningen såtillvida att ett textstycke införts mellan listan på arbetsuppgifter och kompetenskatalogen. I textstycket ges ytterligare beskrivning av cheftjänstens arbetsuppgifter.

I genomsnitt upprättades de i akterna befintliga kravprofilerna drygt 23 veckor (163 dagar) innan regeringens beslut om utnämning. En stor variation återfinns bland ärendena (se *bilaga*). I följande tre ärenden upprättades dock kravprofilen förhållandevis nära inpå regeringens beslut.

I akten för regeringsärendet om utnämningen av riksåklagaren återfanns en kravprofil daterad från den 1 februari 2008, dvs. 13 dagar före regeringsbeslutet om anställningen som fattades den 14 februari 2008.

I akten för regeringsärendet om utnämningen av generaldirektören och chefen för Rikstrafiken återfanns en kravprofil daterad från den 21 april 2008, dvs. 17 dagar före regeringsbeslutet om anställningen som fattades den 8 maj 2008.

I akten för regeringsärendet om utnämningen av generaldirektören och chefen för Folke Bernadotteakademin återfanns en kravprofil daterad från den 10 december 2007, dvs. 38 dagar före regeringsbeslutet om anställningen som fattades den 17 januari 2008.

Dokumentation av externt rekryteringsstöd

Sju av akterna innehöll en offert från en eller flera konsultfirmor gällande erbjudande om externt rekryteringsstöd. I dessa akter återfanns underskrivna avtal med en konsultfirma i fem akter. Utöver offert och avtal återfanns i förekommande fall ingen ytterligare dokumentation från det externa rekryteringsstödet.

Av svarspromemorian av den 8 oktober 2009 framgår att regeringen har använt sig av externt rekryteringsstöd i följande 18, i den här granskningen aktuella, tjänstetillsättningsärenden: generaldirektör för Banverket, generaldirektör för Socialstyrelsen, generaldirektör för Institutet för språk och folkminnen, överintendent för Naturhistoriska riksmuseet, generaldirektör för Boverket, generaldirektör för Elsäkerhetsverket, generaldirektör för Statens energimyndighet, direktör för Granskningsnämnden för radio och TV, generaldirektör för Affärsverket svenska kraftnät, överintendent och chef för Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, rikspolischef, generaldirektör för Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, generaldirektör för Patent- och registreringsverket, generaldirektör för Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, generaldirektör för Läkemedelsverket, generaldirektör för Arbetsförmedlingen, generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten och generaldirektör för Riksutställningar.

Av de 18 ärendena saknas således dokumentation av offert/er i 11 akter och av underskrivna avtal i 13 akter.

Intresseannonsering och intresseanmälningar

I 13 av akterna² återfanns den annons som regeringen använt för att för att få in intresseanmälningar.

Av svarspromemorian av den 8 oktober 2009 framgår att regeringen har annonserat den aktuella befattningen i följande 19, i den här granskningen aktuella, tjänstetillsättningsärenden: generaldirektör för Banverket, generaldirektör för Socialstyrelsen, generaldirektör för Institutet för språk och folkminnen, överintendent för Naturhistoriska riksmuseet, generaldirektör för Boverket, generaldirektör för Elsäkerhetsverket, generaldirektör för Statens energimyndighet, direktör för Granskningsnämnden för radio och TV, generaldirektör för Statskontoret, generaldirektör för Bolagsverket, generaldirektör för Domstolsverket, rikspolischef, generaldirektör för Myndigheten för utländska investeringar i Sverige, generaldirektör för Patent- och registreringsverket, generaldirektör för Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete, generaldirektör för Läkemedelsverket, generaldirektör för Arbetsförmedlingen, generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten och generaldirektör för Riksställningar.

Av dessa 19 ärenden³ saknas således dokumentation av annonsering i 7 akter.

I drygt hälften av akterna (21 st.) ingick, förutom regeringsbeslutet (vilket fanns i samtliga granskade akter), ansökningshandlingar från den sökande som sedermera erhöll tjänsten. I 16 av akterna återfanns även ansökningshandlingarna från övriga sökanden.

Utifrån anteckningar gjorda i akterna kan härledas att Närings- och Arbetsmarknadsdepartementens rutiner vad gäller aktbildning och arkivering innebär att ansökningshandlingar som lämnats in av sökande vilka inte erhållit tjänsten gallras efter två år.

Av de 19 ärendena som enligt svarspromemorian av den 8 oktober 2009 utannonserades saknas således dokumentation av ansökningshandlingar från den sökande som sedermera erhöll tjänsten i 2 akter. I 5 av dessa 19 akter saknas även ansökningshandlingarna från övriga sökanden.

Övriga handlingar

I sex av akterna återfanns någon form av dokumentation över MBA-förhandlingar eller annan dokumentation gällande godkännande av den aktuella utnämningen från arbetstagarorganisationer. Nästan alla granskade tjänstetillsättningsärenden vid Justitiedepartementet innehöll sådan dokumentation samt ett fåtal av de akter som gällde utnämningsärenden vid Utbildnings- och Näringsdepartementen.

I tio fall innehöll även akten kopior av e-postmeddelanden med godkännande (s.k. vidimering) till den aktuella tjänstetillsättningen från regeringspartiernas samordningskansli vid Statsrådsberedningen samt statsministerns statssekreterare. Dessa e-postmeddelanden återfanns i akterna för flertalet (7 st.) av de granskade utnämningsärendena inom Näringsdepartementet samt ett fåtal

² I dessa akter ingår alltså ärendet om anställningen av generaldirektören i Regeringskansliet (N2008/1669/ADM) med uppgift att förbereda och genomföra bildandet av en trafikinspektionsorganisation.

³ Ärendet om anställningen av generaldirektören i Regeringskansliet med uppgift att förbereda och genomföra bildandet av en trafikinspektionsorganisation ingick inte i sammanställningen redovisad i Finansdepartementets svarspromemoria av den 8 oktober 2009.

(sammanlagt 3 st.) av ärendena inom Utrikes-, Försvars- och Utbildningsdepartementen.

Övriga iakttagelser

I akten för regeringsärendet om utnämningen av generaldirektören och chefen för Bolagsverket återfinns ytterligare en ärendebeteckning (N2008/182/ADM) såväl på aktens framsida som på det i akten medtagna utdraget ur Regeringskansliets diarium och ansökningshandlingar från såväl den sökande som sedermera utnämndes som övriga sökanden. I regeringsbeslutet omnämns endast ärendebeteckningen N2008/3131/ADM.

I akten för regeringsärendet om utnämningen av generaldirektören i Regeringskansliet (N2008/1669/ADM) med uppgift att förbereda och genomföra bildandet av en trafikinspektionsorganisation (dir. 2007:105) så återfinns i en promemoria daterad den 18 april 2008 uppgifter om att två kandidater har intervjuats av bl.a. en extern konsult för en s.k. *second opinion*. Vidare anges i promemorian att konsulten avrapporterade uppdraget muntligen till berörd statssekreterare och personalchef. I akten saknas dokumentation om offert och avtal om externt rekryteringsstöd.

Bilaga 10.2

REGERINGSKANSLIET

2009-11-17

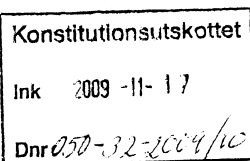
SB2009/7271

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Utnämningmakten

Härmed överlämnas en promemoria från Finansdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementsrådet Rikard Jermsten.

Christina Weihe

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 2

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2009-11-12

Finansdepartementet

Statsrådsberedningen

Avdelningen för offentlig förvaltning

Enheten för statlig arbetsgivarpolitik

**Svar på frågor från konstitutionsutskottet avseende utnämningsmakten
2009/10:KU10 (del 2)**

Härmed överlämnas svar på frågor som konstitutionsutskottet ställt med anledning av granskningsärendet utnämningsmakten.

1. Mot bakgrund av bl.a. regeringens uttalanden i skrivelse 2009/10:43 om att kravprofilen är det dokument som inleder varje rekryteringsprocess, vilka kommentarer föranleder de uppgifter och iakttagelser som lämnas i promemorian vad avser tidpunkter för när i beredningsprocessen av de granskade tjänstetillsättningsärendena kravprofiler har upprättats?

Som anges i skrivelsen Utnämningsmakten kan tiden mellan upprättande av kravprofil och anställningsbeslut variera avsevärt mellan olika anställningsärenden (skr. 2009/10:43). Huvudregeln vid rekryteringar av myndighetschefer är att dessa ska föregås av intresseannonsering. Regeringen redovisar i nämnda skrivelse att intresseannonsering är huvudregel, men att även andra rekryteringssätt kan och kommer att förekomma. I skrivelsen anges vidare att varje rekrytering av en myndighetschef bör göras med utgångspunkt i en kravprofil. Det bör i sammanhanget understrykas att även om en kravprofil är daterad ett visst datum har denna handling dessförinnan beretts i Regeringskansliet. Den tid det tar att bereda en kravprofil varierar från fall till fall. I de tre exempel som lyfts fram där det förflöt förhållandevis kort tid mellan upprättandet av kravprofilen och regeringsbeslutet kan följande anföras.

Regeringen fattade den 19 december 2007 beslut om att utse dåvarande riksåklagaren till president i Svea hovrätt fr.o.m. den 1 april 2008. Arbetet med att ta fram en kravprofil för nästa riksåklagare inleddes omedelbart och kravprofilen blev klar den 1 februari 2008. Med hänsyn tagen till jul- och nyårsledigheter i Regeringskansliet bereddes kravprofilen de facto under ca tre veckor i januari 2008. Vad gäller anställning som riksåklagare föreligger så pass specifika anställningskrav att annonsering inte kan anses utgöra något stöd i rekryteringsprocessen (skr. 2009/10:43 s. 22). Kretsen ur vilken en riksåklagare rekryteras är begränsad. Därtill kommer att det ur verksamhetens behov var mycket

viktigt att Åklagarmyndigheten hade en ordinarie riksåklagare på plats i samband med att företrädaren lämnade sitt uppdrag.

Rekrytering av chef för *Folke Bernadotteakademien* föregicks inte av intresseannonsering. När en ny chef skulle rekryteras inleddes omedelbart ett arbete med att upprätta en kravprofil. Eftersom rekryteringen kom att genomföras utan föregående intresseannonsering förflöt relativt kort tid mellan den tidpunkt då beredningen av kravprofilen slutfördes och regeringen beslutade i ärendet.

I skrivelsen Utnämningsmakten anges att regeringen, som en generell utgångspunkt, har för avsikt att avstå från att använda annonsering som rekryteringsverktyg såvitt gäller vissa myndighetschefer. Myndighetschefen för *Rikstrafiken* ingår inte i denna uppräkningslista. Den nu aktuella rekryteringen skedde emellertid utifrån verksamhetens behov. Regeringen hade den 29 april 2008 fattat beslut om att inrätta en ny myndighet, Transportstyrelsen (dir. 2008:45). Den person som anställdes som generaldirektör i Regeringskansliet med uppdrag att inrätta den nya myndigheten var vid tidpunkten generaldirektör för Rikstrafiken. I uppdraget att inrätta Transportstyrelsen ingick att inordna den verksamhet som dittills bedrivits i Järnvägsstyrelsens regi. Järnvägsstyrelsen pekades också ut som en myndighet som skulle avvecklas den 31 december 2008. Rekryteringen av en generaldirektör med uppdrag att inrätta Transportstyrelsen föregicks av en intresseannonsering i enlighet med regeringens huvudregel. I och med att regeringen fattade beslut om anställning av den dåvarande generaldirektören för Rikstrafiken som generaldirektör med uppdrag att inrätta en ny myndighet uppstod en chefsvakans på Rikstrafiken. En kravprofil upprättades och relativt kort tid därefter utsågs den dåvarande generaldirektören för Järnvägsstyrelsen till ny generaldirektör för Rikstrafiken.

2. Mot bakgrund av bl.a. regeringens uttalanden i skrivelse 2009/10:43 om att den kravprofil som legat till grund för rekrytering numera alltid läggs i akten, vilka kommentarer föranleder promemorians iakttagelse att kravprofil saknas i sju av de granskade tjänstetillsättningsärendena?

Inledningsvis bör framhållas att även om granskningen visat att sju akter saknar kravprofil innebär detta inte att kravprofiler saknas i nämnda ärenden.

Såvitt avser kravprofil för anställningen som direktör vid *Svenska institutet i Alexandria* avser denna rekrytering inte en chef för en myndighet som lyder omedelbart under regeringen (dvs. den avgränsning som redovisas i skrivelse 2009/10:43). Anställningen har i stället hanterats som en rekrytering inom utrikesförvaltningen. Rekryteringsprocessen till en chefsbefattning i utrikesförvaltningen inleds med att en kravprofil i form av en utlysning för den aktuella befattningen upprättas. Utlysningen gällande Svenska institutet i Alexandria finns i akten.

Befattningen utlystes internt inom Regeringskansliet den 17 augusti 2007 och delgavs inom Utrikesdepartementet samt till utlandsmyndigheterna och Sida. Regeringsbeslut fattades den 24 april 2008.

Vad gäller kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Totalförsvarets pliktverk* är inhämtat att ärendet avser en anställning som *överdirektör* men att samme person i anslutning till detta beslut, även förordnades som vikarierande generaldirektör och chef för myndigheten (Fö2008/530/EPS). Vid tidpunkten för anställningsbeslutet hade förutvarande generaldirektör gått i pension och myndighetens överdirektör hade slutat. Det pågick överväganden om det militära plikt-systemets bestånd. Det var mot den bakgrunden oklart huruvida myndigheten över huvud taget skulle bestå eller hur myndigheten annars skulle påverkas av en kommande reform. Den nyanställda överdirektören fick gå in som tillförordnad generaldirektör. Anställningen avser således inte anställning som ordinarie myndighetschef. Befattningen har inte annonserats och externt rekryteringsstöd har inte använts. Någon kravprofil har inte upprättats. Den person som anställdes var väl känd i Regeringskansliet.

Såvitt avser kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Statens räddningsverk* har framkommit att någon kravprofil aldrig upprättades och att någon annonsering inte heller genomfördes eftersom det vid den tidpunkten var beslutat att myndigheten skulle avvecklas och delvis föras över till den nya Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Dåvarande generaldirektören vid Staten räddningsverk valde att sluta i förtid och mot bakgrund av den korta tid som återstod innan Statens räddningsverk skulle avvecklas (den 1 juli 2008 t.o.m. den 31 december 2008), anställdes den dåvarande generaldirektören vid Krisberedskapsmyndigheten som generaldirektör och chef även för Statens räddningsverk.

Vad gäller kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Socialstyrelsen* är inhämtat att den på grund av ett förbiseende inte fördes in i ärendets akt. Kravprofilen har dock funnits i personakten för generaldirektören och kommer att tillföras akten för anställningsärendet.

När det gäller kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Boverket* är inhämtat att det finns flera akter i ärendet. Kravprofilen finns i akten M2007/4032/A, medan regeringsbeslutet förts till akten M2008/465/A.

Vad gäller kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Strålsäkerhetsmyndigheten* är inhämtat att rekryteringen har skett utan föregående intresseannonsering. Dåvarande generaldirektören vid Krisberedskapsmyndigheten förordnades den 20 september 2007 som särskild utredare för sammanläggningen av Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftsinspektion (dir. 2007:135). I ett pressmeddelande

samma dag uttalades regeringens avsikt att senare utse utredaren till generaldirektör och chef för den nya myndigheten. Någon kravprofil upprättades inte inför anställningen som generaldirektör vid Strål-säkerhetsmyndigheten.

Såvitt avser kravprofilen för anställningen som generaldirektör vid *Arbetsförmedlingen* är inhämtat att kravprofilen hållits ordnad på Arbetsmarknadsdepartementets administrativa sekretariat.

3. Mot bakgrund av bl.a. regeringens uttalanden i skrivelse 2009/10:43 om sparande av handlingar när extern rekryteringskonsult deltagit i rekryteringsprocessen, vilka kommentarer föranleder de uppgifter och iakttagelser som lämnas i promemorian vad avser avsaknad i akten av offert och avtal i de fall sådant rekryteringsstöd har använts?

Offerter och avtal med externt rekryteringsstöd bör föras till akten efter avslutat uppdrag. Det förekommer att avtal med externt rekryteringsstöd diarieförs som ett annat ärende än det egentliga anställningsärendet. Om så sker, bör hänvisningar till den andra akten finnas i akten med regeringens beslut. Även om konstitutionsutskottets granskning visat att akten med regeringsbeslutet inte alltid innehåller offerter och avtal med ett externt rekryteringsstöd, innebär detta således inte att dessa underlag saknas i de aktuella anställningsärendena.

Såvitt avser avtal med externt rekryteringsstöd vid rekryteringen av generaldirektör vid *Myndigheten för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV)* har följande inhämtats. Offerten från den externa rekryteringskonsult som deltagit i rekryteringsprocessen och efterföljande korrespondens mellan konsulten och departementet finns i akten. Information om upphandlingen finns också. Något underskrivet avtal kan dock inte återfinnas.

Vad gäller avtal med externt rekryteringsstöd vid rekryteringen av generaldirektör vid *Premiepensionsmyndigheten* är inhämtat att det finns flera akter i ärendet. I en separat akt finns avropsavtal för anlita extern konsult, Fi2007/9227, medan regeringsbeslutet finns i akten Fi2007/9471. I sammanhanget bör framhållas att någon offert inte lämnas vid avrop från ramavtal.

Såvitt avser handlingar rörande externt rekryteringsstöd vid rekryteringarna av generaldirektörer för *Banverket*, *Transportstyrelsen* och *Patent- och registreringsverket* har dessa diarieförts i separata ärenden enligt följande:

Banverket	N2007/8246/ADM
Transportstyrelsen	N2008/2942/ADM
Patent- och registreringsverket	N2008/2942/ADM

När det gäller rekryteringen av generaldirektör och chef för *Affärsverket svenska kraftnät* finns en offert och en faktura från rekryteringskonsulten i akten. När det gäller rekrytering av generaldirektör och chef för *Elsäkerhetsverket* saknas dock offerten och fakturan från rekryteringskonsulten. Dessa båda dokument hålls emellertid ordnade på annat sätt i Näringsdepartementet. Avtalen med rekryteringskonsulterna i de två sistnämnda rekryteringarna slöts muntligen genom att företrädare för Regeringskansliet muntligen accepterade de av konsulterna avgivna offerterna. Av det skälet finns inga skriftliga avtal i akterna.

Såvitt avser avtal med externt rekryteringsstöd vid rekryteringen av generaldirektör vid *Boverket* är inhämtat att det finns flera akter i ärendet. I separat akt finns avropsavtal för anlitad extern konsult för en "second opinion" av tre slutkandidater, M2007/5505/A, medan regeringsbeslutet finns i akten M2008/465/A. Eftersom det var fråga om ett avrop från ett ramavtal har någon offert inte lämnats.

Vad gäller avtal med externt rekryteringsstöd i samband med rekryteringarna av överintendent och chef för *Naturhistoriska riksmuseet*, generaldirektör och chef för *Institutet för språk och folkminnen*, direktör och chef för *Granskningsnämnden för Radio och TV*, överintendent och chef för *Livrustkammaren* samt generaldirektör och chef för *Riksutställningar* saknade Regeringskansliet ramavtal för rekryteringstjänster inom rekryteringsområdet Myndighetschefer m.fl. Ramavtal för området blev giltiga den 18 juli 2008. Kulturdepartementet kontaktade Regeringskansliets upphandlingssektion med förfrågan om möjlighet till direktupphandling av tjänsten "second opinion". Regeringskansliet hade ramavtal med företag gällande rekryteringstjänster för chefsbefattningar i Regeringskansliet, dessa upphandlade företag bedömdes vara kvalitets-säkrade. Den omständigheten tillsammans med tidigare goda erfarenheter ledde till att departementet valde bland dessa företag. Förfrågan till företagen skedde muntligen, och tjänsterna offererades till samma pris som angavs i avtal om rekryteringstjänster för chefsbefattningar i Regeringskansliet. Det finns inga skriftliga offerter att arkivera i akten. Konsultavtalen saknas i akten eftersom de tecknade avtalen inte har diarieförts med samma diarienummer som rekryteringsärendet, utan med ett nytt eget diarienummer. Anledningen till det var att konsultavtalen arkiveras först efter det att fakturering och betalning av utförd tjänst har skett. Det kan ske efter att regeringen fattat beslut om anställning av en myndighetschef, medan rekryteringsärendet avslutas med datum för regeringens beslut. Konsultavtalen är registrerade enligt följande:

Naturhistoriska riksmuseet	Ku2007/3283/SAM
Institutet för språk och folkminnen	Ku2007/3283/SAM
Granskningsnämnden för Radio och TV	Ku2007/3528/SAM
Livrustkammaren	Ku2008/240/SAM
Riksutställningar	Ku2008/1108/KV

Såvitt avser avtal med externt rekryteringsstöd vid rekryteringen av generaldirektör vid *Arbetsförmedlingen* har följande framkommit. De handlingar som har upprättats med anledning av anlitandet av extern rekryteringskonsult, dvs. offert och avtal, har diarieförts i ett särskilt ärende (A2008/1206/ADM).

4. Mot bakgrund av bl.a. regeringens uttalanden i skrivelse 2009/10:43 om att intresseanmälningar ligger i akten tillsammans med annonsen när sådan har förekommit, vilka kommentarer föranleder de uppgifter och iakttagelser som lämnas i promemorian vad avser avsaknad i akter av annonser och intresseanmälningar?

Vad gäller rekryteringen av generaldirektör för *Domstolsverket* har inhämtats att en kopia av annonsen med anställningsärendets diarie-nummer förvaras hos registratören på Justitiedepartementet. En kopia av annonsen har också förvarats i akten under handläggningen av ärendet. En kopia av annonsen borde alltså ha funnits i den arkiverade akten.

Såvitt avser hanteringen av annons och intresseanmälningar vid rekrytering av generaldirektör vid *Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA)* är inhämtat att akten innehåller annonserna, förteckning över samtliga sökanden till befattningen i fråga samt besked till samtliga om utgången och anteckningar om återkoppling. Vad gäller intresseanmälningar från andra sökande förvaras de hos personalenheten vid departementet.

Avseende rekryteringarna av generaldirektör vid *SADEV* respektive direktör till *Svenska institutet i Alexandria* har inhämtats att akterna innehåller annonserna, förteckning över alla sökanden till befattningarna samt besked till samtliga om utgången och anteckningar om återkoppling. Vad gäller ansökningshandlingar från andra sökanden förvaras de hos Utrikesdepartementets personalenhet.

Såvitt avser intresseanmälningar med anledning av rekryteringar av chefer till *Socialstyrelsen* respektive *Läkemedelsverket* har inhämtats att samtliga inkomna intresseanmälningar i båda ärendena finns förvarade hos registratören, dock inte i de aktuella akterna. Rutinen i Socialdepartementet är att, i samtliga anställningsärenden, förvara ansökningar och intresseanmälningar i särskilda aktkartonger i arkivet. Detta är i enlighet med Regeringskansliets föreskrifter 2006:09 av vilka framgår att ansökningshandlingar från sökande som inte erhållit sökt befattning gallras efter två år.

När det gäller annons vid rekrytering av generaldirektör vid *Statskontoret* har framkommit att det p.g.a. ett förbiseende inte fördes in någon annons i ärendets akt. Av utskottets promemoria framgår att man inte funnit någon intresseanmälan från den person som kom att utses till

generaldirektör för myndigheten. Det är korrekt att någon intresseanmälan inte finns i akten.

I fråga om hanteringen av annons och intresseanmälningar vid rekryteringen av generaldirektör för *Boverket* är inhämtat att det finns flera akter i ärendet. Annonsen och ett utdrag ur diariet över sökande till anställningen finns i akten M2007/4032/A, medan regeringsbeslutet förts till akten M2008/465/A. Intresseanmälningar från övriga förvaras ordnade hos registratorskontoret på Miljödepartementet.

Såvitt avser annons vid rekrytering av generaldirektören vid *Banverket* är inhämtat att det borde ha funnits en annons i akten. Akten har vid ett flertal tillfällen lämnats ut både till allmänheten och till riksdagen. Det kan inte hållas för omöjligt att annonsen därigenom vid något tillfälle förekommit. Samtliga annonser i rekryteringar av generaldirektörer hålls emellertid även ordnade på annat sätt i Näringsdepartementet.

Vad gäller annonser vid rekryteringarna av generaldirektör och chef för *Institutet för språk och folkminnen* respektive överintendent och chef för *Naturhistoriska riksmuseet* är inhämtat att dessa annonser finns i respektive akt.

När det gäller annons vid rekrytering av generaldirektör vid *Arbetsförmedlingen* är inhämtat att annonsen hållits ordnad på Arbetsmarknadsdepartementets administrativa sekretariat.

5. Mot bakgrund av förvaltningslagens krav om tjänsteanteckning och Gula Bokens riktlinjer om att det är viktigt att man i regeringsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för, vilka riktlinjer eller rutiner finns inom Regeringskansliet i tjänstetillsättningsärenden i fråga om dels information som lämnas av externt rekryteringsstöd (konsulter), dels andra erhållna eller inhämtade uppgifter av betydelse för utgången av dessa ärenden?

Förvaltningslagens principer tillämpas även i tillsättningsärenden. I akten läggs sådan information som har betydelse för ärendets utgång, t.ex. kravprofilen, annonsen, ansökningshandlingar och eventuella upphandlingsunderlag.

I de fall externa rekryteringskonsulter har anlitats så föreligger ingen principiell skillnad mot det som redovisats ovan.

Sakregister 2000–2009

§ 5-förordnande	2005/06:20 s. 143
3G	2004/05:20 s. 116
AB Svenska Spel	2003/04:10 s. 9
Affärsmässighet	2008/09:20 s. 121
Afrikanska utvecklingsbankgruppen	2005/06:20 s. 192
Aktiebolagslagen	2003/04:10 s. 31
Allmänna arvsfonden	2005/06:10 s. 22
Allmänna handlingar	2006/07:10 s. 51
A-lotteriet	2001/02:20 s. 92
Anhörigkommittén	2001/02:20 s. 197
Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition	2007/08:20 s. 77
Ansvarsfördelning regeringen–Regeringskansliet vid kris	2005/06:8 s. 52
Antiterrorismsamarbete	2005/06:20 s. 61
Apoteket, statsråds styrning av	2007/08:20 s. 226
Arbetslivsinstitutet, avveckling av	2006/07:20 s. 162
Arbetslöshetsförsäkringen	2006/07:20 s. 162
Arbetsmarknadsminister Littorin, interpellationsdebatt	2008/09:20 s. 35
Arbetsmiljön, överklagningsärenden avseende	2003/04:10 s. 34
Arvsfondsdelegationen	2005/06:10 s. 22
Assi Domän	2001/02:20 s. 104
Asylprocedurdirektiv	2004/05:20 s. 142
Asylprocessen, barn i	2006/07:20 s. 73
Asylärenden, handläggningstid i	2004/05:20 s. 89
Avidentifierade ansökningshandlingar	2005/06:10 s. 16
Avtal	
med tjeckiska staten om flygplan	2005/06:20 s. 23
mellan myndigheter	2005/06:10 s. 21
om militärt samarbete, Saudiarabien	2005/06:20 s. 59
Avveckling av avdelning vid Skolverket	2005/06:20 s. 120
Avvisning till Egypten	2001/02:20 s. 128
.....	2005/06:2
.....	2008/09:20 s. 283
Avvisning till Marocko	2008/09:20 s. 263
Barnomsorg, riksdagens beslut om	2005/06:20 s. 36
Behandling av framställningar och beslut från riksdagens ombudsmän	2006/07:10 s. 63
Behandlingen av Östersjömiljarden	2000/01:20 s. 45
Beredning av	
anslag	2004/05:20 s. 29
EG-direktiv	2004/05:10 s. 74
.....	2008/09:10 s. 65
EU-samarbetet, vissa frågor	2008/09:10 s. 65
Försvarsmaktens grundorganisation	2004/05:20 s. 122
Kommissionens förslag	2004/05:20 s. 142
lagförslag	2003/04:10 s. 36
.....	2005/06:20 s. 99
omlokaliseringsbeslut	2005/06:20 s. 93

rambeslut	2002/03:10 s. 64
.....	2008/09:10 s. 79
regeringsärenden	2006/07:20 s. 162
.....	2008/09:10 s. 46
.....	2008/09:20 s. 69, 86
statens skolor för vuxna.....	2001/02:20 s. 66
styrelsevalen vid Systembolaget AB.....	2003/04:20 s. 114
svenska ståndpunkter.....	2004/05:10 s. 74
Beregningskravet	
för regeringsärenden.....	2008/09:10 s. 46
under kristid.....	2008/09:20 s. 51
Beslut i regeringsärenden "utom listan".....	2002/03:10 s. 24
Beslut på tredje pelarens område inom EU-samarbetet	2002/03:10 s. 58
Beslutsfattande på utrikespolitikens område.....	2004/05:10 s. 89
Bidrag till organisationer.....	2006/07:10 s. 20
Bistånd.....	2005/06:10 s. 21
multilateralt	2005/06:20 s. 192
utformning av biståndsramen.....	2006/07:20 s. 122
Bisysslor	
anställas	2001/02:10 s. 18
statsråds	2006/07:20 s. 37, 69
Bolag, försäljning av statliga.....	2007/08:20 s. 94
Bolagsförvaltning	2005/06:20 s. 145
Brev, statsråds utskick av	2007/08:20 s. 241
Budgetlagen.....	2003/04:10 s. 30
.....	2003/04:20 s. 91
Budgetpropositionen	
distribuering av broschyr.....	2005/06:20 s. 201
utformning av biståndsramen.....	2006/07:20 s. 122
Censurförbud.....	2006/07:20 s. 13
Centrala studiestödsnämnden, utbildningsminister Östros ansvar	2001/02:20 s. 182
Chef för Östasiatiska museet, tillsättning av	2001/02:20 s. 102
Diplomatiska garantier	2005/06:2 s. 19
Direktiv till en myndighet	2005/06:20 s. 120
DIS-fartyg, skattevillkor för svenska sjömän på.....	2006/07:20 s. 220
Djurskyddsmyndigheten, avveckling av	2006/07:20 s. 162
Dokumentation	2007/08:10 s. 44
aktbildning.....	2005/06:10 s. 26
av kommunikation med EU-kommissionen.....	2006/07:20 s. 203
av muntliga uppgifter	2007/08:10 s. 44
utnämningar.....	2008/09:20 s. 127
Domare, ordinarie.....	2006/07:20 s. 147
förflyttningsskyldighet	2006/07:20 s. 148
oavsättlighet	2006/07:20 s. 148
Domartjänst, jämställd	2006/07:20 s. 147
EG-direktiv, remissberedningen av	2004/05:10 s. 74
.....	2008/09:10 s. 65

Ekonomisk styrning.....	2005/06:10 s. 21
Ekonomiska vårpropositionen.....	2002/03:10 s. 65
En bok för alla AB	2007/08:20 s. 49
Engagemang i organisationer, statsråds	2007/08:20 s. 194
Ersättning ex gratia.....	2002/03:10 s. 56
Ersättning till statsråd utöver statsrådsarvodet.....	2002/03:30 s. 136
Estonia, M/S	2001/02:20 s. 147
.....	2006/07:20 s. 80
videoupptagningar från vraket av.....	2004/05:20 s. 258
Etiopien, fängslade svenskar.....	2008/09:20 s. 250
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.....	2004/05:10 s. 91
EU:s uppförandekod för vapenexport	2008/09:20 s. 16
EU-avgiften, senareläggning av	2003/04:20 s. 105
EU-frågor	2003/04:10 s. 78
asylprocedurdirektivet.....	2004/05:20 s. 142
beredning av kommissionsförslag.....	2004/05:20 s. 142
samråd	2007/08:20 s. 14
EU-kommissionen, dokumentation av kommunikation med.....	2006/07:20 s. 203
EU-nämnden.....	2006/07:20 s. 107
bristande samråd från stats- och utrikesministrarnas sida	2002/03:30 s. 29
information angående ny kommissionsordförande	2004/05:20 s. 163
samråd inför bl.a. inlämnande av brev och non-papers.....	2003/04:20 s. 54
samråd med	2001/02:20 s. 58
statsråds närvaro.....	2005/06:20 s. 86
Europeiska rådet	2006/07:20 s. 105
Europeiska utvecklingsfonden, avgiften till.....	2004/05:10 s. 17
EU-toppmötet i Göteborg.....	2001/02:20 s. 152
Exklusivitetsgrundsatsen.....	2004/05:20 s. 108
Expeditionsministärs befogenheter	2007/08:10 s. 17
Faktapromemorior	2003/04:10 s. 78
Fastighetsskatt, avsaknad av	2004/05:20 s. 259
Fideikommissärenden.....	2004/05:10 s. 54
Fildelning	2007/08:6 s.42
Finansiella intressen, statsråds	2006/07:20 s. 36, 69
Finansinspektionens sponsoravtal med affärsbankerna	2001/02:20 s. 214
Finansmakten	2005/06:10 s. 20
Fiskeförhandlingar, jordbruksminister Eskil Erlandssons	
agerande i samband med	2007/08:20 s. 87
information om.....	2008/09:20 s. 25
Flicka-projektets mediekampanj	2004/05:20 s. 108
Flodvågskatastrofen 2004	2005/06:8
fortsatt granskning.....	2007/08:6 s. 7
Flygbolag, statlig garanti till	2001/02:20 s. 69
Flygutbildningar, lokalisering av	2001/02:20 s. 18
FN-sanktioner.....	2001/02:20 s. 115
.....	2005/06:20 s. 71
Formerna för utrikespolitiska beslut	2000/01:10 s. 32
.....	2001/02:20 s. 229
Forska och väx, anslaget till.....	2007/08:20 s. 82

Forskningens frihet.....	2005/06:20 s. 133
Forskningsmedel, hantering av	2008/09:20 s. 94
Forum för levande historia	2007/08:20 s. 159
Fristående myndigheter	2006/07:10 s. 53
Fryshuset, hantering av ärende om bidrag till	2001/02:20 s. 96
Fängslad svensk medborgare på Guantánamobasen	2002/03:30 s. 99
Fängslade svenska medborgare i Etiopien	2008/09:20 s. 250
Författningsreglering	2003/04:10 s. 23
.....	2005/06:10 s. 22
Författningsutgivningen	2004/05:10 s. 39
Förflyttning av generaldirektör	2008/09:20 s. 149
Förhandsgranskning, förbud mot	2006/07:20 s. 13
Förmögenhetsinnehav, statsråd	2006/07:20 s. 36
Förordnande av statsråd	2006/07:20 s. 30
Förordningsmakten	2006/07:20 s. 128
Försvarsmakten, lokalisering av samlade flygutbildningar inom	2001/02:20 s. 18
Försvarsmaktens	
agerande	2003/04:20 s. 162
grundorganisation, remissberedning av.....	2004/05:20 s. 122
Försäkringskassan, statsrådet Husmark Pehrssons ansvar	2008/09:20 s. 221
Försäkringskassans omorganisering 2005, beredningen av	2008/09:20 s. 205
Försäljning av aktier i Telia Sonera	2008/09:20 s. 121
Försäljningen av vissa statligt ägda bolag.....	2007/08:20 s. 94
Förvaltningsbeslut	2003/04:10 s. 23
Förvaltningslagen	2001/02:10 s. 35
Förvaltningsmyndigheternas internationella överenskommelser.....	2004/05:10 s. 67
Förvaltningsärenden	
befrielse från energiskatt och koldioxidskatt	2006/07:10 s. 15
beredningskravet	2008/09:10 s. 46
brevsvar	2001/02:10 s. 33
dispens från arvs- och gåvoskatt	2000/01:10 s. 30
dispens från stämpelskatt	2000/01:10 s. 30
fideikommissärenden	2004/05:10 s. 54
permutationsärenden	2004/05:10 s. 51
undantag enligt 6 kap. 17 § lagen om offentlig upphandling.....	2000/01:10 s. 30
överklaganden i vissa miljöärenden	2007/08:10 s. 16
överklagandeärenden i Näringsdepartementet	2001/02:10 s. 35
överklagandeärenden om arbetsmiljön.....	2003/04:10 s. 34
Föräldraledighet och förvärvsarbete.....	2004/05:10 s. 27
Gemensam myndighet för statens skolor för vuxna.....	2001/02:20 s. 66
Generaldirektör för Svenska kraftnät, utnämning	2008/09:20 s. 127
Generaldirektören för Arbetsförmedlingen, förflyttning	2008/09:20 s. 149
Guantánamobasen, fängslad svensk.....	2005/06:2 s. 58
Göteborg, EU-toppmötet i.....	2001/02:20 s. 152
Handlande i regeringens eller utrikesministerns namn	2007/08:10 s. 45
Handlingsplanen för etnisk och kulturell mångfald	2005/06:10 s. 15
Handläggning av ett tillsättningsärende	2001/02:20 s. 102
Handläggningstid, asylärenden	2004/05:20 s. 89

Hantering av ett ärende om bidrag till Fryshusets verksamhet	2001/02:20 s. 96
Heby kommun, kommun- och landstingstillhörighet.....	2001/02:20 s. 54
Hedersdoktorat	2005/06:20 s. 206
Helikopter NH90, upphandling av	2001/02:20 s. 80
Hindrande åtgärder	2006/07:20 s. 13
Hiv/aids	2005/06:10 s. 20
Hysesråd	2006/07:20 s. 147
Hållbarhetskommision.....	2006/07:20 s. 85
Hälsoforum.....	2005/06:10 s. 20
Hävande av ett vapenembargo	2001/02:20 s. 88
A-punkter	2001/02:20 s. 89
samråd med EU-nämnden	2001/02:20 s. 89
Högskolor och universitet, utseende av styrelseledamöter	2004/05:20 s. 135
Identitetshandling för i Sverige bosatta utländska medborgare	2008/09:20 s. 77
Illojal maktutövning	2006/07:20 s. 232
Indelningsärenden	2001/02:10 s. 39
handläggning av	2004/05:20 s. 57
Individuellt kompetenssparande.....	2004/05:20 s. 76
Indragningen av transportstödet från årsskiftet 2000	2000/01:20 s. 68
Industriella utvecklingscentrum	2004/05:20 s. 34
Information till	
EU-nämnden angående ny kommissionsordförande.....	2004/05:20 s. 163
riksdagen i EU-frågor, regeringens	2008/09:10 s. 89
riksdagen om fiskeförhandlingar.....	2008/09:20 s. 25
Informationsbroschyr till hushållen i samband med Sveriges	
EU-medlemskap	2000/01:20 s. 76
Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS)	2005/06:20 s. 189
Integrationsfrågor, Regeringskansliet m.m.	2001/02:10 s. 13
Integrationsverkets utbetalning av schablonersättning, statsrådets ansvar ..	2007/08:20 s. 55
Internationella överenskommelser, förvaltningsmyndigheternas	2004/05:10 s. 67
Internet, tillståndsgivning till spel på	2001/02:20 s. 92
Interpellationer	
besvarande av	2001/02:20 s. 29
debatt, uppgifter i (statsrådet Freivalds).....	2004/05:20 s. 45
debatt, uppgifter i (statsrådet Pagrotsky).....	2004/05:20 s. 50
hinder att besvara	2003/04:20 s. 87
till statsministern	2002/03:30 s. 14
Interpellationsdebatt, statsråds uppträdande i samband med	2008/09:20 s. 35
Interpellationssvar	2005/06:20 s. 40, 43
Interregnum på skolministerposten	2001/02:20 s. 29
Intressekonflikter för statsråd	2006/07:20 s. 42
.....	2006/07:20 s. 69
Irakkriget och vapenexport m.m.	2003/04:20 s. 204
Israel, militärt samarbete med	2006/07:20 s. 93
Jas 39 Gripen-plan	
avtal om leasing.....	2005/06:20 s. 23
bemyndigande avseende offert till Norge	2008/09:20 s. 117
Jämställdhetsfrågor, Regeringskansliet m.m.....	2001/02:10 s. 9

.....	2003/04:10 s. 16
Jäv.....	2006/07:20 s. 36
.....	2006/07:20 s. 69
Jävssituation på	
Försvarsdepartementet	2004/05:20 s. 118
Kulturdepartementet.....	2008/09:20 s. 298
Karantän för f.d. statsråd	2002/03:30 s. 119
Klustervapen, internationellt förbud	2008/09:20 s.12
Koldioxidutsläpp, EU-mål för.....	2006/07:20 s. 121
Kommandomål.....	2002/03:10 s. 52
Kommittéordförande, utseende av	2004/05:20 s. 128
Kommittéväsendet.....	2005/06:10 s. 13
Anhörigkommittén	2001/02:20 s. 197
Kommunala indelningen, ändringar i.....	2001/02:10 s. 39
Kommundelning avseende stadsdelen Torslanda	2001/02:20 s. 49
Kommunikation mellan Regeringskansliet och EU-kommissionen	2006/07:20 s. 195
Konstitutionsutskottets granskning, utgångspunkter.....	2005/06:8 s. 8
Konsultavtal, Regeringskansliets	2001/02:10 s. 14
Kravprofiler, arkivering av.....	2005/06:20 s. 184
Kretsloppsmiljarden	2000/01:10 s. 22
Krigsmateriel till Natoländerna, fråga om.....	2000/01:20 s. 118
Krigsmaterielsamarbete.....	2004/05:20 s. 105
Krisberedskap och krishantering, flodvågskatastrofen 2004	2005/06:8
Krishantering i Statsrådsberedningen, statsministerns ansvar	2007/08:20 s. 169
Kulturministerns agerande, SF:s "Smultronstället"	2007/08:20 s. 202
Kunskapslyftet.....	2000/01:10 s. 24
Kvinnliga chefer i Regeringskansliet	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 28
.....	2005/06:10 s. 14
Kvinnliga chefer vid utlandsmyndigheterna	2005/06:10 s. 14
Könsmaktsperspektiv, universitets och högskolors anammande av	2005/06:20 s. 123
Könsneutral lagstiftning, utredning om.....	2004/05:20 s. 72
Lagen om offentlig upphandling, sekretess enligt	2004/05:20 s. 201
Lagrådets granskning	2003/04:10 s. 36
Lagärenden, beredningen av	2003/04:10 s. 36
.....	2008/09:10 s. 46
Ledamöter i	
statliga styrelser, nominering av.....	2005/06:20 s. 143
styrelser för högskolor och universitet, utseende av	2004/05:20 s. 135
Levande historia	2000/01:10 s. 25
Lokalisering av Försvarsmaktens flygutbildningar.....	2001/02:20 s. 18
Lotterier på Internet.....	2001/02:20 s. 92
Lågprisavtal.....	2006/07:20 s. 239
Meddelarskydd, beaktande av	2007/08:6 s. 34
Medel från Europeiska socialfonden.....	2002/03:30 s. 91
Mediekampanj.....	2004/05:20 s. 108
Merkostnadsersättning plusjobb, avtal om.....	2008/09:20 s. 40

Militära övningar, rutiner för, beslut om (Snowflake)	2005/06:20 s. 48
Miljöbalken, notifiering av	2001/02:20 s. 110
Miljökonsekvensutredning, regeringens ansvar för utebliven	2004/05:20 s. 116
Ministerrådet	2006/07:20 s. 107
statsråds närvaro	2005/06:20 s. 86
Museichef	2005/06:20 s. 140
Myndigheter och organ	2006/07:10 s. 51
inom kommittéväsendet	2006/07:10 s. 53
Myndigheternas självständighet	2005/06:20 s. 113
.....	2007/08:6 s. 42
Myndighetsförordning	2006/07:10 s. 55
Nationell samordnare	2005/06:20 s. 103
för barn i asylprocessen, utnämning av	2006/07:20 s. 73
Nominering av styrelseledamot	2005/06:20 s. 151
Non-papers	2002/03:30 s. 29
.....	2003/04:10 s. 90
Normgivning	2006/07:20 s. 131
Notifiering	2007/08:10 s. 24
miljöbalken	2001/02:20 s. 110
presstödet	2006/07:20 s. 195, 202
återkallande av	2006/07:20 s. 202
.....	2007/08:10 s. 24
Nyckeltal	2004/05:10 s. 38
Nystartsjobb, upphandling av informationstjänster om	2006/07:20 s. 204
Nådeärenden, regeringens handläggning av	2002/03:10 s. 39
Nämndmyndigheter	2006/07:10 s. 55
Näringsdepartementet	
förvaltningsärenden (överklagningsärenden)	2001/02:10 s. 35
som beredningsorgan	2000/01:20 s. 112
Obemannat stridsflygplan (Neuron)	2005/06:20 s. 30
Offentliggörande av aktieförsäljning	2001/02:20 s. 261
Offentlighetsprincipen	2006/07:10 s. 51
Officiellt besök utomlands av statsråd	2004/05:20 s. 42
Omlokalisering, Riksantikvarieämbetet	2007/08:20 s. 44
Organisationsformer	2006/07:10 s. 55
Osmo Vallo-fallet	2006/07:20 s. 138
Parlamentarisk utredning, socialförsäkringar	2004/05:20 s. 66
Penninglotteriet	2003/04:10 s. 31
Permutationsärenden	2004/05:10 s. 51
Pirate Bay	2007/08:6 s. 42
Politisk överenskommelse	2002/03:10 s. 62
Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet	2000/01:10 s. 6
.....	2001/02:10 s. 7
.....	2002/03:10 s. 14
.....	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 25
.....	2005/06:10 s. 11

.....	2006/07:10 s. 11
.....	2007/08:10 s. 8
.....	2008/09:10 s. 10
Posten AB	2006/07:20 s. 225
Presskonferens.....	2006/07:20 s. 238
Presstödet	
handläggningen av frågan	2007/08:20 s. 30
regeringens handlande efter riksdagens beslut om ändringar	2006/07:20 s. 183
Prissättningen av Telias aktie vid börsintroduktionen	2000/01:20 s. 104
Propositionsavlämnandet	2001/02:10 s. 26
.....	2008/09:10 s. 28
anhopning.....	2005/06:20 s. 13
Propositionsförteckning	2005/06:20 s. 14
Radio- och tv-lagsutredningens uppdrag om skydd för barn mot olämpligt programinnehåll	2001/02:20 s. 204
Radiokommunikationssystem baserat på Tetrastandard	2001/02:20 s. 34
Radiotjänst, polisanmälningar av statsråd	2006/07:20 s. 217
Rambeslut och beslut	2002/03:10 s. 59
Regelförenkling, regelförbättring.....	2005/06:10 s. 37
Regeringens behandling av riksdagens skrivelser.....	2000/01:10 s. 42
Regeringens beslut om en organisationsförändring inom Försvarsmakten ..	2000/01:20 s. 16
Regeringens fördelning av stöd till lokala investeringsprogram.....	2000/01:20 s. 24
Regeringens förhållande till riksdagen.....	2000/01:20 s. 16
Regeringens roll och ansvar vid kris	2005/06:8 s. 35
Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation	2000/01:10 s. 3
.....	2002/03:10 s. 8
.....	2003/04:10 s. 9
.....	2004/05:10 s. 8
.....	2005/06:10 s. 7
.....	2006/07:10 s. 9
.....	2007/08:10 s. 5
.....	2008/09:10 s. 8
Regeringens samråd med riksdagen.....	2006/07:20 s. 105
Regeringskanslibeslut.....	2006/07:10 s. 25
Regeringskansliet som myndighet	2000/01:10 s. 8
.....	2001/02:10 s. 21
.....	2002/03:10 s. 19
.....	2003/04:10 s. 18
.....	2004/05:10 s. 31
Regeringskansliet	2000/01:10 s. 4
.....	2005/06:10 s. 7
anställningsvillkor för politiskt sakkunniga	2002/03:30 s. 128
integrationsfrågor m.m.	2001/02:10 s. 13
.....	2005/06:10 s. 15
jämförbarhetsfrågor i	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 27
konsultavtal	2001/02:10 s. 14
kvinnliga chefer i.....	2003/04:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 29

organisering för särskilda projekt.....	2000/01:10 s. 16
.....	2004/05:10 s. 38
personalutvecklingen i	2003/04:10 s. 14
.....	2004/05:10 s. 24
Riksrevisionens tillgång till handlingar i	2004/05:20 s. 244
utrustning och material, statsråds bruk av	2007/08:20 s. 241
Regeringskansliärenden, beslut i	2006/07:10 s. 25
Regeringskonferensen	2006/07:20 s. 105
Regeringsombildning	2004/05:10 s. 9
Regeringsprotokollen	2000/01:10 s. 28
.....	2001/02:10 s. 24
.....	2002/03:10 s. 21
.....	2003/04:10 s. 20
.....	2004/05:10 s. 16
.....	2005/06:10 s. 18
.....	2006/07:10 s. 13
.....	2007/08:10 s. 9
.....	2008/09:10 s. 14
utfärdande av vissa lagar	2007/08:10 s. 11
Regeringsskiftet 2006	2006/07:10 s. 6
Regeringsärenden, handläggning av	2000/01:20 s. 24
Register, inrättande av	2008/09:20 s. 69
Regleringsbrev	
för Vägverket	2000/01:20 s. 20
villkor i	2003/04:10 s. 27
Rehabilitering av långtidssjukskrivna	2006/07:20 s. 88
Rekryteringsföretag, avtal med	2007/08:20 s. 188
Resultatredovisning	2004/05:10 s. 31
Riksdagens ombudsmän, behandlingen av framställningar	
och beslut från	2006/07:10 s. 63
Riksdagsledamots utövande av kontroll- och granskningsfunktionen	2002/03:30 s. 17
Riksförsäkringsverket, uppdrag om beräkningsgrunder	2004/05:20 s. 208
Riksgäldskontoret	2004/05:20 s. 21
Rikspolischef, utnämning	2008/09:20 s. 127
Riksrevisionen	
tillgång till handlingar i Regeringskansliet	2004/05:20 s. 244
åtgärder med anledning av iakttagelser	2006/07:10 s. 63
Riksrevisionens granskningar	2008/09:10 s. 34
Riksställningar, omlokalisering av	2005/06:20 s. 93
Ränta för lån till hemutrustning	2003/04:10 s. 23
Rättsinformationssystemet	2004/05:10 s. 46
Saklighetskravet	2007/08:6 s. 14
Samordnare	2006/07:10 s. 59
Samråd mellan regeringen och EU-nämnden	2008/09:20 s. 16
SAS kartellsamarbete med Maersk	2001/02:20 s. 160
Sekretess enligt lagen om offentlig upphandling	2004/05:20 s. 201
Sena interpellationssvar	2005/06:20 s. 40
SF:s "Smultronstället", kulturministerns agerande	2007/08:20 s. 202
Sida	2005/06:10 s. 20

Sidarapport	2004/05:20 s. 248
Signalspaning, beredning av lagförslag	2008/09:20 s. 86
Skattelagstiftningen	2006/07:20 s. 162
Skolministerposten, interregnum på	2001/02:20 s. 29
Skolverket	
målöversyn	2005/06:20 s. 113
organisation av	2005/06:20 s. 120
rapport om konfessionella friskolor	2004/05:20 s. 200
styrning av	2008/09:20 s. 295
tillbakadragande av en rapport från	2004/05:20 s. 204
Skriftlig fråga om utvecklingen av brottsligheten, svar på	2004/05:20 s. 52
Skuldavskrivningar	2006/07:20 s. 122
Smittskyddsinstitutet, styrning av	2008/09:20 s. 290
Sotningsmonopolet	2001/02:20 s. 32
Statens	
kulturråd, regleringsbrev för	2007/08:20 s. 73
maritima museer	2005/06:20 s. 140
skolor för vuxna, gemensam myndighet för	2001/02:20 s. 66
Statens ansvar	
för vissa betalningstjänster, beredning av	2008/09:20 s. 76
vid kris	2005/06:8 s. 39
Statens åtagande enligt världsarvskonventionen	2003/04:20 s. 153
Statlig garanti till flygbolag	2001/02:20 s. 69
Statliga bidrag till infrastrukturinvesteringar i Stockholm	2001/02:20 s. 251
Statliga bolag	
dokumentation och aktbildning vid styrning	2005/06:10 s. 26
försäljning	2007/08:20 s. 94
.....	2008/09:20 s. 121
medlemskap i arbetsgivarorganisation	2005/06:20 s. 161
medlemskap i Svenskt Näringsliv	2005/06:20 s. 161
regeringens roll som ägare och förvaltare av	2003/04:20 s. 117
styrning av	2003/04:10 s. 66
Statligt stöd till lokala investeringsprogram	2000/01:10 s. 19
Statligt tandvårdsstöd, beredning av proposition och förordning	2008/09:20 s. 69
Statsbesök (Brunei)	2004/05:20 s. 84
Statsflygplan, nyttjande av	2004/05:20 s. 253
Statsministerns agerande	
i fråga om en vald ordförande i Europeiska rådet	2003/04:20 s. 41
i förhållande till ett medieföretag	2003/04:20 s. 169
i samband med SVT:s intervjuprojekt	2002/03:30 s. 103
Statsministerns ansvar för krishanteringen i Statsrådsberedningen	2007/08:20 s. 169
Statsministerns utlandsresa till partikonferens	2003/04:20 s. 182
Statsråds	
agerande vid tillsättning av en parlamentarisk utredning	2003/04:20 s. 24
ansvar för brister i kommuners skolverksamhet	2002/03:30 s. 68
ansvar för styrningen av Sida	2008/09:20 s. 164
ansvar generellt	2005/06:8 s. 55
Statsrådstjänstens innebörd	2005/06:8 s. 55
Statsstödsärenden, notifiering och avnotifiering av	2007/08:10 s. 24
Stattum	2004/05:20 s. 22

Strålfors	2006/07:20 s. 225
Styrelsefrågor	2005/06:20 s. 144
Styrelseledamot	2005/06:20 s. 151
Styrelser för högskolor och universitet, utseende av ledamöter.....	2004/05:20 s. 135
Styrning av polis och åklagare	2007/08:6 s. 42
Stängning av hemsida.....	2006/07:20 s. 11
.....	2008/09:20 s. 305
Stödpaket till fordonsindustrin.....	2008/09:20 s. 51
Subarktisk förmåga hos Försvarmakten	2005/06:20 s. 17
Svensk EU-kommissionär, utseende av kandidat till	2004/05:20 s. 155
Svensk författningssamling (SFS).....	2004/05:10 s. 39
Svenska ståndpunkter, remissberedning av.....	2004/05:10 s. 71
Svenskt agerande vid Internationella valfångstkommissionens möte.....	2002/03:30 s. 72
Svenskt Näringsliv	2005/06:20 s. 156
Sydafrika	2005/06:10 s. 21
Säkerheten på fängelser.....	2004/05:20 s. 96
Säkerhetspolisens avlyssning av ett ungdomsparti	2002/03:30 s. 86
Särskild utlänningskontroll, handläggning av ärenden	2005/06:20 s. 81
 Telia–Telenor-affären, vissa frågor i samband med.....	2000/01:20 s. 79
Teracom AB	2001/02:20 s. 171
Terroristbrott	2005/06:20 s. 66
Tetra, radiokommunikationssystem baserat på	2001/02:20 s. 34
Thailand, tsunamin	2005/06:8
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.....	2002/03:30 s. 61
Tillkännagivande, regeringens hörsamhet mot	2005/06:20 s. 36
Tillkännagivanden	
en hållbarhetskommission	2006/07:20 s. 85
om barnomsorg.....	2005/06:20 s. 36
om lokala folkinitiativ	2003/04:20 s. 36
om propositionsavlämnande kring de s.k. 3:12-reglerna	2002/03:30 s. 20
om Utlänningsnämnden.....	2003/04:20 s. 29
om Östersjöns status som särskilt känsligt havsområde.....	2003/04:20 s. 11
parlamentarisk utredning om socialförsäkringar.....	2004/05:20 s. 66
utredning om könsneutral lagstiftning.....	2004/05:20 s. 72
Tillstånd till vapenexport	2001/02:20 s. 142
Tillståndsgivning till spel på Internet.....	2001/02:20 s. 92
Tjänstetillsättningar	
chef för Östasiatiska museet.....	2001/02:20 s. 102
handläggning av ett tillsättningsärende	2001/02:20 s. 102
kön vid tillsättning.....	2003/04:10 s. 58
.....	2005/06:10 s. 49
.....	2007/08:10 s. 55
politisk bakgrund vid tillsättning.....	2003/04:10 s. 58
.....	2005/06:10 s. 49
.....	2007/08:10 s. 55
Tjänstgörande i Regeringskansliet	2005/06:10 s. 9
.....	2008/09:10 s. 9
Torslanda, kommunindelning avseende stadsdelen	2001/02:20 s. 49
Tortyrförbudet	2005/06:2 s. 31

Trafikuppgifter (trafikdata)	2006/07:20 s. 108
Transportöransvar	2001/02:20 s. 197
Tryck- och yttrandefrihet	2004/05:20 s. 108
.....	2006/07:20 s. 12
Ubåtskränkningar i svenska vatten	2001/02:20 s. 219
Uppdrag till Skolverket	2008/09:20 s. 295
Uppgifter i proposition	2005/06:20 s. 81
Upphandling	
av helikopter NH90	2001/02:20 s. 80
.....	2002/03:30 s. 44
av informationstjänster rörande nystartsjobb	2006/07:20 s. 204
av konsulter i Regeringskansliet	2001/02:10 s. 14
av konsulttjänster i samband med Telia–Telenor	2000/01:20 s. 79
av konsulttjänster i stärkandet av SJ AB:s finansiella ställning	2003/04:20 s. 135
av trafiken på Västkustbanan	2000/01:20 s. 52
från Hundskolan i Sollefteå av Försvarsmakten	2002/03:30 s. 37
Uppträdande i kammaren	2005/06:20 s. 43
USA:s aktioner i Irak, regeringens ansvar	2005/06:20 s. 66
Utdelning från statliga bolag	2004/05:20 s. 21
Utnämningar	
av ambassadörer	2005/06:20 s. 178
av generaldirektörer	2005/06:20 s. 178
enskilt ärende	2005/06:20 s. 189
generaldirektör för Svenska kraftnät och rikspolischef	2008/09:20 s. 127
hänsyn till politisk bakgrund	2003/04:20 s. 146
Utnämningsmakten	2001/02:20 s. 167
.....	2003/04:10 s. 58
.....	2005/06:10 s. 49
.....	2006/07:20 s. 134
.....	2007/08:10 s. 55
Utom listan, beslut i regeringsärenden	2002/03:10 s. 24
Utrikesförvaltningen, ansvarsförhållanden inom	2005/06:8 s. 77
Utrikespolitik, beslutsfattande inom	2004/05:10 s. 89
Utskottsinitiativ	2004/05:20 s. 31
Uttalanden av statsråd	2000/01:20 s. 135
angående räntenivån	2003/04:20 s. 189
byggkonflikten i Vaxholm	2004/05:20 s. 196
de avvisade egyptierna	2005/06:20 s. 61
finansministerns om skattevillkor för svenska sjömän	2006/07:20 s. 220
Forum för levande historia	2007/08:20 s. 159
friheten för statsråd att yttra sig	2006/07:20 s. 210
hantering av sändningstillstånden för digital-tv	2007/08:20 s. 163
i ett asylärende	2003/04:20 s. 200
inhysning av asylsökande	2002/03:30 s. 150
med anledning av Irakkriget	2003/04:20 s. 214
offentliggörande av aktieförsäljning	2001/02:20 s. 261
Post- och telestyrelsens allmänna råd	2007/08:20 s. 154
Riksbankens räntehöjning	2005/06:20 s. 166
socialministerns om Regeringskansliets arbetsuppgifter	2007/08:20 s. 246

statliga bolags tillhörighet till arbetsgivarorganisation	2005/06:20 s. 156
statligt ägande.....	2002/03:30 s. 145
statsministerns ang. Radiotjänsts polisanmälningar av statsråd	2006/07:20 s. 217
statsministerns om en ny flygplats i Stockholmsregionen	2000/01:20 s. 137
statsministerns om socialbidrag	2000/01:20 s. 140
statsrådet Ulrica Messings om att ladda ned musik från Internet	2000/01:20 s. 146
tvist i arbetsrättsfrågor.....	2004/05:20 s. 196
tv-program i SVT	2004/05:20 s. 190
Vaxholmsmålet i EG-domstolen	2005/06:20 s. 170
Vapenembargo	
A-punkter	2001/02:20 s. 89
hävande av	2001/02:20 s. 88
mot Kina, regeringens hantering av	2004/05:20 s. 168
samråd med riksdagens EU-nämnd.....	2001/02:20 s. 89
Vattenfall	
regeringens styrning av	2004/05:20 s. 216
.....	2006/07:20 s. 230
statens roll som ägare	2002/03:30 s. 54
Vaxholmstvisten.....	2007/08:20 s.213
Verksförordning	2006/07:10 s. 55
Vissa anslag i tilläggsbudget	2008/09:20 s. 109
Vissa förvaltningsärenden, regeringens hantering av	2008/09:10 s. 22
Vägverket	2005/06:10 s. 20
Värdepappersinnehav, statsråd	2006/07:20 s. 36
Världmyndigheter	2006/07:10 s. 55
Yttrandefrihet	2006/07:20 s. 12
Ägarförvaltning	2005/06:10 s. 26
.....	2005/06:20 s. 145
Ägarstyrning, regeringens	2006/07:20 s. 231
Östersjömiljard 2	2004/05:20 s. 14
Östersjömiljarden	2000/01:10 s. 23
Överklagningsärenden avseende arbetsmiljön	2003/04:10 s. 34